

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**ANALIZA UČINKOV PROSTOTRGOVINSKEGA SPORAZUMA
EU–MERCOSUR NA SLOVENSKO GOSPODARSTVO**

Ljubljana, junij 2016

BEVERLI BREMEC

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Beverli Bremec, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom ANALIZA UČINKOV PROSTOTRGOVINSKEGA SPORAZUMA EU–MERCOSUR NA SLOVENSKO GOSPODARSTVO, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko prof. dr. Tjašo Redek,

IZJAVLJAM,

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam oz. navajam v besedilu, citirana oz. povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 MEDNARODNO EKONOMSKO POVEZOVANJE EU	4
1.1 Oblike mednarodnega ekonomskega povezovanja.....	4
1.2 Pomen mednarodnega ekonomskega povezovanja	5
1.3 Sporazumi EU o prosti trgovini.....	6
1.3.1 Veljavni sporazumi EU o prosti trgovini	7
1.3.2 Sklenjeni sporazumi EU o prosti trgovini, ki še niso v veljavi	8
1.3.3 Sporazumi EU o prosti trgovini, o katerih še tečejo pogajanja	9
1.4 Pomen sporazumov o prosti trgovini za EU	10
2 SKUPNI JUŽNI TRG – MERCOSUR	12
2.1 Zgodovina Mercosurja.....	12
2.2 Cilji Mercosurja.....	18
2.3 Struktura Mercosurja	20
2.4 Delovanje Mercosurja.....	25
2.5 Države članice Mercosurja	27
2.6 Trgovinski tokovi Mercosurja	32
2.7 Kapitalski tokovi Mercosurja	37
2.8 Ekonomsko povezovanje Mercosurja s tretjimi državami	40
2.9 Pomen Mercosurja v regiji in perspektive za v prihodnje.....	42
3 SPORAZUM EU–MERCOSUR O PROSTI TRGOVINI.....	45
3.1 Razlike med integracijama EU in Mercosur	45
3.2 Zgodovina pogajanj EU–Mercosur	50
3.2.1 Medregionalni okvirni sporazum EU–Mercosur	50
3.2.2 Medregionalni pridružitveni sporazum EU–Mercosur.....	54
3.3 Vsebina in cilji pogajanj EU–Mercosur	57
3.4 Pogajalska stališča EU in Mercosurja	60
3.4.1 Pogajalska stališča EU.....	60
3.4.2 Pogajalska stališča Mercosurja.....	62
3.5 Težave pri pogajanjih.....	63
3.6 Perspektive sklenitve sporazuma EU–Mercosur	65
3.7 Pregled obstoječih študij o učinkih sporazuma EU–Mercosur.....	67
4 ANALIZA UČINKOV PROSTOTRGOVINSKEGA SPORAZUMA EU–MERCOSUR NA SLOVENSKO GOSPODARSTVO	70
4.1 Predstavitev problema raziskave	70
4.2 Medsebojni trgovinski tokovi Slovenija–Mercosur	72
4.2.1 Gibanje medsebojnih trgovinskih tokov Slovenija–Mercosur	73
4.2.2 Panožna struktura medsebojnih trgovinskih tokov Slovenija–Mercosur	77
4.2.3 Primerjava medsebojnih trgovinskih tokov Slovenija–Mercosur z EU	79
4.3 Medsebojni kapitalski tokovi Slovenija–Mercosur	86
4.3.1 Gibanje medsebojnih kapitalskih tokov Slovenija–Mercosur	86

4.3.2	Primerjava medsebojnih kapitalskih tokov Slovenija–Mercosur z EU.....	89
4.4	Predstavitev modela analize – GTAP	91
4.5	Omejitve analize.....	92
4.6	Predpostavke analize in implementacija modela	93
4.7	Predstavitev rezultatov simulacije.....	94
4.8	Primerjava rezultatov z obstoječimi študijami in odgovori na raziskovalna vprašanja.....	99
SKLEP.....		101
LITERATURA IN VIRI		103
PRILOGE		

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Primerjava izbranih kazalcev posameznih članic Mercosurja v letu 2014	30
Tabela 2:	Glavni trgovinski partnerji Mercosurja v letu 2014	34
Tabela 3:	Panožna struktura izvoza in uvoza članic Mercosurja po skupinah izdelkov v letu 2014 (v %).....	36
Tabela 4:	Vhodne tuje neposredne investicije v državah Mercosurja iz notranjega trga, stanje konec leta 2012 (v mio USD)	39
Tabela 5:	Primerjava izbranih kazalcev EU in Mercosurja v letu 2014.....	47
Tabela 6:	Panožna struktura medsebojne trgovine EU–Mercosur (v %)	48
Tabela 7:	Primerjava izbranih študij glede učinkov sporazuma EU–Mercosur za EU	69
Tabela 8:	Povprečne carinske stopnje za blago, ki se uvaža s klavzulo največjih ugodnosti – MFN, v Sloveniji in državah Mercosurja v letu 2014 (v %).....	71
Tabela 9:	Poslovanje s članicami Mercosurja in Slovenijo.....	72
Tabela 10:	Slovenski izvoz in uvoz po izbranih državah/regijah v letu 2015.....	73
Tabela 11:	Deleži izvoza in uvoza posameznih članic EU v Mercosur v letu 2015 (v %)	82
Tabela 12:	Vhodne in izhodne tuje neposredne investicije Slovenije v letih 2005–2014, stanje konec leta (v mio EUR)	86
Tabela 13:	Geografska struktura vhodnih in izhodnih tujih neposrednih investicij Slovenije, stanje konec leta 2014	88
Tabela 14:	Geografska struktura vhodnih in izhodnih tujih neposrednih investicij EU, stanje konec leta 2014	89
Tabela 15:	Uporabljena scenarija pri analizi z GTAP 7	94
Tabela 16:	Rezultati simulacije učinkov sporazuma EU–Mercosur na gospodarstvo Slovenije, EU in Mercosurja po izbranih kazalcih v 10-letnem obdobju (v %).....	95
Tabela 17:	Učinek sorazuma na dodano vrednost in količnik med domačimi in uvoznimi cenami Slovenije po panogah po obeh scenarijih v 10-letnem obdobju (v %).....	96

Tabela 18: Učinek sporazuma na izvoz in uvoz Slovenije po izbranih trgih po obeh scenarijih v 10-letnem obdobju (v %)	97
Tabela 19: Učinek sporazuma na obseg izvoza in uvoza Slovenije po panogah po obeh scenarijih v 10-letnem obdobju (v %)	98
Tabela 20: Učinek sporazuma na zaposlenost v Sloveniji po obeh scenarijih v 10-letnem obdobju (v %)	98

KAZALO SLIK

Slika 1: Pomembnejši mejniki v zgodovini Mercosurja	18
Slika 2: Institucionalna struktura Mercosurja	21
Slika 3: Deleži posameznih članic Mercosurja v izbranih kazalcih v letu 2014 (v %) ..	28
Slika 4: Gibanje trgovinskih tokov Mercosurja v letih 1995–2014 (v mrd USD)	32
Slika 5: Gibanje deleža izvoza posameznih držav Mercosurja znotraj integracije v letih 1995–2014 (v %)	33
Slika 6: Gibanje deleža uvoza posameznih držav Mercosurja znotraj integracije v letih 1995–2014 (v %)	34
Slika 7: Vhodne tuje neposredne investicije Mercosurja, stanje konec leta 2000–2014 (v mrd USD)	37
Slika 8: Struktura vhodnih tujih neposrednih investicij v državah Mercosurja, stanje konec leta 2012 (v %)	38
Slika 9: Izhodne tuje neposredne investicije Mercosurja, stanje konec leta 2000–2014 (v mrd USD)	39
Slika 10: Gibanje trgovinskih tokov Slovenije iz Mercosurja v letih 2000–2015	74
Slika 11: Gibanje deleža Mercosurja v slovenski zunanji trgovini v letih 2000–2015 (v %)	75
Slika 12: Struktura izvoza in uvoza Slovenije v države Mercosurja v letu 2015 (v %) ..	76
Slika 13: Panožna struktura izvoza Slovenije v Mercosur v letu 2015 (v %)	77
Slika 14: Panožna struktura uvoza Slovenije iz Mercosurja v letu 2015 (v %)	78
Slika 15: Gibanje trgovinskih tokov EU iz Mercosurja v letih 2000–2015	80
Slika 16: Gibanje deleža Mercosurja v zunanji trgovini EU v letih 2000–2015 (v %) ...	81
Slika 17: Struktura izvoza in uvoza EU v države Mercosurja v letu 2015 (v %)	83
Slika 18: Panožna struktura izvoza EU v Mercosur v letu 2015 (v %)	84
Slika 19: Panožna struktura uvoza EU iz Mercosurja v letu 2015 (v %)	85
Slika 20: Deleži izhodnih tujih neposrednih investicij Slovenije v Mercosur, stanje konec leta 2005–2014 (v %)	87
Slika 21: Struktura vhodnih in izhodnih tujih neposrednih investicij EU v Mercosurju, stanje konec leta 2014 (v %)	90

UVOD

Evropska unija (v nadaljevanju EU) je s 500 milijoni prebivalcev in 25.000 evrov (v nadaljevanju EUR) bruto družbenega proizvoda (v nadaljevanju BDP) na prebivalca največje svetovno gospodarstvo, največja izvoznica in uvoznica ter največja vlagateljica in prejemnica tujih investicij (EU position in world trade, 2016). Z le 7 % svetovnega prebivalstva ustvari več kot četrtno svetovnega BDP in petino svetovnega izvoza (Evropska komisija, 2013a, 2014).

Skupni južni trg (šp. *Mercado Común del Sur*, angl. *Southern Common Market*, v nadaljevanju Mercosur), ki so ga leta 1991 ustanovile Argentina, Brazilija, Paragvaj in Urugvaj, je s skoraj 300 milijoni prebivalcev peto svetovno gospodarstvo (En pocas palabras, 2016). Leta 2013 je postala polnopravna članica Mercosurja Venezuela, leta 2015 pa je bil podpisan pridružitveni sporazum še za šesto članico, Bolivijo, ki za polnopravno članstvo potrebuje še ratifikacijo pristopne pogodbe s strani brazilskega in paragvajskega parlamenta, potem pa ima štiri leta časa za uskladitev svoje zakonodaje in prevzem skupne carinske tarife do tretjih držav (Rebossio, 2015; Historia, 2016).

Izračuni Evropske komisije (2016d) za leto 2015 kažejo, da je EU glavna trgovinska partnerica Mercosurja, Mercosur pa je za EU osmi trgovinski partner. Medsebojna menjava EU–Mercosur je leta 2015 z vrednostjo skoraj 100 milijard EUR predstavljala 20 % celotne menjave Mercosurja, a le okoli 3 % menjave EU izven EU (Evropska komisija, 2016d). Zufiaur (2011) vidi razloge za razhajanja v stopnji trgovine znotraj integracije, ki znaša v Mercosurju okoli 15 %, v EU pa preko 60 %. Kljub neenaki teži medsebojne trgovine, Mercosur kot trgovinski partner EU pridobiva na pomenu. Po podatkih Evropske komisije se je namreč izvoz blaga iz EU v Mercosur med leti 2007 in 2013 podvojil, z 28 na 57 milijard EUR. Medtem ko so glavni izvozni artikli Mercosurja v EU kmetijski pridelki in surovine, EU izvažata v Mercosur pretežno proizvode z visoko dodano vrednostjo, ki so rezultat predelovalnih dejavnosti, kot npr. stroji, vozila in kemični izdelki (Evropska komisija, 2016d; Mercosur, 2016a). Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS) je dosegla leta 2015 medsebojna menjava med Slovenijo in petimi državami Mercosurja 240 milijonov EUR (uvoz slabih 180, izvoz pa dobrih 60 milijonov EUR), kar predstavlja okoli 2,4 % slovenske menjave izven EU.

Namen mojega magistrskega dela je opredeliti pomen sporazumov o prosti trgovini in na primeru prostotrgovinskega sporazuma EU–Mercosur empirično preveriti učinke znižanja oz. odprave carin. V delu pojasnim smisel ekonomskega povezovanja in oblikovanja mednarodnih ekonomskih integracij, vključno s predstavitev izbranega prostotrgovinskega sporazuma. Posebno pozornost namenim področjem, kamor sporazum posega. Predstavim značilnosti, posebnosti ter različnosti in podobnosti integracije Mercosur v primerjavi z EU ter podam potencial tega južnoameriškega trga. Prikažem tudi trgovinske in kapitalske tokove na relaciji Slovenija–Mercosur ter pozicijo in pomen Slovenije v primerjavi z EU kot

celoto. S pomočjo simulacije ugotovim, kakšni so obeti za slovensko gospodarstvo v primeru sprejetja sporazuma EU–Mercosur, in svoje rezultate primerjam z obstoječimi študijami.

Cilj magistrskega dela je identificirati, analizirati in pojasniti pričakovane vplive sporazuma EU–Mercosur na slovensko gospodarstvo.

Tekom magistrskega dela odgovorim na naslednja **raziskovalna vprašanja (RV)**:

- **RV 1:** Kako sprostitev zunanje trgovine in znižanje oz. odprava uvozno-izvoznih omejitev z Mercosurjem vpliva na obseg slovenske zunanje trgovine?
- **RV 2:** Sporazum je spodbuda za večjo diverzifikacijo slovenske zunanje trgovine, saj Slovenija kar tri četrtine svoje menjave opravi z EU. Ali se ob sprejetju sporazuma del menjave preusmeri na Mercosur?
- **RV 3:** Kakšen vpliv ima sporazum na gospodarsko rast v Sloveniji?
- **RV 4:** Kakšen vpliv ima sporazum na zaposlenost v Sloveniji?
- **RV 5:** Kakšen vpliv ima sporazum na slovenski izvoz električnih strojev in opreme (ki so glavni izvozni artikli slovenskih podjetij v te države) ter na slovenski uvoz prehranskih izdelkov (ki so naši glavni uvozni artikli s tega območja)?

Magistrsko delo je z **metodološkega vidika** razdeljeno na dva dela. V teoretičnem delu pregledam razpoložljivo literaturo in vire o prostotrgovinskih sporazumih EU, Mercosurju, okvirnem oz. pridružitvenem sporazumu EU–Mercosur ter o razlikah med EU in Mercosurjem. Uporabim metodo deskripcije, kompilacije, analitično-sintetične ter induktivno-deduktivne metode. Poslužim se predvsem primarnih virov, naslonim se v manjši meri na domačo, pretežno pa na tujo literaturo in vire. Uporabim znanstvene in časopisne članke, poročila, raziskave, zbornike in publikacije raznih organizacij, monografije ter objave na spletnih straneh obeh integracij in drugih mednarodnih organizacij.

V empiričnem delu naredim na podlagi statističnih podatkov kvantitativno analizo obsega in strukture dosedanjih trgovinskih in kapitalskih tokov med Slovenijo in državami Mercosurja. Prikažem pozicijo Slovenije do držav Mercosurja v primerjavi z EU kot celoto. V osrednjem delu moje raziskave, ki je namenjen analizi učinkov sporazuma EU–Mercosur na slovensko gospodarstvo, uporabim računalniški model splošnega ravnotežja, t.i. Model analize svetovne trgovine (angl. *Global Trade Analysis Model*, v nadaljevanju GTAP), ki ga je razvil Center za analizo svetovne trgovine (angl. *Center for Global Trade Analysis*) na Univerzi Purdue v Združenih državah Amerike (v nadaljevanju ZDA) in ki služi za analizo učinkov liberalizacije trgovine na ravni svetovnega gospodarstva. Pri iskanju statističnih podatkov se naslonim na domače in tuje baze podatkov, kot npr. SURS, Banka Slovenije (v nadaljevanju BS), Statistični urad Evropske komisije (angl. *Statistical office of the European Commission*, v nadaljevanju EUROSTAT), Konferenca Združenih narodov za trgovino in razvoj (angl. *United Nations Conference on Trade and Development*, v nadaljevanju UNCTAD), Svetovna trgovinska organizacija (angl. *World Trade Organisation*, v nadaljevanju WTO),

Mednarodni denarni sklad (angl. *International Monetary Fund*, v nadaljevanju IMF), Svetovna banka (angl. *World Bank*) idr.

Magistrsko delo je **razdeljeno na štiri poglavja**. V prvem poglavju prikažem pomen ekonomskega povezovanja in oblike mednarodnih ekonomskih integracij. Razložim pomen prostotrgovinskega povezovanja za EU ter podam pregled sporazumov EU o prosti trgovini. V drugem poglavju predstavim Mercosur, njegove članice, namen, organizacijo in strukturo. V tretjem poglavju strnem poglavitne razlike med EU in Mercosurjem. Nadaljujem s predstavitvijo sporazuma EU–Mercosur s poudarkom na poteku pogajanj. Predstavim področja, kamor sporazum posega, ter podam težave pri iskanju soglasij za njegovo sprejetje. Predstavim ugotovitve drugih avtorjev o ocenah učinkov sporazuma. Četrto poglavje je, kot osrednji del mojega magistrskega dela, v celoti namenjeno empirični analizi. Najprej predstavim raziskovalni problem ter analiziram obseg in strukturo trgovinskih in kapitalskih tokov med Slovenijo in državami Mercosur v primerjavi s tokovi EU kot celote. S pomočjo simulacije z modelom GTAP ocenim vpliv sporazuma EU–Mercosur na slovensko gospodarstvo, predvsem z vidika učinkov na zunanjo trgovino, gospodarsko rast in zaposlenost. Predstavim omejitve modela, ki bi lahko vplivale na dobljene rezultate. Na podlagi rezultatov simulacije odgovorim na raziskovalna vprašanja, primerjam svoje rezultate z obstoječimi študijami in strnem delo z glavnimi ugotovitvami.

Glavna **omejitev analize** je statičnost modela, saj uporabim računalniški model splošnega ravnotežja, dodatno pa še viri podatkov, ki imajo za bazno leto 2004. Bazo podatkov delno posodobim s simulacijo vstopa Bolgarije, Hrvaške in Romunije v EU, s popolno liberalizacijo trgovine med članicami in 100 % odpravo *ad valorem* carin. Na osnovi dveh scenarijev, popolne in delne liberalizacije trgovine, z izključitvijo občutljivejših skupin proizvodov, pridem do **ugotovitve**, da bi imela uveljavitev sporazuma razmeroma nizek vpliv na slovensko gospodarstvo. Rezultati kažejo, da bi sprejem sporazuma sicer nekoliko povečal slovenski agregatni izvoz in uvoz, ki pa bi v desetletnem obdobju znašal zgolj nekaj desetink odstotka. Sporazum bi pripomogel k povečanju medsebojne menjave z Mercosurjem na račun preusmerjanja trgovine iz drugih trgov. Pri tem bi bili vplivi na slovenski BDP negativni, vendar obenem tako nizki (manj kot tri stotinke odstotka v 10-letnem obdobju), da bi se jih praktično ne občutilo. Učinek sporazuma bi bil sicer različen za različne sektorje, pri čemer bi, z vidika zaposlenosti, bile deležne večjega povpraševanja po delovni sili predvsem panoge strojev in opreme ter ostale predelovalne industrije, največje znižanje pa bi občutila panoga prehranske industrije.

Obstoječe delo podaja temeljit pregled ekonomskih povezav EU ter podroben pregled vsebine in pogajalskih stališč EU in Mercosurja pri pogajanjih o sklepanju pridružitvenega sporazuma, katerega del je tudi sporazum o prosti trgovini. To je **prva takšna analiza** za Slovenijo. Je prispevek k spoznavanju južnoameriških partnerjev, ekonomskih povezav Slovenije z njimi in obetov slovenskega gospodarstva ob sklenitvi pridružitvenega sporazuma EU–Mercosur.

1 MEDNARODNO EKONOMSKO POVEZOVANJE EU

Prvo poglavje je namenjeno predstavitvi mednarodnega ekonomskega povezovanja. Opišem oblike mednarodnih ekonomskih integracij in pojasnim pomen ekonomskega povezovanja. Podam pregled sporazumov EU o prosti trgovini ter razložim, kaj si EU obeta od prostotrgovinskega povezovanja.

1.1 Oblike mednarodnega ekonomskega povezovanja

Na ekonomsko ali gospodarsko integracijo lahko gledamo kot na gospodarsko povezavo dveh ali več držav ali organizacij, ki na osnovi medsebojnega dogovora oz. sporazuma ustanovijo skupen gospodarski prostor (Kumar, 2001). Mednarodno trgovino lahko poleg pravil, ki veljajo za pogodbene članice WTO, urejajo tudi drugi dvostranski in večstranski sporazumi med državami (Kumar, 2001). Kljub temu da WTO s klavzulo največjih ugodnosti (angl. *Most Favoured Nations*, v nadaljevanju MFN) državam prepoveduje diskriminacijo trgovinskih partnerjev, pod posebnimi pogoji dovoljuje določene izjeme (Principles of the trading system, 2016). Namreč države lahko v okviru sporazumov o prosti trgovini medsebojno uvajajo boljše pogoje trgovanja, državam v razvoju lahko omogočijo ugodnejše pogoje za dostop do njihovih trgov ter za proizvode, ki se nepošteno trgujejo iz določenih držav, lahko dvignejo carinske ovire (Principles of the trading system, 2016).

Oblike mednarodnega ekonomskega povezovanja obravnavajo številni avtorji, ki razlagajo mednarodno poslovanje. Gandolfo (2004) in Salvatore (2007) ločita po stopnjah ekonomske integracije:

- **preferencialne trgovinske sporazume**, pri katerih države podpisnice medsebojno znižajo trgovinske ovire (carine in druge uvozne omejitve), obenem pa obdržijo in vodijo lastno trgovinsko politiko do tretjih držav,
- **prostotrgovinska območja** med partnerskimi državami, znotraj katerih so odpravljene vse trgovinske ovire, obenem pa vsaka država ohrani in vodi lastno trgovinsko politiko do držav nečlanic,
- **carinske unije**, ko so med članicami odpravljene vse carinske in druge trgovinske ovire, do tretjih držav pa uvajajo skupno harmonizirano trgovinsko politiko,
- **skupne trge**, ki gredo še dlje od carinskih unij, saj poleg vseh značilnosti slednjih med državami članicami dovoljujejo tudi prost pretok dela in kapitala.

Salvatore (2007) dodaja **ekonomsko unijo**, ki nadgradi značilnosti skupnega trga s harmonizacijo ali celo s skupnim in enotnim vodenjem monetarne in fiskalne politike. Tudi Gandolfo (2004) ter Czinkota, Ronkainen in Moffett (2005) govorijo o oblikovanju ekonomske oz. **monetarne unije**, ko se partnerske države, poleg prostega pretoka dobrin in proizvodnih dejavnikov, odločijo še za poenotenje ekonomskih politik, kar lahko gre od

harmonizacije izbranih ekonomskih političnih ukrepov do popolnega poenotenja vseh ekonomskih politik (vključno z monetarno politiko ter uvedbo skupne valute).

Smithova (2014) pri obravnavanju trgovinskih sporazumov loči med **dvostranskimi** (bilateralnimi), **večstranskimi** (multilateralnimi) in **regionalnimi** sporazumi. Medtem ko dvostranski sporazum zadeva le dva partnerja, večstranski pa več oz. veliko držav (najnazornejši primer je WTO, ki je po podatkih Evropske komisije (2014) leta 2014 štela 160 držav članic in 24 opazovalk), so regionalni trgovinski sporazumi nekje med obema, saj vključujejo več partnerjev v geografski bližini, ki so običajno tudi pomembni trgovinski partnerji (Smith, 2014). Smithova (2014) dodaja, da so regionalni trgovinski sporazumi najpogostejše sklenjeni kot prostotrgovinski sporazumi ali carinske unije, njihovo število se je začelo naglo povečevati po letu 1990 in danes na globalni ravni presega število 100.

1.2 Pomen mednarodnega ekonomskega povezovanja

Czinkota et al. (2005) ugotavljajo, da imajo podjetja s kombinacijo domačega in mednarodnega poslovanja več možnosti za širitev, rast in doseg višjih prihodkov, kot bi jih imela le znotraj domačega gospodarstva. Rezultat **mednarodne trgovine**, ki prispeva k pretoku in izmenjavi idej, storitev in kapitala po svetu, je tudi ta, da se lahko inovacije hitreje razvijajo, človeški kapital bolje izrablja ter je dostop do finančnih sredstev hitrejši, kot bi bil znotraj domačega gospodarstva, potrošniki pa imajo ob tem možnost večje izbire po bolj konkurenčnih cenah (Czinkota et al., 2005). Kumar (2001) navaja, da k blagostanju prebivalcev, poleg rasti BDP, prispeva tudi sestava proizvodov in storitev, ki so na voljo za potrošnjo. Za spremembo obsega in sestave razpoložljivih proizvodov in storitev znotraj gospodarstva, ob predpostavki konstantne stopnje zaposlenosti proizvodnih faktorjev, so po Kumarju (2001) zaslužni ravno mednarodni gospodarski tokovi in ekonomsko povezovanje med državami. Czinkota et al. (2005) navajajo, da mednarodno poslovanje, z lažjim pretokom in izmenjavo proizvodnih faktorjev ter alokacijo resursov, obenem povečuje tudi konkurenčnost, vendar pa ne koristi vsem v enaki meri. Koristi, ki jih prinesejo prosta trgovina in stabilni pogoji menjave, se lahko dosežejo le, če so se države pripravljene odpovedati protekcionizmu in določeni stopnji avtonomije (Czinkota et al., 2005).

Države vstopijo v **ekonomsko integracijo** z namenom izkoriščanja prednosti, ki jih prinaša regionalizem v primerjavi z nacionalizmom in ki so po Czinkoti et al. (2005) predvsem učinki ustvarjanja in preusmerjanja trgovine, učinki na ceno uvoza, konkurenco, ekonomijo obsega, boljša izraba in večja produktivnost proizvodnih faktorjev ter privabljanje naložb. Salvatore (2007) vidi med pozitivnimi učinki carinskih unij tudi administrativne prihranke ter večjo pogajalsko moč do tretjih držav. Mednarodna trgovina je postala glavni dejavnik gospodarske rasti in blaginje, saj se je od v obdobju od leta 1970 do 2000 vrednost svetovne trgovine blaga in storitev povečala z 1.500 na 8.000 milijard ameriških dolarjev (v nadaljevanju USD) oz. s 13 na 25 % svetovnega BDP (Kuznetsova, 2005).

Učinki proste trgovine pa niso zgolj pozitivni. Zaradi preferencialnega sporazuma se ugodnejši uvoz iz bolj učinkovitih proizvodenj iz tretjih držav lahko preusmeri tudi na dražji uvoz manj učinkovitih proizvodenj iz držav članic, kar negativno vpliva na mednarodno alokacijo resursov in usmerja proizvodnjo stran od primerjalnih prednosti (Salvatore, 2007). Zaradi posledic neučinkovite zaposlenosti proizvodnih faktorjev države nečlanice beležijo znižanje blaginje, pri državah članicah pa sta možna oba scenarija, končni rezultat zavisi od tega, kateri učinek prevlada: ustvarjanje ali preusmerjanje trgovine (Salvatore, 2007). Čeprav naj bi se kratko- in srednjeročni učinki prostotrgovinskih sporazumov odražali v povečanju izvoza in ravni proizvodnje, se v praksi ne gibljeta nujno vzporedno (Boyer & Schuschny, 2010). Znotraj posameznih držav so nujni določeni izravnalni ukrepi, ki pripomorejo k ublažitvi negativnih posledic liberalizacije in podprejo manj konkurenčne sektorje, ki so izpostavljeni tveganju ob vstopu mednarodne konkurence (Boyer & Schuschny, 2010). Na kratek rok je neto učinek koristi prostotrgovinskih sporazumov in vplivov na blaginjo odvisen od kombinacije proizvodnje specializacije države, sektorjev, ki z liberalizacijo pridobivajo ali izgubljajo, porazdelitvijo dodane vrednosti med sektorje, pogojev menjave in oblikovanja cen, tehnološke razvitosti posameznih sektorjev, usposobljenosti delovne sile ter davčnih prihodkov in njihove alokacije (Boyer & Schuschny, 2010).

1.3 Sporazumi EU o prosti trgovini

EU je ena največjih zagovornic liberalizacije svetovne trgovine in večstranskega pristopa, je aktivna pri trgovinskih pogajanjih in od leta 2001 podpira nov krog pogajanj WTO v Dohi s ciljem nadaljnje liberalizacije svetovne trgovine, boljšega dostopa do trgov držav v razvoju preko sheme preferencialov (angl. *Generalised Scheme of Preferences*, v nadaljevanju GSP) in razvijanja strategij za odpravljanje ovir na najpomembnejših izvoznih trgih EU z uvedbo preglednejših pravil o trgovini (Evropska komisija, 2014). Evropska komisija (2014) ocenjuje, da bi uspešna pogajanja v okviru WTO pripeljala do poenostavitve trgovinskih postopkov, prevoza in logistike ter bi povečala obseg svetovne trgovine za 2 %.

Po neformalnem moratoriju dvostranskih pogajanj o prostotrgovinskih sporazumih v letih 1999–2006, ko je EU želela dati več pozornosti večstranskim pogajanjem v okviru WTO, so po letu 2007 spet oživela bilateralna pogajanja. Za EU se je začela nova generacija bolj ambicioznih in celovitih prostotrgovinskih sporazumov, s ciljem doseganja večje ekonomske in trgovinske koristi ter pogosto s še večjimi zavezami, kot so zahtevane v okviru WTO, s t.i. WTO-plus zavezami (Ahearn, 2011). Pomanjkanje napredka pri pogajanjih v Dohi ter pritiski evropskih podjetij, da se vključi v sporazume tudi vprašanja o konkurenci in naložbah, ki niso bila del pogajanj v Dohi, so bili med pomembnejšimi razlogi za oživitve bilateralnih pogajanj EU z njenimi glavnimi trgovinskimi partnericami (Ahearn, 2011). EU je spodbudila k oživitvi dvostranskih pogajanj tudi zunanja politika ZDA, ki je kot konkurent pospešeno iskala nove oblike sodelovanja, naraščajoča gospodarska rast v Aziji in potencial za sodelovanje z njimi ter tudi večja naklonjenost sporazumom s strani takratnega novega

komisarja EU za trgovino, Petra Mandelsona (Woolcock, 2007). Evropska komisija (2014) ocenjuje, da bi se z uspešno sklenitvijo sporazumov o prosti trgovini, ki so v fazi pogajanj, delež obsega zunanje trgovine EU, ki se dosega pod pogoji, ki jih urejajo sporazumi, dvignil s sedanje četrte na kar dve tretjini.

Pri **motivih**, ki vodijo EU pri sklepanju trgovinskih sporazumov, povzemam Wintersa (2000), ki loči sporazume EU na tiste, ki jih vodi motiv skupnosti in vključujejo sosednje in bližnje države, sledijo sporazumi, s katerimi se spodbuja stabilnost okoli meja EU, tretji motiv je spodbujanje razvoja in vključuje predvsem države, ki so zgodovinsko povezane z državami EU (bivše kolonije ipd.), četrta skupina pa so sporazumi z bolj oddaljenimi državami, kjer se zasleduje predvsem cilj liberalizacije uvoza. Trgovinski sporazumi EU se sklepajo v obliki pridružitvenih sporazumov, sporazumov o ekonomskem partnerstvu ter v obliki bilateralnih prostotrgovinskih sporazumov (Woolcock, 2007).

Preferencialni trgovinski sporazumi EU so običajno del širših asociacijskih sporazumov, ki zajemajo tudi vprašanja politike, varnosti, ekonomije, trgovine in človekovih pravic (Ahearn, 2011). Trgovinski del asociacijskega sporazuma je pogosto sklenjen kot sporazum o prosti trgovini, slednji je pa tudi ključna komponenta sporazuma o carinski uniji (Evropska komisija, 2013b). Ahearn (2011) ugotavlja, da je od 199 veljavnih preferencialnih sporazumov, ki so bili notificirani pri WTO do decembra 2008, 35 zadevalo EU, kar jo po številu sklenjenih sporazumov postavlja na prvo mesto na svetu. EU je imela konec leta 2013 veljavnih 29 sporazumov o prosti trgovini z okoli 50-imi trgovinskimi partnericami, za 10 sporazumov je že zaključila pogajanja, a še niso stopili v veljavo, in za dodatnih 12 sporazumov o trgovini in o gospodarskem partnerstvu so bila pogajanja v teku (Evropska komisija, 2013b). Interes EU po sklepanju trgovinskih sporazumov, z izjemo Rusije in določenih azijskih držav, zaobjema večji del držav sveta (več v Prilogi 1).

1.3.1 Veljavni sporazumi EU o prosti trgovini

Po podatkih Evropske komisije ima EU od leta 1973 **veljavne** bilateralne prostotrgovinske sporazume z Norveško, Islandijo in Švico ter od leta 1997 s Ferskimi otoki, v začetku 1990-ih let pa je z Andoro, San Marinom in Turčijo sklenila carinsko unijo (Agreements, 2016; Arrangements list, 2016). V letih 2004–2010 so z Makedonijo, Albanijo in Črno goro stopili v veljavo stabilizacijsko-pridružitveni sporazumi, z Bosno in Hercegovino ter Srbijo pa začasni sporazumi o trgovini in trgovinskih zadevah (Agreements, 2016; Arrangements list, 2016). Z naštetimi državami zahodnega Balkana je v uporabi še avtonomna trgovinska ureditev (Evropska komisija, 2014).

Na področju **evropske sosedske politike**, ki velja za 16 najbližjih sosed EU in v okviru katere so bila razvita nova orodja za krepitev dostopa na trge predvsem preko pogajanj o poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih sporazumih, mobilnosti in migracij, ima EU veljavne številne pridružitvene in prostotrgovinske sporazume, in sicer v južnem

Sredozemlju s Palestinsko upravo, Tunizijo, Marokom, Izraelom, Jordanijo, Libanonom, Egiptom in Alžirijo, ki so bili sklenjeni med letoma 1995 in 2002 (De Micco & Rey, 2015; Agreements, 2016; Arrangements list, 2016). S Sirijo je od leta 1978 v veljavi sporazum o sodelovanju, ki pa je zaradi politične situacije v državi od maja 2011 začasno prekinjen, ravno tako je začasno ustavljen podpis pridružitvenega sporazuma (Evropska komisija, 2016b). Na območju vzhodnega partnerstva (angl. *Eastern Partnership*) je EU uspešno zaključila pogajanja z Moldavijo, Armenijo in Ukrajino. Poglobljena in celovita prostotrgovinska sporazuma z Moldavijo in Gruzijo se v okviru širših pridružitvenih sporazumov začasno uporabljata od septembra 2014, z Ukrajino pa od novembra 2014 (Evropska komisija, 2014; Arrangements list, 2016).

Na **Daljnem vzhodu** ima EU od leta 2011 v veljavi prostotrgovinski sporazum z Južno Korejo, ki je prvi zaključeni prostotrgovinski sporazum nove generacije (Evropska komisija, 2014). V treh letih od začetka veljavnosti sporazuma se je skupni obseg blagovnega izvoza EU v Južno Korejo povečal za 35 %, z okoli 31 na preko 41 milijard EUR (Evropska komisija, 2014). Na območju Pacifika ima EU od leta 2009 veljaven začasen sporazum o partnerstvu s Papuo Novo Gvinejo in od leta 2014 s Fidžijem (Agreements, 2016).

EU ima na **afriški celini** od leta 2000 v veljavi sporazum o trgovini, razvoju in sodelovanju z Južnoafriško republiko, ki je uvedel območje proste trgovine za 90 % trgovanih dobrin, od leta 2012 sporazum o gospodarskem partnerstvu z vzhodno in južno afriškimi državami, Madagaskar, Mavrici, Sejšeli in Zimbabve, od leta 2014 pa še s Kamerunom (Kocbek, 2013; Evropska komisija, 2014; Agreements, 2016; Arrangements list, 2016).

V **Latinski Ameriki** ima EU veljavnih kar nekaj sporazumov, ki vključujejo tudi poglavja o trgovini. Po zaslugi sporazuma EU z Mehiko se je obseg dvostranske menjave od začetka veljavnosti sporazuma leta 2000 do 2013 podvojil, z okoli 22 na 45 milijard EUR, podpisnici pa načrtujeta v bodoče posodobitev in uskladitev sporazuma z novejšo generacijo prostotrgovinskih sporazumov (Evropska komisija, 2014). Pridružitveni sporazum EU–Čile, ki je v veljavi od leta 2003, vsebuje tudi pomemben prostotrgovinski sporazum in je pripomogel k več kot podvojitvi obsega medsebojne trgovine v desetih letih njegove uporabe na 18 milijard EUR leta 2013 (Evropska komisija, 2014). EU, Peru in Kolumbija so leta 2012 podpisali prostotrgovinski sporazum in ga leto kasneje začeli izvajati (Evropska komisija, 2014). Leta 2012 je bil podpisan pridružitveni sporazum EU s Srednjo Ameriko, ki vključuje Gvatemalo, Honduras, Kostariko, Nikaragvo, Panamo in Salvador, katerega trgovinski del se začasno uporablja (Evropska komisija, 2014; Arrangements list, 2016).

1.3.2 Sklenjeni sporazumi EU o prosti trgovini, ki še niso v veljavi

Med sporazumi o prosti trgovini, ki so že **sklenjeni, a še niso v veljavi**, velja omeniti sporazum s Kanado, Singapurjem in s skupino afriških, karibskih in pacifiških držav (v nadaljevanju AKP) (Evropska komisija, 2014). Pogajanja o celovitem gospodarskem in

trgovinskem sporazumu med EU in Kanado (t.i. CETA), ki odpravlja kar 99 % carin in drugih dajatev, so se zaključila septembra 2014 in so v postopku ratifikacije (Evropska komisija, 2014, 2016b). Pogajanja o sporazumu med EU in Singapurjem, prvo izmed članic Združenja držav jugovzhodne Azije (v nadaljevanju ASEAN), so se zaključila oktobra 2014, decembra 2015 pa pogajanja z Vietnamom (Evropska komisija, 2014, 2016b).

EU se dogovarja o sporazumih o gospodarskem partnerstvu tudi s skupino afriških, karibskih in pacifiških držav, ki imajo že več kot 30 let prednostni dostop do trga EU preko sheme preferencialov GSP, kar pa ni pripomoglo k učinkovitemu izboljšanju gospodarstva, gospodarske rasti in izvoza iz držav AKP v EU (Evropska komisija, 2014). Cilj sporazumov je tudi pomoč državam AKP pri vključevanju v svetovno gospodarstvo, doseganju trajnostne rasti in zmanjševanju revščine (Evropska komisija, 2014). Leta 2014 je EU zaključila pogajanja o dveh sporazumih o gospodarskem partnerstvu, in sicer s 6 državami Južnoafriške razvojne skupnosti ter s 16 državami zahodne Afrike (Evropska komisija, 2014).

Junija 2014 so se zaključila tudi pogajanja o pristopu Ekvadorja k sporazumu EU–Kolumbija in Peru, ki ga mora Ekvador pred vstopom v veljavo še ratificirati skupaj s svojima južnoameriškima sosedama (Evropska komisija, 2014, 2016b).

1.3.3 Sporazumi EU o prosti trgovini, o katerih še tečejo pogajanja

EU je udeležena v številnih **pogajanjih o sporazumih** o prosti trgovini. Med najdalgotrajnejša spadajo zagotovo pogajanja z Mercosurjem, ki so se začela leta 1999. Evropska komisija (2014) navaja, da bi s sklenitvijo tega sporazuma dobili največje območje proste trgovine med dvema svetovnima regijama, tj. EU in Južno Ameriko.

Med odmevnejšimi je sporazum **TTIP** z ZDA. Gospodarski odnosi med EU in ZDA so zelo močni, povprečne carinske stopnje z ZDA so okoli 4 %, tako da se sporazum osredotoča predvsem na odpravljanje necarinskih ovir. Določene ocene kažejo, da bi partnerstvo z ZDA prineslo EU 119 milijard EUR na leto (Evropska komisija, 2014).

V **Aziji** potekajo od leta 2007 pogajanja z Indijo, v okviru združenja ASEAN pa od leta 2010 z Malezijo, od leta 2013 s Tajsko in od leta 2015 s Filipini (Evropska komisija, 2016b). Dolgoročni cilj EU je sicer trgovinski sporazum s članicami ASEAN na regionalni ravni, prvi korak na tej poti pa so ravno prostotrgovinski sporazumi s posameznimi državami članicami (Evropska komisija, 2014). Od marca 2013 potekajo pogajanja o sporazumu o prosti trgovini z Japonsko, ki zajemajo tako področja liberalizacije trgovine blaga in storitev, kot tudi naložb in javnih naročil ter odpravo drugih necarinskih ovir, od marca 2014 pa še z Burmo (Evropska komisija, 2014, 2016b).

Svet Evrope je decembra 2011 odobril Evropski komisiji, da začne pogajanja za sklenitev poglobljenih in celovitih sporazumov o prosti trgovini z Egiptom, Jordanijo, Marokom in

Tunizijo, s katerimi ima že veljavne pridružitvene in prostotrgovinske sporazume. Marca 2013 so se pogajanja začela z Marokom, junija istega leta pa še z Egiptom (Evropska komisija, 2014, 2016b). EU je v postopku implementacije pridružitvenega sporazuma, ki vključuje poglobljene in celovite sporazume o prosti trgovini z Ukrajino, Gruzijo in Moldavijo ter je decembra 2015 ponovno začela pogajanja z Armenijo (Evropska komisija, 2016b).

V teku so tudi pogajanja o nadgradnji in poglobitvi sporazumov o gospodarskem partnerstvu s **skupino AKP** držav, in sicer z državami Centralne Afrike (Kamerun), vzhodne in južne Afrike (Madagaskar, Mavrici, Sejšeli, Zimbabve) ter članicami združenja CARIFORUM (Evropska komisija, 2016b). Od leta 2008 so začasno prekinjena pogajanja s Svetom za sodelovanje v Zalivu, ki vključuje Bahrajn, Katar, Kuvajt, Oman, Saudovo Arabijo in Združene arabske emirate (Kocbek, 2013; Evropska komisija, 2014).

EU sodeluje tudi v pogajanjih, katerih glavni predmet ni blago, temveč **storitve** (od marca 2013 pogajanja o sporazumu TISA, v katerih je vključenih 23 članic WTO) ali **naložbe** (od novembra 2013 pogajanja s Kitajsko) (Evropska komisija, 2016b).

1.4 Pomen sporazumov o prosti trgovini za EU

Zunanjetrgovinska politika, poleg monetarne in razvojne politike, predstavlja temelj odnosov EU z ostalim svetom (Kuznetsova, 2005). **Namen** zunanje trgovinske politike EU je spodbujanje ekonomskih in političnih interesov na področju trgovine z blagom in storitvami, investicij, konkurenčnosti in intelektualne lastnine (Kuznetsova, 2005). V prvem odstavku 133. člena Pogodbe iz Nice (2004) piše, da »skupna trgovinska politika temelji na enotnih načelih, zlasti glede sprememb carinskih stopenj, sklenitve sporazumov o carinskih tarifah in trgovini, doseganja enotnosti pri ukrepih liberalizacije, izvozni politiki in ukrepih za zaščito trgovine [...]«. **Cilj** slednje pa je spodbujanje trajnostnega in uravnoveženega razvoja ekonomskih dejavnosti, doseganje visoke ravni zaposlenosti in socialne zaščite, dvig življenjskega standarda in izboljšanje kvalitete okolja (Kuznetsova, 2005).

V preteklosti se je zunanjetrgovinska politika EU osredotočala predvsem na pogajanja o medsebojnemu zniževanju carinskih tarif v okviru prostotrgovinskih sporazumov EU z drugimi evropskimi državami in z bogatimi neevropskimi državami članicami GATT/WTO ter na uvajanje enostranskih shem preferencialov GSP za države v razvoju (Baldwin & Wyplosz, 2015). Leta 2006 je bil dosežen pomemben preskok v zunanjetrgovinski politiki EU, ko je Evropska komisija izdala dokument z naslovom Globalna Evropa – zunanji vidiki konkurenčnosti, dodatek prenovljeni Lizbonski strategiji, ki določa **ново globalno strategijo** evropske zunanjetrgovinske politike (Baldwin & Wyplosz, 2015). Globalna Evropa je postavila med prioritete ciljne partnerje ASEAN, Korejo, Indijo in Mercosur (Baldwin & Wyplosz, 2015). Kot razlog za takšen premik Baldwin in Wyplosz (2015) navajata podatek, da so proti koncu 20. stoletja okoli 60 % svetovne gospodarske rasti

ustvarjale bogate razvite države, kot so ZDA, EU, Japonska, Kanada ipd., katerih delež je začel v začetku novega tisočletja naglo upadati. Danes preko 70 % svetovne gospodarske rasti ustvariyo hitro razvijajoče se države in države v razvoju (IMF, 2016).

Evropska komisija postavlja **trgovinsko politiko** v širšo gospodarsko strategijo EU do leta 2020, imenovano Evropa 2020, katere cilj je dvig zaposlenosti in oblikovanje uspešnega, sodobnega in trajnostnega gospodarstva (Baldwin & Wyplosz, 2005; Evropska komisija, 2014). Pri tem pa igra prosta trgovina pomembno vlogo. Dve tretjini uvoza v EU predstavlja uvoz surovin, polproizvodov in sestavin, ki jih evropska podjetja potrebujejo v proizvodnih procesih. Cene in stroški uvoza so pa pomemben dejavnik konkurenčnosti. Preko 70 % blaga se v EU že uvozi z ničelno ali znižano carinsko stopnjo, zato se stremi tudi k odpravi drugih necarinskih ovir (EU position in world trade, 2014). Dandanes so carine v svetovni trgovini že relativno nizke in ovire se skrivajo predvsem za mejami carin, zato je razumljivo, da si EU prizadeva k sklenitvi **poglobljenih in celovitih sporazumov** o prosti trgovini, ki poleg odprave carin odpirajo trg storitvam, investicijam, javnim naročilom, vključujejo vprašanja konkurence, krepitve pravic intelektualne lastnine in konvergence na področju zakonodaje (Baldwin & Wyplosz, 2005; Agreements, 2016).

Evropska komisija si s pomočjo sklenitve sporazumov o prosti trgovini prizadeva doseči predvsem **cilje** oblikovanja novih tržnih priložnosti (z odpiranjem novih trgov za izvoz blaga in storitev), cenejšega trgovanja na domačem in na tujih trgih (z nižjimi carinskimi dajatvami in s krajšimi birokratskimi postopki), hitrejšo trgovino (s krajšimi in hitrejšimi carinskimi postopki ter z medsebojno primerljivimi standardi na tehničnem in sanitarnem področju), izboljšati pravno varnost podjetij ter prispevati k oblikovanju bolj predvidljivega zakonodajnega okolja (s sprejetjem jasnih pravil o pravicah intelektualne lastnine, konkurence in javnih naročil), omogočiti večjo zaščito podjetij v domačem in mednarodnem okolju, vzpostaviti boljše naložbeno okolje ter podpreti trajnostni razvoj (s spodbujanjem medsebojnega sodelovanja in dialoga ter omogočanja transparentnosti pri družbenih in okoljskih vprašanjih) (Evropska komisija, 2014; Agreements, 2016).

Po ocenah Evropske komisije se bo v naslednjih 10–15 letih okoli 90 % svetovnega povpraševanja in gospodarske rasti ustvarilo izven Evrope (Evropska komisija, 2013a, 2014; Agreements, 2016). Sklenitev sporazumov o prosti trgovini s ključnimi partnerji EU bo torej pripomogla k oblikovanju novih tržnih priložnosti za evropska podjetja. Po ocenah Komisije bi namreč sklenitev prostotrgovinskih sporazumov, ki so danes še v fazi pogajanj, dvignila evropski BDP za 2,2 % (275 milijard EUR), zaposlenost pa za 1 % (2,2 milijona novih delovnih mest). Uspešna sklenitev sporazumov, preračunana na slovensko gospodarstvo na osnovi podatkov SURS (2016) za leto 2015, bi tako povečala slovenski BDP za 820 milijonov EUR in omogočila oblikovanje 8.000 novih delovnih mest.

2 SKUPNI JUŽNI TRG – MERCOSUR

Drugo poglavje v celoti namenjam predstavitvi integracije Mercosur. Poleg opisa razvoja in glavnih korakov Mercosurja v času od njegove ustanovitve do danes predstavim cilje, ki jih zasleduje, in obrazložim njegovo strukturo, glavna telesa odločanja in delovanja, nekaj besed namenim tudi predstavitvi posameznih članic. Podam strnjen prikaz trgovinskih in kapitalskih tokov Mercosurja, ekonomskega povezovanja s tretjimi državami ter pomena Mercosurja v regiji. Poglavje sklenem s perspektivami Mercosurja v prihodnje.

2.1 Zgodovina Mercosurja

EU je kot pojem uspešne ekonomske integracije za zgled mnogim razvijajočim se državam in državam v razvoju. Mnogi poskusi združevanj so v preteklosti imeli le omejeni uspeh ali so se celo izjalovili. Med uspešnejšimi Salvatore (2007) omenja Mercosur, ki so ga leta 1991 ustanovile Argentina, Brazilija, Paragvaj in Urugvaj. Leta 2013 je postala polnopravna članica Venezuela, leta 2015 pa je bil podpisan pridružitveni sporazum še za šesto članico, Bolivijo, ki pa za polnopravno članstvo potrebuje še ratifikacijo pristopne pogodbe s strani brazilskega in paragvajskega parlamenta, potem pa ima štiri leta časa za uskladitev svoje zakonodaje in prevzem skupne carinske tarife do tretjih držav (Rebossio, 2015; En pocas palabras, 2016; Historia, 2016; Bolivia ingresa al MERCOSUR, 2016; Adhesión de Bolivia al MERCOSUR es aprobada en Uruguay, 2016; Historia, 2016). Z Mercosurjem so tesno povezane tudi južnoameriške države Čile, Kolumbija, Ekvador, Peru, Gvajana in Surinam, kot pridružene članice, ki se lahko kot gostje, z možnostjo podajanja svojega stališča, a brez pravice do glasovanja, udeležujejo sestankov Mercosurja in razprav skupnega interesa, ki zadevajo politično integracijo, ekonomijo, socialo ipd. (Mercosur ¡Un lugar para vivir!, 2016). Posredno, kot opazovalki, sta z Mercosurjem povezani še Mehika in Nova Zelandija.

Težnja po regionalnem povezovanju ima svoje korenine že veliko pred ustanovitvijo Mercosurja, saj so se latinskoameriške države že zgodaj zavedale prednosti skupnega reševanja težav in skupnih prizadevanj pri doseganju ciljev (UNCTAD, 2003). Skladno z Molnárjem (2013) so bili prvi zametki na poti latinskoameriške integracije osnovani že v prvi polovici 19. stoletja. Filozofija bolivarizma, ki so jo prevzemale latinskoameriške države in ki pooseblja Bolivarjevo idejo iz začetka 19. stoletja o potrebi po povezovanju takrat ravno osamosvojenih držav Latinske Amerike, ki bi enotne bile kos močnim evropskim in ameriškim velesilam, je po Rosasovi (2001) temeljna ideja skoraj vseh latinskoameriških procesov integracije zadnjih 50-ih let.

Molnár (2013) omenja med prvimi koraki k združevanju južnoameriških držav sklenitev **Sporazuma ABC** (šp. *Acuerdo ABC*) med Argentino, Brazilijo in Čilom iz leta 1915, katerega cilj je bil predvsem oblikovanje ravnotežja moči v Južni Ameriki brez uporabe vojaških resursov in skupen nastop proti velesilam, ki so želele posegati na južnoameriški trg s svojo politiko intervencionizma.

Prvi resnejši poskus liberalizacije trgovine v okviru regionalnega integracijskega procesa v Južni Ameriki je bila ustanovitev **Latinskoameriškega združenja za prosto trgovino** (angl. *Latin American Free Trade Association*, šp. *Asociación Lationamericana de Libre Comercio*, v nadaljevanju LAFTA/ALALC), s podpisom Pogodbe iz Montevidea leta 1960 (UNCTAD, 2003). Cilj LAFTA/ALALC je bil odpraviti protekcionistične ukrepe posameznih držav, vzpostaviti prostotrgovinsko območje, razširiti trg ter omogočiti lažjo in enostavnejšo trgovino med članicami (UNCTAD, 2003). V 1960-ih letih sta Argentina in Brazilija premagovali medsebojne razlike z usklajevanjem in sodelovanjem ter tako izkoriščali strateške danosti področja (Arroyo, 2016). Argentina in Brazilija sta bili, poleg Mehike, najaktivnejši uporabniki inštrumentov za povečanje bilateralne trgovine v okviru LAFTA/ALALC, kar je seveda prispevalo v 1960-ih in 1970-ih letih k hitremu dvigu medsebojne menjave. Ob koncu 1970-ih let je bilo skoraj 80 % argentinsko-brazilske menjave realizirane z uporabo preferenčnih stopenj trgovanja v okviru LAFTA/ALALC (Bouzas, Da Motta Veiga & Torrent, 2002). Leta 1975 je 26 latinskoameriških držav ustanovilo **Latinskoameriški ekonomski sistem** (angl. *Latin American Economic System*, šp. *Sistema Económico Latinoamericano* – LAES/SELA), s ciljem spodbujanja ekonomskega sodelovanja in razvoja ob sočasnem pospeševanju trgovine ter krepitvi mehanizmov regionalne integracije (UNCTAD, 2003).

Zaradi političnih problemov članic LAFTA/ALALC so postajala večstranska pogajanja težavna (UNCTAD, 2003). Bouzas et al. (2002) navajajo med težavami, ki so zadevale predvsem Argentino in Brazilijo, politična trenja, različne nacionalne razvojne strategije in neugodno mednarodno ekonomsko okolje. V manj kot desetletju je regija utrpela dva velika zunanja pretresa, naftno in zunanjedolžniško krizo, kar je povzročilo strmo znižanje medsebojne trgovine ter povečanje domačega protekcionizma. V letih 1980–1985 se je argentinsko-brazilska trgovina skoraj prepolovila in delež brazilskega izvoza v Argentino je v celotnem brazilskem izvozu padel s 6 %, ki ga je dosegal v letih 1966–1970, na 3 % (Bouzas et al., 2002). Previsoke ambicije, da bodo članice v 12-ih letih oblikovale območje proste trgovine, in pomanjkanje prožnosti prve Pogodbe iz Montevidea iz leta 1960 je vodilo do oteženega izvajanja pogodbenih obveznosti (Alvarez, 2011). Sledilo je preoblikovanje in nadgradnja prve v bolj fleksibilno drugo Pogodbo iz Montevidea iz leta 1980, s preoblikovanjem LAFTA/ALALC v **Latinskoameriško integracijsko združenje** (angl. *Latin American Integration Association*, šp. *Asociación Lationamericana de Integración*, v nadaljevanju LAIA/ALADI) (UNCTAD, 2003). Vodilo LAIA/ALADI, ki jo je ustanovilo 11 latinskoameriških držav (Argentina, Bolivija, Brazilija, Čile, Ekvador, Kolumbija, Mehika, Paragvaj, Peru, Urugvaj in Venezuela), leta 1999 se jim je pridružila še Kuba, leta 2012 pa Panama, je oblikovanje regionalne skupine, katere člani si sami vzajemno določajo medsebojne preferencialne carinske stopnje (UNCTAD, 2003; *¿Qué países la integran?*, 2016). Cilj sporazuma je vzpostavitev ekonomskega sodelovanja med članicami ob sočasnem spodbujanju in reguliranju trgovine, s končnim ciljem vzpostavitve območja proste trgovine, a brez vnaprej določenih rokov in s tem pritiskov za doseg cilja (Alvarez, 2011).

Vendar tudi nova pogodba ni uspela rešiti strukturnih težav članic in pripevati k ustrezni stopnji njihove integracije. V začetku 80-ih let 20. stoletja se je v več latinskoameriških državah, po obdobju diktatorskih režimov in pogostih državnih udarih, ponovno vzpostavila demokracija in kljub ekonomskim težavam se je začelo novo obdobje odnosov tudi med Argentino in Brazilijo (UNCTAD, 2003). Leta 1985 sta predsednika Argentine in Brazilije podpisala **Integracijsko pogodbo Brazilija–Argentina ob slapovih Iguazu** (angl. *Brazil–Argentina Integration Treaty at Foz do Iguazu*), ki se smatra za neposrednega predhodnika Mercosurja (UNCTAD, 2003). Njeni cilji so bili odprava ekonomskega, političnega in vojaškega rivalstva med državama, postopno uravnoteženo trgovinsko odpiranje in industrijski in tehnološki razvoj, ki bo začrtal bodoče odnose v smeri doseganja skupnega trga in tesnejšega sodelovanja (Molnár, 2013). Argentina in Brazilija sta v letih 1985–1990 podpisali 24 sektorskih protokolov, ki so zadevali področja energije, biotehnologije, metalurgije, javne administracije, financ, cestnega in morskega prevoza, avtomobilске industrije, prehranske industrije, kulture, komunikacij, investicij, širitev trgovine idr., s katerimi sta medsebojno zniževali carinske stopnje izbranih skupin izdelkov (Dri, b.l.).

Program integracije in ekonomskega sodelovanja (angl. *Integration and Economic Cooperation Program*) iz leta 1985 je vseboval poglavja o poenostavitvi trgovine in o skupnih sektorskih programih na področju biotehnologije in kapitalskih tokov. Sledilo je obdobje rasti ter ekonomske in politične konvergence med Argentino in Brazilijo, ki je bilo okronano leta 1988 s podpisom **Pogodbe o integraciji, sodelovanju in razvoju** (angl. *Integration, Cooperation and Development Treaty*), ki je predvidevala oblikovanje skupnega trga v roku 10-ih let (Dri, b.l.). Podpis **Akta iz Buenos Airesa** (šp. *Acta de Buenos Aires*) iz junija 1990 je prinesel pomembno spremembo v vsebini pogajanj, saj se ni omejeval zgolj na sektorske dogovore, temveč je predvidel splošno, postopno in linearno znižanje carinskih stopenj, ki bi bile v roku štirih let popolnoma odpravljene (Dri, b.l.). Argentina in Brazilija sta decembra 1990 podpisali **Sporazum o ekonomskem dopolnjevanju št. 14** (angl. *Economic Complementation Agreement n. 14 – ACE 14*) pri LAIA/ALADI, ki je povzel vsebino preteklih protokolov in uvedel dodatne izboljšave, kot npr. določbe pravil za ekonomske in trgovinske odnose med državama v obdobju tranzicije 1991–1994 in cilj prosti pretok blaga, storitev in proizvodnih faktorjev ter oblikovanje skupnega trga (UNCTAD, 2003). Pol leta po podpisu Akta iz Buenos Airesa sta Brazilija in Argentina pozvali Paragvaj, Urugvaj in Čile, naj se jima pridružijo (Molnár, 2013). Vabilo sta sprejela le Urugvaj in Paragvaj, medtem ko se Čile, katerega gospodarstvo je v primerjavi z ostalimi članicami Mercosurja bolj odprto, sporazumu ni pridružil (Malamud, 2012; Molnár, 2013).

Pred 25 leti, 26.03.1991, so se predsedniki štirih južnoameriških držav, Argentine, Brazilije, Paragvaja in Urugvaja, sestali v prestolnici Paragvaja in podpisali **Pogodbo iz Asuncióna**, s katero so se zavezali, da bodo do konca leta 1994 oblikovati Skupni južni trg Mercosur (Mercosur, 1991; Historia, 2016). S programom trgovinske liberalizacije med članicami, ki je bil vključen v aneksu Pogodbe, so se dogovorili, da bodo v prehodnem obdobju 1991–1994 progresivno, linearno in avtomatsko medsebojno zniževali carine na vsake pol leta do

končne odprave slednjih, in sicer do konca leta 1994 za Argentino in Brazilijo in do konca leta 1995 za Paragvaj in Urugvaj (Mercosur, 1991). Občutljive kategorije proizvodov so iz skupne tarife izvzete. Protokol je podal temelje za oblikovanje prvih dveh teles Mercosurja, Sveta skupnega trga in Skupine skupnega trga (Mercosur, 1991). Po podpisu Pogodbe iz Asuncióna se je znatno povečal izvoz industrijskih izdelkov na notranji trg (predvsem iz Brazilije v Argentino), ob čemer so se skupni trgovinski tokovi znotraj integracije v letih 1991–1994 povečali z 8 na 19 % celotne agregatne menjave (Bouzas et al., 2002).

Dodatni protokol pogodbe iz Asuncióna, t.i. **Protokol iz Oura Preta**, podpisan leta 1994, je poleg opredelitve institucionalne strukture Mercosurja, ki je poleg Sveta in Skupine skupnega trga predvidel še štiri dodatne organe (Komisijo za trgovino, Skupno parlamentarno komisijo, Ekonomsko-socialni posvetovalni forum in Administrativni sekretariat), dodelil integraciji status osebe javnega prava z upoštevanjem določb mednarodnega prava (Mercosur, 1994).

Leta 1995 je skupna carinska tarifa Mercosurja veljala za uvoz 85 % proizvodov (Molnár, 2013). Čeprav je skupna carinska tarifa do tretjih držav med temeljnimi cilji Mercosurja, spada med občutljivejše teme procesa integracije, saj še dandanes povzroča trenja med članicami. Večje države si zaradi zaščite domačega gospodarstva prizadevajo k postavitvi čim višje tarife, medtem ko se manjše države nagibajo k nižji tarifi, ki bi bila za njihova gospodarstva koristnejša (Molnár, 2013). Iz konvergence k skupni carinski tarifi so izvzeti občutljivejši proizvodi iz liste nacionalnih in sektorskih izjem, med katerimi so predvsem kapitalske dobrine ter informacijski in telekomunikacijski proizvodi (Carciofi, 2007).

Obdobje med letoma 1995 in 1997, ki je paradoksalno smatrano za **zlato dobo Mercosurja**, je privedlo do povečanja domačega agregatnega povpraševanja z velikimi *spillover* učinki na regijo. V tem obdobju so se povečale tuje neposredne investicije (v nadaljevanju TNI) s strani tujih multinacionalk, ki so prinesle s seboj pomembna prestrukturiranja, predvsem v sektorjih proizvodnje motornih vozil, hrane, kemičnih izdelkov, finančnih storitev in telekomunikacij (Bouzas et al., 2002). Decembra 1995 so članice Mercosurja sprejele srednjeročni plan, imenovan Agenda Mercosur 2000, katerega prioritete so bile konsolidacija in poglobitev carinske unije, vključno z liberalizacijo trgovine s storitvami, javnimi naročili ter davčno harmonizacijo. V tem času je Mercosur sklenil sporazuma o prosti trgovini s Čilom in Bolivijo in okrepil svoje udejstvovanje v mednarodnih trgovinskih pogajanjih s podpisom okvirnega sporazuma o sodelovanju z EU ter s pristopom k pogajanjem za sklenitev Območja proste trgovine Amerik (Bouzas et al., 2002). Vendar pa se je tudi v času zlate dobe Mercosur spopadal s težavami asimetrije članic, poglobljanjem revščine in pomanjkanjem demokratične kulture (Molnár, 2013). Kot odgovor na potrebo po vzpostavitvi demokratične kulture je Mercosur leta 1998 sklenil z Bolivijo in Čilom **Demokratičen kompromis protokola iz Ushuaie** (šp. *Protocolo de Ushuaia sobre compromiso democrático*), tj. zavezo o spoštovanju demokratičnih načel pri nadaljnjem razvoju integracijskih procesov v regiji (Mercosur, 1998).

Velika asimetrija držav članic je vplivala na različne težnje pri usklajevanju diskrecijske politike in poglobitev procesa integracije Mercosurja. Delež trgovine Brazilije znotraj integracije Mercosurja je leta 1996 dosegal zgolj 15 % celotne trgovine Brazilije, medtem ko so bili deleži ostalih treh partnerjev znatno višji (Argentina 33 %, Urugvaj 50 % in Paragvaj 63 %). Relativno nizka stopnja medsebojne regionalne odvisnosti skupaj z dolgoročno tradicijo neodvisnosti je bila glavni razlog za otežen postopek politične konvergence in usklajevanje nacionalnih diskrecijskih politik (Bouzas et al., 2002).

Zlati dobi je sledilo **krizno obdobje** med letoma 1999 in 2002. Začelo se je z azijsko finančno krizo, ki je v drugi polovici 1990-ih let vplivala tudi na Mercosur. Negativne posledice finančne krize, ki je najprej prizadela Brazilijo, so se prelile na argentinsko gospodarstvo in na druge države v regiji. Nestabilna politična situacija v Paragvaju, ki jo je sprožil umor podpredsednika Luis María Argaña leta 1999, je še dodatno zamajala politično in gospodarsko stabilnost v regiji. Krizno obdobje je doseglo dno v letih 2001–2002 s finančnim zlomom Argentine. S tem pa je neoliberalni model integracije, na katerega so se sklicevali leta 1991 ob ustanovitvi Mercosurja, postal nevzdržen. Najmočnejši državi integracije, Argentina in Brazilija, sta se oddaljili od približevanja in komplementarnosti ter zaostri medsebojno konkurenco, predvsem na področjih prehranske, avtomobilske, obutvene in lesne industrije (Molnár, 2013). Bil je čas za novo razvojno strategijo, s katero so se članice, vzporedno s tendenco konvergence med državami, odločile usklajevati svoje makroekonomske politike v boju proti proračunskemu primanjkljaju, javnemu dolgu in inflaciji (Molnár, 2013). Pozna 1990-ih leta je v latinskoameriški politiki zaznamovalo obdobje novega regionalnega trenda obračanja na levo, z izvolitvijo levičarskih in levosredinskih vlad, in postopno zavračanje neoliberalne doktrine ter oživljanje Bolivarjevih sanj po združenih Latinski Ameriki (Arroyo, 2016). Krepitev političnih odnosov znotraj Mercosurja je leta 2000 privedla do podpisa **Konsenza iz Buenos Airesa** (šp. *Consenso de Buenos Aires*), katerega osnovna ideja je bila nadaljnja konsolidacija demokratičnega sistema ter boj proti revščini, brezposelnosti, nepismenosti, lakoti, boleznim in socialnim neenakostim (Molnár, 2013). Od leta 2003 dalje je sledilo obdobje **oživljanja oz. reaktivacije Mercosurja** (šp. *Reactivación del Mercosur*), vzporedno z volitvami in novimi političnimi režimi v Argentini, Braziliji in Urugvaju, ki so Mercosurju prinesli obdobje politične, socialne in institucionalne prosperitete. Sledile so reforme starih in oblikovanje novih institucij Mercosurja (Molnár, 2013).

Korak naprej pri reševanju sporov, do takrat v domeni Skupine skupnega trga, Komisije za trgovino in *ad hoc* arbitraže, je bil narejen leta 2002 s podpisom **Protokola iz Olivos** (šp. *Protocolo de Olivos*), ki je vpeljal Stalno revizijsko sodišče (Mercosur, 2002; UNCTAD, 2003). Leta 2005 je bil ustanovljen Sklad za strukturno konvergenco Mercosurja, katerega naloga je bila razvoj regionalnih infrastrukturnih projektov, ki naj bi s spodbujanjem manj razvitih regij in izboljšanjem njihove konkurenčnosti pripomogli k doseganju večje konvergence med članicami ter h krepitvi integracije kot celote (Keller, 2015). Skupna parlamentarna komisija se je leta 2005, s podpisom **Ustanovitvenega protokola**

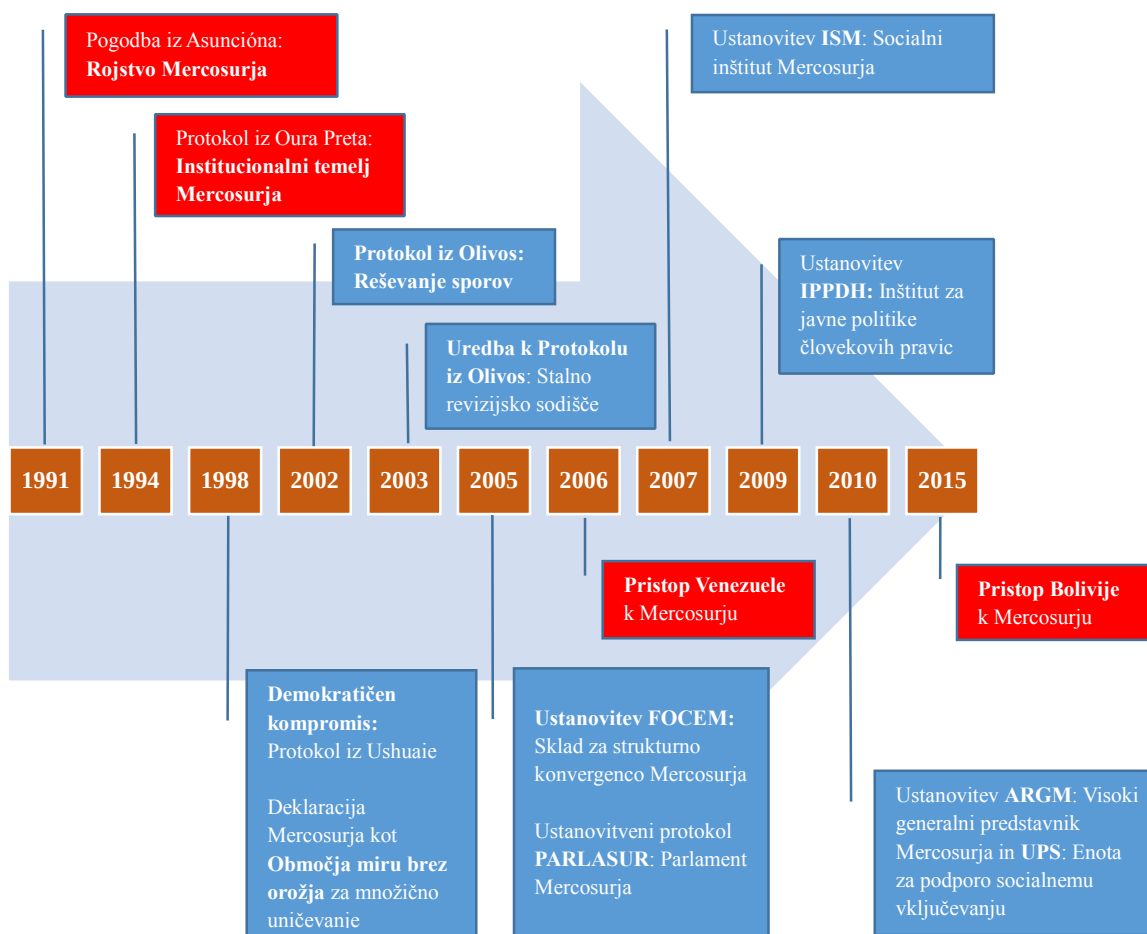
Parlamenta Mercosurja (šp. *Protocolo Constitutivo del Parlamento del Mercosur*), preoblikovala v Parlament Mercosurja, s čimer je dobil večjo vlogo tudi glas ljudstva (Mercosur, 2005; Keller, 2015).

Vzporedno s podpisom sporazuma o prosti trgovini med Kolumbijo, Perujem in ZDA leta 2006 je **Venezuela**, pod takratnim vodstvom Huga Cháveza, glasnega nasprotnika ZDA, izstopila iz Andske skupnosti ter **pristopila k Mercosurju**. S tem so se okrepila tako zaveznitva kot tudi določene napetosti, zaradi navzkrižja interesov na določenih področjih, med katerimi izstopa energetika. Venezuela poseduje največje zaloge zemeljskega plina in nafte v Južni Ameriki, na drugi strani pa so Argentina, Brazilija in Bolivija, kot nova članica v postopku priključitve in druga največja lastnica zemeljskega plina na kontinentu, podpisale sporazum o sodelovanju na področju distribucije zemeljskega plina. Ekvador, kot pridružena članica, je pomemben svetovni izvoznik nafte, Brazilija, na drugi strani, pa je vodilni svetovni izvoznik etanola (Molnár, 2013). Ratifikacija pristopne pogodbe Venezuele se je vlekla sedem let. Konservativni paragvajski predsednik Nicanor Duarte je zavračal ratifikacijo pristopne pogodbe Venezuele k Mercosurju zaradi nasprotovanja politiki venezuelskega predsednika Cháveza in mu očital pomanjkanje demokracije. Na koncu je bilo ravno »pomanjkanje demokracije« razlog za začasno **izključitev Paragvaja iz Mercosurja** (Arroyo, 2016). Junija 2013 so članice Mercosurja, zaradi kršitve demokratičnih pravil ob sporni odstititvi paragvajskega predsednika Fernanda Luga, suspendirale Paragvaj iz Mercosurja, s čimer je slednji izgubil glasovalne pravice, s tem pa so bili umaknjeni paragvajski pridržki in **Venezuela je postala peta polnopravna članica Mercosurja** (Venezuela skozi stranska vrata postaja del Mercosurja, 2013; Arroyo, 2016).

Zadnje desetletje je dogajanje v Južni Ameriki zaznamovala krepitev socialnih in človekovih pravic, saj so za levo usmerjene voditelje Venezuele, Brazilije, Argentine in Urugvaja socialna vprašanja ena izmed prioritet (Arroyo, 2016). V tem okviru je bil znotraj Mercosurja leta 2007 ustanovljen Socialni inštitut, leta 2009 pa Inštitut za javne politike človekovih pravic (Slika 1; En pocas palabras, 2016). Korak naprej k regionalni povezanosti je bil narejen leta 2008, ko so voditelji Mercosurja in Andske skupnosti, ki je takrat vključevala Bolivijo, Kolumbijo, Ekvador in Peru, podpisali sporazum o oblikovanju Združenja južnoameriških držav **UNASUR**, ki obravnava vprašanja trgovine, varnosti in politike po vsej regiji in poudarja zavezanost k razvoju Latinske Amerike in uresničitev Bolivarjevih sanj o združeni celini (Arroyo, 2016).

Kot lahko vidimo v Sliki 1, je med zadnjimi pomembnejšimi mejniki v zgodovini Mercosurja **pristop Bolivije k Mercosurju** kot šeste članice. Bolivijo je motiviralo k podpisu pridružitvenega sporazuma k Mercosurju tudi iztekanje veljavnosti 10-letnega sporazuma z Mercosurjem o ekonomskem dopolnjevanju (šp. *Acuerdo de Complementación Económica – ACE 36*), sklenjenega v okviru LAIA/ALADI, ki ji je omogočal preferencialni dostop do trga držav Mercosurja (Makuc, Duhalde & Rozemberg, 2015).

Slika 1: Pomembnejši mejniki v zgodovini Mercosurja

Vir: Mercosur, *En pocas palabras*, 2016.

Bolivija bo postala pravnomočna polnopravna članica Mercosurja, ko bodo vse države Mercosurja ratificirale njeno pristopno pogodbo (Rebossio, 2015).

2.2 Cilji Mercosurja

Že od ustanovitve dalje je glavno delovno orodje Mercosurja **sodelovanje med državami**, ki prispeva k notranji krepitvi vsake izmed pogodbenih članic ter k poglobljanju procesa regionalne integracije, s končnim ciljem dosege skupnega trga (Objetivos y Principios, 2016; En pocas palabras, 2016). Osnovni **cilji** Mercosurja, določeni v ustanovni Pogodbi iz Asuncióna iz leta 1991, so **prost pretok blaga, storitev in proizvodnih faktorjev** z odpravo carinskih in necarinskih omejitev med članicami, vzpostavitev **skupne carinske tarife** in sprejetje skupne trgovinske politike do tretjih držav, usklajevanje medsebojnih stališč v regionalnih in mednarodnih ekonomsko-gospodarskih forumih, **koordinacija makroekonomskih in sektorskih politik** (na področjih zunanje trgovine, kmetijstva, industrije, fiskalne, monetarne, menjalne in kapitalske politike, storitev, carin, transporta in komunikacij), ki bi prispevale k zagotovitvi primernih pogojev konkurence med

pogodbenicami, ter ustrezna **uskladitev zakonodaje**, kar bo omogočilo krepitev procesa vključevanja (Mercosur, 1991).

Lanci (2007) razpoznava med dolgoročnimi **učinki**, ki jih je in jih še bo prineslo oblikovanje Mercosurja, predvsem oblikovanje carinske unije, ki bo prerasla v skupni trg, boljše vključitev v mednarodno okolje, izboljšavo življenjskega standarda prebivalcev, ohranitev okolja, sodelovanje v procesu integracije Latinske Amerike, gospodarski razvoj z upoštevanjem socialne komponente, močnejšo povezavo narodov in krepitev demokracije. Države pogodbenice si prizadevajo doseči napredek z oblikovanjem internih strategij in politik, katerih cilj je konvergenca, zmanjšanje nesorazmerja med članicami in medsebojna izmenjava znanja in izkušenj. Za doseg tega cilja so se članice soglasno odločile oblikovati različne ukrepe, povezane tudi s sodelovanjem na relaciji jug-jug, ki bi prispevali k spodbujanju sodelovanja izven in znotraj bloka (Objetivos y Principios, 2016).

Temeljni nosilni stebri integracije so demokracija in gospodarski razvoj ter spodbujanje povezovanja z doslednim upoštevanjem človeških pravic. V skladu s temi načeli so bili med članicami podpisani različne pogodbe in protokoli, ki urejajo vprašanja migracij, dela, kulture, sociale, zdravja, izobraževanja, trgovine znotraj regije, proizvodne integracije, okolja idr. (En pocas palabras, 2016).

Mednarodno sodelovanje je za Mercosur ključnega pomena. Leta 2014 so članice s sklepom Sveta CMC št. 23/14 sprejele **nove smernice politike mednarodnega sodelovanja**, ki opredeljujejo, poleg postopkov vodenja tehničnega sodelovanja znotraj integracije, tudi njene **splošne cilje**. Cilji so krepitev zmožnosti posameznih članic integracije, poglobitev regionalnega povezovanja, zmanjšanje asimetrije med članicami ter horizontalna izmenjava znanja in izkušenj, dobrih praks ter javnih politik, tako znotraj integracije kot v kontekstu širšega regionalnega in mednarodnega povezovanja (Objetivos y Principios, 2016).

Skladno s politiko mednarodnega sodelovanja so bila na podlagi ciljev oblikovana **splošna načela mednarodnega sodelovanja Mercosurja**, in sicer (Objetivos y Principios, 2016):

- sodelovanje mora biti skladno s prednostnimi nalogami integracije ter komplementarno s cilji in politiko Mercosurja,
- pri doseganju razvojnih ciljev so strani solidarne in partnerji v razvoju sodelujejo horizontalno,
- sodeluje se brez vsakršnih političnih ali drugih pogojevanj ter spoštuje se suverenost držav članic brez vmešavanja v njihove notranje zadeve,
- konsenz se išče s pomočjo pogajanj, načrtovanja in z izvajanjem dogovorov med sodelujočimi partnerji,
- sodelovanje temelji na enakosti, pri čemer se koristi enakomerno razdelijo med udeležence, stroški pa se delijo sorazmerno z dejanskimi zmožnostmi vsakega izmed partnerjev,

- pri mednarodnem sodelovanju se iščejo vzajemne koristi za vse sodelujoče, pri čemer imajo vsi udeleženci enak dostop do informacij o projektih,
- pri oblikovanju programov in projektov sodelovanja se upoštevajo kulturne, zgodovinske in institucionalne posebnosti partnerjev,
- lokalne akterje se v vseh fazah oblikovanja programov in projektov sodelovanja spodbuja z uporabo znanja, s pomočjo institucij in s posvetovanjem s tehničnim osebjem,
- sredstva se alocirajo optimalno, da se dosežejo višji rezultati pri projektih sodelovanja,
- uporabljeni mehanizmi dajejo prednost partnerstvu z regionalnimi institucijami in strokovnjaki, s ciljem doseganja trajnostnega razvoja,
- upravljanje mora biti skladno z objektivno preverljivimi rezultati, ki jih stranke sporazumno postavijo za vsak projekt posebej.

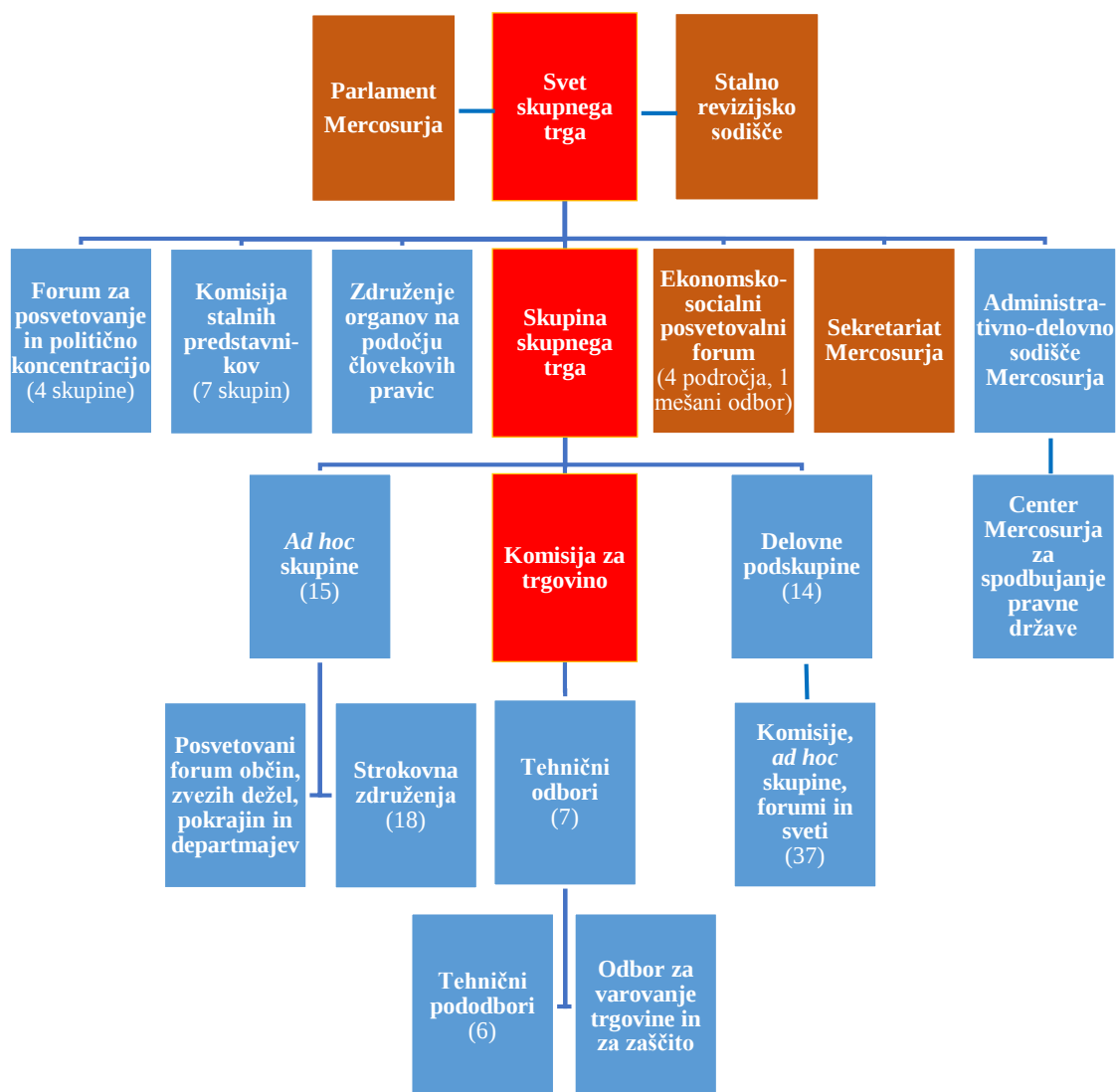
2.3 Struktura Mercosurja

Mercosur sprejema vse odločitve preko **treh glavnih teles**: Sveta skupnega trga, ki kot najvišji organ Mercosurja skrbi na političnem nivoju za proces integracije, Skupine skupnega trga, ki bdi nad vsakodnevnim delovanjem integracije, ter Komisije za trgovino, ki je odgovorna za izvajanje instrumentov skupne trgovinske politike (UNCTAD 2003; Lanci, 2007; Su funcionamiento, 2016). V pomoč glavnim organom je preko 300 pogajalskih forumov, ki pokrivajo najrazličnejša področja, dajejo pobude za delovanje ter odpirajo tematike in problematike za obravnavanje organom odločanja (Su funcionamiento, 2016).

Institucionalno strukturo Mercosurja določa 1. člen dodatnega protokola Pogodbe iz Asuncióna, t.i. Protokol iz Oura Preta, ki predvideva oblikovanje **šestih najpomembnejših organov** (Mercosur, 1994; UNCTAD, 2003; Lanci, 2007; Órganos Decisorios y derivados de Textos Fundacionales, 2016):

- Sveta skupnega trga (angl. *Common Market Council*, šp. *Consejo del Mercado Común*, v nadaljevanju CMC),
- Skupine skupnega trga (angl. *Common Market Group*, šp. *Grupo Mercado Común*, v nadaljevanju GMC),
- Komisije za trgovino (ang. *MERCOSUR Trade Commission*, šp. *Comisión de Comercio MERCOSUR – CCM*),
- Skupne parlamentarne komisije (ang. *Joint Parliamentary Commission*, šp. *Comisión Parlamentaria Junta – CPJ*), ki se je kasneje preoblikovala v Parlament Mercosurja (šp. *Parlamento del MERCOSUR*, v nadaljevanju PARLASUR),
- Ekonomsko-socialnega posvetovalnega foruma (angl. *Economic and Social Consultative Forum*, šp. *Foro Consuntivo Economico-Social – FCES*),
- Administrativnega sekretariata (angl. *MERCOSUR Administrative Secretariat*, šp. *Secretaría Administrativa del MERCOSUR*), ki se je kasneje preimenoval v Sekretariat Mercosurja (šp. *Secretaría del MERCOSUR – SM*).

Slika 2: Institucionalna struktura Mercosurja

Vir: M. Álvarez, *Los 20 años del MERCOSUR: una integración a dos velocidades*, 2011, str. 19, Graf II.1.

Svet skupnega trga je kot najvišji organ Mercosurja pristojen za vse najpomembnejše odločitve. Njegovi sklepi so zavezujoči za vse članice. CMC, ki ga sestavljajo ministri, pristojni za zunanje zadeve in za gospodarstvo posameznih držav članic, se sestane po potrebi, a najmanj enkrat na šest mesecev, ob prisotnosti predsednikov držav članic (Órganos Decisorios y derivados de Textos Fundacionales, 2016). Predsedniki sveta se izmenjujejo na vsake pol leta po sistemu abecedne rotacije držav članic (Keller, 2015). Med glavnimi nalogami Sveta so politično vodenje, nadzor procesa integracije, spodbujanje ukrepov in sprejemanje odločitev, skladno s strateškimi cilji Pogodbe iz Asuncióna, v smeri doseganja končnega cilja vzpostavitve skupnega trga (Mercosur, 1994). CMC je odgovoren za pogajanja in sklepanje sporazumov s posameznimi državami, skupinami držav in mednarodnimi organizacijami, za odločanje o finančnih in proračunskih zadevah

Mercosurja, za ustanovitev, spremembo in ukinitve organov Mercosurja, za usklajevanje notranjih pravil Skupine skupnega trga ter za potrditev resolucij, ki jih Skupina predlaga. Del svojih nalog lahko delegira na odvisne organe ali forume, kot so npr. Skupina skupnega trga, Visoki generalni predstavnik Mercosurja (šp. *Alto Representante General del MERCOSUR – ARGM*), Komisija stalnih predstavnikov Mercosurja (šp. *Comisión de Representantes Permanentes del MERCOSUR*), Združenja ministrov (šp. *Reuniones de Ministros*) in druge Skupine visoke ravni (šp. *Grupos de Alto Nivel*) (Órganos Decisorios y derivados de Textos Fundacionales, 2016).

Skupina skupnega trga je izvršilni organ Mercosurja in jo sestavlja pet rednih in pet nadomestnih članov, po eden iz vsake članice, med katerimi so predstavniki ministrstev, pristojnih za zunanje zadeve, gospodarstvo, ter predstavniki centralne banke. Skupina se sestaja na rednih sejah, ki potekajo izmenično vsakič v drugi državi članici, vsaj enkrat na tri mesece, in na izrednih sejah, ki se skličejo po potrebi na zahtevo katerekoli izmed držav članic (Órganos Decisorios y derivados de Textos Fundacionales, 2016). Skupina skrbi za izvajanje sklepov Sveta, za usklajevanje makroekonomske politike med članicami in za trgovinska pogajanja z nečlanicami (Keller, 2015). Protokol iz Oura Preta med nalogami Skupine navaja tudi nadzor, skladno s pristojnostmi, nad izvajanjem določil Pogodbe iz Asuncióna in njenih Protokolov, predlaganje projektov Svetu, pripravo delovnih programov za zagotovitev napredka pri vzpostavitvi skupnega trga ter s tem povezano ustanovitev, spremembo in ukinitve delovnih podskupin (Mercosur, 1994). Ob delegiranju pristojnosti s strani CMC je, ob prisotnosti predstavnikov držav članic, Skupina odgovorna tudi za pogajanja in podpis sporazumov s tretjimi stranmi oz. jih, v primeru odobritve CMC, lahko naprej delegira na Komisijo za trgovino. Skrbi za organizacijo sestankov Sveta in za pripravo potrebne dokumentacije. Skladno s sklepom Sveta CMC št. 12/12 so skupini GMC podrejene Skupine (šp. *Grupos*), Delovne podskupine (šp. *Subgrupos de Trabajo*), *Ad hoc* skupine (šp. *Grupos Ad Hoc*) in Strokovna združenja (šp. *Reuniones Especializadas*). Odločitve skupine se sklenejo v obliki resolucij, ki so zavezujoče za vse članice (Órganos Decisorios y derivados de Textos Fundacionales, 2016).

Komisija za trgovino je zadolžena za pomoč Skupini skupnega trga in je odgovorna za nadzor in izvajanje inštrumentov skupne trgovinske politike znotraj carinske unije in v odnosu do tretjih držav (Dreyzin de Klor, 2010; Órganos Decisorios y derivados de Textos Fundacionales, 2016). Komisija lahko, na lastno pobudo ali na pobudo katere izmed držav članic, predlaga spremembe skupne carinske tarife do tretjih držav in revizijo smernic Mercosurja, pri reševanju trgovinskih sporov se po potrebi lahko obrne na višje organe (Mercosur, 1994; Keller, 2015). Komisijo sestavljajo štiri redni in štiri nadomestni člani iz vsake države članice, ki jih usklajujejo ministrstva, pristojna za zunanje zadeve. Odločitve komisije se sklenejo v obliki direktiv, zavezujočih za vse članice. Komisija se sestaja vsaj enkrat mesečno oz. kadarkoli je to potrebno, na pobudo Skupine skupnega trga ali katerekoli izmed držav članic. Pri izvrševanju nalog Komisiji pomagajo podrejeni Tehnični odbori (šp. *Comités Técnicos*), ki jih Komisija sama imenuje, med katerimi so odbor za tarife,

nomenklature in tržno klasifikacijo, carinske zadeve, predpise in trgovinska pravila, javno politiko in izkrivljeno konkurenco, varovanje konkurence ter potrošnika (Dreyzin de Klor, 2010; Órganos Decisorios y derivados de Textos Fundacionales, 2016).

Skupna parlamentarna komisija, predvidena s Protokolom iz Oura Preta, se je kasneje preoblikovala v **Parlament Mercosurja** oz. **PARLASUR**. PARLASUR je enodomni, neodvisni in avtonomni zakonodajni organ, ustanovljen decembra 2006 in prvič sklican v Montevideu leta 2007 (Dreyzin de Klor, 2010; Keller, 2015; Acerca del Parlamento, 2016). PARLASUR nima izvršilnih pooblastil, njegovi zaključki in odločitve se lahko uporabijo le kot nasveti trem glavnim organom odločanja. PARLASUR, ki predstavlja glas ljudstva in zagovarja interese državljanov Mercosurja, sestavlja 188 članov, in sicer 76 iz Brazilije, 43 iz Argentine, 33 iz Venezuele, 18 iz Urugvaja in 18 iz Paragvaja. Člani parlamenta Mercosurja so istočasno člani parlamenta posameznih držav članic, od leta 2020 pa bodo države članice volile člane PARLASUR na javnih volitvah (Keller, 2015). PARLASUR je združen v deset komisij, ki obravnavajo področja pravnih in institucionalnih zadev, ekonomijo, trgovino, finance, kmetijstvo, okolje, energijo, transport, infrastrukturo, kulturo, znanost, tehnologijo, izobraževanje, delo, zdravje, turizem, socialne in človekove pravice, notranje, varnostne in obrambne zadeve (Acerca del Parlamento, 2016).

Vloga **Ekonomsko-socialnega posvetovalnega foruma** je svetovalne narave, saj deluje kot raziskovalni, posvetovalni in svetovalni organ Skupine skupnega trga (Mercosur, 1994). Njegove glavne naloge so dajati priporočila glede notranjih vprašanj Mercosurja ter odnosov s tretjimi državami in mednarodnimi organizacijami, aktivno sodelovati pri spodbujanju gospodarskega in socialnega napredka Mercosurja, spremljati, analizirati in ocenjevati, kakšen socialni in ekonomski vpliv bodo imeli posamezni politični ukrepi (tako na sektorski, nacionalni, regionalni kot na mednarodni ravni), predlagati socialne in ekonomske standarde pri izvajanju politik integracije, spodbujati udeležbo in prispevek civilne družbe v procesu integracije in širiti ekonomsko-socialno dimenzijo Mercosurja (Foro Consuntivo Economico-Social, 2016).

Naloga **Administrativnega sekretariata**, predvidena v Protokolu iz Oura Preta, je bila operativna podpora organom Mercosurja. Sekretariat je skrbel za držanje in urejanje dokumentacije in listin ter objavo sprejetih uradnih aktov Mercosurja, skupaj z urejanjem Uradnega lista Mercosurja, za logistično organizacijo sestankov Sveta, Skupine, Komisije in po potrebi tudi drugih organov Mercosurja (Mercosur, 1994). Leta 2002 je Svet, skladno s sklepom CMC št. 30/02, preimenoval Administrativni sekretariat v **Sekretariat Mercosurja** (šp. *Secretaría del MERCOSUR*) in mu podelil nove tehnične funkcije, med katerimi je priprava študij o procesu integracije ter delovnih dokumentov, zbiranje informacij in priprava rednih polletnih poročil Mercosurja, v okviru novo oblikovanih tehničnih enot, kot so npr. tehnična enota zunanjetrgovinske statistike, mednarodnega sodelovanja, izobraževanja idr. (Secretaría del MERCOSUR, 2016).

Zaradi naraščajočih potreb po izvajanju regionalne politike so bile tekom časa, v podporo delovanju glavnim organom, ustanovljene **dodatne institucije**, kot npr. Stalno revizijsko sodišče (šp. *Tribunal Permanente de Revisión – TPR*), Visoki generalni predstavnik Mercosurja (šp. *Alto Representante General del MERCOSUR – ARGM*), Sklad za strukturno konvergenco Mercosurja (šp. *Fondo para la Convergencia Estructural del MERCOSUR*, v nadaljevanju FOCEM), Inštitut za javne politike človekovih pravic (šp. *Instituto de Políticas Públicas en Derechos Humanos – IPPDH*), Socialni inštitut Mercosurja (šp. *Instituto Social del MERCOSUR – ISM*), Enota za podporo socialnemu vključevanju (šp. *Unidad de Apoyo a la Participación Social – UPS*) idr. (Su funcionamiento, 2016).

Med novejšimi institucijami je potrebno posebej omeniti **Stalno revizijsko sodišče**, ustanovljeno leta 2002 s podpisom Protokola iz Olivos. Pogodba iz Asuncióna je začetno predvidevala pri reševanju sporov med članicami (ter pri interpretaciji in aplikaciji sklepov, resolucij in direktiv) zgolj dialog in s tem direktna medvladna pogajanja ter v primeru, da slednja ne bi privedla do rešitve, posvetovanje s Skupino skupnega trga oz. v naslednjem koraku s Svetom skupnega trga (UNCTAD, 2003). Protokol iz Brazilije (šp. *Protocolo de Brasilia*) iz leta 1991 je uvedel *ad hoc* arbitraže v sestavi treh arbitrov, ki bi posredovali v primeru neuspeha Skupine oz. Sveta. Protokol iz Olivos, ki je sledil, je uvedel možnost posveta s Komisijo za trgovino. Oblikovanje Stalnega revizijskega sodišča pa pomeni postavitev stalnega organa, ki bo zagotovil pravilno razlago, uporabo in izvrševanje temeljnih inštrumentov procesa integracije, na katerega se lahko članice obrnejo kot na prvostopenjsko oz. pritožbeno sodišče, pri čemer je Stalno revizijsko sodišče najvišja možna instanca (Evolución del Sistema de Solución de Controversias, 2016).

Pomembno vlogo znotraj Mercosurja ima tudi **Sklad za strukturno konvergenco Mercosurja**, ki skrbi za razvoj regionalnih infrastrukturnih projektov, katerih cilj je povečanje stopnje integracije med članicami, spodbujanje manj razvitih regij in zmanjševanje razlik med članicami, izboljšanje konkurenčnosti, socialne kohezije, s končnim ciljem krepitve integracije kot celote (Keller, 2015). FOCEM se financira s prispevki držav članic, začetni vložek v sklad je bil milijarda USD, letno pa članice pripevajo dodatnih 100 milijonov USD, od tega 70 % sredstev kot največja država prispeva Brazilija (Sánchez-Díez & Ruiz-Huélamo, 2012). Razporeditev sredstev je neenakomerna in skladna s potrebo posameznih članic. Leta 2013 je bilo 46 % vseh sredstev dodeljenih Paragvaju, 31 % Urugvaju ter po 11 % Braziliji in Argentini. Ob ustanovitvi leta 2004 se je predvidevalo, da bo FOCEM operativen do leta 2015, kasneje so njegovo delovanje podaljšali do leta 2025 (Keller, 2015). Na podjetniški ravni Mercosur od leta 2008 aktivno podpira integracijo oskrbovalnih verig in podjetniško sodelovanje z **jamstvenimi skladi**, namenjenimi mikro, majhnim in srednjim podjetjem, ki letno podpirajo podjetja s posojili v višini 100 milijonov USD (Kegel & Amal, 2012).

Visoki generalni predstavnik Mercosurja, kot neposredni organ Sveta skupnega trga, je bil prvič imenovan leta 2010 s sklepom Sveta CMC št. 63/10. Le-ta je politično neodvisna

oseba ene izmed članic, z izkušnjami na področju integracije, imenovana s strani Sveta po sistemu rotacije držav za obdobje treh let, z možnostjo enkratnega podaljšanja mandata za dodatna tri leta. Med njegovimi glavnimi pooblastili so svetovanje in dajanje predlogov Svetu ali Skupini v zvezi s procesom integracije na področju zdravja, izobraževanja, kulture, boju proti revščini in neenakosti, spodbujanje kulturne identitete, spodbujanje poslovnih aktivnosti zasebnega sektorja, spodbujanje in privabljanje naložb, razvojno sodelovanje itd. Naloga predstavnika je tudi skrb za dialog z ostalimi organi Mercosurja ter zastopanje Sveta Mercosurja v odnosu do tretjih držav in mednarodnih institucij (Alto Representante General del MERCOSUR – Introducción, 2016).

Pozornost vprašanjem, ki zadevajo socialno vključevanje in človekove pravice, namenjajo institucije, kot so Inštitut za javne politike človekovih pravic, Socialni inštitut Mercosurja, Enota za podporo socialnemu vključevanju idr. (Su funcionamiento, 2016).

2.4 Delovanje Mercosurja

Institucionalna struktura Mercosurja je **medvladne narave**, kar pomeni, da predvideva sodelovanje in prisotnost vseh članic pri iskanju konsenza in pri sprejemanju sleherne odločitve. Vodstvo in upravljanje procesa integracije je v rokah nacionalnih javnih funkcionarjev. Zgodovina političnih in ekonomskih odnosov med največjima članicama, Argentino in Brazilijo, asimetrija velikosti med članicami, pretekle ne ravno uspešne regionalne institucionalne izkušnje in zgledi (kot npr. LAIA/ALADI in Andska skupnost) ter pomanjkanje politične volje držav članic niso delovale spodbudno na poti k uvedbi skupnega nadnacionalnega telesa (Pena & Rozemberg, 2005).

Večjo integracijo med državami, poleg asimetrije, ki se odraža v različnih ekonomskih velikostih, moči in stopnji razvitosti, dodatno otežuje tudi relativno nizka soodvisnost med članicami, z nizkimi trgovinskimi in kapitalskimi tokovi znotraj integracije, odpor članic do sprejetja skupnih kolektivnih zakonodajnih ureditev ter pomanjkanje stimulatorjev in zunanjih nevarnosti, ki bi usmerili države k tesnejšemu notranjemu povezovanju (Peña, 2007). Razloge za težave pri sprejetju skupnih zavez gre iskati tako v kulturnem ozadju držav, ki je rezultat pomanjkanja tradicije spoštovanja pravil in obnašanja skladno s slednjimi, kot tudi v zavračanju prenosa nacionalnih pristojnosti na skupne naddržavne organe, kar je posledica pomanjkanja konvergence in integracije držav ter uspešnega in odločnega medvladnega nadzora (Peña, 2007).

Sistem odločanja, ki ga uporablja Mercosur, sam po sebi sicer ni napačen, saj se odločitve, ki so dosežene s konsenzom vseh članic, v teoriji lažje prenesejo v pravni sistem posamezne države (Pena & Rozemberg, 2005). V praksi pa države potrebujejo kar precej časa, da prelijejo odločitve organov Mercosurja v svojo nacionalno zakonodajo (Peña, 2007). Težava, s katero se pri tem spopadajo, je predvsem **različnost pravnih redov in obstoj nacionalnih ustavnih omejitev** (Scotti, 2013). Medtem ko argentinska in paragvajska ustava postavljata

mednarodne pogodbe in predpise hierarhično nad nacionalne in priznavata naddržavnim organizmom zakonodajno superiornost, pravna sistema Brazilije in Urugvaja tega ne predvidevata (Scotti, 2013).

Težava v delovanju je tudi ta, da **ni enotnega mehanizma** za vključitev pravil in predpisov, sprejetih v okviru Mercosurja, v nacionalno zakonodajo posameznih članic. Primarna zakonodaja, ki jo sestavljajo določila, ki izhajajo iz ustanovne Pogodbe iz Asuncióna, postane veljavna šele po ratifikaciji s strani vseh članic in po deponiranju ratifikacijskih listin pri Sekretariatu Mercosurja. Na drugi strani pa je izvedena oz. sekundarna zakonodaja, ki izhaja iz odločb posameznih organov Mercosurja (to so sklepi Sveta skupnega trga, resolucije Skupine skupnega trga in direktive Komisije za trgovino), zavezujoča za posamezne članice in njihove vlade, vendar odločbe niso neposredno uporabljive in postanejo pravno veljavne šele, ko jih vlade vseh članic vnesejo v nacionalno zakonodajo (Pena & Rozemberg, 2005). Vključitev odločb organov Mercosurja v nacionalno zakonodajo posameznih članic določa že Protokol iz Oura Preta (Mercosur, 1994), ki v 38. členu pravi, da se države članice zavezujejo k temu, da bodo sprejele vse ustrezne ukrepe za zagotovitev izvajanja norm Mercosurja na ozemlju, ki je v njihovi pristojnosti, in da se strinjajo (40. člen), da so odločbe zanje zavezujoče. Način vključevanja norm v nacionalno zakonodajo pa se med članicami precej razlikuje in zavisi od ustavnih določb posameznih članic, namreč v določenih primerih je za to potrebno sprejeti zakon, v drugih odlok ali resolucijo ali zgolj izdati obvestilo ali informacijsko noto (Pena & Rozemberg, 2005). Zakonodajne asimetrije Mercosurja bi se lahko rešile s harmonizacijo zakonodaj držav članic, kar pa je relativno zahteven proces, saj zahteva določeno stopnjo konvergence ciljev kot tudi institucionalne in finančne sposobnosti vseh akterjev, na drugi strani pa bi bila lahko rešitev tudi uvedba centraliziranega organa nadzora nad politikami nacionalnih držav (Bouzas, 2008). Določen predpis Mercosurja postane veljaven 30. dan od trenutka, ko je Sekretariat Mercosurja uradno obvestil posamezne članice, da so vse članice vključile ta predpis v nacionalno zakonodajo (Mercosur, 1994; Pena & Rozemberg, 2005). Ventura in Perotti (2004) opozarjata, da je ohlapnost zakonodaje vključevanja odločb in predpisov razlog za nezadostni institucionalni uspeh Mercosurja, namreč v letih 1991–2004 je bilo izdanih 331 sklepov Sveta skupnega trga, 1.023 resolucij Skupine skupnega trga in 140 direktiv Komisije za trgovino, skupno 1.494 odločb, od katerih jih je bila okoli desetina razveljavljenih. Pena in Rozemberg (2005) dodajata, da le okoli polovica predpisov dejansko stopi v veljavo, saj je za neuspeh dovolj že, da ena sama članica zamuja z vključitvijo predpisa v svojo nacionalno zakonodajo.

Proces reševanja sporov med članicami je na samem začetku temeljil zgolj na dialogu med sprtima stranema in na iskanju sporazumne diplomatske rešitve kot rezultata medsebojnih pogajanj (Pena & Rozemberg, 2005). Aneks III k Pogodbi iz Asuncióna je predvideval, da v kolikor neposredna pogajanja med članicami ne bi privedla do rešitve težav, se strani lahko obrneta na mediacijo Skupine skupnega trga in v primeru neuspeha slednje na Svet skupnega trga (Susani, 2010). Sklicevanje na sistem mednarodnega javnega prava (države Mercosurja

so namreč tudi članice WTO in pri reševanju nesoglasij se lahko poslužijo pravil WTO) pri reševanju sporov pa ni bilo zadostno za učinkovito izvedbo procesa ekonomske integracije, zato so bili v okviru Mercosurja, poleg začetnih določb Pogodbe iz Asuncióna iz leta 1991, sprejeti še dodatni protokoli, in sicer Protokol iz Brazilije, Protokol iz Oura Preta ter Protokol iz Olivos (UNCTAD, 2003).

Protokol iz Brazilije je vpeljal v proces reševanja sporov pravno komponento z uvedbo *ad hoc* arbitraže ter omogočil, da se poleg držav članic nanj lahko obrnejo tudi privatne osebe (podjetja in posamezniki) (Protocolo de Brasilia, 1993; UNCTAD 2003; Susani, 2010). Slednje se lahko v državi, kjer imajo svoj sedež oz. bivališče, posvetujejo z nacionalnimi oddelki Skupine skupnega trga, pri tem pa morajo dokazati, da so bili oškodovani zaradi sprejetih in veljavnih odločb Mercosurja (Susani, 2010). Protokol iz Oura Preta se v poglavju, namenjenemu reševanju sporov (43. in 44. člen), sklicuje na pretekle protokole, se pravi na Protokol iz Brazilije in na Aneks III iz Pogodbe iz Asuncióna, ter kot novost uvaja možnost posvetovanja pri Komisiji za trgovino (Mercosur, 1994; UNCTAD, 2003).

Največjo novost na področju reševanja sporov je prinesel Protokol iz Olivos iz leta 2002, na čigar osnovi je začelo leta 2004 delovati Stalno revizijsko sodišče. Njegova funkcija je dvojna. Sodišče je najvišja možna instanca za pritožbe in odločitve, kar pomeni pomemben korak naprej v smeri vpeljave skupnega sistema reševanja sporov in poenotenja sodne prakse. Na drugi strani pa je tudi posvetovalni organ za članice in vrhovna sodišča članic Mercosurja, s tem pa zagotavlja učinkovito in poenoteno aplikacijo skupne zakonodaje in preprečuje napačno interpretacijo slednje (Susani, 2010). Določbe Stalnega revizijskega sodišča so neposredno uporabljive in delujejo kot *res judicata*, na katere se ni mogoče pritožiti (UNCTAD, 2003).

Naj povzamem, posamezne članice Mercosurja se pri reševanju nesoglasij lahko poslužijo dialoga, v kolikor ta ne pripelje do rešitve, pa se lahko obrnejo na Skupino skupnega trga ali na Komisijo za trgovino. Naslednji korak so *ad hoc* arbitraže ter v zadnji fazi Stalno revizijsko sodišče. Katero izmed inštitucij izberejo, ni pomembno. Privatne osebe nimajo direktnega dostopa do mehanizma reševanja sporov in se pri iskanju rešitve lahko obrnejo zgolj na nacionalne oddelke Skupine skupnega trga ali Komisije za trgovino, ti pa se v naslednjem koraku posvetujejo s soimenjaki v drugi državi članici (UNCTAD, 2003).

2.5 Države članice Mercosurja

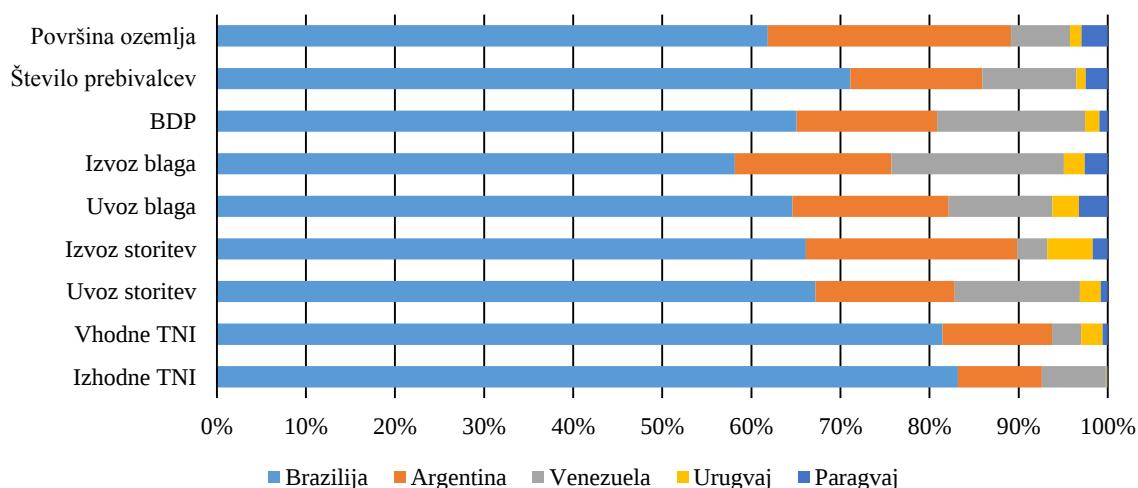
Za Rusijo je Mercosur drugo največje carinsko območje na svetu (Mercosur: la integración fallida, 2016). Pet polnopravnih članic Mercosurja se razteza na območju okoli 14-ih milijonov km², na katerem živi preko 280 milijonov prebivalcev (Tabela 1). Mercosur v svoj teritorij vključuje tudi Falklandske otoke. Naj omenim, da so slednji dolgoletno jabolko spora med Argentino in Veliko Britanijo in da so marca 2016 Združeni narodi pritrdili, da spadajo Falklandski otoki v argentinske teritorialne vode znotraj 350 milj obalnega pasu

(Falkland Islands lie in Argentinian waters, UN commission rules, 2016). Ko bo zaključen postopek priključitve Bolivije, bo Mercosur obsegal skoraj 15 milijonov km² in dosegel skoraj 300 milijonov prebivalcev, saj bo Bolivija prispevala dodatnih 1,1 milijona km² površine in 11 milijonov prebivalcev (En pocas palabras, 2016).

Po podatkih Svetovne banke (World Bank, 2016) je Mercosur po višini BDP v letu 2014 po EU, ZDA, Kitajski in Japonski 5. največje svetovno gospodarstvo. Mercosur je pomemben svetovni proizvajalec kmetijskih pridelkov, je namreč glavni svetovni izvoznik sladkorja, največji proizvajalec in izvoznik soje, 1. svetovni proizvajalec in 2. izvoznik govedine, 4. svetovni proizvajalec vina, 9. proizvajalec riža in pomemben proizvajalec pšenice in koruze. Mercosur je tudi pomembna energetska velesila, saj poseduje skoraj 20 % svetovnih zalog nafte, 3 % zemeljskega plina in 16 % zalog plina iz skrilavca. Po ocenah Organizacije držav izvoznic nafte – OPEC razpolaga Mercosur z največjo svetovno zalogo nafte, 310 milijonov sodčkov, od tega kar 92,7 % oz. 296 milijonov sodčkov pripada Venezueli (Saiba mais sobre o MERCOSUL, 2016).

Zaradi njene velikosti po številnih kriterijih izstopa Brazilija, katere položaj in **absolutno premoč** znotraj Mercosurja nazorno prikazuje Slika 3. Vstop Venezuele v Mercosur je vnesel nekoliko večje ravnovesje moči znotraj bloka, vendar v vsakem pogledu ohranja Brazilija vodilno vlogo, saj je njena teža pri izbranih kazalcih (površina, število prebivalcev, BDP, izvoz in uvoz blaga in storitev ter vhodne in izhodne TNI) okoli dve tretjini ali več.

Slika 3: Deleži posameznih članic Mercosurja v izbranih kazalcih v letu 2014 (v %)

Vir: UNCTADSTAT, Data Center, International trade in goods and services, 2016; UNCTADSTAT, Data Center, Economic trends, 2016; UNCTADSTAT, Data Center, Foreign direct investment, 2016; Mercosur, En pocas palabras, 2016.

Potrebno je izpostaviti položaj Paragvaja, ki je od vseh držav članic Mercosurja najmanj razvita in najrevnejša država, z najnižjim BDP na prebivalca, najnižjo stopnjo urbanega prebivalstva ter na drugi strani z najvišjim deležem revnega prebivalstva (Tabela 1). Po klasifikaciji Svetovne banke za leto 2015 se Paragvaj in Brazilija uvrščata med gospodarstva z zgornjimi srednjimi dohodki (med 4.126 in 12.735 USD p.c.), Argentina, Urugvaj in Venezuela pa med gospodarstva z visokimi dohodki (nad 12.736 USD p.c.), pri čemer so Paragvaj, Argentina in Venezuela napredovali v višjo kategorijo (Country and Lending Groups, 2016). Čeprav sta Paragvaj in Brazilija uvrščena v isto kategorijo, je med njima velik razkorak, saj je Paragvaj čisto na dnu, Brazilija pa na samem vrhu skupine.

Če primerjam države Mercosurja z **relativnega vidika**, je slika nekoliko drugačna (Tabela 1). Najvišji BDP na prebivalca dosega Venezuela (zahvaljujoč nafti), Urugvaj je tik za njo, argentinski in brazilski BDP na prebivalca sta približno tretjino, paragvajski pa kar tri četrtine nižji od venezuelskega. Največji izvoz in uvoz blaga, izračunan kot delež BDP, dosega Paragvaj, kar pa gre pripisati bolj kot visokim vrednostim zunanje trgovine predvsem nizkemu BDP. Pri uvozu in izvozu storitev, kot deležu BDP, prednjači Urugvaj, ravno tako pri vhodnih TNI. Pri izhodnih TNI, izračunanih kot delež BDP, pa je najbolj aktivna Brazilija.

Tekoči makroekonomski kazalci (Tabela 1) kažejo, da je Venezuela leta 2014 beležila krčenje **gospodarske rasti** (-3,0 %), medtem ko so druge države, z izjemo Paragvaja, dosegale pozitivne, a nižje gospodarske rasti od dolgoletnega povprečja. Najvišjo rast BDP je imel Paragvaj (4,5 %), v skladu z njegovim večletnim povprečjem.

Venezuela je beležila leta 2014 zelo visoko **inflacijo** (okoli 60 %), sledila ji je Argentina z okoli 20 %, v ostalih treh državah pa so se cene povečale v povprečju za 5–9 %. Skladno z napovedmi IMF je Venezuela na pragu hiperinflacije, saj se bodo po napovedih letos cene dvignile za okoli 500 %, leta 2017 pa za več kot 1.600 % (Gillespie, 2016). Razloge za takšen nekontroliran porast gre po Gillespieju (2016) iskati predvsem v nestabilni nacionalni valuti bolivarju, ki v odnosu z USD močno pada (v enem letu je izgubil tri četrtine vrednosti), v ekspanzivni fiskalni politiki ter nizkih cenah nafte, ki je glavni izvozni artikel Venezuele. Zaradi teh razlogov pa se Venezueli obeta tudi porast brezposelnosti, ki naj bi po napovedih IMF z letošnjih 17 % leta 2017 poskočila na 21 % (Gillespie, 2016). Še leta 2014 se je gibal stopnja brezposelnosti v vseh državah Mercosurja, vključno z Venezuelo, med 6 in 8 % (Tabela 1).

Skladno s podatki iz Tabele 1 naj izpostavim, da so na področju **javnih financ** v letu 2014 vse države beležile javnofinančni primanjkljaj. Čeprav javni dolg v državah Mercosurja ni visok, saj se giblje od okoli 20 do 60 % BDP, je potrebno posebej opozoriti na položaj Brazilije. Leta 2015 je proračunski primanjkljaj poskočil na preko 10 % BDP in posledično dvignil javni dolg na skoraj 70 % BDP, pri čemer pa je bila zaradi prirejanja javnofinančnih podatkov v prvi polovici maja 2016 izglasovana nezaupnica s strani senata za brazilsko

predsednico Dilmo Rousseff, ki je začasno, za obdobje 180 dni, suspendirana s predsedniškega položaja (Rousseff may appeal to trade bloc over impeachment, 2016).

Tabela 1: Primerjava izbranih kazalcev posameznih članic Mercosurja v letu 2014

Kazalec	AR	BR	PA	UR	VE	M
Površina ozemlja (v 1.000 km ²)	3.761	8.515	407	176	912	13.771
Število prebivalcev (v mio)	42	202	7	3	30	283
Urbano prebivalstvo (v %)	89,1	83,8	62,7	95,1	89,4	84,8
Revno prebivalstvo (v %)	**4,5	**16,5	42,3	4,4	**32,1	*16,9
Pričakovana življenjska doba ob rojstvu (2015–2020, v letih)	77	76	74	78	75	*76
Pismenost, 15–24 let (2015, v %)	99,3	98,9	99,0	98,9	97,7	*98,8
Stopnja brezposelnosti (2015, v %)	6,3	6,9	7,2	7,9	7,0	*6,8
BDP (tekoče cene, v mrd USD)	533	2.200	31	55	562	3.381
Rast BDP (v %)	0,5	0,1	4,5	3,3	-3,0	-0,1
Rast BDP (pov. 2005–2014, v %)	5,0	3,6	4,6	5,7	3,0	3,8
BDP p.c. (tekoče cene, v USD)	12.751	10.887	4.459	16.127	18.223	11.861
Inflacija (povprečna letna, v %)	21,4	6,3	5,0	8,9	62,2	9,6
Inflacija (pov. 2005–2014, v %)	10,6	5,5	6,2	7,4	28,4	6,6
Izvoz blaga (v mrd USD)	68	225	10	9	75	387
Izvoz blaga (v % BDP)	12,8	10,2	31,2	16,6	13,3	11,4
Uvoz blaga (v mrd USD)	65	239	12	11	43	371
Uvoz blaga (v % BDP)	12,2	10,9	39,4	20,8	7,7	11,0
Izvoz storitev (BPM5, v mrd USD)***	14	39	1	3	2	61
Izvoz storitev (v % BDP) ***	2,6	1,8	3,2	5,5	0,4	1,8
Uvoz storitev (BPM5, v mrd USD)***	20	86	1	3	18	131
Uvoz storitev (v % BDP) ***	3,8	3,9	3,2	5,5	3,2	3,8
Vhodne TNI (stanje, v mrd USD)	114,1	754,8	5,4	22,3	30,1	926,7
Vhodne TNI (stanje, v % BDP)	21,4	34,3	17,4	40,5	5,4	27,4
Izhodne TNI (stanje, v mrd USD)	35,9	316,3	0,4	0,4	27,3	380,4
Izhodne TNI (stanje, v % BDP)	6,7	14,4	1,2	0,8	4,9	11,3
Proračunski primanjkljaj (v % BDP)	-4,4	-5,3	-1,1	-2,3	-2,5	*-4,6
Javni dolg (v % BDP)	42,9	58,9	16,6	37,4	21,4	*49,4

Opomba: *Izračunano kot tehtano povprečje, ponder je pri prebivalstvu, pismenosti in brezposelnosti število prebivalcev, v primeru proračunskega primanjkljaja in javnega dolga pa BDP; **Podatki se nanašajo na leto 2012. Podatki za Argentino so le za mestno prebivalstvo; ***Podatki se nanašajo na leto 2013.

Legenda: AR – Argentina, BR – Brazilija, PA – Paragvaj, UR – Urugvaj, VE – Venezuela, M – Mercosur, pov. – povprečje.

Vir: CEPALSTAT, Database, 2016; UNCTADSTAT, Data Center, International trade in goods and services, Economic trends in Foreign direct investment, 2016; Mercosur, En pocas palabras, 2016; World Bank, World Bank Open Data, 2016.

Države članice Mercosurja se na ekonomskem področju ter po naravnih danostih precej razlikujejo med seboj. **Argentina** je med vodilnimi svetovnimi proizvajalci kmetijskih pridelkov, z dobro razvitim poljedelstvom in živinorejo (Argentina Overview, 2016). Po površini obdelovalnih površin je s 170 milijoni hektarjev 9. država na svetu (Invierta en

Argentina, b.l.). Spada med največje svetovne izvoznike govedine in soje, je vodilni proizvajalec sončničnih semen in olja, čaja mate in limon ter pomembna izvoznica pšenice (Argentina Overview, 2016; Argentina, b.l.). Država je tudi pomembna proizvajalka volne in vina, slednje je namenjeno pretežno domačemu trgu, medtem ko gre večina ribiškega ulova v izvoz. Na energetske področju ima Argentina znatne zaloge fosilnih goriv ter vodnih virov, razpolaga tudi z določeno količino nafte in zemeljskega plina. Na industrijskem področju je v Argentini razvita predelava kmetijskih izdelkov, predvsem govedine, usnjarstvo ter proizvodnja jekla in avtomobilska industrija (Argentina, b.l.).

Braziliya je na kmetijskem področju skoraj samozadostna in je vodilna svetovna izvoznica soje, kave, pomaranč in kasave ter pomembna proizvajalka fižola, koruze, kakava, banan, sladkorja in riža (Brazil, b.l.). Braziliya je med večjimi svetovnimi živinorejci, z več kot 200 milijoni glav živali, med katerimi izstopata predvsem govedo in perutnina. Pomembna panoga je tudi proizvodnja rud in kovin (železo, kositer, boksit, mangan, zlato in dragi kamni) ter proizvodnja jekla, avtomobilov, elektronike in potrošniškega blaga (predvsem oblačil in obutve) ter informacijska tehnologija. Čeprav razpolaga z velikimi kapacitetami za razvoj ribištva in gozdarstva, sta slednja slabo razvita in nizko produktivna. K proizvodnji energije kar 90 % prispevajo hidroelektrarne (Brazil, b.l.).

Glavne ekonomske aktivnosti v **Paragvaju** slonijo na naravnih danostih, pri čemer imata najpomembnejšo vlogo proizvodnja električne energije v hidroelektrarnah in visoko produktivna poljedeljska in živinorejska proizvodnja. Naštete aktivnosti prispevajo kar 60 % k vrednosti celotnega izvoza (Paraguay Overview, 2016). Paragvaj prideluje sojo, koruzo, pšenico, oljno repico, sezam, sladkor, arašide in kasavo. Najpomembnejša živinorejska panoga je govedoreja, iz katere se je razvila tudi mlečno-sirna industrija. Predelovalna industrija je usmerjena pretežno v predelavo kmetijskih pridelkov, kot npr. sončnično olje, moka, sladkor, predelani mesni izdelki, tekstilna industrija, usnjarstvo, proizvodnja alkohola, piva in cigaret, med drugim pa Paragvaj izvažata tudi les (Paraguay, b.l.).

Govedoreja in ovčjereja sta med najpomembnejšimi **urugvajskimi** ekonomskimi dejavnostmi. Izvoz volne, govedine, živih živali in kož prispeva kar 40 % k celotnemu izvozu. Ker je velik del površin namenjen živinoreji, ostane poljedelstvu manjši delež, kjer se proizvajajo predvsem riž, pšenica, koruza, pomaranče, sladkor in sončnična semena za domačo porabo. Polovica ribiškega ulova je namenjena izvozu (Uruguay, b.l.). Na industrijskem področju je najpomembnejša panoga predelava in proizvodnja hrane, pijač, kemijskih izdelkov, oblačil in tobaka. Pomembna panoga so finančne storitve, ki prispevajo okoli četrtno BDP. Urugvaj uvažata večji delež goriv, ki jih potrebuje, vozil in industrijskih strojev, ker nima zadostne domače proizvodnje (Uruguay, b.l.).

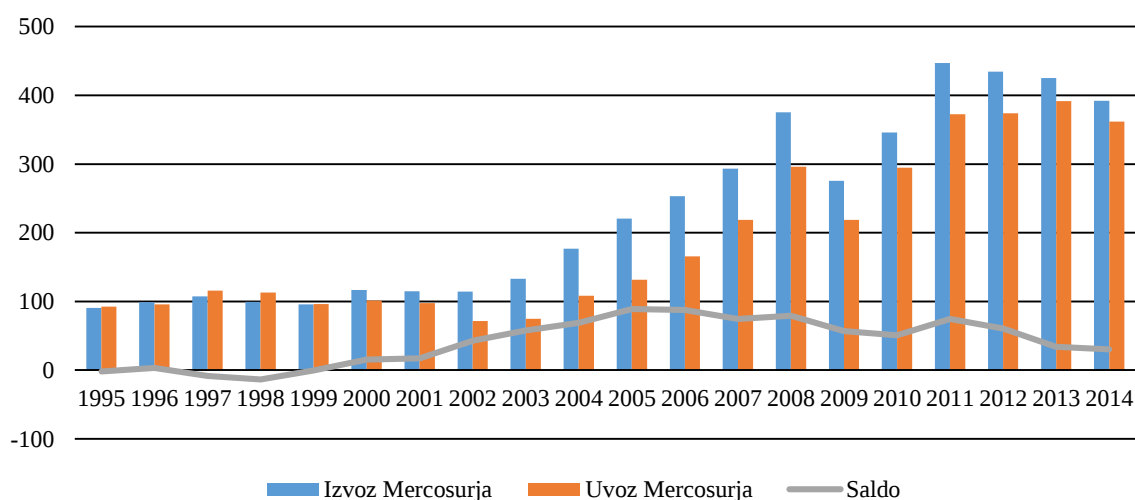
Venezuelsko gospodarstvo sloni na koriščenju in prodaji nafte, ki predstavlja okoli 90 % celotnega izvoza države (Venezuela Overview, 2016). Venezuela razpolaga tudi z bogatimi nahajališči zemeljskega plina, železove rude, niklja, premoga, boksita in vodnih virov.

Industrijska proizvodnja je usmerjena predvsem v predelavo nafte, v potrošne dobrine (oblačila, usnje, papir, pnevmatike, tobak, zabavna elektronika) ter predelavo železa, jekla in aluminija. Pomembna dejavnost so tudi storitve, predvsem turizem (Venezuela, 2016).

2.6 Trgovinski tokovi Mercosurja

Skladno s Sliko 4 je bil v obdobju 1995–2002 **agregatni izvoz** Mercosurja precej konstanten in se je gibal okoli 100 milijard USD, **uvoz** pa med 70 in 110 milijardami USD. Po letu 2003 sta začela oba naraščati in leta 2009, zaradi svetovne finančne krize, strmo padla. Že leta 2010 sta okrevala in se ponovno začela povzpenjati. V zadnjih štirih letih se agregatni izvoz giblje okoli 400 milijard USD, uvoz pa okoli 350 milijard USD. Od leta 2000 dalje Mercosur beleži pozitivno trgovinsko bilanco s trgovskim presežkom, ki se giblje med 50 in 100 milijard USD.

Slika 4: Gibanje trgovinskih tokov Mercosurja v letih 1995–2014 (v mrd USD)

Vir: UNCTADSTAT, Data Center, International trade in goods and services, 2016.

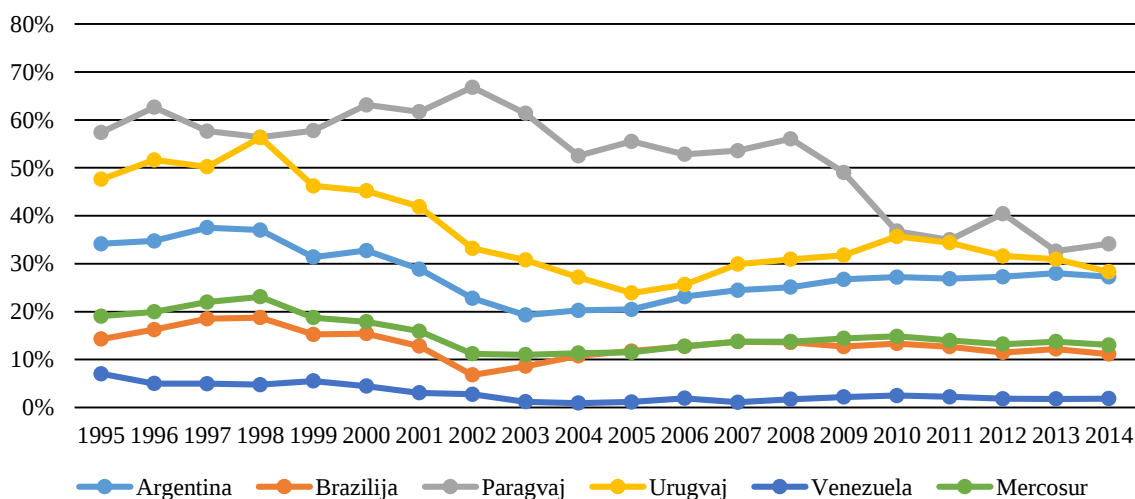
Álvarez (2011) ugotavlja, da se je delež trgovine Mercosurja znotraj integracije začel povečevati že od leta 1988, tj. od obdobja, ko sta začela veljati Program integracije in ekonomskega sodelovanja ter Pogodba o integraciji, sodelovanju in razvoju med Argentino in Brazilijo, pa v letih tranzicije (1991–1994) ter v prvih treh letih od podpisa Protokola iz Oura Preta, tj. od leta 1994 do 1997.

Kot vidimo v Sliki 5, je delež **izvoza znotraj integracije** med letoma 1998 in 2002 beležil znaten padec, z okoli 23 na 11 % celotnega izvoza, kar gre pripisati obdobju krize in gospodarske nestabilnosti v regiji (BID–INTAL, 2007). Od leta 2002 se izvoz Mercosurja kot celote na notranji trg spet povečuje, vendar z nižjimi stopnjami rasti in ne dosega več nivoja iz prvotnega obdobja, leta 2014 je dosegel namreč le 13 % celotnega izvoza (Slika 5).

Kot vidimo v Sliki 5, so posamezne države članice različno povezane z notranjim trgom Mercosurja. Medtem ko pri manjših državah (Paragvaju in Urugvaju) opažam večje stopnje notranje soodvisnosti, so večje države od notranjega trga manj odvisne.

Pri vseh državah je zaznati, skladno s Sliko 5, da se v obdobju zadnjih 20-ih let odstotek izvoza na notranji trg znižuje, kar je še posebej opazno pri manjših državah. Delež izvoza Paragvaja na notranji trg se je iz obdobja pred letom 2000, ko je v povprečju presegal 60 %, do leta 2014 skoraj preplopolovil na nekaj več kot 30 %. Podobno situacijo ima Urugvaj (s preko 50 na manj kot 30 %). Brazilski izvoz na notranji trg je od leta 2000 do 2014 z 20 padel na 10 %, argentinski s skoraj 40 na okoli 30 %. Zelo nizko stopnjo izvoza na notranji trg beleži Venezuela, saj v zadnjih desetih letih znaša slednji zgolj 1–2 %.

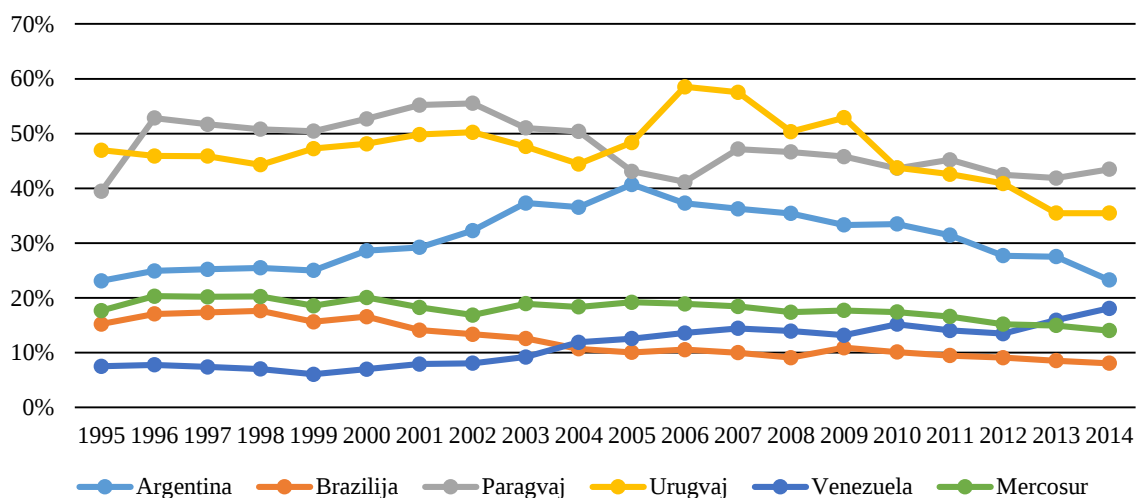
Slika 5: Gibanje deleža izvoza posameznih držav Mercosurja znotraj integracije v letih 1995–2014 (v %)

Vir: UNCTADSTAT, Data Center, International trade in goods and services, 2016.

Delež **uvoza** Mercosurja **znotraj integracije** (Slika 6) je bil sicer deležen manjših nihanj kot izvoz, vendar se tudi slednji v opazovanem obdobju znižuje, od najvišjih 20 %, ki jih je dosegal do leta 2007, do najnižjih 14 % iz leta 2014. Tudi na strani uvoza opažam pri manjših državah, Paragvaju in Urugvaju, večjo povezanost z notranjim trgom Mercosurja, kot v primeru Argentine, Brazilije in Venezuele (Slika 6). Sicer pa je Venezuela edina, ki je v zadnjih dvajsetih letih povečala svoj uvoz iz notranjega trga (z okoli 10 % iz leta 1995 na več kot 15 % leta 2014). Leta 2014 je znašal uvoz Brazilije iz notranjega trga Mercosurja manj kot 10 % njenega celotnega uvoza, Argentine okoli 25 %, Urugvaja okoli 35 % in Paragvaja okoli 45 % (Slika 6).

Slika 6: Gibanje deleža uvoza posameznih držav Mercosurja znotraj integracije v letih 1995–2014 (v %)

Vir: UNCTADSTAT, Data Center, International trade in goods and services, 2016.

EU je bila v letu 2014 glavni Mercosurjev trgovinski partner (Tabela 2). V EU je Mercosur leta 2014 izvozil za preko 57 milijard USD vrednosti blaga, kar predstavlja skoraj 15 % celotnega izvoza Mercosurja oz. skoraj 17 % izvoza Mercosurja izven integracije.

Po podatkih statistične baze UNCTADSTAT (2016) je EU **glavni izvozni trg** Mercosurja od leta 2009 dalje, ko je s prvega mesta izpodrinila ZDA, z izjemo leta 2013, ko se je na prvem mestu znašla Kitajska. Delež Kitajske se zadnja leta močno povečuje, od leta 2008 do 2014 se je podvojil, s 7 na preko 14 % celotnega izvoza oz. z 9 na 16 % izvoza izven integracije (UNCTADSTAT, 2016). Izvoz Mercosurja v EU, Kitajsko in ZDA skupaj je leta 2014 dosegel skoraj 50 % izvoza Mercosurja izven integracije (Tabela 2).

Podobno situacijo opažam tudi na strani **uvoza**. EU je v letih 1995–2014 glavni Mercosurjev nabavni trg, čeprav njen delež z leti pada (UNCTADSTAT, 2016). V obdobju 1995–1999 je bil delež EU v celotnem uvozu Mercosurja izven integracije okoli 35 %, v naslednjih 15 letih je pa postopoma padal in leta 2014, z vrednostjo okoli 51 milijard USD, dosegel malo več kot 20 %. Tudi na strani uvoza je potrebno posebej opozoriti na položaj Kitajske, ki v zadnjih desetih letih pridobiva tržni delež, zadnji dve leti je z drugega mesta celo izpodrinila ZDA (UNCTADSTAT, 2016). Uvoz Mercosurja iz EU, Kitajske in ZDA skupaj je leta 2014 dosegel skoraj 60 % uvoza Mercosurja izven integracije (Tabela 2).

Tabela 2: Glavni trgovinski partnerji Mercosurja v letu 2014

Izvoz				Uvoz			
Države/ regije	Vrednost v mio EUR	Delež celotnega izvoza v %	Delež izvoza izven M v %	Države/ regije	Vrednost v mio EUR	Delež celotnega uvoza v %	Delež uvoza izven M v %
Skupaj	391.819	100,0	-	Skupaj	361.594	100,0	-
Znotraj M.	51.062	13,0	-	Znotraj M.	50.745	14,0	-
Izven M.	340.757	87,0	100,0	Izven M.	310.849	86,0	100,0
EU	57.506	14,7	16,9	EU	66.029	18,3	21,2
Kitajska	55.724	14,2	16,4	Kitajska	58.939	16,3	19,0
ZDA	51.941	13,3	15,2	ZDA	56.333	15,6	18,1
Indija	20.961	5,3	6,2	Nigerija	10.582	2,9	3,4
Tajvan	20.560	5,2	6,0	J. Koreja	10.216	2,8	3,3
Čile	8.691	2,2	2,6	Mehika	10.098	2,8	3,2
Singapur	8.558	2,2	2,5	Japonska	8.133	2,2	2,6
Japonska	8.245	2,1	2,4	Indija	7.866	2,2	2,5
Ruska f.	5.907	1,5	1,7	Bolivija	6.829	1,9	2,2
Mehika	5.025	1,3	1,5	Ruska f.	6.286	1,7	2,0
J. Koreja	4.459	1,1	1,3	Čile	5.670	1,6	1,8
Kanada	4.399	1,1	1,3	Kanada	4.233	1,2	1,4
Hongkong	3.845	1,0	1,1	Kolumbija	4.055	1,1	1,3
Kuba	3.692	0,9	1,1	Švica	3.691	1,0	1,2
Kolumbija	3.633	0,9	1,1	Tajvan	3.530	1,0	1,1

Legenda: J. Koreja – Južna Koreja; M – Mercosur; Ruska f. – Ruska federacija.

Vir: UNCTADSTAT, Data Center, International trade in goods and services, 2016.

Z vidika **panožne strukture** predstavljajo leta 2014 tretjino izvoza Mercosurja kot celote (Tabela 3) prehrabni izdelki, četrtno izdelki predelovalne industrije, četrtno goriva in desetino rude in kovine. Pri uvozu opazam veliko koncentracijo uvoza v izdelkih predelovalne industrije, ki dosega več kot 70 % celotnega uvoza Mercosurja, sledijo goriva s približno šestino uvoza. Izdelki predelovalne industrije so glavna uvozna skupina tudi posameznih držav članic Mercosurja in dosega 65–75 % njihovega celotnega uvoza. V primeru Argentine, Brazilije, Paragvaja in Urugvaja dosega visok delež (15–20 %) tudi uvoz goriv, v primeru Venezuele pa uvoz prehrabnih izdelkov (skoraj 25 %).

Na strani izvoza posameznih članic je slika precej bolj raznolika. Kot vidimo v Tabeli 3, dosega v letu 2014 najbolj diverzificiran izvoz Brazilija. Tretjino izvoza predstavlja skupina prehrabnih izdelkov ter tretjino izvoz izdelkov predelovalne industrije, šestino izvoz rud in kovin in desetino izvoz goriv. Več kot polovico vrednosti izvoza Argentine predstavljajo prehrabni izdelki in tretjino izdelki predelovalne industrije. Podobno tudi Urugvaj izvažata največ prehrabnih izdelkov (skoraj dve tretjini) in izdelkov predelovalne industrije (petino). K paragvajskemu izvozu skoraj 70 % prispeva izvoz prehrabnih izdelkov in dobro petino izvoz goriv. Iz te primerjave precej izstopa Venezuela, ki skoraj ne izvažata

prehrambnih izdelkov, saj je njen izvoz koncentriran kar v 90 % v gorivih in malo manj kot v 10 % v izdelkih predelovalne industrije.

Tabela 3: Panožna struktura izvoza in uvoza članic Mercosurja po skupinah izdelkov v letu 2014 (v %)

Panoge	Argentina		Brazilija		Paragvaj		Urugvaj		Venezuela		Mercosur	
	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz
Prehrambni izdelki	54,4	2,4	35,0	4,9	68,4	8,2	64,8	11,1	0,2	23,6	32,8	7,0
Kmetijske surovine	1,1	1,0	4,0	1,0	1,7	0,8	10,2	1,8	0,0	0,6	2,8	1,0
Rude in kovine	3,3	3,1	15,2	2,8	0,9	0,8	0,3	0,8	0,6	1,2	9,5	2,6
Goriva	4,7	16,9	9,2	19,7	19,8	15,4	1,1	16,3	89,1	4,5	24,7	17,1
Izdelki predelovalne industrije	31,2	75,5	33,3	71,6	9,0	74,8	22,6	70,1	9,7	64,3	27,3	71,5
Drugo	5,4	1,1	3,3	0,0	0,3	0,0	1,0	0,0	0,5	5,7	2,9	0,9

Opomba: Panoge so združene na osnovi Standardne mednarodne trgovinske klasifikacije (angl. *Standard International Trade Classification*, v nadaljevanju SITC).

Vir: UNCTADSTAT, Data Center, International trade in goods and services, 2016.

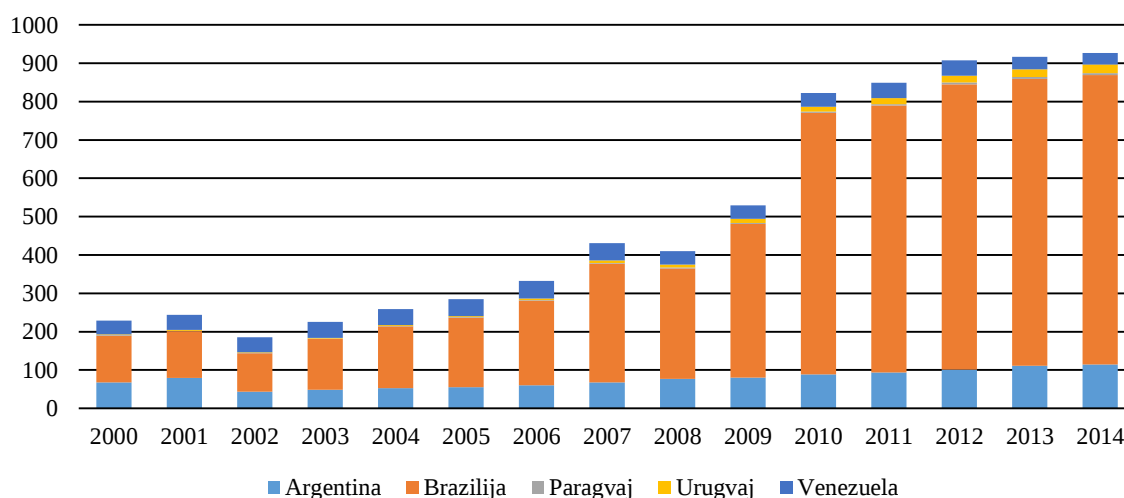
Čeprav trgovina izven integracije temelji predvsem na menjavi pretežno primarnih proizvodov za proizvode predelovalne industrije, Gayá in Michalczewsky (2014) poudarjata, da menjava proizvodov predelovalne industrije, predvsem izdelkov avtomobilske in kemijske industrije, med Argentino in Brazilijo, dvema največjima in najpomembnejšima trgovinskima partnericama v okviru Mercosurja, predstavlja 80 % vrednosti celotne medsebojne trgovine teh dveh držav, avtomobilska industrija sama pa preko 50 % (BID–INTAL, 2015). Največji delež paragvajskega izvoza znotraj integracije, se pravi v ostale države Mercosurja, predstavlja električna energija (več kot polovico), sledijo soja (8 %), koruza (5 %), govedina (4 %) in riž (4 %), Venezuela največ izvažata nafte in naftnih derivatov (skoraj 80 % celotnega izvoza na to področje), alkohola (6 %) ter mineralnih gnojil (5 %), Urugvaj pa izvažata predvsem mlečne izdelke in sir (15 %), plastično embalažo (6 %), slad (5 %) ter vozila (5 %) (BID–INTAL, 2015).

Storitvena bilanca znotraj integracije je, v primerjavi z blagovno, precej manjšega pomena. Izvoz storitev na notranji trg s strani Brazilije, ki je edina država Mercosurja, ki podaja tudi podatke o storitvah, dosega manj kot 5 % celotnega storitvenega izvoza Brazilije, uvoz storitev iz ostalih držav Mercosurja pa manj kot 4 % celotnega brazilskega uvoza storitev, ki prihajajo pretežno iz Urugvaja (BID–INTAL, 2015).

2.7 Kapitalski tokovi Mercosurja

Stanje **vhodnih TNI** v državah Mercosurja se je povzpelo z nekaj več kot 500 milijard USD iz leta 2009 na preko 800 milijard USD leta 2010 ter leta 2014 preseglo 900 milijard USD (Slika 7). V okviru Mercosurja je največja prejemnica TNI, kot največja država, Brazilija, ki absorbira preko 750 milijard USD naložb (81 % vseh naložb). Sledi ji Argentina z malo več kot 100 milijardami (12 %), Venezuela s 30 milijardami (3 %), Urugvaj s preko 20 milijardami (2 %) ter Paragvaj z okoli 5 milijardami USD (1 %).

Slika 7: Vhodne tuje neposredne investicije Mercosurja, stanje konec leta 2000–2014 (v mrd USD)

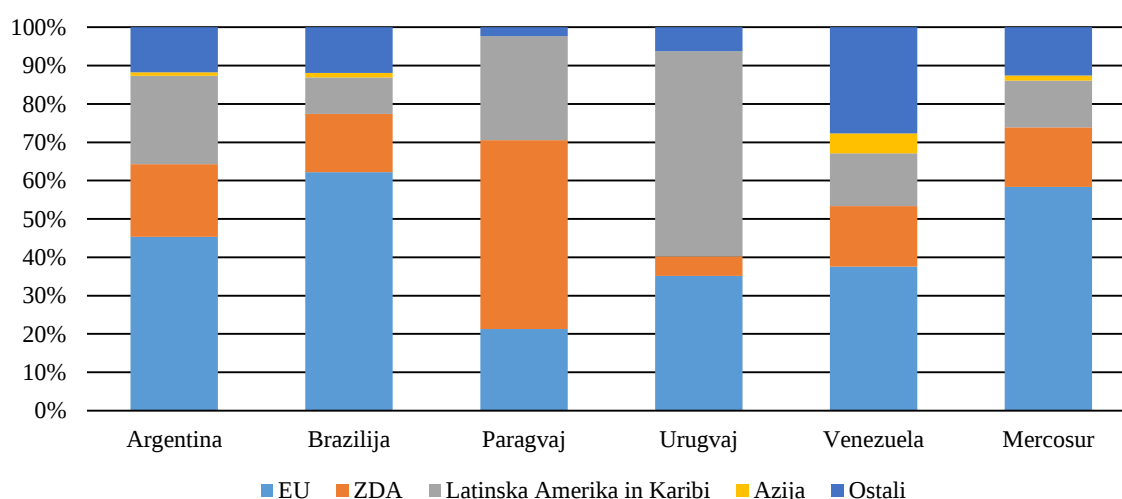
Vir: UNCTADSTAT, Data Center; Foreign direct investment, 2016.

EU je z več kot 530 milijardami USD naložb glavna investitorica v Mercosurju kot celoti z deležem, ki dosega skoraj 60 % vseh vhodnih TNI (Slika 8). Španska Telefónica, ki je med vodilnimi svetovnimi telekomunikacijskimi operaterji, je med drugim prisotna tudi v Argentini, Braziliji, Urugvaju in Venezueli. Francoska avtomobilska družba Peugeot in špansko naftno podjetje Repsol sta preusmerila zasnove spletne strani in razvoj programske opreme zunanjim izvajalcem v Argentini (Casanova, 2013). Brazilija je prejemnica skoraj 90 % evropskih naložb, usmerjenih v Mercosur (UNCTADSTAT, 2016). Poleg Brazilije je EU najpomembnejša investitorica tudi v Argentini in Venezueli, medtem ko Paragvaj beleži največ vhodnih TNI iz ZDA, Urugvaj pa iz držav Latinske Amerike in Karibov (Slika 8).

V **Argentini** je, po podatkih iz leta 2012, med posameznimi državami največja investitorica Španija s celotnimi naložbami v višini 20 milijard USD oz. z 20 % vseh vhodnih TNI v Argentini, sledijo ji ZDA z 19 milijardami (19 %), Nizozemska z 10 milijardami (9 %), Čile s 7 milijardami (7 %) in Brazilija s 7 milijardami (7 %) (UNCTADSTAT, 2016). V **Braziliji**, po podatkih iz leta 2012, prihaja največ TNI, in sicer preko 210 milijard USD (29 %), iz

Nizozemske, sledijo ji ZDA s 113 milijardami (15 %), Španija z 81 milijardami (11 %), Luksemburg z 51 milijardami (7 %), Francija s 35 milijardami (5 %), Japonska s 33 milijardami (5 %) in Združeno kraljestvo s 24 milijardami (3 %) (UNCTADSTAT, 2016). V **Paragvaju** je najpomembnejša investitorica s skoraj 2 milijardama USD naložb ZDA (49 %), sledijo ji Brazilija s 540 milijoni (14 %), Argentina s skoraj 300 milijoni (8 %), Španija z 240 milijoni (6 %) in Luksemburg z 225 milijoni (6 %) (UNCTADSTAT, 2016). V **Urugvaju** je najpomembnejša investitorica Argentina s skoraj 5 milijardami USD (27 %), sledijo ji Brazilija z 1,3 milijarde (8 %), Španija z 1,1 milijarde (7 %) in ZDA z 900 milijoni (5 %) (UNCTADSTAT, 2016). **Venezuela** je zanimiva predvsem za podjetja iz Nizozemske, ki imajo v državi konec leta 2012 TNI v višini skoraj 9 milijard USD (17 %), sledijo ji ZDA s skoraj 8 milijardami (16 %), Francija s 3,5 milijardami (7 %), Španija z 2,8 milijardami (6 %) ter Švica z 2,3 milijardami (6 %) (UNCTADSTAT, 2016).

Slika 8: Struktura vhodnih tujih neposrednih investicij v državah Mercosurja, stanje konec leta 2012 (v %)

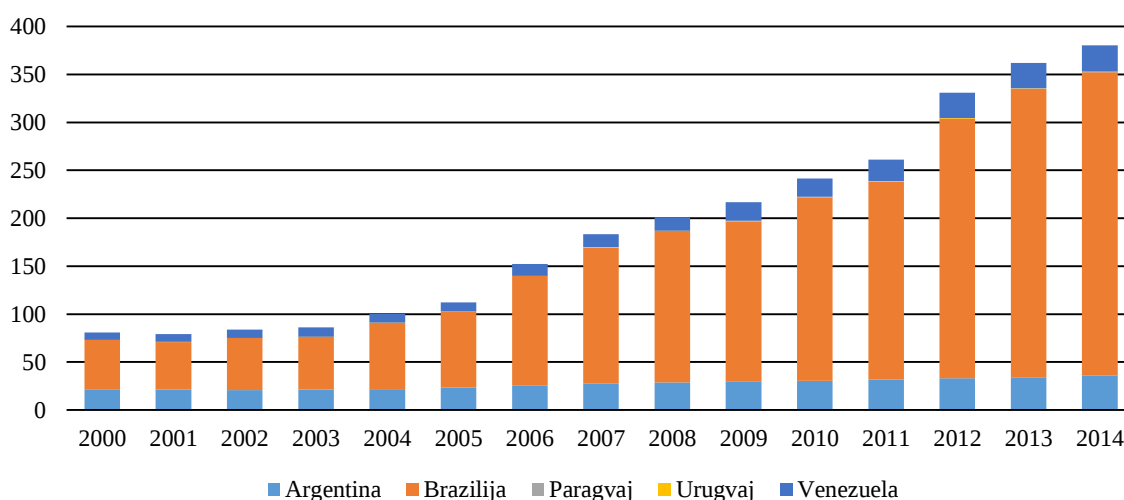

Vir: UNCTAD, Bilateral FDI Statistics, Argentina, 2014a, str. 1–2, tabela 1; UNCTAD, Bilateral FDI Statistics, Brazil, 2014b, str. 1–2, tabela 1; UNCTAD, Bilateral FDI Statistics, Paraguay, 2014c, str. 1–2, tabela 1; UNCTAD, Bilateral FDI Statistics, Uruguay, 2014d, str. 1–2, tabela 1; UNCTAD, Bilateral FDI Statistics, Venezuela, 2014e, str. 1–2, tabela 1.

Izhodne TNI Mercosurja so se od leta 2004, ko so dosegale okoli 100 milijard USD, do leta 2014, ko so presegle 380 milijard USD, povečale za skoraj 4-krat (Slika 9). Tudi na strani izhodnih TNI je zaradi svoje velikosti zdaleč največja investitorica Brazilija, s preko 310 milijardami USD naložb (83 % vseh izhodnih TNI Mercosurja), sledi ji Argentina z okoli 36 milijardami (9 %), Venezuela s 27 milijardami (7 %), medtem ko urugvajске in paragvajске izhodne TNI dosegajo zgolj 430 oz. 380 milijonov USD (okoli 0,1 % vsaka). Okoli 50 % (130 milijard USD) izhodnih TNI **Brazilije** se izteka na trg EU, med članicami EU največ brazilskih naložb absorbira Avstrija (57 milijard), sledita ji Nizozemska (29 milijard) in Španija (15 milijard) (UNCTADSTAT, 2016). V ZDA je namenjenih 22 milijard brazilskih

izhodnih TNI (9 %), zelo pomembni ciljni trgi so države Latinske Amerike in Karibov, na katere gre skoraj 40 % brazilskih naložb (predvsem na Kajmanske otoke 16 %, britanske Deviške otoke 9 % in na Bahame 6 %). **Argentina, Urugvaj in Paragvaj** namenljajo največ svojih izhodnih TNI na trge sosednjih držav Južne Amerike, **Venezuela** pa v ZDA (UNCTADSTAT, 2016). Med izhodnimi investicijami Mercosurja v EU naj omenim brazilskega metalurškega velikana Vale (v Švici), brazilskega proizvajalca letal Embraer (v Franciji in s proizvodno enoto na Portugalskem) ter brazilsko banko Itaú-Unibanco (na Portugalskem) (Casanova, 2013).

*Slika 9: Izhodne tuje neposredne investicije Mercosurja, stanje konec leta 2000–2014
(v mrd USD)*

Vir: UNCTADSTAT, Data Center, Foreign direct investment, 2016.

Kot vidimo v Tabeli 4, je na **notranji trg Mercosurja** kot na ciljni trg s strani članic Mercosurja usmerjenih 30 milijard USD naložb, tj. le okoli 3 % celotnih naložb Mercosurja. Pri vhodnih TNI so države Mercosurja kot države investitorke pomembne predvsem v manjših državah, in sicer v Urugvaju, kjer 37 % vseh vhodnih TNI predstavljajo naložbe ostalih članic Mercosurja, ter v Paragvaju, kjer je ta delež okoli 16 % (Tabela 4). Razlog je seveda ta, da so največje investitorke največje države (Brazilija in Argentina). V primeru Argentine je delež 10 %, Venezuele 5 %, Brazilije pa le dober odstotek. Največ TNI se vrši predvsem med Argentino, Brazilijo in Urugvajem, ki so v okviru Mercosurja medsebojno najpomembnejši naložbeni partnerji.

V drugi polovici 1990-ih let so bili vhodni tokovi TNI v Mercosur 10-krat večji od tokov, ki so jih registrirale države v 1970-ih letih in so bili usmerjeni predvsem v storitvene dejavnosti kot rezultat procesa privatizacije in deregulacije ter trgovinskega odpiranja, skozi katera so v tem obdobju šle države Mercosurja, medtem ko je industrija (pretežno avtomobilska) absorbirala zgolj 20 % tokov vhodnih TNI. TNI so bile v Argentini, Paragvaju in Urugvaju

usmerjene tudi na področje naravnih virov (nafta, rudarstvo), v primeru Argentine je šlo na ta področja tretjina vseh tokov vhodnih TNI (Chudnovsky & López, 2007).

Tabela 4: Vhodne tuje neposredne investicije v državah Mercosurja iz notranjega trga, stanje konec leta 2012 (v mio USD)

Investitorke	Prejemnice					
	Argentina	Brazilija	Paragvaj	Urugvaj	Venezuela	Mercosur
Argentina		2.556	295	4.717	567	8.135
Brazilija	6.760		538	1.338	1.205	9.841
Paragvaj	47	64		239	0	350
Urugvaj	2.893	7.610	27		206	10.736
Venezuela	514	105	0	52		671
Mercosur	10.214	10.335	860	6.346	1.978	29.733
Svet	100.821	743.964	5.288	17.407	40.180	907.660
% Mercosurja	10,1	1,4	16,3	36,5	4,9	3,3

Vir: UNCTAD, Bilateral FDI Statistics, Argentina, 2014a, str. 1–2, tabela 1; UNCTAD, Bilateral FDI Statistics, Brazil, 2014b, str. 1–2, tabela 1; UNCTAD, Bilateral FDI Statistics, Paraguay, 2014c, str. 1–2, tabela 1; UNCTAD, Bilateral FDI Statistics, Uruguay, 2014d, str. 1–2, tabela 1; UNCTAD, Bilateral FDI Statistics, Venezuela, 2014e, str. 1–2, tabela 1.

V obdobju konec 1990-ih let je bil Mercosur prejemnik okoli 6 % vseh tokov svetovnih vhodnih TNI (Chudnovsky, 2001). Brazilija je bila leta 2014, s tokom 62 milijard USD, šesta svetovna prejemnica vhodnih TNI ter najpomembnejša prejemnica TNI v Latinski Ameriki, medtem ko je Mercosur kot celota prejel 73 milijard USD vhodnih TNI, regija Latinska Amerika in Karibi pa okoli 160 milijard USD (UNCTADSTAT, 2015a).

2.8 Ekonomsko povezovanje Mercosurja s tretjimi državami

Zaradi pomanjkanja formalnih pravil za priključevanje novih članic v okviru Pogodbe iz Asuncióna se je Mercosur v preteklosti posluževal predvsem mehanizmov Latinskoameriškega integracijskega združenja LAIA/ALADI, v okviru katerega je podpisoval na regionalni ravni z latinskoameriški državami, članicami LAIA/ALADI, **bilateralne sporazume o ekonomskemu dopolnjevanju** (Arieti, 2006). V okviru LAIA/ALADI je Mercosur leta 1996 podpisal prvi sporazum o ekonomskemu dopolnjevanju (šp. *Acuerdo de Complementación Económica*, v nadaljevanju ACE) s Čilom – ACE 3 (ki se je leta 2008 razširili še na področje storitev), še istega leta je sledil ACE 36 z Bolivijo, leta 2004 ACE 59 s članicami Andske skupnosti (Kolumbijo, Ekvadorjem in v tistem času še njihovo članico Venezuelo), leta 2005 ACE 58 s Perujem ter leta 2006 ACE 62 s Kubo (Acuerdos Comerciales Vigentes, 2016). Leta 2003 je stopil v veljavo tudi sektorski sporazum ACE 55 med Mercosurjem in Mehiko na področju avtomobilske industrije, leta 2006 pa še splošni okvirni sporazum ACE 54 med Mehiko in Mercosurjem (Acuerdos Comerciales Vigentes, 2016; Trade Agreements in Force, 2016). Skladno z ACE 55 bi se moral avtomobilski trg med Mercosurjem in Mehiko popolnoma liberalizirati do leta 2015,

a je bil ta rok kasneje podaljšan do leta 2019. V tem prehodnem času se medsebojna trgovina izvaja predvsem znotraj kontingentov (BID–INTAL, 2015). V letih 1990–2000 se je izvoz Mercosurja v članice LAIA/ALADI povečal z 9 na 32 milijard USD in se do leta 2010 povzpел na 85 milijard, uvoz pa s 7 na 28 milijard oz. na 75 milijard USD leta 2010. Tržni delež članic LAIA/ALADI se je na strani izvoza v letih 1990–2000 povečal s 14 na 27 % celotnega izvoza Mercosurja, na strani uvoza pa z 20 na 26 %. Leta 2010 sta bila oba deleža okoli 25 % (Mercosur, 2016c).

S sklepom Sveta CMC 18/04, ki je formaliziral možnost, da lahko pridružene članice aktivno sodelujejo v vseh institucijah Mercosurja, je bil narejen pomemben korak naprej na poti k **širši regionalni integraciji** Latinske Amerike (Arieti, 2006). Čile, Kolumbija, Ekvador, Peru, Gvajana in Surinam so kot pridružene članice Mercosurja podpisale protokole o demokratični zavezi ter lahko, poleg posebnih trgovinskih ugodnosti, ki so jih deležne, aktivno sodelujejo v dejavnostih in sestankih Mercosurja (Evropska komisija, 2007; En pocas palabras, 2016).

Leta 2000 so se članice Mercosurja s sklepom Sveta 32/00 dogovorile o **skupnem vodenju trgovinskih pogajanj** do tretjih držav ter se zavezale, da ne bodo sklepale bilateralnih trgovinskih sporazumov, ampak le skupne v okviru Mercosurja kot celote (Evropska komisija, 2007; Mercosur: la integración fallida, 2016). Slednje se v praksi ni dosledno izvajalo (Evropska komisija, 2007). Leta 2006 je Urugvaj sklenil z ZDA sporazum na področju investicij, Brazilija pa leta 2007 strateško partnerstvo z EU (Investment treaty with Uruguay, 2006; EU Relations with Brazil, 2016). Urugvaj je s pogovori o sklenitvi bilateralnega sporazuma o prosti trgovini z ZDA ter o članstvu v Pacifiškem zavezništvu kot opazovalka sprožil ostro nasprotovanje Brazilije (Barteseaghi, 2015a). Urugvaj je kasneje izpostavil pomen ZDA in predlagal, da bi Mercosur kot celota sklenil z ZDA prostotrgovinski sporazum (Uruguay calls on Mercosur to sign a free trade agreement with United States, 2013).

Mercosur je **notificiral pri WTO** le en trgovinski sporazum, in sicer t.i. delni sporazum (angl. *partial scope agreement*), podpisan leta 2004 z Indijo, v veljavi od 2009, ki je vpeljal preferencialne carinske stopnje za okoli 450 medsebojno trgovanih proizvodov (MERCOSUR–India, 2016; Preferential Trade Agreement MERCOSUR–India, 2016). Izven regije ima Mercosur od leta 2010 veljaven prostotrgovinski sporazum z Izraelom ter od istega leta tudi okvirni sporazum s kraljevino Maroko (MERCOSUR–Israel, 2016; MERCOSUR–Morocco, 2016). Pred kratkim, 01.04.2016, je stopil v veljavo preferencialni trgovinski sporazum Mercosurja z Južnoafriško carinsko unijo (SACU), ki jo sestavljajo Južnoafriška republika, Namibija, Lesoto, Svazi in Bocvana in ki vpeljuje preferencialne carinske stopnje, tj. celotno ali delno odpravo carin, za okoli 1.000 proizvodov (MERCOSUR–Southern African Customs Union (SACU), 2016).

Med **podpisanimi sporazumi, ki še niso v veljavi**, je prostotrgovinski sporazum Mercosurja z Egiptom iz leta 2010, ki odpravlja carine za okoli 9.800 medsebojno trgovanih izdelkov (MERCOSUR–Egypt, 2016). Mercosur **vodi trgovinska pogajanja** za sklenitev preferencialnih in prostotrgovinskih sporazumov s številnimi trgovinskimi partnerji. Med dolgotrajnejšimi so pogajanja z EU, ki se sicer pomikajo naprej, saj sta si strani v prvi polovici maja 2016, prvič po letu 2004, izmenjali ponudbi za dostop do trga (MERCOSUR–European Union, 2016). Med ostalimi pogajanji v teku naj omenim najprej pogajanja v regiji z Dominikansko republiko, Mehiko, Panamo, Srednjo Ameriko, Srednjeameriškim integracijskim sistemom (SICA), izven regije pa z Jordanijo, Južno Korejo, Turčijo in Svetom za sodelovanje v Zalivu (GCC), Libanonom, Tunizijo, Evropskim združenjem za prosto trgovino (EFTA) ter Evroazijsko ekonomsko unijo (EEU) (BID–INTAL, 2015; Trade Policy Developments, 2016). Zanimanje za sklenitev prostotrgovinskega sporazuma z Mercosurjem je izrazil tudi kitajski premier Wen Jiabao na videokonferenci s predsedstvom Mercosurja, leta 2012 (Peña, 2013a). Mercosur se pogovarja o poglobitvi zavez o prostotrgovinskem sodelovanju s Kubo ter s Pacifiškim zavezništvom kot celoto, ki so ga leta 2012 ustanovili Čile, Kolumbija, Mehika in Peru. S slednjimi ima Mercosur že veljavne sporazume o ekonomskem dopolnjevanju v okviru LAIA/ALADI (BID–INTAL, 2015).

Mercosur je sodeloval v pogajanjih o oblikovanju Območja proste trgovine Amerik, ki so leta 2000, zaradi neskladja interesov, propadla (Evropska komisija, 2007). Mercosur je član Združenja južnoameriških držav UNASUR in je dejaven tudi v okviru Skupnosti karibskih in latinskoameriških držav CELAC (BID–INTAL, 2015). Na multilateralnem področju so določene članice Mercosurja (Argentina in Brazilija) tudi članice skupine G20 in se pri ključnih vprašanjih medsebojno podpirajo, Brazilija sama pa je, poleg Rusije, Kitajske, Indije in Južnoafriške republike, tudi članica skupine BRICS (Evropska komisija, 2007; BID–INTAL, 2015). Članice Mercosurja so bile do nedavnega upravičene do koriščenja ugodnejših preferencialnih carinskih stopenj oz. do t.i. splošnih shem preferencialov GSP, za dostop do trga EU, ki veljajo za manj razvite države. Na osnovi Uredbe EU št. 978/2012, so leta 2014 iz upravičenosti izpadle vse članice Mercosurja, razen Paragvaja (Mercosur, 2016b). Poleg EU uveljavljajo GSP za dostop do njihovega notranjega trga tudi druge države. Avstralija, Belorusija, Japonska, Kanada, Kazahstan, Norveška, Nova Zelandija, Ruska federacija, Švica in Turčija še vedno aplicirajo GSP za dostop do njihovega trga za vse članice Mercosurja, ZDA pa za vse, razen Argentine (UNCTAD, 2015b).

2.9 Pomen Mercosurja v regiji in perspektive za v prihodnje

Na ozemlju Južne Amerike ima Mercosur **pomembno vlogo**, saj zajema okoli 70 % prebivalcev in preko 80 % BDP regije (Navarez, 2015). Po podatkih iz leta 2011 prispevajo članice Mercosurja dve tretjini k celotnemu izvozu Južne Amerike in okoli 70 % k izvozu znotraj regije (Gayá & Michalczewsky, 2014). Mercosur si z regionalnega vidika prizadeva uresničiti širši strateški cilj na območju Južne Amerike in se ob koriščenju priložnosti, ki se jim ponujajo v globalnem okolju, usmerja na proizvodno preoblikovanje in razvoj

partnerskih držav, z upoštevanjem demokratičnih zavez in socialne kohezije (Peña, 2011). V regionalnem okolju Južne Amerike pomen Mercosurja presega zgolj trgovinski, gospodarski in ekonomski vidik, saj zasleduje tudi vrednote demokracije, človekovih pravic, varstva okolja in trajnostnega razvoja ter omogoča sodelovati znotraj njegovih institucij tudi pridruženim članicam (Bermúdez Torres, 2011). Mercosur je aktiven na območju Južne Amerike tudi v okviru združenja UNASUR, ki je bilo ustanovljeno leta 2008 kot naslednica Južnoameriške skupnosti narodov (šp. *Comunidad Sudamericana de Naciones*). Članice Mercosurja so pomembni zagovorniki in aktivni člani združenja, katerega cilj je krepitev političnega dialoga, konsolidacija latinskoameriške identitete ter zmanjševanje asimetrij med članicami, v okviru katerega se izvajajo tudi skupni infrastrukturni in razvojni projekti (BID–INTAL, 2015; Bartesaghi & Pereira, 2016).

Med **glavni dosežki Mercosurja** je vzpostavitev prostotrgovinskega območja med članicami za velik delež medsebojno trgovanih izdelkov, z izjemo avtomobilskega sektorja, sladkorja, kapitalskih dobrin, informatike in telekomunikacij, ki so deležni posebne obravnave (Gasparini, 2014; Bartesaghi, 2015b). Čeprav je leta 2010 veljal znotraj Mercosurja prosti pretok blaga za 93 % carinskih izdelkov, so prisotne številne necarinske omejitve pri trgovanju, ki otežujejo prosti pretok blaga (Caetano & Bartesaghi, 2014; Gayá & Michalczewsky, 2014). Dosežena je že določena stopnja sanitarne, fitosanitarne in tehnične uskladitve med članicami in vzpostavljena socialna mreža ter mehanizmi za odpravljanje asimetrije in konvergenco držav članic (Peña, 2007; Bartesaghi, 2015b).

Potrebno je izpostaviti, da **glavni cilji** zastavljeni ob podpisu Pogodbe iz Asuncióna leta 1991, še **niso v popolnosti doseženi**. Kljub sprejetju skupne carinske tarife do tretjih držav Mercosur ni dosegel stopnje popolne carinske unije, saj so še vedno v veljavi liste izjem, v okviru katerih posamezne članice za izbrane skupine izdelkov same določajo carinske stopnje do tretjih držav (Bartesaghi & Pereira, 2016). Mercosur še ni uspel oblikovati popolnega skupnega trga, saj med članicami še ni prišlo do končnega konsenza na področju vpeljave skupnih enotnih pravil na področju trgovine z blagom, storitev, investicij, pravic intelektualne lastnine, odnosa do okolja, konkurenčne in makroekonomske politike ter do vzpostavitve prostega pretoka proizvodnih dejavnikov kapitala in dela (Bartesaghi, 2015a; Bartesaghi, 2015c; Bartesaghi & Pereira, 2016). Za blago, ki je sproščeno na trg Mercosurja, ne velja prost pretok do ostalih članic, saj se pri prehajanju notranjih mej upošteva poreklo blaga in liste izjem, ki jih posamezna članica uveljavlja ter je tako blago lahko deležno dvojnega carinjenja (Caetano & Bartesaghi, 2014). Mercosur je že leta 2004 s sklepom Sveta CMC 54/04 želel odpraviti te anomalije, a mu še ni uspelo, ravno zaradi obstoja list izjem (Caetano & Bartesaghi, 2014). V Argentini in Braziliji je vključenih v liste izjem 100 proizvodov (kar predstavlja 1,1 % vseh njunih izvoženih izdelkov), v Urugvaju 225 proizvodov (2,4 %) in 649 v Paragvaju (7 %) (Carciofi, 2007). Na tem področju je zaznati določene premike. Skladno s sklepom Sveta CMC št. 26/15 bodo liste izjem v veljavi za Argentino in Brazilijo do konca leta 2021, za Urugvaj in Venezuelo, ki so ji ob priključitvi

priznali 225 izjem, do konca leta 2022, za Paragvaj pa do konca leta 2023, nato pa naj bi bile končno odpravljene (BID–INTAL, 2015; Bartesaghi, 2015b).

Učinkovitost institucij Mercosurja še vedno ni zadostna, kar je predvsem posledica neobstoja nadnacionalnega organa, ni še odpravljena asimetrija med članicami, medsebojna odvisnost med državami pa ostaja nizka (Peña, 2007). Opaža se pomanjkanje vidne politične volje za odpravo pomanjkljivosti, saj organi Mercosurja v letih 2013–2015 sploh niso obravnavali tematike doseganja začetnih ciljev (Bartesaghi, 2015c). Med članicami je prisoten odpor do sprejemanja kolektivnih pravil, kar se odraža tudi v nizki stopnji vključevanja odločb Mercosurja v nacionalne pravne sisteme (Peña, 2007).

Mercosur ima za članice mogoče še večji **politični pomen** kot ekonomski, še posebej v primeru notranjih težav posameznih članic, ki jih čutijo vse članice, kot je bilo npr. v času brazilske valutne krize leta 1999 in ekonomskega zloma Argentine leta 2011 (Peña, 2007). Mercosur je nedavno prebrodil politične težave, nastale zaradi nasprotovanja Paragvaja ob vključevanju Venezuele ter ob začasni zamrznitvi članstva Paragvaja (Bartesaghi & Pereira, 2016). Politična trenja pa se še nadaljujejo. Pred izglasovano nezaupnico je brazilska predsednica Dilma Rousseff zagrozila, da če bo neupravičeno suspendirana s položaja, bo s sklicevanjem na demokratično klavzulo pozvala Mercosur k začasni izključitvi Brazilije iz integracije, kot je bilo storjeno v primeru Paragvaja leta 2012 (Rousseff may appeal to trade bloc over impeachment, 2016).

Na **notranjem področju** bo v prihodnje pozornost usmerjena v integracijo dveh novih članic. Po opravljeni formalni priključitvi Venezuele k Mercosurju avgusta 2012 je zdaj čas za usklajevanje venezuelske zakonodaje z Mercosurjevo in vključitev 1.823 Mercosurjevih pravil v nacionalni pravni red ter za postopni prevzem skupne carinske tarife do tretjih držav, kar naj bi se zgodilo do aprila 2017 (BID–INTAL, 2015). V teku je tudi priključitev Bolivije k Mercosurju, ki za polnopravno članstvo potrebuje še ratifikacijo pristopne pogodbe s strani Brazilije in Paragvaja, do takrat pa sodeluje v organih Mercosurja, a je brez glasovalne pravice. Ko bo ratifikacija zaključena, bo tudi Bolivija imela štiri leta časa za uskladitev svoje zakonodaje z Mercosurjevo in za prevzem skupne carinske tarife (BID–INTAL, 2015).

Na **zunanjem političnem** področju je sklepanje sporazumov s tretjimi državami ena izmed prioritet, pri čemer je potrebno izpostaviti, da Mercosur v preteklosti pri tem ni bil tako uspešen kot njegovi tekmeči in ni uspel skleniti zanj ekonomsko pomembnih sporazumov z EU, ZDA in državami jugovzhodne Azije (Bartesaghi, 2015a). Bartesaghi (2015c) svetuje vpeljavo določene stopnje fleksibilnosti in s tem začetek nove faze modernejšega procesa mednarodnega vključevanja, ki bo bolje upošteval nacionalne in regionalne interese članic. Pri tem izpostavlja predvsem Sklep CMC št. 32/00, ki je vpeljal enotno zunanjetrgovinsko pogajanje s tretjimi državami in ki bi ga bilo potrebno, po njegovem mnenju, opustiti. Poleg sklenitve sporazuma z EU je med prioritetami tudi aktivno sodelovanje in zastopanje interesov regije v globalnih mehanizmih, kot npr. v skupini G20, krepitev odnosov s

tradicionalnimi partnerji, kot npr. ZDA, ter oblikovanje novih strateških partnerstev z afriškimi in azijskimi državami (Peña, 2011; Kegel & Amal, 2012).

V **prihodnosti** se bodo članice Mercosurja odločale, kako okrepiti institucionalno strukturo Mercosurja, kako doseči cilj oblikovanja popolne carinske unije, kako vključiti v integracijo nove članice in nove cilje, med katerimi so predvsem koriščenje energetskih virov, razvoj informacijsko komunikacijske tehnologije in reševanje regionalnih asimetrij (García de la Cruz, Gayo Lafée & Sánchez Díaz, 2010). Ob praznovanju 25. obletnice Mercosurja je Rodolfo Nin Novoa, urugvajski zunanji minister, ki predseduje Mercosurju, izjavil, da se Mercosur v tem času sooča predvsem z izzivi poglobljanja odnosov znotraj bloka ter z vključevanjem v mednarodno okolje in da bo v prihodnosti imel mnogo priložnosti za rast (Uruguay reaffirms allegiance to Mercosur but admits serious challenges, 2016).

3 SPORAZUM EU–MERCOSUR O PROSTI TRGOVINI

V tretjem poglavju prikažem prizadevanja EU in Mercosurja za sklenitev sporazuma o prosti trgovini. Posebno pozornost namenim identifikaciji težav pri pogajanjih ter ključnim področjem, na katera sporazum posega. Pri iskanju vzrokov razhajanj mi je v pomoč opredelitev razlik med integracijama, tako z vidika same institucije in organiziranosti kot tudi z vidika njunih interesov in stališč. Predstavim ugotovitve drugih avtorjev o ocenah učinkov sporazuma.

3.1 Razlike med integracijama EU in Mercosur

Že v samem **izvoru obeh integracij** najdemo precej razlik. EU ima svoje korenine v ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo, nastale zaradi nezaupanja ob koncu druge svetovne vojne, ob dolgoletnem rivalstvu med Nemčijo in Francijo (Bologna, 2003; Armagnague, 2007; Pogodbe EU, 2016). V času prvih pogajanj v 1980-ih letih sta Argentina in Brazilija, po dolgoletnem tekmovanju tudi na področju proizvodnje jedrskega orožja, začeli proces demokratične tranzicije kot odgovor na pretekle diktatorske režime in pogoste državne udare ter sta s sklenitvijo več pogodb o sodelovanju postavili temelje za podpis ustanovne pogodbe Mercosurja leta 1991 (Klom, 2000; Armagnague, 2007). Več kot tri desetletja pred ustanovitvijo Mercosurja, leta 1957, se je s podpisom Rimske pogodbe (s strani šestih evropskih držav Belgije, Francije, Italije, Luksemburga, Nemčije in Nizozemske) oblikovala Evropska gospodarska skupnost ali skupni trg, ki se je leta 1993 z Maastrichtsko pogodbo preoblikoval v EU (Zgodovina Evropske unije, 2016).

EU je ob ustanovitvi karakteriziralo predvsem dvopolno razmerje moči med Nemčijo in Francijo, medtem ko je v primeru Mercosurja asimetrija moči skoncentrirana v Braziliji (Mohammeddinov, 2005). Nižja stopnja ekonomske soodvisnosti članic ter posledično manjši interes za izvoz znotraj regije sta Mercosurju olajšala proces liberalizacije znotraj bloka in prispevala k hitrejšemu **sprejetju strukture skupnega trga**. EU je za oblikovanje

prostotrgovinskega območja rabila 8 let od ustanovitve, za oblikovanje carinske unije nadaljnjih 11 let in za vzpostavitev skupnega trga še dodatnih 35 let. Mercosur je vzpostavil območje proste trgovine in carinske unije v 4 letih od ustanovitve ter osvojil lastnosti nepopolnega skupnega trga v naslednjih 11 letih (Mohammeddinov, 2005). EU je v začetni fazi zasledovala **princip** oblikovanja skupnega ekonomskega trga, z upoštevanjem politične integracije med članicami ter s težnjo po solidarnosti tudi do čezmorskih držav, tako da se jim omogoči razvoj in doseganje prosperitete, ob sočasni promociji vrednot miru in svobode, s **ciljem** harmoničnega razvoja ekonomskih dejavnosti, trajnostnega in uravnoveženega ekonomskega razvoja, povečanja stabilnosti in življenjskega standarda (Bologna, 2003; Armagnague, 2007). Mercosur je, na drugi strani, sledil principu omogočanja širitve nacionalnih gospodarstev, s pospešitvijo ekonomskega razvoja, ob učinkoviti izrabi razpoložljivih virov in ohranitvi okolja, koordinaciji makroekonomskih politik in komplementarnosti različnih sektorjev, s ciljem dosege skupnega trga, prostega pretoka blaga, storitev in proizvodnih dejavnikov, harmonizacije zakonodaje in vzpostavitve skupne carinske politike (Bologna, 2003; Armagnague, 2007).

Primerjava ekonomskih in socialnih kazalcev kaže na precej razhajanj. Mercosur ima 5, EU pa 28 **polnopravnih članic** (Tabela 5). Kot pravi Mohammeddinov (2005), sta si dve regiji različni v tolikšni meri, kot so si različne države, ki ju sestavljajo. Znatno večje število držav članic in posledično 24 uradnih jezikov v EU odraža večje razlike v ravni **kulturne kohezije** v primerjavi z Mercosurjem, ki je kulturno bolj homogena s tremi uradnimi jeziki: španskim, portugalskim in guaraní (Mohammeddinov, 2005; Lenguas oficiales, 2016; Uradni jeziki EU, 2016). Čeprav geografsko območje, na katerem se Mercosur razteza, obsega skoraj 14 milijonov kvadratnih kilometrov (9 % svetovne površine) in 3-krat presega površino EU, ki meri 4,5 milijonov kvadratnih kilometrov (3 %), je **število prebivalcev** EU skoraj 2-krat večje kot v Mercosurju, saj presega 500 milijonov (7 % svetovne populacije), medtem ko v Mercosurju živi nekoliko manj kot 300 milijonov ljudi (4 %), pri čemer je EU 5-krat gosteje **poseljena** kot Mercosur (Tabela 5). Izhajajoč iz gostote prebivalstva, je razumljivo, da so za EU značilne krajše razdalje in večja ekonomska koncentracija gospodarskih subjektov, medtem ko so razdalje v primeru Mercosurja znatno večje in infrastrukturne povezave precej slabše (Mohammeddinov, 2005).

EU je glavna svetovna izvoznica in uvoznica blaga in storitev (EU position in world trade, 2014). K svetovnemu **izvozu** blaga prispeva kar tretjino, podobno je stanje tudi na strani **uvoza**. Mercosurjev delež v svetovnem merilu je, zaradi manjšega gospodarstva, seveda nižji, leta 2014 je dosegel 2 % svetovne trgovine (tako na strani izvoza kot uvoza) (Tabela 5). Poudariti je potrebno tudi veliko trgovinsko povezanost in soodvisnost članic EU, saj skoraj dve tretjini menjave ustvarijo članice EU z medsebojnim trgovanjem, v primeru Mercosurja pa znaša **trgovina znotraj integracije** zgolj sedmino celotnega izvoza in uvoza Mercosurja, kar je po Mohammeddinovu (2005) predvsem posledica nižjega deleža domače proizvodnje, namenjene notranjemu trgu. Poleg tega se izdelki, ki prihajajo iz prostih con na produktivno in komercialno intenzivnih obmejnih območjih med Argentino in Brazilijo,

Argentino in Urugvajem in Urugvajem in Brazilijo, v večini obravnavani kot uvoz iz tretjih držav ter se nanje obračuna carina (BID–INTAL, 2015).

Tabela 5: Primerjava izbranih kazalcev EU in Mercosurja v letu 2014

Kazalci	EU	% svet	Mercosur	% svet
Leto ustanovitve	1957	-	1991	-
Število polnopravnih članic	28	-	5	-
Število uradnih jezikov	24	-	3	-
Število prebivalcev (v mio)	507	7,0	290	4,0
Urbano prebivalstvo (v %)	75,4	*141,2	**84,8	*158,8
Pričakovana življenjska doba ob rojstvu (EU: 2013, M: 2015–2020, svet: 2015, v letih)	81	*115,7	**76	*108,6
Delovna sila (v mio)	248	7,3	152	4,4
Delež zaposlenih v kmetijstvu (v %)	3,8	*9,7	10,0	*25,6
Stopnja brezposelnosti (2015, v %)	9,4	-	6,8	-
Površina (v 1.000 km ²)	4.464	3,0	13.771	9,2
Gostota prebivalstva (št. preb. na km ²)	114	-	21	-
BDP (tekoče cene, v mrd USD)	18.498	23,9	3.381	4,4
Rast BDP (v %)	1,4	*55,5	-0,1	*-3,6
Rast BDP (povprečje 2005–2014, v %)	0,5	*9,2	3,8	*146,8
BDP p.c. (tekoče cene, v USD)	36.078	*337,4	11.861	*110,9
Izvoz blaga (v mrd USD)	5.387	32,4	387	2,0
Uvoz blaga (v mrd USD)	6.032	31,7	371	2,0
Izvoz blaga znotraj integracije (v %)	62,6	-	13,0	-
Uvoz blaga znotraj integracije (v %)	58,8	-	14,0	-
Izvoz storitev (BPM5, v mrd USD)	2.019	42,8	61	1,3
Uvoz storitev (BPM5, v mrd USD)	1.686	37,5	131	2,9
Vhodne TNI (stanje, v mrd USD)	7.759	31,5	927	3,8
Vhodne TNI (stanje, v % BDP)	41,9	*127,9	27,4	*83,6
Izhodne TNI (stanje, v mrd USD)	9.163	37,2	380	1,5
Izhodne TNI (stanje, v % BDP)	49,5	*150,4	11,3	*34,2

Opomba: Podatki za Mercosur upoštevajo le pet polnopravnih članic, brez Bolivije, ki je v postopku priključitve. Podatki za storitve se nanašajo na leto 2013.

* Izračunani v odnosu do svetovnega povprečja (svetovno povprečje = 100).

** Izračunano kot tehtano povprečje posameznih članic, kjer je ponder število prebivalcev.

Vir: UNCTADSTAT, Data Center, International trade in goods and services, Economic trends in Foreign direct investment, 2016; Mercosur, En pocas palabras, 2016; Evropska komisija, Življenje v EU, 2016; World Bank, World Bank Open Data, 2016.

EU dosega pomemben delež tudi v svetovni trgovini **storitev**, saj prispeva okoli 40 % k svetovnemu izvozu in uvozu storitev (Tabela 5). Tudi pri storitvah je pomen Mercosurja nižji kot pomen EU, leta 2014 je Mercosur dosegel zgolj 1,3 % svetovnega izvoza storitev in 2,9 % uvoza slednjih. EU je tudi pomembna svetovna **investitorka in prejemnica TNI**. Vhodne TNI v EU dosegajo preko 30 % celotnih svetovnih vhodnih investicij, delež vhodnih TNI v

Mercosur pa je okoli 4 % celotnih svetovnih TNI. Medtem ko vrednost vhodnih TNI v EU dosega preko 40 % BDP, vhodne TNI v Mercosur dosegajo pod 30 % BDP. Še večja razhajanja opazam na strani izhodnih TNI. EU prispeva več kot tretjino k svetovnim izhodnim TNI oz. vrednost le-teh dosega 50 % BDP. Izhodne TNI Mercosurja pa znašajo le desetino njenega BDP in prispevajo 1,5 % k svetovnim izhodnim TNI (Tabela 5).

Skladno s podatki, prikazanimi v Tabeli 5, je prispevek k svetovnemu **BDP** precej višji v EU (skoraj četrtina) kot v primeru Mercosurja (dvajsetina). Upoštevati moramo seveda, da v EU živi več ljudi kot v Mercosurju in da so te absolutne razlike povsem naravne. V povprečju je Mercosur v obdobju 2005–2014 dosegal letno skoraj 4 % gospodarsko rast, ki je bila precej višja od povprečne gospodarske rasti EU, ki je znašala zgolj pol odstotka. Rast BDP v letu 2014 pa je bila za oba bloka nasprotje večletnega povprečja. V primeru Mercosurja se je leta 2014 gospodarstvo skrčilo za 3,6 %, EU pa je presegla večletno povprečje z 1,4 % rastjo. Čeprav je povprečni BDP na prebivalca Mercosurja leta 2014 za desetino presegel svetovno povprečje, je bil 3-krat nižji od povprečnega BDP na prebivalca v EU. Nižji stopnji razvitosti in večji revščini v Mercosurju gre po Mohammeddinovu (2005) pripisati predvsem kolonizaciji in izkoriščanju naravnih virov v Južni Ameriki s strani Evropejcev, kar je posledično vplivalo na prisilno proizvodno specializacijo Latinske Amerike v izvoz surovin in uvoz končnih proizvodov in kapitala, kar vidimo tudi v Tabeli 6. Kolonialnega vzorca niso uspeli v celoti premagati niti z razvojem brazilske industrije, saj se še vedno ohranja nerazvitost regije in njena usmerjenost k industrializiranim severnim državam, ne pa na povezovanje znotraj bloka (Mohammeddinov, 2005).

Tabela 6: Panožna struktura medsebojne trgovine EU–Mercosur (v %)

Panoge	Izvoz EU v Mercosur			Uvoz EU iz Mercosurja		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 Živila in žive živali	2,3	2,6	2,6	33,1	34,8	36,7
1 Pijače in tobak	1,0	1,0	0,9	1,9	1,9	2,2
2 Surove snovi, razen goriv	1,1	1,1	1,0	26,3	29,0	27,6
3 Mineralna goriva in maziva	5,8	3,9	2,7	9,9	8,8	5,5
4 Olja, masti in voski živalskega in rastlinskega izvora	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7
5 Kemični proizvodi	22,1	24,3	25,9	6,7	5,0	5,4
6 Izdelki, razvrščeni po materialu	10,9	10,9	10,0	6,2	7,8	9,3
7 Stroji in transportne naprave	46,0	45,9	45,1	7,0	6,7	7,8
8 Razni izdelki	6,5	6,8	6,9	1,4	1,4	1,5
9 Proizvodi in transakcije	1,4	1,4	1,7	1,8	1,7	2,2
Drugo	2,4	1,6	2,6	4,9	2,3	1,1

Opomba: Panožna struktura je povzeta po 1-mestnih šifrah SITC.

Vir: Evropska komisija, European Union, Trade in goods with Mercosur 5, 2016d, str. 5, tabela Trade flows by SITC section 2011–2015.

Tako EU kot Mercosur sta primera naprednih oblik **ekonomskih integracij**, obe z *de iure* skupnim notranjim trgom. Prost pretok blaga, storitev, dela in kapitala, osebi javnega prava ter navidezne podobnosti v njuni institucionalni strukturi so istočasno tudi izhodišča za iskanje razlik med njima (Mohammeddinov, 2005). Mercosurjevo **organizacijo** in njen regionalizem označuje navpična ekonomska hierarhična **struktura odločanja**, sicer homogena z vidika regionalne pripadnosti in političnega sistema članic, a z veliko asimetrijo moči med članicami v korist dominantne Brazilije, kar posledično tudi otežuje vzpostavitev nadnacionalnega organa, medtem ko je struktura EU horizontalna, kar pomeni, da je sistem odločanja v rokah več enakovrednih teles (Fabbrini, 2009; De Lombaerde, Mattheis & Vanfraechem, 2010). Medtem ko EU razpolaga z nadnacionalnimi institucijami, na katere so države članice prenesle vse pravne in zakonodajne kompetence, je ves proces odločanja v Mercosurju v domeni meddržavnih teles, ki direktno odgovarjajo nacionalnim državam (Armagnague, 2007; Fabbrini, 2009). Vse odločitve Mercosurja morajo biti potrjene s strani nacionalnih držav, medtem ko ima Evropska komisija večjo avtonomijo in ne odgovarja posameznim nacionalnim parlamentom, je pa z razliko od Mercosurja nadzorovana s strani Evropskega parlamenta (Mohammeddinov, 2005). V Mercosurju ni enotnega **mehanizma za vključitev pravil** in predpisov, sprejetih v okviru Mercosurja, v nacionalno zakonodajo posameznih članic, v EU so pa odločbe neposredno uporabljive (Armagnague, 2007). Evropske države imajo parlamentarni **sistem vladanja**, medtem ko je v državah Mercosurja v veljavi predsedniški sistem (De Lombaerde et al., 2010).

Med **institucijami** EU in Mercosurja lahko sicer potegnemo tudi določene vzporednice, saj so si v določeni meri podobne. Svet EU in Svet skupnega trga Mercosurja kot najvišja organa obeh integracij sestavljajo predstavniki ministrstev, Evropsko komisijo in Svet skupnega trga, kot izvršilna organa, skrbita za implementacijo sprejetih dogovorov, predlagata ukrepe v zvezi s skupnim trgom ter vodita pogajanja s tretjimi državami, Sekretariat Mercosurja in Generalni sekretariat sveta ministrov EU sta analogna organa podpore, podobno posvetovalno vlogo imata tudi Ekonomsko-socialni odbor in Ekonomsko-socialni posvetovalni forum, tudi Mercosur razpolaga s Parlamentom in Stalnim revizijskim sodiščem, ki pa imata manjšo funkcijo in kompetence kot Evropski parlament in Evropsko sodišče (Mohammeddinov, 2005). Za posamezne države Mercosurja je trg znotraj integracije manjšega pomena, mehanizmi implementacije so šibkejši in režim ohlapnejši kot v primeru EU. Ravno višja stopnja ekonomske soodvisnosti ter makroekonomska konvergenca med državami je omogočila, da so določene države EU prevzele **skupno valuto** evro, medtem ko Mercosur tega ni dosegel (Mohammeddinov, 2005). Vstop v Mercosur je za nove članice veliko bolj enostaven in jim dovoljuje tudi izstop, v primeru EU je postopek priključitve dolgotrajen, članstvo zavezujoče in izstop je mogoč le po kompleksnem procesu izključitve, obenem pa ima recipročnost v sklopu EU precej večjo vlogo kot v primeru Mercosurja (Armagnague, 2007). EU je uspela oblikovati popolni skupni trg s prostim pretokom blaga, storitev in proizvodnih faktorjev, medtem ko je Mercosur z leti oblikoval zgolj nepopolno carinsko unijo.

3.2 Zgodovina pogajanj EU–Mercosur

Že od obdobja kolonializma podjetja na obeh straneh izkoriščajo medsebojne trgovinske sinergije med regijama, ki so se z leti okrepile tudi na socialnem in političnem področju (Casanova, 2013). Predstavniki EU in Latinske Amerike se na politični ravni redno letno sestajajo na vrhah EU–Latinska Amerika in Karibi (CELAC), na ekonomskem področju sta si strani pomembna partnerja, s potencialom za rast na področju trgovinskih in kapitalskih tokov (Makuc, Duhalde & Rozemberg, 2015). Oblikovanje Mercosurja v začetku 1990-ih let je članicam odprlo nove možnosti za pogajanja s tretjimi državami in ekonomskimi organizacijami, med katerimi je tudi EU, namreč le nekaj tednov po podpisu Pogodbe iz Asuncióna so predstavniki držav Mercosurja odpotovali v Bruselj, da bi uradno začeli trgovinska pogajanja z EU (Kegel & Amal, 2012; Molnár, 2013). V nadaljevanju predstavim potek in vsebino pogajanj med stranema.

3.2.1 Medregionalni okvirni sporazum EU–Mercosur

Po podatkih Evropske komisije segajo **prvi institucionalni odnosi** med EU in Mercosurjem v leto 1992 (Mercosur, 2016a). Po sklenitvi dvostranskih sporazumov v začetku 1990-ih let z Brazilijo, Paragvajem, Urugvajem in Argentino se je Evropska skupnost odločila skleniti medregionalni okvirni sporazum z Mercosurjem kot celoto. Junija 1995 je Svet EU pooblastil Komisijo, da začne pogajanja z Mercosurjem (Summary of Treaty, 2014). Predstavniki članic obeh blokov so 15.12.1995 v Madridu podpisali medregionalni okvirni sporazum (angl. *Inter-regional Framework Cooperation Agreement*), ki je postal pravnomočen 01.07.1999 in je uvedel reden političen dialog med stranema ter določal načine in cilje medsebojnega gospodarskega in trgovinskega sodelovanja, spodbujanja naložb, prometa, okolja, znanosti in tehnologije (SICE, 2016; Tvevad, 2016). Sporazum je bil novost za EU, a ne zaradi tega, ker je povezal dve regiji, temveč ker je povezal, vsaj formalno, dve organizaciji oz. carinski uniji v vlogi dveh oseb javnega prava (Torrent, 2013). Torrentova (2013) opozarja, da kljub začetni predpostavki, da je to sporazum med organizacijama, so v ozadju države članice in njihovi interesi in da je pri pogajanjih Mercosur odigral precej pasivno vlogo, saj je Svet skupnega trga zgolj podpisal predlog, podan s strani EU.

Za Mercosur je sporazum na strateško politični ravni predstavljal tudi priznanje njegove carinske unije. Konsolidirana demokracija, izboljšani bilateralni odnosi in dvig trgovine v regiji so pritegnili tudi mednarodno pozornost. Ekonomska pričakovanja so bila pozitivna, saj sta rastli tako realna proizvodnja kot domače povpraševanje, kar se je odražalo tudi v povečanih trgovinskih in kapitalskih tokovih (Makuc et al., 2015). Mercosur je postal za EU ključni in strateški zastopnik pri odnosih z Južno Ameriko (Kegel & Amal, 2012). EU je z absorpcijo skoraj četrtnine izvoza Mercosurja postala njegova glavna trgovinska partnerica ter glavna investitorka, kar je seveda spodbudilo interes Mercosurja k poglobitvi trgovinskih odnosov z evropskimi partnerji (Malamud, 2013). Tokovi TNI v Latinski Ameriki so se v letih 1990–1999 povečali z 18 na 108 milijard USD, leta 2011 pa so dosegli že 153 milijard

USD, kar predstavlja 10 % celotnih svetovnih naložbenih tokov (Casanova, 2013). Po podatkih UNCTADSTAT (2016) so se v enakem obdobju tokovi TNI v Mercosur povečali z okoli 4 milijarde USD iz leta 1991 na 55 milijard leta 1999 ter nadalje na 86 milijard leta 2011. Leta 2011 je Mercosur prejel več kot 55 % vseh tokov vhodnih TNI, ki so bile namenjene državam Latinske Amerike, in okoli 6 % celotnih svetovnih naložbenih tokov.

Čeprav je carinska zaščita EU v povprečju nizka, velja nad pomembnim delom proizvodov, predvsem kmetijskih, ki so med glavnimi izvoznimi artikli Mercosurja v EU, domači protekcionizem. Na drugi strani pa je sklenitev sporazuma z Mercosurjem del širše strategije, trgovinske politike in politike sodelovanja EU z državami v razvoju, ki se je z določenimi državami AKP že materializirala v obliki podpisa sporazumov. EU je spodbujalo k sklepanju bilateralnih sporazumom z državami Latinske Amerike tudi tveganje izgube potencialnega tržnega deleža na tem območju, ki bi jo povzročila ustanovitev Območja proste trgovine Amerik. V tem času je namreč EU po hitrem postopku sklenila sporazuma o prosti trgovini z Mehiko in Čilom, ki sta stopila v veljavo leta 2000 in 2003 (Makuc et al., 2015). Leta 1995, ko je bil podpisan okvirni sporazum, je bilo z mednarodne perspektive obetajoče leto za obe strani. EU je začejala proces uvedbe evra, Mercosur pa je oblikoval carinsko unijo in uvajal skupno carinsko tarifo do tretjih držav, čeprav nepopolno, saj je bilo iz slednje izpuščenih kar nekaj izjem (Onuki, 2013). Vidljivost Brazilije se je povečala tudi z vstopom v skupino 20 najmočnejših svetovnih gospodarstev G20, katere članici sta tudi Argentina in EU (tako njene posamezne članice Francija, Nemčija, Italija in Združeno kraljestvo kot EU kot celota) (Onuki, 2013; About G20, 2016).

Ob podpisu medregionalnega okvirnega sporazuma sta si bili strani enotni, da je bistveni element sporazuma ter glavno vodilo notranje in zunanje politike držav pogodbenic in njunega medsebojnega sodelovanja spoštovanje demokratičnih načel in temeljnih človekovih pravic, skladno z deklaracijo o človekovih pravicah. Cilj sporazuma je bil, na osnovi rednega političnega dialoga ter s pomočjo sodelovanja in delovanja ustreznih institucij, okrepiti obstoječe medsebojne odnose preko spodbujanja trgovine, ekonomskega sodelovanja, sodelovanja na področju spodbujanja integracijskega procesa in sodelovanja na drugih področjih skupnega interesa (Interregional Framework Cooperation Agreement, 1995; Maito, 2016).

Skladno s sporazumom sta se strani zavezali k **spodbujanju krepitve in diverzifikacije medsebojne menjave**, ki je prvi korak na poti postopne in vzajemne liberalizacije trgovine, preko ukrepov odprave carinskih in necarinskih ovir na področju restriktivnih trgovinskih praks, pravil o poreklu blaga, zaščitnih ukrepov in posebnih carinskih postopkov. To bo pripomoglo k lažjemu dostopu do trga in k liberalizaciji trgovine, skladno z načeli GATT/WTO, sodelovanja pri trgovinskih odnosih pogodbenic s tretjimi državami, določitve seznama občutljivejših oz. prioritetnih skupin blaga in sodelovanja in izmenjave informacij o storitvah (Interregional Framework Cooperation Agreement, 1995).

Pomembna zaveza je bila sodelovanje in spodbujanje približevanja na področju **kvalitativnih standardov in izdaje certifikatov** za kmetijske in industrijske proizvode ter usklajevanje **statističnih metod**. Zaveza o sodelovanju v **carinskih zadevah** je vključevala izmenjavo informacij, tehnično pomoč, poenostavitev carinskih postopkov, razvoj novih tehnik usposabljanja in usklajevanje carinskih aktivnosti, tudi preko izmenjave usposobljenega carinskega osebja. Strani sta se strinjali, da bosta sodelovali tudi na področju spoštovanja **pravic intelektualne lastnine** (avtorskih in podobnih pravic, blagovnih znamk, geografskih označb porekla blaga, modelov, patentov ipd.), v okviru lastne zakonodaje in predpisov ter z upoštevanjem določil Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (TRIPS), sklenjenega v okviru WTO, ter na tak način pripomogli k spodbujanju naložb, prenosa tehnologije in trgovine (Interregional Framework Cooperation Agreement, 1995).

Drugi vsebinski sklop sporazuma je obsegal dogovor o **ekonomskem sodelovanju** med stranema, ki je izhajal iz medsebojnih interesov in srednje- in dolgoročnih ekonomskih ciljev, na način, da bo pripomogel k vzponu obeh gospodarstev in h krepitvi njune konkurenčnosti, da bo spodbujal tehnični in znanstveni razvoj, izboljšal življenjski standard, ustvaril pogoje za oblikovanje novih delovnih mest in širitev in krepitev medsebojnih ekonomskih vezi. Glavne aktivnosti, dogovorjene v okviru ekonomskega sodelovanja, so bile predvsem spodbujanje (Interregional Framework Cooperation Agreement, 1995):

- **podjetniškega sodelovanja:** z vzpostavitvijo ustrezne klime za obojestranski ekonomski razvoj, preko spodbujanja trgovinskih in naložbenih tokov, projektov industrijskega sodelovanja in prenosa tehnologije, industrijske modernizacije in diverzifikacije, pospeševanja industrijske inovativnosti, odprave ovir pri industrijskem sodelovanju in sodelovanjem med gospodarskimi subjekti; podjetniško sodelovanje naj bi potekalo v obliki organiziranih stikov (seminarjev, konferenc, udeležb na sejnih in poslovnih srečanjih), z ustreznimi spodbudami za sodelovanje med majhnimi in srednje velikimi podjetji (spodbujanje skupnih vlaganj, vzpostavitev informacijskih mrež, odpiranje predstavništev, prenos znanja in *know-how-a*, sklepanja pogodb s podizvajalci, licenciranje, franšizing), s spodbujanjem sodelovanja med institucijami, s programi usposabljanja, s spodbujanjem oblikovanja mrež in s podporo raziskavam;
- **naložb:** preko rednih izmenjav informacij o zakonodaji in naložbenih priložnostih, s spodbujanjem razvoja pravnega okolja, atraktivnega za investicije (ki bi se vzpostavilo s pomočjo bilateralnih sporazumov o promociji in zaščiti naložb ter preko dvostranskih sporazumov o izogibanju dvojnega obdavčevanja) ter skupnih vlaganj;
- **sodelovanja na energetskega področju:** z izmenjavo informacij, s prenosom tehnologije, s spodbujanjem skupnih infrastrukturnih in tehnološko-razvojnih projektov, s programi tehničnega usposabljanja in z vzajemnim dialogom o energetske politiki;
- **sodelovanja na področju transporta:** preko medsebojne podpore pri prestrukturiranju in modernizaciji transportnih sistemov in pri iskanju obojestransko sprejemljivih rešitev pri prevozu ljudi in blaga, z uporabo vseh oblik prevoza; sodelovanje naj bi potekalo

tako v obliki izmenjave informacij glede transportnih politik skupnega interesa kot tudi z oblikovanjem skupnih programov usposabljanja za izvajalce prevozov;

- **sodelovanja na področju znanosti in tehnologije:** s spodbujanjem sodelovanja, izmenjave informacij in *know-how*-a preko skupnih raziskovalnih projektov, izmenjave znanstvenikov in strokovnjakov, skupnih znanstvenih konferenc in z objavljanjem rezultatov in informacij o povezavah javnega in privatnega sektorja,
- **sodelovanja na področju informacijske in komunikacijske tehnologije** (v nadaljevanju IKT): z namenom spodbujanja gospodarskega in družbenega razvoja, vključno z razvojem informacijske družbe in modernizacije družbe kot celote, preko aktivnosti, ki bodo olajšale izmenjavo informacij o standardih in certificiranju na področju IKT, ter aktivnosti, ki bodo pripomogle k širitvi novih IKT (predvsem na področju digitalnih omrežij ter prenosa podatkov) ter spodbujanje skupnih raziskav in projektov na področju industrijskega in tehnološkega razvoja, telematike in informacijske družbe;
- **sodelovanja pri zaščiti okolja:** z namenom doseganja trajnostnega razvoja bosta spodbujali ozaveščenost o varovanju okolja in racionalni rabi naravnih virov na vseh področjih medregionalnega sodelovanja, preko izmenjave informacij in znanja, vključno s predpisi in standardi, usposabljanjem in izobraževanjem ter z nudenjem tehnične in institucionalne pomoči pri izvajanju skupnih raziskovalnih projektov.

Strani sta se dogovorili tudi o sodelovanju na področju **spodbujanja integracijskega procesa** Mercosurja. EU se je zavezala nuditi Mercosurju pomoč pri izmenjavi informacij, pri vzpostavitvi skupnega računalniškega omrežja, pri usposabljanju in institucionalni podpori, s študijami in skupnimi projekti ter s tehnično podporo, da bi tako zagotovili večjo učinkovitost pri uporabi sredstev za zbiranje, analizo, objavo in širjenje informacij, brez poseganja v zaupne podatke ter z zagotovitvijo zaščite osebnih podatkov (Interregional Framework Cooperation Agreement, 1995).

Dogovor je predvideval tudi spodbujanje **sodelovanja** in rednih stikov med **institucijami** (izmenjava informacij in razvoj skupnega računalniško-komunikacijskega omrežja, prenos *know-how*-a in svetovanje), sodelovanje na področju **usposabljanja in izobraževanja na področju regionalnega integriranja** (sodelovanje med univerzami in podjetji, spodbujanje uporabe tehničnih resursov in izmenjavo *know-how*-a), **informiranja, komunikacije in kulture** (krepitev kulturnih vezi med integracijama in širitev informacij o naravi, ciljih in namenu integracijskih procesov, kar bo spodbudilo razumevanje in poznavanje slednjih znotraj družbe) ter sodelovanje v boju **proti tihotapljenju drog** (s koordinacijo in krepitevijo medsebojnih prizadevanj) (Interregional Framework Cooperation Agreement, 1995).

Za izvajanje sporazuma in dosego zastavljenih ciljev sta se strani dogovorili o oblikovanju **Sveta za sodelovanje** (angl. *Cooperation Council*), katerega člani so bili najvišji predstavniki obeh integracij, in sicer člani Sveta EU in Evropske komisije, skupaj s člani Sveta in Skupine skupnega trga Mercosurja. Svetu za sodelovanje je predsedoval član EU

ali Mercosurja, po sistemu rotacije, ter mu svetoval **Skupni odbor za sodelovanje** (angl. *Joint Cooperation Committee*), ki so ga sestavljali predstavniki prej omenjenih institucij EU in Mercosurja. Sporazum je določal, da se bo odbor sestajal enkrat letno v Bruslju ali v eni izmed držav članic Mercosurja (Interregional Framework Cooperation Agreement, 1995). Na prvem srečanju Sveta za sodelovanje, ki je potekalo 24.11.1999 v Bruslju, so strani opredelile strukturo, metodologijo in koledar prihodnjih srečanj ter začele z intenzivno fazo pogajanj, ki jih bo vodil ravno ustanovljeni **Dvoregionalni pogajalski odbor** (šp. *Comité de Negociaciones Birregional*) (Makuc et al., 2015).

3.2.2 Medregionalni pridružitveni sporazum EU–Mercosur

Pogajanja med EU in Mercosurjem o vzpostavitvi območja proste trgovine potekajo od leta 1999 in so, poleg poglavij o sodelovanju in političnem dialogu, del širšega medregionalnega pridružitvenega sporazuma EU–Mercosur (angl. *Bi-regional Association Agreement*) (Tvevad, 2016). Glavna pogajalska telesa so **Dvoregionalni pogajalski odbor** (angl. *Bi-regional Negotiations Committee*), kot vodilni organ trgovinskih pogajanj med blokoma, **Pododbor za sodelovanje** (angl. *Sub-committee on Cooperation*), ki skrbi za pogajanja o sodelovanju, ter **Oddelek za usklajevanje** (angl. *Coordination Department*), ki ga sestavljajo predstavniki Evropske komisije in predsedstva Mercosurja (Tomazini, 2013). Pogajalski odbor je oblikoval tri **Tehnične skupine** (angl. *Technical Groups*), ki so specializirane na področjih (Molle, 2008; Caetano & Bartesaghi, 2014; Makuc et al., 2015):

- trgovine z blagom (obravnavajo in svetujejo glede dostopa na trg, carinskih in necarinskih ovir, porekla blaga, tehničnih standardov, ukrepov trgovinske zaščite, kot npr. *anti-dumping*, izravnalnih in zaščitnih ukrepov),
- trgovine s storitvami, pravicami intelektualne lastnine in načini spodbujanja odprtega in nediskriminatornega naložbenega okolja,
- javnih naročil, konkurence in reševanja sporov.

Na začetnih sestankih Dvoregionalnega pogajalskega odbora so bila sprejeta glavna načela in cilji trgovinskih pogajanj ter struktura in vsebina tehničnih skupin. V obdobju 2000–2004 se je pogajalski odbor sestel 13-krat, v povprečju 3-krat letno, v okviru uradnih pogajalskih krogov, izmenično v Bruslju ali v eni izmed držav Mercosurja. Od maja 2004 pa se pogajanja izvajajo v obliki neformalnih strokovnih srečanj na ministrski ravni (Malamud, 2013; SICE, 2016h).

Začetno obdobje pogajanj o pridružitvenem sporazumu lahko razdelimo na tri vsebinske sklope, in sicer na prvi sklop v letih 2000–2001, ko sta si strani izmenjevali informacije in identificirali medsebojne necarinskih ovire, drugi sklop v letih 2001–2003, ko so dejansko začela pogajanja in sta si strani prvič izmenjali predloge liberalizacije blaga, ter tretji sklop v letih 2003–2004, ko je sledila izmenjava predlogov na področju storitev, javnih naročil in investicij (Tomazini, 2013).

Na srečanju ministrov, ki je potekalo oktobra 2004 v Lizboni, so bili tik pred sklenitvijo dogovora (Tomazini, 2013). Predstavniki Mercosurja in EU so vseskozi poudarjali pomen pogajanj o pridružitvenem sporazumu, čigar sklenitev je prioriteta obeh, vendar so bili predlogi o dostopu na trg nesprejemljivi, saj strani nista spremenili svojih začetnih stališč, tako da so razhajanja v interesih, pogledih in pričakovanjih ostala prevelika, da bi lahko prišlo do konsenza (SICE, 2016h). Nobena izmed strani ni uspela zadovoljiti in se približati pričakovanju druge in pogajanja so prišla do mrtve točke. Istočasno se je ohlajal tudi začetni zagon s strani EU za sklenitev sporazuma, saj je ravno leta 2004 padla v vodo možnost sklenitve Območja proste trgovine Amerik, ki je potencialno ogrožala interes in tržni delež EU v Latinski Ameriki (Makuc et al., 2015). Na **prekinitev pogajanj** so posredno vplivala tudi velika pričakovanja o sklenitvi večstranskega trgovinskega dogovora v okviru WTO (pogajanja v Dohi), ki so vključevala tudi občutljiva vprašanja za obe strani, kot npr. koncesije za industrijo, storitve in kmetijstvo (Tomazini, 2013).

V obdobju 2004–2008 sta se EU in Mercosur sestajala zgolj na politični ravni (SICE, 2016h). Leta 2008 sta strani na Vrhu EU–Mercosur v Limi podpisali dodaten sporazum, s katerim sta razširili sodelovanje na področjih znanosti in tehnologije, infrastrukture in obnovljivih virov energije (EU Relations with Mercosur, 2016). V **obdobju mirovanja pogajanj** je prišlo do pomembnih sprememb v širšem svetovnem kontekstu, med katerimi je potrebno omeniti predvsem neuspeh pogajanj v Dohi, mednarodno finančno in ekonomsko krizo leta 2008 ter krepitev Kitajske kot svetovne velesile (Tomazini, 2013). Posledice krize v letih 2008–2009 so občutila predvsem razvita gospodarstva, ki so bila pahnjena v recesijo, med bolj prizadetimi je bila ravno EU. Medtem ko se je kriza v razvitih državah manifestirala predvsem v znižanem obsegu izvoza industrijskih proizvodov, so manj razvite države utrpale pretežno padec cen primarnih proizvodov, medtem ko se je njihov obseg zmanjšal v manjši meri, predvsem po zaslugi večjega povpraševanja s strani Kitajske, ki je v tem obdobju pridobila tržni delež tudi na območju Latinske Amerike (Makuc et al., 2015). Po podatkih UNCTADSTAT (2016) je v letih 2005–2013 Kitajska povečala svoj izvoz v Mercosur s 130 na skoraj 400 milijard USD in več kot podvojila tržni delež, s 7 na 16 % celotnega uvoza Mercosurja.

Kljub moratoriju pogajanj na relaciji EU–Mercosur je Brazilija v času predsedovanja Lula Da Silve okrepila vezi z EU in strani sta leta 2007 sklenili **strateško partnerstvo**, s poudarkom na gospodarski rasti, sodelovanju pri ključnih vprašanjih zunanje politike, ter se zavezali k skupnemu reševanju globalnih vprašanj, kot so človekove pravice, klimatske spremembe, trajnostna energija in boj proti revščini (EU Relations with Brazil, 2016). Strateško partnerstvo je povzročilo nekaj napetosti z ostalimi državami Mercosurja, predvsem z Argentino, ki se je zbala, da bi Brazilija enostransko izkoristila Mercosur za uresničevanje ciljev svoje zunanje politike (Makuc et al., 2015).

Maja 2010 se je Evropska komisija na VI. vrhu EU–CELAC, ki je potekal v Madridu, enostransko odločila za **oživitev trgovinskih pogajanj z Mercosurjem** (Tvevad, 2016;

SICE, 2016h). Vrh je zaznamoval tudi dosežek sklenitve pridružitvenega sporazuma EU s šestimi državami Srednje Amerike, ki se je pridružil že veljavnim sporazumom o gospodarskem partnerstvu s Karibsko skupnostjo CARICOM ter pridružitvenemu sporazumu s Kolumbijo in Perujem (Usenik, 2010; Tvevad, 2016).

Novo obdobje pogajanj je prineslo tudi nova izhodišča. Število članic EU se je do leta 2010 povzpelo na 27, kar je botrovalo k oteženemu usklajevanju znotraj EU zaradi večjega razhajanja interesov (Makuc et al., 2015). EU je šla tudi skozi reformo kmetijske politike (García de la Cruz et al., 2010). Obnovitev pogajanj z Mercosurjem je doživela precej nestrinjanja s strani mnogih evropskih držav, ki so se zbale konkurence na kmetijskem področju. Devet držav, s Francijo na čelu, je Komisiji uradno očitalo ponoven zagon pogajanj brez predhodnega dialoga, posvetovanja in proučitve pričakovanih učinkov sporazuma, ki bi jih imel na evropsko gospodarstvo, s poudarkom na kmetijstvu (Evropski parlament, 2010). Znotraj Mercosurja je povzročila precej napetosti priključitev Venezuele, obenem pa se je tudi EU spraševala o pomenu slednje v Mercosurju. Kljub kritikam Venezuelske trgovinske politike je EU ocenila, da bo le-ta v okviru Mercosurja imela pomembno vlogo, predvsem z vidika potencialnega strateškega energetskega partnerja (Makuc et al., 2015).

Od ponovnega zagona pogajanj med EU in Mercosurjem leta 2010 do danes se je odvilo že **devet pogajalskih krogov** (Tvevad, 2016). Na **prvem krogu** ponovno vzpostavljenih pogajanj, ki je potekal 29.06.–02.07.2010 v Buenos Airesu, so predstavniki EU izpostavili občutljivost evropskega kmetijstva in podali več kritik na račun sporazuma (SICE, 2016h; SICE, 2010a). Na sestanku so oblikovali 11 delovnih skupin, ki bodo obravnavale dostop do trga in bodo pristojne za področja pravil o poreklu, tehnične in fitosanitarne ukrepe, pravice intelektualne lastnine, vključno z geografsko označbo vin, rešitev sporov, trgovinsko zaščito, konkurenčno politiko, carinske in druge olajšave, povezane z blagovno trgovino, storitvami, investicijami in javnimi naročili. Sledila je opredelitev izhodiščnih točk v vsakem poglavju, skladno s predložitvijo dosežkov iz prve faze pogajanj ter predstavitev novih izhodišč in interesnih področij (SICE, 2010a).

Na **drugem srečanju** 11.–15.10.2010, ki je potekalo v Bruslju, je Mercosur v poglavju, ki obravnava blago, predstavil predloge o najvišji višini carinskih stopenj in o izvoznih subvencijah in napovedal, da bo pripravil tudi podroben predlog višine domačih pomoči. EU je predložila v obravnavo razširjen predlog zaščite pravic intelektualne lastnine, usmerjene predvsem v označbo geografskega porekla (SICE, 2010b; Makuc et al., 2015). V **tretjem krogu** pogajanj, ki je potekal v Braziliji 22.11.–07.12.2010, sta pogajalski strani napredovali pri regulativnem delu, ki zadeva različna pogajalska področja in se dogovorili, da bosta do naslednjega srečanja pripravili predlog carinskih koncesij, vendar jim to do **četrtega kroga** pogajanj, ki je potekal 14.–18.03.2011 v Bruslju, ni uspelo (SICE, 2010c; Evropska komisija, 2011c). **Peti krog** pogajanj, ki je potekal 02.–06.05.2011 v Asunciónu, je prinesel še nadaljnji napredek pri regulativnem delu (Evropska komisija, 2011d). Evropski komisar za trgovino, Karl De Gucht, je v tem času izjavil, da EU ne bo pripravila ponudbe o dostopu

na trg, dokler ne bodo znani rezultati analiz vpliva učinkov sklenitve sporazuma na evropsko kmetijstvo (Makuc et al., 2015).

V **naslednjih štirih krogih pogajanj**, ki so potekala med letoma 2011 in 2012, je bil dosežen določen napredek pri usklajevanju regulativnih in pravnih besedil, ki zadevajo področja carinskih in drugih olajšav, storitev, javnih naročil, pravic intelektualne lastnine in pravil o poreklu blaga, vendar si pogajalske skupine niso uspele izmenjati novih predlogov (Evropska komisija, 2011e, 2011f, 2012). Pri storitvah in naložbah je bilo zaznati korak naprej na področju telekomunikacije in transparentnosti. Pri javnih naročilih je bil dosežen napredek pri pogajanjih o pogojih za udeležbo na razpisih, pri tehničnih specifikacijah in razpisni dokumentaciji, pri obdelavi ponudb in oddaji naročil ter transparentnosti, izmenjali so si tudi predloge glede različnih regulativnih vprašanj (Makuc et al., 2015). Kar se tiče tematike pravil o poreklu, se je razpravljalo o regulativi certificiranja in posebnih pravil, ki veljajo za kmetijstvo (Makuc et al., 2015). Dne 24.02.2014, v okviru VII. vrha EU–Brazilija, je precej pozornosti pritegnila izjava brazilske predsednice Dilma Rousseff, ki je nakazala, da je dogovor med Mercosurjem in EU skoraj dokončan (SICE, 2016h).

Na vrhu EU–CELAC, 11.07.2015 v Bruslju, ko so se sestali predstavniki EU in Mercosurja, so ponovno, kot vsakič poprej, potrdili namero za čimprejšnjo doseg celovitega in uravnoteženega pridružitvenega sporazuma (SICE, 2016h). Dogovorili so se za novo izmenjavo ponudb za dostop na trg, ki naj bi se izvedla do konca leta 2015, ob tem je Evropski parlament ponovno izrazil podporo sporazumu in ponovno poudaril, da se mora upoštevati občutljivost gospodarskih sektorjev obeh regij (Evropski svet, 2016; Tvevad, 2016).

Letos se je zgodil pomemben **korak naprej** v procesu pogajanj med EU in Mercosurjem. Po aprilski napovedi evropske komisarke za trgovino Cecilie Malmström ter urugvajskega zunanjega ministra Rodolfa Nin Novoe, ki trenutno predseduje Mercosurju, da si bosta v prvi polovici maja izmenjali ponudbi o dostopu na trg blaga, storitev in javnih naročil, sta si strani 11.05.2016, prvič po letu 2004, dejansko **uradno izmenjali ponudbi o dostopu na trg** (Evropska komisija, 2016c, 2016e). EU in Mercosur bosta sedaj proučila ponudbi in se nameravata sestati še pred poletjem, da naredita pregled pogajanj in dorečeta koledar medsebojnih srečanj za drugo polovico leta 2016. EU je tokrat vključila v ponudbo 91,5 % medsebojno trgovanih izdelkov, Mercosur pa 87 %, ta deleža se bosta tekom pogajanj lahko spreminjala (Uruguay says beef and ethanol are included in Mercosur/EU proposals, but with no volumes or time span, 2016).

3.3 Vsebina in cilji pogajanj EU–Mercosur

Pridružitveni sporazum bo zagotovil obema stranema **privilegirano partnerstvo** in bo prerasel okvire trenutno veljavnega okvirnega sporazuma (Tomazini, 2013). Prihodnje sodelovanje, katerega glavni cilj je vzpostavitev območja proste trgovine med stranema, s

poudarkom na ekonomskih in trgovinskih vprašanjih, ki poleg blaga vključujejo tudi storitve, javna naročila, pravice intelektualne lastnine, politiko konkurence in mehanizem reševanje sporov, bo zajemalo tudi področje krepitve institucionalne strukture Mercosurja, trajnostnega razvoja ter sodelovanje na področju pravosodja in varnosti (Tomazini, 2013). To bo **celovit in poglobljen sporazum**, ki bo prerasel meje zgolj prostotrgovinskega sporazuma (Evropska komisija, 2007).

Pogajanja o pridružitvenem medregionalnem sporazumu EU–Mercosur so, podobno kot je bil okvirni medregionalni sporazum, razdeljena na **tri vsebinske sklope** (SICE, 2000; Evropska komisija, 2002; EU Relations with Mercosur, 2016):

- **politični dialog,**
- **sodelovanje,**
- **trgovino.**

O principih in ciljih pridružitvenega sporazuma sta se EU in Mercosur dogovorila na prvem sestanku Dvoregionalnega pogajalskega odbora, aprila 2000 (SICE, 2016h). Pri **političnem dialogu** bosta strani v okviru pridružitvenega sporazuma zasledovali cilj krepitve le-tega, z zagotavljanjem miru in stabilnosti, izogibanja konfliktov, oblikovanjem zaupanja in varnosti ter spodbujanjem človekovih pravic, demokracije, spoštovanja pravnega reda, trajnostnega razvoja, sodelovali bosta v skupnem boju proti nezakonitemu trgovanju z drogami in orožjem, organiziranemu kriminalu in terorizmu, kar se bo odrazilo v konsolidaciji njenega medregijskega strateškega partnerstva, ob upoštevanju ekonomske, socialne in okoljske komponente (SICE, 2000; Evropska komisija, 2002, 2007; Kegel & Amal, 2012).

Cilj **pogajanj o sodelovanju** je okrepitev in nadgradnja obstoječih odnosov med stranema, skladno z obojestranskimi interesi in na osnovi vzajemnosti preko treh na novo oblikovanih podskupin, in sicer podskupine za ekonomsko sodelovanje (ki bo med drugim skrbela za vprašanja industrije, storitev, naložb in kmetijstva), podskupine za socialno in kulturno sodelovanje (na področjih izobraževanja, usposabljanja in preprečevanja zlorabe drog) in podskupine za finančno in tehnično sodelovanje (na področju modernizacije javne uprave in institucij regionalne integracije). Krepili bosta interesna področja, opredeljena v okvirnem pridružitvenem sporazumu, ter jih po potrebi poglobili in dodali nove. Med cilji sodelovanja je tudi tehnična podpora EU pri krepitvi institucionalne strukture Mercosurja (SICE, 2000; Evropska komisija, 2002; Kegel & Amal, 2012). V tej točki EU že aktivno sodeluje z Mercosurjem v okviru t.i. **regionalne strategije za Mercosur** (EU Relations with Mercosur, 2016). EU je bila v obdobju 2002–2006 zaslužna za kar 97 % vseh pomoči, ki jih je Mercosur prejel z namenom podpore procesu integracije (Evropska komisija, 2007). V finančni perspektivi 2007–2013, pa še prej v obdobju 2002–2006, je EU vsakič dodelila Mercosurju okoli 50 milijonov EUR sredstev in s tem podprla tri prioriteta področja: institucionalno krepitev Mercosurja (s poudarkom na Parlamentu, Stalnem revizijskem sodišču, Sekretariatu in Skladu za konvergenco), priprave na sprejetje pridružitvenega sporazuma (s poudarkom

na spodbujanju integracije trga in proizvodnje Mercosurja z odpravo neparinskih ovir, zagotovitvijo varnosti hrane in varstva okolja) in konsolidacijo in spodbujanje vključevanja civilne družbe Mercosurja ter prepoznavnosti procesa integracije (s podporo oblikovanja študijskih centrov, delavnic, seminarjev idr.) (Evropska komisija, 2007; Durán Lima et. al., 2014; EU Relations with Mercosur, 2016). EU je vključila države Mercosurja tudi v **sektorske programe sodelovanja**, kot so npr. AI-Invest – inštrument sodelovanja med evropskimi in latinskoameriškimi srednjimi in malimi podjetji, ALURE – energetska sodelovanje, URBAI – program razvoja mrež decentraliziranega sodelovanja, @LIS – sodelovanje na področju informacijske družbe, ALFA – sodelovanje institucij preko oblikovanja medsebojnih mrež, EURO-SOLAR – podpora dostopu do energije iz obnovljivih virov pri boju proti revščini, EUROSOCIAL – spodbujanje socialne kohezije idr. (Evropska komisija, 2007; García de la Cruz et al., 2010).

Trgovinska pogajanja EU–Mercosur sledijo trem temeljnim **principom** (Kirkpatrick & George, 2009; SICE, 2000; Kegel & Amal, 2012):

- sporazum mora biti celovit in uravnotežen ter presegati obveznosti, ki jih imata pri WTO,
- nobenega sektorja se ne sme izključiti, potrebno pa je upoštevati občutljivost določenih skupin izdelkov in storitev,
- sporazum mora predstavljati enoten kompromis, kar pomeni, da bo veljaven, ko bo prišlo do celostnega in enotnega dogovora glede vseh obravnavanih področij.

Glavni **cilji trgovinskega dela** pridružitvenega sporazuma EU–Mercosur so torej doseči vzajemno liberalizacijo trgovine za velik del blaga in storitev, z doslednim upoštevanjem občutljivejših skupin proizvodov, ter presegati zaveze in obveznosti, ki jih imata obe strani v okviru WTO. Poleg blaga je potrebno vključiti v sporazum tudi področje storitev in investicij (boljši dostop do trgov in vzpostavitev nediskriminatornega naložbenega okolja), javnih naročil (odprtost in nediskriminacija), trgovine in trajnostnega razvoja, zagotoviti ustrezno in učinkovito zaščito pravic intelektualne in industrijske lastnine ter porekla blaga, zagotoviti ustrezno politiko in ustrezne mehanizme sodelovanja na področju konkurence, omogočiti lažji potek trgovine na področju sanitarnih in fitosanitarnih pravil, carinskih postopkov, elektronskega trgovanja in tehničnih standardov in vzpostaviti učinkovit in zavezujoč mehanizem reševanja trgovinskih sporov med EU in Mercosurjem (Molle, 2008; Evropska komisija, 2010, 2011b; Quijano, 2011; Kegel & Amal, 2012; Malamud, 2013).

Evropska komisija je maja 2016, po prejemu uradnega predloga dostopa na trg Mercosurja, predstavila **potencialne koristi**, ki jih EU pričakuje ob sklenitvi celovitega prostotrgovinskega sporazuma z Mercosurjem (Evropska komisija, 2016f). Med koristmi, ki si jih obeta, je navedla lažji in privilegiran dostop do velikega trga, ki je s preko 250 milijoni prebivalcev, po višini BDP 5. svetovno gospodarstvo. Mercosur spada med prvih 10 trgovinskih partnerjev EU pri izvozu blaga in storitev. Sporazum bo prinesel EU pomembne konkurenčne prednosti in privilegiran dostop do trga Mercosurja, saj je EU edina, s katerim

se Mercosur trenutno aktivo pogaja za podpis prostotrgovinskega sporazuma. EU pričakuje carinski prihranek v višini preko 4 milijarde EUR, saj bo sporazum pomembno znižal carinske stopnje, ki se trenutno obračunavajo na 85 % izdelkov, ki jih EU izvoz v Mercosur. Določene skupine izdelkov so obremenjene z zelo visokimi stopnjami, npr. stroji in naprave (20–35 %), avtomobili (23–35 %), pivo in žgane pijače (20–35 %) idr. Sporazum bo tudi prispeval k oblikovanju dodatnih priložnosti za konkurenčne evropske sektorje (kot so npr. mlečni proizvodi, vina, žgane pijače, predelana hrana, čokolada, proizvodi iz svinjine in konzervirano sadje) ter k boljšemu dostopu do osnovnih surovin po konkurenčnejših cenah, saj so države Mercosurja ključni evropski dobavitelji surovin. Pričakuje se tudi boljši preferencialni dostop za storitve, saj slednje dosegajo skoraj četrtno izvoza EU v Mercosur in beležijo velik bilančni presežek. Brazilija je 7. ciljno gospodarstvo za evropske storitve in preko 5 % evropskih izhodnih TNI je lociranih v državah Mercosurja. Zasleduje se dosega enake obravnave evropskih podjetij pri javnih naročilih v državah Mercosurja, pri čemer je potrebno omeniti, da naj bi bil samo brazilski trg javnih naročil vreden okoli 150 milijard EUR (Evropska komisija, 2016f).

3.4 Pogajalska stališča EU in Mercosurja

Pogajalska stališča EU in Mercosurja so si pretežno nasprotujoča, saj izhajajo iz drugačnih perspektiv in interesov. EU si prizadeva zaščiti predvsem domače kmetijstvo, kjer zaostaja za Mercosurjem, ter na drugi strani zahteva sprostitev trga za industrijske proizvode, storitve, javna naročila in pravice intelektualne lastnine, kjer ima v primerjavi z Mercosurjem konkurenčne prednosti. Pozicija Mercosurja je ravno nasprotna. V nadaljevanju predstavljam stališča ter ozadja ene in druge strani.

3.4.1 Pogajalska stališča EU

EU je v **industrijski proizvodnji** veliko bolj konkurenčna kot Mercosur in ima pomembne konkurenčne prednosti v proizvodnji farmacevtskih in kemijskih izdelkov, strojev in opreme, motornih vozil in drugih prevoznih sredstev. Liberalizacija storitev, predvsem v dejavnostih, kjer ima EU konkurenčne prednosti (okoljske, profesionalne, podjetniške, finančne, telekomunikacijske storitve ter pomorski prevoz), bi omogočila pomembne izvozne priložnosti. EU na področju **kmetijskih izdelkov** beleži nižje konkurenčne prednosti v primerjavi z Mercosurjem in želi zaščititi sektor, tudi zaradi vse večjih pritiskov, ki jih je deležna s strani evropskih kmetov (Makuc et al., 2015). Tu je še posebej glasna Francija, ki je glavna zagovornica Skupne kmetijske politike, skupaj z Irsko, Avstrijo in Italijo (Malamud, 2012). EU je pomembna svetovna proizvajalka veliko žit, sladkorja, določenega sadja in zelenjave, mesa in mlečnih izdelkov. Tekmovanje z Mercosurjem bi bilo najostreje na področju sladkorja, perutnine, govedine in sadja, medtem ko bi najverjetneje imela boljše izhodišče na področju vina, oljčnega olja in drugih pijač (Makuc et al., 2015).

Ob uradni **izmenjavi ponudb** leta 2004 je EU Mercosurju posredovala ločene ponudbe za kmetijske izdelke, predelane kmetijske izdelke, izdelke ribištva in industrijske proizvode in v seznam takojšnje ali postopne 4-, 7- in 10-letne odprave oz. znižanja carinskih stopenj vključila skupno 9.987 carinskih pozicij (Molle, 2008; Quijano, 2011). EU je predlagala liberalizacijo za 86 % uvoza kmetijskih izdelkov (Zufiaur, 2011). Carine bi odpravila na uvoz skoraj vseh industrijskih izdelkov iz Mercosurja, in sicer 65 % takoj ob nastopu veljavnosti sporazuma, ostale postopno v naslednjih obdobjih in le 9 % v zadnjem obdobju 10-ih let (Evropska komisija, 2004). Občutljivejši kmetijski proizvodi pa bi vstopali v EU preko sistema kvot (Evropska komisija, 2004; Quijano, 2011). Predlagala je odprtje trga za praktično vse komercialne storitve, ki prispevajo okoli 50 % k formaciji BDP v EU, in odprtje trga javnih naročil, ki na agregatni ravni dosega letno okoli 200 milijard EUR (Evropska komisija, 2004). Predlog je zajemal liberalizacijo približno 91,5 % medsebojno trgovanih izdelkov in izključitev 0,5 % proizvodov (Evropski svet, 2016).

Glavne **zahteve EU**, ki so bile predložene ponudbi, povzemam v naslednjih točkah (SICE, 2004a; Molle, 2008):

- prost pretok blaga brez dvojnega carinjenja med članicami Mercosurja, s hitrimi carinskimi postopki (angl. *fast-track procedures*) ter harmonizacijo tehničnih zahtev in sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov,
- obojestransko odpravo izvoznih dajatev, ki pa se lahko začasno spet uvedejo v primeru plačilnobilancijskih težav posamezne strani,
- odpravo sheme povračil (angl. *drawback*) na inpute, ki se začasno uvozijo iz tretjih držav ter se vgradijo v izdelek, ki se kasneje izvozi,
- uvedbo ustreznih postopkov zaščite pravic intelektualne lastnine, pri uvoznih dovoljenjih pa strožja pravila transparentnosti, kot sicer veljajo v okviru WTO,
- pri vprašanju dostopa na trg je želela prejeti ugodnejšo ponudbo za storitve, predvsem na področju pomorskega prevoza, telekomunikacij in finančnih storitev, za katere je zahtevala tudi napredek na zakonodajno-uredbenem področju,
- na področju naložb je zahtevala krčenje seznama horizontalnih pridržkov, tako da evropska podjetja ne bi bila diskriminirana in v celoti izključena iz tehnološko razvojnih spodbud, ki jih države Mercosurja dodeljujejo svojim podjetjem,
- na področju javnih naročil je predlagala dvostranske zaveze v smeri dostopa na trg, ki temeljijo na načelu nacionalnega obravnavanja in klavzule največjih ugodnosti MFN,
- pri trgovini s kmetijskimi izdelki je zahtevala priznanje zaščitene geografske oznake blaga evropskega porekla (predvsem pri vinih, žganih pijačah, sirih in mesninah) in odpravo diferenciranih izvoznih dajatev in izravnalnih ukrepov za določene izdelke (rastlinska olja, gluten, pšenične proizvode, jajčne izdelke, breskve idr.),
- uporabo strožjih standardov na področju tehničnih zahtev in sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, vključno z uvedbo ustreznih ukrepov za zaščito živali.

3.4.2 Pogajalska stališča Mercosurja

Mercosur ima pomembne konkurenčne prednosti v izvozu **kmetijskih izdelkov**, med katerimi so predvsem soja, meso (govedina in perutnina), sadje in zelenjava, različne moke in mlevski izdelki, mlečni izdelki, kakav, kava, sladkor idr. (Heidrich & Oliveira, 2005; Kegel & Amal, 2012). **Industrijski proizvodi** Mercosurja so manj konkurenčni od tistih, proizvedenih v EU, zato si Mercosur zanje prizadeva vpeljati določeno stopnjo zaščite. Obstajajo precejšnja razhajanja med posameznimi državami Mercosurja, saj se industrijska proizvodnja v Braziliji in Argentini (ki sta bolj raznoliki in diverzificirani in zajemata večje število sektorjev) precej razlikuje od proizvodnje Paragvaja in Urugvaja. Na industrijskem področju izstopa predvsem avtomobilska industrija. Večina avtomobilske trgovine poteka med Argentino in Brazilijo, s prisotnostjo številnih evropskih podjetij kot tujih investitorjev. Specifika avtomobilskega trga v Mercosurju je v pomanjkanju domače proizvodnje avtomobilov, tako da se ti proizvodi pretežno uvozijo iz EU, ZDA, Japonske in Kitajske (Makuc et al., 2015).

Ponudba, ki jo je pripravil Mercosur leta 2004, je vključevala 8.995 carinskih pozicij, ki so bile glede na hitrost liberalizacije razdeljene v šest skupin: takojšnja, 2 leti, 8 let, 10 let (1-letno prehodno obdobje), 10 let (2-letno prehodno obdobje), 17 let (7-letno prehodno obdobje). Takojšnja liberalizacija bi se uporabila le za malo proizvodov (14 %), dve tretjini proizvodov bi bilo vključenih v skupine z najpočasnejšimi hitrostmi (8 let in več) (SICE, 2004b; Molle, 2008). V ponudbo je Mercosur vključil tudi predloge na področjih storitev (finančne storitve bank in zavarovalnic, telekomunikacije, morski prevoz, profesionalne in okoljske storitve, pošta, gradbeništvo, turizem in distribucija), naložb in javnih naročil, a je predlagal sprostitev zgolj v višini klavzul TRIPS, ki jih določa WTO (Heidrich & Oliveira, 2005). Skladno s ponudbo Mercosurja bi se po končanem obdobju postopnega zniževanja carinskih stopenj liberaliziralo 87 % medsebojno trgovanih izdelkov in bilo izključenih 12 % slednjih (Evropski svet, 2016).

Države Mercosurja so bile pri pogajanjih složne, da morajo pogajanja državam zagotoviti učinkovit dostop do trga EU že od samega začetka procesa liberalizacije trga, preko takojšnje sprostitev velikega dela proizvodov in zagotovitve višjih kvot. Ob tem so prevzemale skupna stališča in podajale **zahteve**, ki jih mora izpolniti EU, ki jih povzemam v nadaljevanju (SICE, 2004c; Molle, 2008; Makuc et al., 2015):

- EU mora Mercosurju priznati strukturne in razvojne razlike in ga obravnavati na diferenciran način ter vključiti v ponudbo ugodnejše pogoje dostopa na trg blaga in storitev, investicij in javnih naročil,
- glede hitrosti liberalizacije Mercosur zahteva asimetrično obravnavo v svojo korist, pri čemer bi za Mercosur veljala prehodna obdobja in bi se čas 10-ih let lahko podaljšal, medtem ko bi se trg EU liberaliziral znotraj tega obdobja,

- kar se tiče znižanja carinskih stopenj, Mercosur predlaga, naj izhajajo iz *ad valorem* carin in naj upoštevajo tudi enostranske koncesije, ki izhajajo iz MFN ugodnosti,
- sporazum naj vključuje klavzulo nastajajoče industrije, mehanizma, na podlagi katerega bi bila stran z namenom zaščite nastajanja, krepitve oz. prestrukturiranja določene industrije, upravičena do dviga pripadajoče carinske stopnje,
- sporazum naj vključuje klavzulo o preferencialni zaščiti, tj. naj predvideva tudi mehanizem, ki bi z namenom zaščite domače proizvodnje lahko ponovno začasno uvedel carinske preferenciale (carine),
- preferencialne kvote, ki jih EU predlaga za uvoz kmetijskih proizvodov iz Mercosurja, naj bodo omejenega števila (izven kvot naj bo uvoz blaga liberaliziran), zanje naj velja nična carinska stopnja (uvoz znotraj kvot naj ne bo obremenjen z *ad valorem* carinami), kvote naj takoj stopijo v veljavo, letno naj se povečujejo in se dodeljujejo izvoznim državam, ki naj z njimi neposredno upravljajo,
- proizvodi z izvoznimi subvencijami naj ne bi bili deležni ugodne carinske obravnave, še več, Mercosur predlaga izravnalne ukrepe, ki bi nevtralizirali učinke proizvodnih subvencij,
- z namenom ohranitve in povečanja konkurenčnosti naj bi sporazum vseskozi dovoljeval uporabo režima začasnega uvoza in sistema sheme povračil *drawback* (nično carinsko stopnjo za uvoz surovin in izvoz končnih izdelkov), in ne le v prehodnem obdobju in za izbrane skupine proizvodov ter v primer dumpinških cen dovoljeval uporabo določenih izravnalnih ukrepov,
- z upoštevanjem pravil o poreklu blaga naj se zagotovi, da bodo upravičenci, ki prejemajo ugodnosti, dejanski ekonomski subjekti enega izmed blokov,
- skladno s sporazumom GATT 1994 bosta strani, če bo potrebno, lahko uvedli določene ukrepe za zaščito domačih financ in plačilne bilance,
- pomembno je zagotoviti mehanizme za reševanje sporov glede izvajanja sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, spoštovanja okoljske komponente ter trgovine, povezane s trajnostnim razvojem.

3.5 Težave pri pogajanjih

Težave pri pogajanjih med EU in Mercosurjem so prisotne že od samega začetka, saj je jasno, da se dva pomembna bloka spopadata z razlikami v stopnjah razvitosti njunih gospodarstev, z različnimi interesi in cilji. Zuffiaur (2011) navaja med težavami predvsem kompleksnost samega načrta pogajanj in zahtevnost vsebin sporazuma. Neravnovesje v interesih, pomanjkanje fleksibilnosti pogajalcev ter značilna trgovina sever-jug, ki jo karakterizira izvoz primarnih proizvodov z juga na sever in uvoz proizvodov predelovalne industrije s severa na jug, spremljajo EU in Mercosur v celotnem obdobju pogajanj in predstavljajo temelj pomanjkanja ravnovesja pri napredku v procesu pogajanj (Makuc et al., 2015). Odsotnost večje stopnje institucionalizacije v okviru Mercosurja in nenehna potreba po pogajanju, usklajevanju in iskanju soglasja med članicami neugodno vpliva na potek in

rezultate odločanja (Onuki, 2013). Posebno težavo namreč predstavlja usklajevanje in oblikovanje enotne ponudbe Mercosurja, saj izhaja iz štirih nacionalnih predlogov (Makuc et al., 2015). Znotraj EU pa težave povzročajo predvsem razhajanja v stališčih do skupne kmetijske politike (Caetano & Bartesaghi, 2014).

Medtem ko se pri pogajanjih Mercosur osredotoča na trgovino z blagom, zlasti na liberalizacijo trgovine s kmetijskimi proizvodi, je interes EU usmerjen v sprostitev trga z industrijskim blagom in v liberalizacijo trgovine s storitvami in javnimi naročili, v vzpostavitev boljšega odnosa in obravnave evropskih naložb in v sprejetje novih strožjih pravil za zaščito pravic intelektualne lastnine, predvsem kar se tiče geografskih označb blaga evropskega porekla (Makuc et al., 2015). Veliko TNI, ki prihajajo iz EU (pretežno iz Španije, Portugalske, Francije in Italije) in je koncentriranih v storitvenem, finančnem in energetskega sektorju Mercosurja, je z leti izgubilo prednosti, ki so jih bila podjetja deležna ob vstopu na trg, predvsem zaradi visokih regulatornih zahtev in notranjih težav (preteklih kriz) držav gostiteljic (Heidrich & Oliveira, 2005). Čeprav vstopa okoli dve tretjine kmetijskih proizvodov v EU prosto, spada ravno v preostalo tretjino, ki je obremenjena s carinami, večji delež kmetijskih proizvodov, ki jih Mercosur izvažajo v EU (Albuquerque & Lohbauer, 2013). Mercosur očita EU, da je iz predloga liberalizacije spretno izključila ravno proizvode (predvsem kmetijske), ki so zanj največjega pomena in ki bi vstopali v EU skozi sistem kvot in ne bi bili predmet preferencialov bilateralnega sporazuma, temveč določil WTO (Makuc et al., 2015). Mercosur je pričakoval, da bo v okviru kvot lahko vstopalo v EU 5 % vseh njegovih izdelkov v vrednosti 5 milijard USD, EU pa je podala predlog zgolj za 3 % izdelkov do višine 1 milijarde (Quijano, 2014). Poleg tega EU v ponudbi ni upoštevala koncesij, ki jih v okviru Skupne kmetijske politike dodeljuje kmetovalcem v okviru EU (Tomazini, 2013). Heidrich in Oliveira (2005) navajata, da je sicer kmetijska politika EU med največjimi področji konflikta interesov, vendar še zdaleč ni edina. Težavo povzroča tudi zaveza po dosegu enotnega celostnega dogovora, ki za sklenitev sporazuma zahteva doseg kompromisa na vseh obravnavanih področjih. Avtorja nadalje navajata kot problematično, predvsem z vidika Mercosurja, tudi interpretacijo 24. člena WTO glede prostotrgovinskih sporazumov, ki mora po mnenju EU zajeti vsaj 90 % medsebojno trgovanih proizvodov. EU pa vidi težave na področju liberalizacije trga industrijskih proizvodov, kjer najbolj izstopajo zanje pomembni avtomobilska industrija, gospodinjiski aparati ter kemijski in elektronski izdelki (Heidrich & Oliveira, 2005).

Začetno predlagana *ad valorem* znižanja carin na obstoječe carinske stopnje MFN so bila nezadostna, saj niso vedno odražala dejanskih vrednosti in višine carin. Tekom pogajanj sta se strani dogovorili, da bo izhodišče za znižanje carinskih stopenj skupna dejanska carinska tarifa Mercosurja in ne tarife MFN posameznih članic Mercosurja pri WTO (Makuc et al., 2015). Quijano (2014) navaja, da je povprečna carinska stopnja MFN Mercosurja 31 %, povprečna dejansko aplicirana pa 12 %, medtem ko pa višina stopenj na strani EU ne beleži večjih odstopanj, saj je MFN 7 %, dejanska pa 6,9 %.

V Mercosur vstopa z nično carinsko stopnjo 11 % izdelkov iz EU, v EU pa vstopa prosto 57 % izdelkov iz Mercosurja. Po uradnem predlogu iz leta 2004 bi se ta delež v primeru vstopa izdelkov EU na trg Mercosurja dvignil na 77 %, v primeru Mercosurja pri vstopu na trg EU pa na 94 %, pri čemer pa je potrebno poudariti, da čeprav bi bila liberalizacija zaradi manj ugodnega izhodišča precej višja v primeru Mercosurja (66 odstotnih točk, v primerjavi s 37), ne bi dosegla zaveze WTO glede prostotrgovinskih sporazumov (Quijano, 2014).

Klub določenemu napredku pri vprašanju o poreklu blaga so se pojavljale precejšnje težave pri obravnavi tehničnih zahtev in sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov. Veliko nestrinjanja je povzročilo vprašanje zaščite pravic intelektualne lastnine, saj si je EU prizadevala za sklenitev strožjih pravil zaščite, kot veljajo v okviru WTO, posebej na področju geografskih označb prehrabnih izdelkov evropskega porekla (na področju vin in alkoholnih pijač). Za EU je bila nezadovoljiva ponudba Mercosurja v zvezi z industrijskim blagom, storitvami in javnimi naročili (Tomazini, 2013). Ovire pri sklenitvi dogovora so predstavljale tudi strukturne pomanjkljivosti Mercosurja (kot npr. dvojno carinjenje), nedorečenost pri vprašanjih socialne in okoljske razsežnosti, ki jih bo imel sporazum, ter seveda pomanjkanje politične volje (Zufiaur, 2011).

Razloge za **prekinitev pogajanj leta 2004** gre iskati, poleg v težavah, ki so spremljale vsebino pogajanj, tudi v konjunkturinih in naključnih komponentah. EU je šla leta 2004 skozi pomembne spremembe, saj je v svoje okrilje sprejela 10 novih članic, ki so bile manj razvite od dotakratnih 15 članic in nekatere (npr. Poljska) tudi same pomembne proizvajalke kmetijskih proizvodov. Zaradi prihajajočih volitev v EU novembra 2004 sta obe strani čutili pritiske po čimprejšnji sklenitvi dogovora, žal pa so bili predlogi na obeh straneh nezadovoljivi. EU je očitala Mercosurju, da njegov predlog zajema premajhno liberalizacijo na področju avtomobilske industrije, saj ščiti domačo proizvodnjo, medtem ko je bilo za Mercosur glaven vir nezadovoljstva še dodatno znižanje kvot izbranih kmetijskih izdelkov (Makuc et al., 2015). Med glavnimi notranjimi dejavniki obeh blokov, ki otežujejo sklenitev pridružitvenega sporazuma EU–Mercosur, Malamud (2012; 2015) vidi na strani EU predvsem povečano število držav članic in s tem večja razhajanja interesov, vztrajanje na skupni kmetijski politiki EU ter krizo evro območja, ki je omajala stabilnost evra in povzročila poglobljanje dolga. Na strani Mercosurja pa blokirajo dogovor predvsem notranje težave in trenja med malimi in velikimi državami integracije, argentinski protekcionizem, vstop Venezuele v integracijo in negotovosti glede prihodnosti Mercosurja, ki jo je sprožila pretekla začasna zamrznitev paragvajskega članstva (Malamud, 2012; 2015).

3.6 Perspektive sklenitve sporazuma EU–Mercosur

Za **uspešen potek pogajanj** so ključnega pomena politična volja in strateška vizija, ki se odražata v konkretnih interesih in ponudbah vpletenih strani, zunanje razmere, ki izzovejo zaznavanje ekonomskih in političnih priložnosti oz. nevarnosti, ter vzporedni interesi na ekonomskem in socialnem področju (Peña, 2013a). Kljub neuspehu prve faze pogajanj med

letoma 2000 in 2004 sta obe strani vseskozi ohranjali željo po sklenitvi sporazuma. Ker se tako ambiciozen sporazum ni dosegel v vsem tem času, se je v EU pojavil dvom o njegovem resničnem pomenu, zlasti v primerjavi z drugimi sporazumi, o katerih se je EU v tem času pogajala (Makuc et al., 2015).

Na **potek nadaljnjih pogajanj** bodo vplivale tako ekonomske razmere v mednarodnem okolju in kratkoročne ekonomske perspektive, kot tudi notranje razmere v vsakemu izmed pogajalskih blokov (Makuc et al., 2015). Vpliv posameznih članic bo igral pomembno vlogo. V Mercosurju potek pogajanj sloni na vladnem usklajevanju članic, ki je v veliki meri odvisno od stanja in uspešnosti njihovih gospodarstev ter v načinu vodenja in doseganju zastavljenih ciljev, nasprotno je v EU pogajalska moč koncentrirana v rokah Komisije in se težnje posameznih članic in interesnih skupin čutijo bolj posredno (Makuc et al., 2015).

Pogajanja z drugimi bloki in državami bodo imela velik pomen tudi v prihodnje (npr. naraščajoči interes EU za sklenitev sporazuma TTIP z ZDA), ki lahko zadovoljijo potrebe po liberalizaciji določenih interesnih skupin izdelkov ob preusmeritvi na ta trg (Makuc et al., 2015). Kitajska postaja na trgu Mercosurja vse pomembnejši trgovinski partner in pridobiva na tržnem deležu, nanjo so države Mercosurja, predvsem Brazilija, že preusmerile pomemben delež izvoza kmetijskih proizvodov. Kitajska postaja tudi pomembna investitorica v Mercosurju, kar nakazuje na potrebo po sklenitvi strateškega partnerstva (Quijano, 2011; Kegel & Amal, 2012).

Za dejansko sklenitev sporazuma EU–Mercosur bosta strani morali pokazati precej fleksibilnosti in politične volje (Peña, 2013a). Pomembno vlogo bo imel interes in vpliv na pogajanja s strani najmočnejših članic, v primeru, da se konsenz ne bo dosegel v kratkem času, lahko na pogajanja pomembno vplivajo tudi morebitna nova stališča bodočih vladnih teles (Makuc et al., 2015). Albuquerque in Lohbauer (2013) izpostavljata rek, da imajo pobude v EU priložnost, le če prihajajo od ene od štirih velikih evropskih držav (Nemčije, Francije, Združenega kraljestva ali Italije), in uspejo le v primeru, da katera izmed dveh velikih (Nemčija ali Francija) ne uporabi veta, pri čemer je interes Francije v pogajanjih več kot očiten, saj je slednja največja prejemnica evropskih subvencij za kmetijstvo.

Po besedah Paczkowskega (2015) se EU sooča z vse večjimi pritiski za sklenitev sporazuma, saj bi bilo partnerstvo z Mercosurjem pomembna protiutež vedno večjemu vplivu Kitajske v Latinski Ameriki. Za EU je sporazum pomemben tudi kot inštrument oživljanja evropskega gospodarstva, saj bi znižana carinska tarifa ugodno vplivala na trgovinsko bilanco. Velja izpostaviti, da je sporazum zdaj še toliko bolj željen, saj od leta 2014 Argentina, Brazilija in Urugvaj niso več upravičeni do splošne sheme GSP, ki jih EU ponuja državam v razvoju za dostop do njenega trga, saj so klasificirane kot države s srednje visokimi prihodki, tako da zdaj samo še Paragvaj zadostuje pogojem (Bierbrauer, 2015; Mercosur, 2016a).

Dvostranska **izmenjava ponudb** o dostopu na trg iz maja 2016 je vzbudila nova upanja in pomeni korak naprej na poti pogajanj. Slednja je namreč prva izmenjava uradnih ponudb po letu 2004. Strani sta se dogovorili, da bosta temeljito preučili ponudbe in se bosta ponovno sestali še pred poletjem, da pripravita seznam srečanj za drugo polletje (Evropska komisija, 2016e).

V kolikor bi izmenjane ponudbe za dostop do trga ne uspele pripeljati do sklenitve sporazuma, so možni prihodnji scenariji trije: nadaljevanje pogajanj kot doslej, opustitev pogajanj in cilja sklenitve prostotrgovinskega sporazuma oz. sklenitev strateškega partnerstva in kot zadnje nadaljevanje novih pogajanj v sklopu leta 1995 sklenjenega okvirnega sporazuma (Peña, 2013b).

3.7 Pregled obstoječih študij o učinkih sporazuma EU–Mercosur

Obstaja kar nekaj študij o pričakovanih učinkih sporazuma EU–Mercosur. Nekatere proučujejo učinke na **celotno EU in Mercosur**, druge zgolj na **posamezne članice** omenjenih blokov, spet tretje na **izbrane sektorje**. V nadaljevanju bom predstavila glavne ugotovitve o pričakovanih učinkih sporazuma EU–Mercosur izbranih avtorjev: Weissleder, Adenäuer in Heckeley (2008), Kirkpatrick in George (2009), Boyer in Schuschny (2010), Burrell et al. (2011), Thelle in Sunesen (2011), Estrades (2012), ter se osredotočila predvsem na BDP, izvoz in uvoz. Na kratko bom predstavila tudi študijo Evropske komisije (2011a) o učinkih sporazuma na evropsko kmetijstvo.

Kirkpatrick in George (2006) sta v svoji analizi prišla do zaključka, da bo sporazum imel pozitivne učinke na gospodarsko rast obeh strani, a sta obenem opozorila na nevarnost pojava negativnih eksternalij, predvsem v odnosu do okolja. V EU bi se v primeru sklenitve sporazuma BDP povečal za 0,1 % oz. za 4 milijarde USD, v Mercosurju pa za 9 milijard USD. Agregatni izvoz Mercosurja bi se povečal za 26 % (34 milijard USD), uvoz za 34 % (35 milijard USD), medtem ko bi EU relativno beležila precej nižja povišanja, in sicer 0,4 % na strani izvoza (12 milijard USD) in 1,4 % na strani uvoza (38 milijard USD).

Weissleder, Adenäuer in Heckeley (2008) so s CAPRI modelom uporabili tri scenarije liberalizacije in analizirali učinke za obdobje 10-ih let na kmetijski sektor in prišli do zaključkov, da bo sporazum sicer povečal uvoz EU iz Mercosurja, a ne zaradi večjega povpraševanja, temveč zaradi učinka ustvarjanja trgovine, na račun zmanjšanja uvoza iz drugih držav. Analizirali so učinke zgolj za države Mercosurja, za EU so namreč trdili, da so učinki zelo majhni, in ugotovili, da se bodo trgovinski tokovi z EU v povprečju, glede na različne scenarije, povečali 3,14–16,36 % oz. maksimalno 72,77–110,82 %.

Boyer in Schuschny (2010) sta uporabila dva scenarija, in sicer predpostavko popolne liberalizacije in delno liberalizacijo z izločitvijo občutljivejših proizvodov. Ocenila sta rahel negativen vpliv na gospodarsko rast EU (predvsem na račun držav srednje in vzhodne

Evrope) in pozitiven na rast Mercosurja. Večja liberalizacija bo prispevala k rasti zunanje trgovine obeh. Učinki na posamezno integracijo in posamezne države znotraj le-teh so bili precej različni. Pod predpostavko popolne liberalizacije so bili rezultati vpliva sporazuma ugodni za Mercosur, tako z vidika povečanja agregatnega uvoza (13,39 %), ki bo višji od rasti izvoza (7,41 %), kar bo pozitivno vplivalo tudi na druge makroekonomske kazalce. Rast privatne, investicijske in vladne potrošnje bo spodbudila dvig BDP, ki se bo povečal za 4,58 %. Pričakovani vplivi sporazuma so nekoliko slabši za EU, saj so pokazali padec BDP za 0,15 %, pri čemer rast agregatnega izvoza (0,45 %) in uvoza (0,37 %) ne bosta uspela kompenzirati znižanja potrošnje. V primeru scenarija delne liberalizacije z izključitvijo občutljivejših proizvodov so sicer rezultati za obe strani nekoliko manj izraziti in nižji, a gredo v enaki smeri kot v primeru popolne liberalizacije: BDP Mercosurja se bo povečal za 1,4 %, izvoz za 1,9 %, uvoz pa za 2,7 %. EU bo pa beležila padec BDP (-0,08 %) ob le minimalnem povišanju izvoza (0,06 %) in uvoza (0,05 %). Izvoz znotraj integracije v primeru popolne liberalizacije se bo v Mercosurju precej več znižal (-16 % oz. 2,6 milijarde USD) kot v EU (-0,6 % oz. 9,8 milijarde). Pri sektorski analizi so rezultati pokazali, da bo Mercosur pridobil predvsem v tradicionalnih sektorjih, povezanih z naravnimi viri.

Burrell et al. (2011) so z različnimi simulacijami prišli do ugotovitve, da bo sporazum pozitivno vplival na kmetijstvo Mercosurja, medtem ko bo kmetijski sektor EU beležil izgube. Učinki na celotno gospodarstvo EU bi bili pozitivni, saj bi koristi proizvodnega sektorja presegle izgube kmetijskega sektorja. Uporabila sta pet različnih scenarijev, kjer sta kombinirala zahteve EU, Mercosurja in liberalizacijo v okviru multilateralnih pogajanj v Dohi. BDP bi se, glede na različne scenarije, z uporabo GLOBE modela povečal od 8,9 do 66 milijard EUR, pri čemer je potrebno opozoriti, da bi na največje povečanje vplivala predvsem predpostavka sklenitve dogovora v okviru WTO, tj. pogajanj v Dohi, ki med drugim razvitim državam ne dovoljuje, da bi iz liberalizacije izključile občutljivejše izdelke. Izvoz EU v Mercosur bi se v primeru sklenitve zgolj sporazuma EU–Mercosur do leta 2020 (izhodiščno leto je 2004) povečal 9,52–10,06 % (6,2–6,6 milijarde EUR), uvoz 3,49–4,21 % (2,3–2,7 milijarde EUR). Pri CAPRI modelu, ki je osredotočen na kmetijske izdelke, pa njihovi rezultati kažejo za EU rahel padec BDP v primeru liberalizacije brez sporazuma v Dohi in manjše povečanje (0,01–0,02 %) v nasprotnem primeru.

Thelle in Sunesen (2011) sta s štirimi scenariji liberalizacije ugotovila, da bi sklenitev sporazuma precej bolj povečala izvoz EU v Mercosur (68–105 % oz. 23–32 milijarde EUR), kot izvoz Mercosurja v EU (21–38 % oz. 9,9–14,9 milijarde EUR). Glede na njune rezultate bi bili s sektorskega vidika na obeh straneh deležni največjega povečanja industrijski proizvodi, sledili bi kmetijski proizvodi in šele nazadnje storitve. Na stani uvoza bi EU povečala uvoz iz Mercosurja 22–39 % (9,2–16,5 milijard EUR). BDP v EU bi se povečal 0,1–0,2 % (14,7–21,4 milijard EUR), v Mercosurju pa 0,1–0,3 % (1,6–3,2 milijard EUR).

Estrades (2012) je pri svoji študiji opozorila na neenakomerno razdelitev koristi sklenitve sporazuma med posamezne članice. Od vzajemne popolne liberalizacije trga bi imeli največ

koristi Brazilija, Paragvaj in Urugvaj, katerih izvoz v EU bi se povečal za 15,5, 14,9 oz. 14,1%, medtem ko bi Argentina beležila zgolj 4 % porast zaradi izhodiščno nižje stopnje protekcionalizma do EU v primerjavi z ostalimi članicami Mercosurja. Izvoz Mercosurja v EU bi se povečal za 38,7 milijard USD, izvoz EU v Mercosur pa za 44,4 milijarde, a relativno gledano za zgolj 0,7 %. V primeru delne liberalizacije in izključitve občutljivejših proizvodov iz proste trgovine so bili rezultati simulacije še vedno pozitivni, a za vse udeležence nekoliko nižji. Na sektorski ravni je študija pokazala, da bo sporazum vplival v primeru držav Mercosurja pozitivno na izvoz kmetijskih izdelkov v EU (za posamezne članice različno povečanje 11,5–88,8 %) in negativno na izvoz industrijskih izdelkov (znižanje 1,6–22,3 %) in storitev (znižanje 1,6–15,0 %). Za EU so bili rezultati ravno nasprotni, izvoz kmetijskih izdelkov v Mercosur je padel za 3,2 %, medtem ko so industrijski izdelki beležili 1,4 % povečanje, storitve pa so ostale praktično nespremenjene. Sporazum bi ugodno vplival tudi na uvoz, in sicer 5,6–21,2 % povečanje za posamezne države Mercosurja ter 0,7 % za EU. Vsem udeležencem bi se povečala tudi blaginja, merjena s povečanjem privatne potrošnje, in sicer predvsem za manjše članice Mercosurja (4,5–6,5 %), medtem ko bi večje članice, Argentina (0,4 %), Brazilija (1,0 %) in na drugi strani EU (0,2 %), beležile nižje stopnje rasti.

Tabela 7: Primerjava izbranih študij glede učinkov sprejetja sporazuma EU–Mercosur

	Kirkpatrick & George (2009)	Boyer & Schuschny (2010)	Burrell et al. (2011)	Thelle & Sunesen (2011)	Estrades (2012)
Model	GTAP 6.2	GTAP 6.2	GLOBE, CAPRI	GTAP 8	MIRAGE
Število scenarijev	1	2	5	4	4
Obdobje	10 let	Bazno leto 2004	Do 2020, bazno leto 2004	n.p.	Do 2020, bazno leto 2004
BDP EU	0,10	(-0,08)–(-0,15)	0,02–0,19	0,10–0,20	0,10–0,20*
Celoten izvoz EU	1,40	0,06–0,45	n.p.	n.p.	0,50–0,70
Izvoz EU v M	n.p.	n.p.	9,52–10,95	68,00–105,00	n.p.
Celoten uvoz EU	0,40	0,05–0,37	n.p.	n.p.	0,40–0,70
Uvoz EU iz M	n.p.	n.p.	3,49–9,23	22,00–39,00	n.p.
BDP M	0,30–2,50**	1,37–4,58	0,12–0,36	0,10–0,30	0,00–6,50*
Celoten izvoz M	26,00	1,91–7,41	n.p.	n.p.	2,40–15,40
Izvoz M v EU	n.p.	6,60–66,60	n.p.	21,00–38,00	n.p.
Celoten uvoz M	34,00	2,70–13,69	n.p.	n.p.	2,50–21,20
Uvoz M iz EU	n.p.	20,00–75,50	n.p.	n.p.	n.p.

Opomba: * Vpliv na privatno potrošnjo, ** Z vidika posameznih članic.

V primeru študije Estrades (2012) so podatki za Mercosur podani z vidika posameznih članic.

Legenda: M – Mercosur; n.p. – ni podatka.

Pri primerjavi izbranih študij pridem do zaključka, ki je enoten vsem ugotovitvam, da bo sprostitev trgovine med EU in Mercosurjem povečala medsebojni izvoz in uvoz obeh blokov, pri čemer bi Mercosur beležil v vseh primerih večje povečanje kot EU.

Študija **Evropske komisije** (2011a) o učinkih sprejetja sporazuma na evropsko kmetijstvo je pokazala, da bi sprostitev trga kmetijskih proizvodov v povprečju povzročila padec prihodkov za 1,6 %. Znižanje bi se čutilo predvsem pri proizvodnji mesa (govedine) z Irske, Belgije, Danske in Luksemburga (padec prihodka za 2–3 %), pri čemer bi posamezne regije v Franciji in Nemčiji beležile še večji izpad prihodkov. Sektorska zaposlenost bi padla za 0,4 % oz. za 33.000 oseb, predvsem v sektorju govedoreje, prašičjereje in perutninarstva.

4 ANALIZA UČINKOV PROSTOTRGOVINSKEGA SPORAZUMA EU–MERCOSUR NA SLOVENSKO GOSPODARSTVO

Četrto poglavje je namenjeno empirični analizi. Najprej predstavim raziskovalni problem ter analiziram obseg in strukturo trgovinskih in kapitalskih tokov med Slovenijo in državami Mercosur v primerjavi s tokovi EU kot celote. Vpliv sporazuma EU–Mercosur na slovensko gospodarstvo ocenim s pomočjo simulacije modela GTAP, pri čemer se osredotočim na učinke sporazuma na zunanjo trgovino, gospodarsko rast in zaposlenost.

4.1 Predstavitev problema raziskave

Slovenski izvozniki se pri poslovanju z državami Mercosurja srečujejo z različnimi zunanjimi ovirami pri vstopu na trg in notranjimi ovirami pri pretoku blaga in storitev med posameznimi članicami Mercosurja. Po podatkih WTO, ki jih povzemam v Tabeli 8, je znašala leta 2014 v Sloveniji oz. EU vezana **carinska stopnja** za blago, ki se uvaža s klavzulo največjih ugodnosti MFN, 5 % in je kar 6-krat nižja od stopenj držav Mercosurja, ki presegajo 30 %. Slovenija ima predvsem močno liberaliziran trg industrijskih izdelkov, medtem ko so kmetijski proizvodi, skladno s skupno evropsko trgovinsko politiko, še vedno deležni visoke zaščite z relativno visokimi povprečnimi carinskimi stopnjami (leta 2014 so v povprečju presegali 12 %). Potrebno je opozoriti, da so povprečne stopnje, ki se dejansko obračunajo pri vstopu v primeru Slovenije in EU skoraj enake vezanim stopnjam pri WTO, pri posameznih državah Mercosurja pa so dve tretjini nižje in se gibljejo v povprečju med 10 in 14 %.

V okviru MFN vstopa v Slovenijo **brez carinskih dajatev** 46 % vseh uvoženih kmetijskih izdelkov in preko 60 % industrijskih izdelkov. Kot vidimo v Tabeli 8, je ta delež v primeru držav Mercosurja precej nižji, pri čemer so najbolj odprta gospodarstva najmanjših članic, Urugvaja in Paragvaja, medtem ko sta trga Argentine in Brazilije precej bolj zaščiteni, v primeru Venezuele, kot najnovejše članice Mercosurja, pa skoraj ni izdelkov, ki bi vstopali v državo brez bremena carin.

Potrebno je izpostaviti, da so pri izvozu na trg Mercosurja določene skupine izdelkov še posebej **obremenjene**. Po podatkih WTO (več o tem v Prilogi 5) obračunavajo države Mercosurja najvišje stopnje carin na uvoz tekstilnih izdelkov (vključno z usnjem, oblačili

ter obutvijo), alkoholnih pijač, mlečnih in drugih predelanih prehrabnih izdelkov, tobaka, igrač, pohištva in vozil, EU in s tem Slovenija pa na uvoz tobaka, tekstila in določenih prehrabnih izdelkov (izdelkov iz mesa in rib, predelanih vrtnin ipd.).

Tabela 8: Povprečne carinske stopnje za blago, ki se uvaža s klavzulo največjih ugodnosti – MFN, v Sloveniji in državah Mercosurja v letu 2014 (v %)

Država	Vezana carinska stopnja – MFN*			Dejansko dosežena povprečna carinska stopnja – MFN**			Delež izdelkov v okviru MFN, ki vstopa brez carinskih dajatev (leto 2013)	
	Skupaj	Kmetijski izdelki	Ostali izdelki	Skupaj	Kmetijski izdelki	Ostali izdelki	Kmetijski izdelki	Ostali izdelki
Slovenija (EU)	5,0	12,5	3,9	5,3	12,2	4,2	46,1	60,7
Argentina	31,8	32,3	31,7	13,6	10,4	14,2	5,5	22,1
Braziliya	31,4	35,4	30,8	13,5	10,2	14,1	3,0	33,5
Paragvaj	33,5	33,1	33,5	10,0	10,0	10,1	22,1	41,2
Urugvaj	31,5	34,0	31,2	10,5	9,9	10,6	16,4	42,9
Venezuela	36,5	55,3	33,6	12,9	11,9	13,0	0,0	0,7

Opomba: * angl. *bound rates*, ** angl. *applied rates*.

Vir: WTO, Trade Profiles Database, 2016.

Thelle in Sunnesen (2011) navajata med **omejitvami** pri poslovanju z državami Mercosurja, poleg carinskih omejitev, še številne necarinske omejitve, kot rezultat kompleksnega in spremenljivega regulativnega in zakonodajnega okolja v posameznih članicah Mercosurja, ki se odražajo v spremenljivem davčnem sistemu, sanitarnih in fitosanitarnih zahtevah ter carinskih postopkih. Nepopolno harmonizirana zunanja carinska tarifa članic Mercosurja otežuje prosti pretok blaga in storitev med članicami in je razlog za pogosto dvakratno plačevanje carin pri pretoku znotraj bloka. Pomanjkanje domače konkurence kot posledica nedokončanega procesa liberalizacije in privatizacije držav Mercosurja in nelojalna konkurenca v primeru javnih naročil še dodatno otežujejo poslovanje (Thelle & Sunnesen, 2011).

Daljšje in dražje carinske kontrole, postopki priprave potrebne dokumentacije ter višji stroški notranjega prevoza v primeru posameznih članic Mercosurja so razvidni tudi iz Tabele 9, pri čemer je poslovanje še posebej težavno z Venezuelo, ki se po oceni konkurenčnosti, ekonomske svobode, omogočanja trgovine in težavnosti poslovanja uvršča med zadnje države sveta. Najboljše rezultate dosega Urugvaj, vendar po vseh kazalcih, z izjemo ekonomske svobode, zaostaja za Slovenijo.

Tabela 9: Poslovanje s članicami Mercosurja in Slovenijo

Kazalec	AR	BR	PA	UR	VE	M	SLO
Poslovati z državo (mesto 1-189)	121.	116.	100.	92.	186.	-	29.
Zunanjetrgovinsko poslovanje (mesto 1-189)	143.	145.	135.	153.	186.	-	1.
Domači prevoz pri izvozu (čas v urah)	22	11	144	1	5	11	3
Carinska kontrola pri izvozu (čas v urah)	21	49	144	144	816	51	0
Priprava dokumentov za izvoz (čas v urah)	30	42	72	96	528	43	1
Domači prevoz pri izvozu (stroški v USD)	1.700	1.159	1.000	300	1.375	1.176	119
Carinska kontrola pri izvozu (stroški v USD)	150	959	815	1.095	1.475	937	0
Priprava dokumentov za izvoz (stroški v USD)	60	226	200	231	375	221	0
Domači prevoz pri uvozu (čas v urah)	2	13	6	12	5	9	3
Carinska kontrola pri uvozu (čas v urah)	300	63	48	13	1.330	180	0
Priprava dokumentov za uvoz (čas v urah)	336	146	36	72	1.090	235	1
Domači prevoz pri uvozu (stroški v USD)	600	1.159	800	1.175	1.375	979	119
Carinska kontrola pri uvozu (stroški v USD)	1.200	970	500	375	1.750	1.048	0
Priprava dokumentov za uvoz (stroški v USD)	120	107	135	285	400	126	0
Indeks svetovne konkurenčnosti (mesto 1-140)	106.	75.	118.	73.	132.	-	59.
Indeks omogočanja trgovine (mesto 1-138)	95.	86.	113.	60.	137.	-	38.
Indeks ekonomske svobode (mesto 1-178)	169.	122.	83.	41.	176.	-	90.

Opomba: Vrednost za Mercosur je izračunana kot tehtano povprečje, pri čemer sem na izvozni strani Mercosurja uporabila kot ponder delež posamezne države Mercosurja pri celotnem uvozu Mercosurja v Slovenijo, pri uvozni strani Mercosurja pa delež posamezne države Mercosurja pri celotnem izvozu Slovenije v Mercosur v letu 2015.

Legenda: AR – Argentina, BR – Brazilija, PA – Paragvaj, UR – Urugvaj, VE – Venezuela, SLO – Slovenija.

Vir: World Bank, Doing Business 2016: Measuring Regulatory Quality and Efficiency, 2015, str. 185, 190, 226, 233, 243, 244; World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2015–2016, 2015, str. 8–9; World Economic Forum, The Global Enabling Trade Report 2014, 2014, str. 10; Heritage Foundation, Country Ranking, 2016 Index of Economic Freedom, 2016.

Moja raziskava bo izhajala iz omejitev pri trgovanju na trgu Mercosurja in s pomočjo predpostavke liberalizacije v okviru pridružitvenega sporazuma EU–Mercosur analizirala koristi ali stroške, ki bi jih sporazum imel za slovensko gospodarstvo.

4.2 Medsebojni trgovinski tokovi Slovenija–Mercosur

Pri analizi medsebojnih trgovinskih tokov Slovenija–Mercosur se osredotočim na trgovinske tokove (uvoz in izvoz) med Slovenijo in petimi polnopravnimi članicami Mercosurja: Argentino, Brazilijo, Paragvajem, Urugvajem in Venezuelo. Bolivijo, ki je še v postopku priključitve k Mercosurju, iz analize izvzamem. Predstavim dinamiko medsebojnih trgovinskih tokov med Slovenijo in Mercosurjem, panožno strukturo teh tokov ter jih primerjam s tokovi, ki jih beleži z Mercosurjem EU kot celota.

4.2.1 Gibanje medsebojnih trgovinskih tokov Slovenija–Mercosur

Države Mercosurja niso med najpomembnejšimi trgovinskimi partnericami Slovenije. Po obsegu slovenskega izvoza je med državami Mercosurja najpomembnejša Brazilija, ki je leta 2015 z vrednostjo 39 milijonov EUR oz. z 0,2 % deležem celotnega slovenskega **izvoza** na 48. mestu držav, v katere Slovenija največ izvozi. Sledi ji Argentina z 21 milijoni (61. mesto), Venezuela z 2 milijonoma (107. mesto), Urugvaj z 1,6 milijoni (111. mesto) ter Paragvaj z 1 milijonom (120. mesto) (Tabela 10). Če pogledam obseg slovenskega izvoza v Mercosur kot celoto, zasede slednji s skupno vrednostjo 64 milijonov EUR izvoza (0,3 % celotnega slovenskega izvoza) 39. mesto in se, skladno s podatki SURS (2016), uvršča za članicami EU, nekdanjimi jugoslovanskimi republikami, Rusijo, ZDA, Švico, Turčijo, Kitajsko, Alžirijo, Ukrajino, Združenimi arabskimi emirati, Indijo, Avstralijo, Kanado in Norveško.

Na strani **uvoza** je slika nekoliko drugačna, saj ima slovenski uvoz iz Mercosurja v primerjavi s slovenskim izvozom na ta trg nekoliko večjo vlogo. Skladno s Tabelo 10 je po obsegu slovenskega uvoza v letu 2015 namreč Brazilija na 24. mestu (z vrednostjo uvoza v višini 172 milijonov EUR oz. z 0,7 % deležem celotnega slovenskega uvoza), sledi ji Argentina na 72. mestu (0,02 %), Venezuela na 93. mestu (0,003%), Paragvaj na 119. mestu (0,0003 %) ter Urugvaj na 148. mestu (0,00001 %). Vrednost slovenskega uvoza iz Mercosurja kot celote je leta 2015 dosegla 178 milijonov EUR oz. 0,8 % celotnega slovenskega uvoza. Po podatkih SURS (2016) zaseda Mercosur kot celota pri uvozu enako mesto kot Brazilija sama, in sicer 24. mesto za državami članicami EU in bivšimi jugoslovanskimi republikami, ZDA, Korejo, Indijo in Rusijo.

Tabela 10: Slovenski izvoz in uvoz po izbranih državah/regijah v letu 2015

Država/ regija	Izvoz				Uvoz			
	Vrednost v 1.000 EUR	Zaporedno mesto v celotnem izvozu	Delež v celotnem izvozu v %	Delež v izvozu izven EU-28 v %	Vrednost v 1.000 EUR	Zaporedno mesto v celotnem uvozu	Delež v celotnem uvozu v %	Delež v uvozu izven EU-28 v %
Skupaj	23.966.471	-	100,00	-	23.207.903	-	100,00	-
EU-28	18.421.977	-	76,87	-	18.714.431	-	80,64	-
Izven EU-28	5.544.493	-	23,13	100,00	4.493.471	-	19,36	100,00
Mercosur	64.080	39.	0,27	1,16	178.000	24.	0,77	3,96
- Argentina	20.839	61.	0,09	0,38	5.362	72.	0,02	0,12
- Brazilija	38.509	48.	0,16	0,69	171.890	24.	0,74	3,83
- Paragvaj	1.047	120.	0,00	0,02	74	119.	0,00	0,00
- Urugvaj	1.588	111.	0,01	0,03	2	148.	0,00	0,00
- Venezuela	2.097	107.	0,01	0,04	672	93.	0,00	0,01

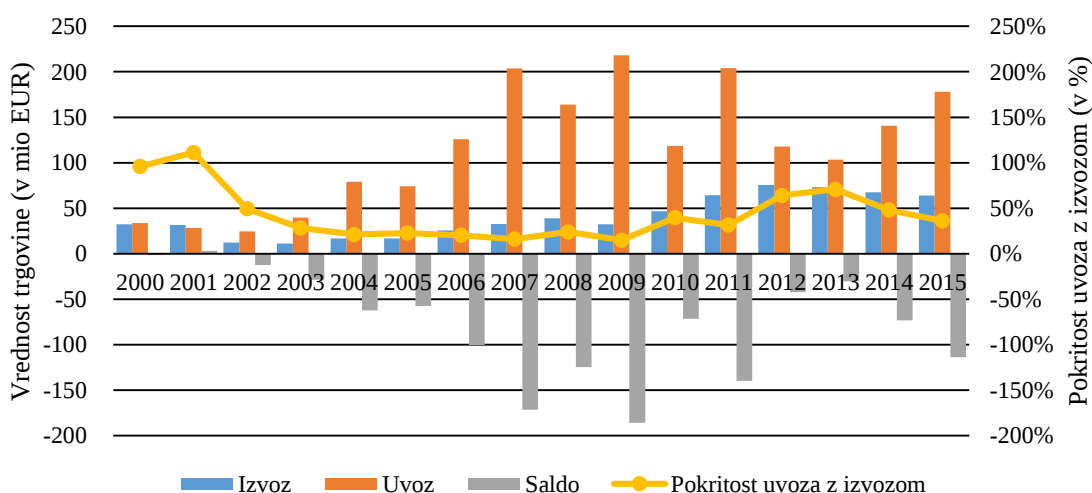
Vir: SURS, Podatkovni portal SI-STAT, Ekonomsko področje, Zunanja trgovina, Podrobni podatki o izvozu in uvozu blaga in indeksih povprečne vrednosti zunanje trgovine, 2016.

Kot vidimo v Tabeli 10, je slovenska trgovina močno **regionalno usmerjena**. Vrednost slovenskega izvoza v članice EU obsega več kot 76 % celotnega slovenskega izvoza,

vrednost uvoza iz EU-28 pa več kot 80 % celotnega uvoza. Glavna slovenska trgovinska partnerica, tako na strani izvoza kot uvoza, je Nemčija, sledijo ji Italija, Avstrija in Hrvaška (SURS, 2016). V te štiri trgovinske partnerice je usmerila Slovenija leta 2015 kar 48 % svojega celotnega izvoza in 52 % uvoza (SURS, 2016). Če iz analize izvzamem menjava, ki jo Slovenija opravi s članicami EU, je seveda delež Mercosurja večji. Leta 2015 je predstavljal delež slovenskega izvoza v Mercosur 1,2 % celotnega slovenskega izvoza izven EU, uvoz iz Mercosurja pa 4 % celotnega slovenskega uvoza iz držav zunaj EU (Tabela 10).

Slika 10 kaže, da je Slovenija vse od leta 2000, z izjemo leta 2001, **neto uvoznica** iz Mercosurja. Slovenski agregatni izvoz v Mercosur je v letih od 2000 do 2015 precej nihal in beležil več vzponov in padcev. Med letoma 2000 in 2004 je padal, od leta 2005 do 2008 rasel, nato pa leta 2009, zaradi svetovne krize, ki je prizadela tudi slovenske izvoznike, spet padel. Po podatkih SURS (2016) se je leta 2009 znižal predvsem izvoz električnih strojev (za 2 milijona EUR), železa in jekla (1,5 milijona), od 500.000 do 800.000 pa še izvoz igrač, rekvizitov za igre in šport, izdelkov iz kamna, stekla, optičnih izdelkov, aluminija in strojev in naprav, medtem ko se je pa povečal izvoz farmacevtskih izdelkov (600.000 EUR), šelak, gume in smole (400.000) in proizvodov iz papirja (300.000). Že leta 2010 se je agregatni izvoz spet okrepil in rasel še naslednji dve leti. Od leta 2013 pa izvoz spet pada (predvsem v panogah kovinske industrije, vključno z izdelki iz aluminija, stroji in naprave, električni stroji in oprema, proizvodi kemične industrije ter optični izdelki). Slovenski izvoz v Mercosur je v opazovanem obdobju dosegal precej široki razpon in se v povprečju gibal med 10 in 75 milijoni EUR, v obdobju zadnjih 5-ih let je pa bolj konstanten in se giblje pri vrednostih med 65 in 75 milijoni EUR.

Slika 10: Gibanje trgovinskih tokov Slovenije iz Mercosurja v letih 2000–2015

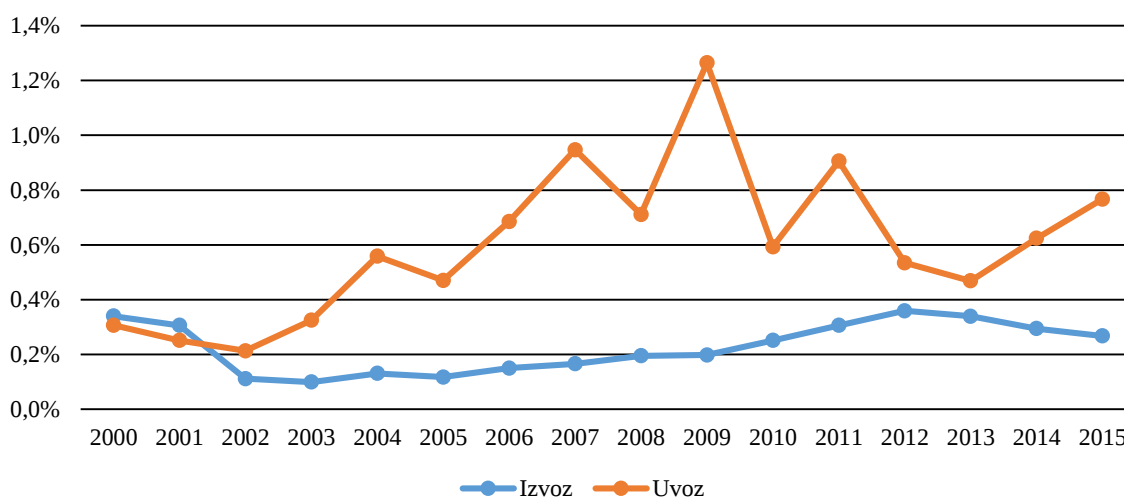

Vir: SURS, Podatkovni portal SI-STAT, Ekonomsko področje, Zunanja trgovina, Podrobni podatki o izvozu in uvozu blaga in indeksih povprečne vrednosti zunanje trgovine, 2016.

Slovenski uvoz iz Mercosurja (Slika 10) se je v zadnjem desetletju okrepil in se giblje med 100 in 250 milijoni EUR letno. Po podatkih SURS (2016), sta v zadnjem desetletju k povečanju slovenskega uvoza iz Mercosurja največ prispevali panogi živalska krma in celuloza. Trgovinska bilanca Slovenija–Mercosur je bila uravnotežena le v letih 2000 in 2001, od leta 2002 dalje pa se pokritost uvoza z izvozom giblje le nekje med 20 in 40 %, razen v letih 2012 in 2013, ko je bila nekoliko višja, in sicer 64 oz. 70 %.

V obdobju zadnjih 15-ih let je delež slovenskega izvoza v Mercosur v primerjavi s celotnim slovenskim izvozom precej stabilen, brez znatnih nihanj, z rahlo pozitivno stopnjo rasti. V Sliki 11 vidimo, da se je slovenski izvoz v Mercosur od leta 2003, ko je v opazovanem obdobju dosegel najnižjo vrednost 0,1 % celotnega slovenskega izvoza, do leta 2012 povzpел na blizu 0,4 %, v zadnjih treh letih pa spet nekoliko pada. Leta 2015 je slovenski izvoz v Mercosur znašal 0,3 % celotnega slovenskega izvoza (Slika 11; SURS, 2016). Več nihanj je zaznati na strani slovenskega uvoza iz Mercosurja, ki se v opazovanem obdobju giblje v povprečju med 0,4 in 1,0 % celotnega slovenskega uvoza. Do leta 2009 je uvoz pretežno rasel, potem pa s krizo začel padati. Zadnji dve leti sicer opažam krepitev slovenskega uvoza iz Mercosurja, vendar pa njegov obseg še ne dosega višine 1,3 % iz leta 2009. Leta 2015 je slovenski uvoz iz Mercosurja znašal 0,8 % celotnega slovenskega uvoza (SURS, 2016).

Slika 11: Gibanje deleža Mercosurja v slovenski zunanji trgovini v letih 2000–2015 (v %)

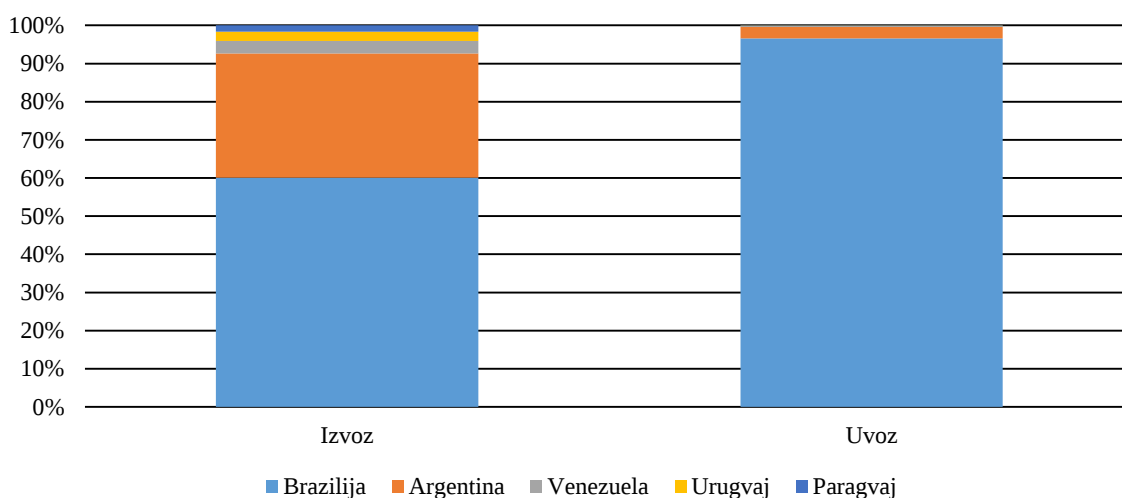

Vir: SURS, Podatkovni portal SI-STAT, Ekonomsko področje, Zunanja trgovina, Podrobni podatki o izvozu in uvozu blaga in indeksih povprečne vrednosti zunanje trgovine, 2016.

Slika 12 kaže, da je med državami Mercosurja Slovenija leta 2015 največ **izvozila** v Brazilijo, in sicer 60 % vrednosti celotnega slovenskega izvoza v Mercosur (39 milijonov EUR), okoli tretjine slovenskega izvoza v Mercosur pa je šlo v Argentino (21 milijonov). Na Venezuelo, Urugvaj in Paragvaj je skupaj odpadlo le okoli 7 % slovenskega izvoza v Mercosur (manj kot 5 milijonov EUR).

Po podatkih SURS (2016) je Brazilija že tradicionalno glavni slovenski izvozni trg med državami Mercosurja, čeprav v zadnjih desetih letih izgublja delež (leta 2006 je dosegala 75 % vsega slovenskega izvoza v Mercosur), predvsem na račun povečevanja slovenskega izvoza v Argentino (15 % leta 2006), ki pa se delno kompenzira tudi z zniževanjem deleža Venezuele (leta 2003 je dosegala 18 %). Opažam precejšnja nihanja vrednosti slovenskega izvoza na namembnih trgih Mercosurja, kar je posledica predvsem nizke diverzifikacije izvoza na te trge, še posebej v primeru Urugvaja in Paragvaja, kjer izvoz ni konstanten, temveč je precej občasne narave (več v Prilogi 3).

Slika 12: Struktura izvoza in uvoza Slovenije v države Mercosurja v letu 2015 (v %)

Vir: SURS, Podatkovni portal SI-STAT, Ekonomsko področje, Zunanja trgovina, Podrobni podatki o izvozu in uvozu blaga in indeksi povprečne vrednosti zunanje trgovine, 2016.

Na **uvozni strani** je teža največje države Mercosurja še večja, saj je Slovenija leta 2015 uvozila iz Brazilije skoraj 97 % celotnega uvoza iz Mercosurja (172 milijonov), iz Argentine 3 % (5 milijonov), iz Venezuele, Urugvaja in Paragvaja skupaj pa manj kot 0,5 % oz. zgolj 750.000 EUR (Slika 12; SURS, 2016). Po podatkih SURS (2016) je Brazilija tudi na uvozni strani glavni slovenski dobavitelj med državami Mercosurja, ki v zadnjih letih pridobiva na deležu, predvsem na račun znižanja slovenskega uvoza iz Argentine, ki je v letih pred krizo dosegala tudi 40 % vsega uvoza iz Mercosurja z vrednostjo preko 20 milijonov EUR. Uvoz iz Urugvaja je nizek v celotnem opazovanem obdobju, medtem ko uvoz iz Paragvaja in Venezuele občasno beleži velik porast deleža in vrednosti (celo do 60 milijonov EUR za posamezno državo v določenem letu), zaradi enakih razlogov kot v primeru uvoza, tj. visoke koncentracije uvoza le na določene skupine izdelkov in nekonstantnih uvoznih tokov (več v Prilogi 3).

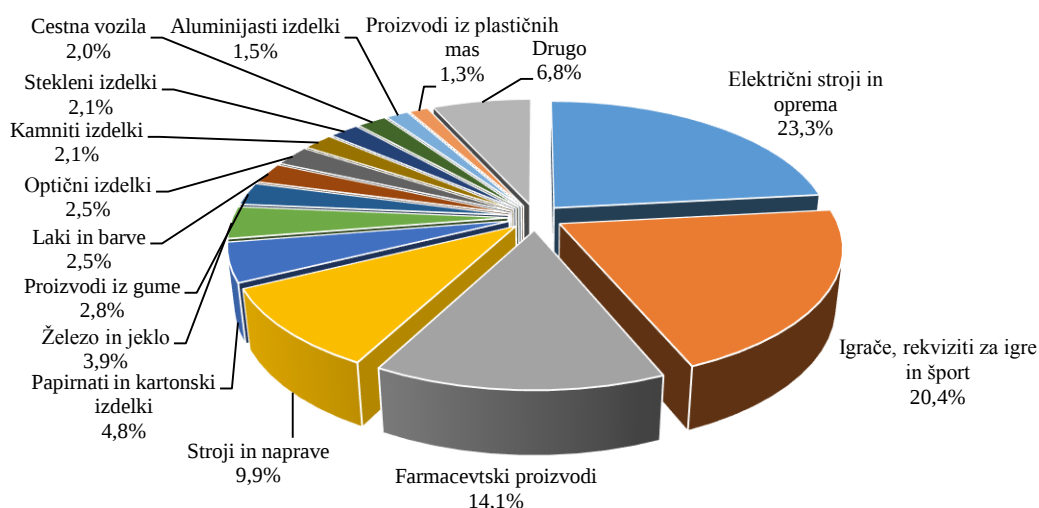
Zaradi izredno visoke stopnje medsebojne trgovine med Slovenijo in državami EU bo težko izkoristiti potencial, ki se nam ponuja pri medsebojni trgovini z Mercosurjem. Kot razlog

lahko navedem, poleg tradicionalne trgovinske navezanosti Slovenije na članice EU in na širši evropski prostor, tudi manjše poznavanje ter oddaljenost trga in s tem povezanimi večjimi transportnimi stroški, daljšim časom dobave ter večjimi tveganji.

4.2.2 Panožna struktura medsebojnih trgovinskih tokov Slovenija–Mercosur

Pri analizi **panožne strukture** medsebojnih trgovinskih tokov Slovenija–Mercosur bom uporabila delitev panog po dvomestnih cifrah Kombinirane nomenklature. Kot lahko vidimo v Sliki 13, je leta 2015 skoraj četrtino slovenskega **izvoza** v države Mercosurja predstavljal izvoz električnih strojev in naprav, dobro petino igre, igrače in športni rekviziti, sledili so farmacevtski proizvodi (14 %) in stroji in naprave (10 %). Izvoz blaga iz teh štiri skupin proizvodov je predstavljal dobri dve tretjini celotnega slovenskega izvoza v Mercosur.

Slika 13: Panožna struktura izvoza Slovenije v Mercosur v letu 2015 (v %)

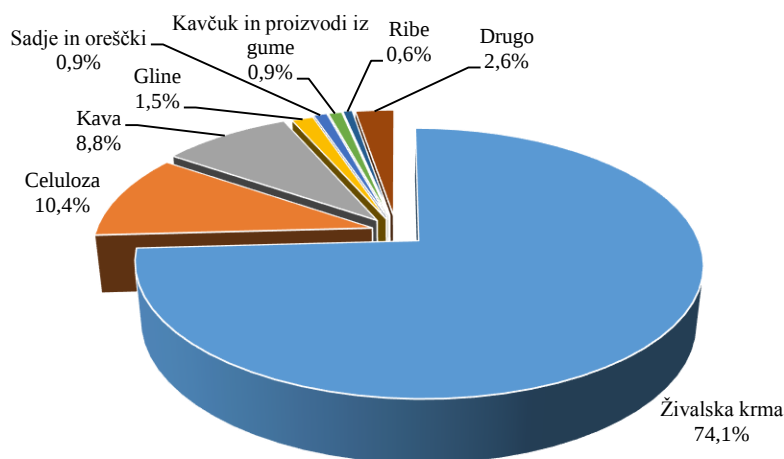
Vir: SURS, Podatkovni portal SI-STAT, Ekonomsko področje, Zunanja trgovina, Podrobni podatki o izvozu in uvozu blaga in indeksih povprečne vrednosti zunanje trgovine, 2016.

Po podatkih SURS (2016) te skupine proizvodov zadnjih pet let zajemajo največ slovenskega panožnega izvoza v Mercosur, čeprav se njihovi deleži znotraj celotnega izvoza v Mercosur v letih spreminjajo. Opozoriti je potrebno predvsem na električne stroje, ki so leta 2009 dosegali 40 % celotnega slovenskega panožnega izvoza v Mercosur, leta 2015 pa le še 23 %, pri čemer je vrednost izvoza v tej skupini padla s preko 20 na 15 milijonov EUR. Medtem ko je izvoz strojev in opreme v Mercosur precej konstanten (15–20 % vsega izvoza), je izvoz farmacevtskih izdelkov začel naraščati v zadnjih 7 letih, po obdobju padanja v letih 2000–2006, in se vrednostno od leta 2007 povečal za več kot 40-krat s 500.000 na preko 9 milijonov EUR, pri čemer se je delež povzpел z 2 na 14 %. Pomemben porast beleži tudi skupina igrače, rekviziti za igre in šport, ki je od leta 2009, ko je dosegala 6 % vsega izvoza v Mercosur, do leta 2015 potrojila delež na čez 20 %. Iz povedanega lahko zaključim, da je

slovenski izvoz v Mercosur precej nekonstanten in v večini primerov občasne narave, kar se zaradi nizke diverzifikacije izvoza odraža tudi v velikih nihanjih znotraj posameznih panog. Po podatkih baze slovenskih izvoznikov SloExport (2016) so med največjimi slovenskimi izvozniki, ki izvažajo tudi na trg Mercosurja, podjetja (po abecednem vrstnem redu) Acroni, Akrapovič, AquafilSLO, Cimos, Domel, Elan, Eti, Gorenje, Hella Saturnus, Hidria Rotomatika, Iskraemeco, Johnson Controls, Kovinoplastika Lož, Lek, LTH Castings, Mahle Letrika, Savatech, Steklarna Hrastnik, Steklarna Rogaška, TAB in TBP.

Glavnina slovenskega **uvoza** iz držav Mercosurja, kot kaže Slika 14, je koncentrirana na le nekaj večjih skupin izdelkov. Skoraj tri četrtine vsega uvoza iz Mercosurja so leta 2015 predstavljali ostanki in odpadki živilske industrije oz. pripravljena živalska krma (preko 130 milijonov EUR). Dobrih 10 % (19 milijonov) smo uvozili celuloze in okoli 9 % (16 milijonov) je predstavljal uvoz kave. Na te tri skupine izdelkov je odpadlo 93 % vsega slovenskega uvoza iz Mercosurja. Po podatkih SURS (2016) so ostanki in odpadki živilske industrije oz. živalska krma glavni uvozni slovenski artikel iz Mercosurja v zadnjih 15 letih, katerih delež se je v povprečju gibal med 25 in 60 %, medtem ko je zadnja tri leta delež povzpел na preko 70 %. Mercosur je v kategoriji ostanki in odpadki živilske industrije glavni slovenski dobavitelj iz te skupine izdelkov, saj dosega približno 60 % celotnega slovenskega uvoza iz te skupine.

Slika 14: Panožna struktura uvoza Slovenije iz Mercosurja v letu 2015 (v %)

Vir: SURS, Podatkovni portal SI-STAT, Ekonomsko področje, Zunanja trgovina, Podrobni podatki o izvozu in uvozu blaga in indeksi povprečne vrednosti zunanje trgovine, 2016.

Podobno kot na strani izvoza tudi na strani uvoza opažam velika nihanja med leti med posameznimi skupinami proizvodov, uvoz iz nekaterih se močno dvigne le v določenem letu ali v obdobju 2 ali 3 let, kar spet kaže na priložnostne nakupe. Kot tak je zagotovo nabava strojev leta 2004 v vrednosti okoli 12 milijonov EUR (22 % celotnega uvoza iz Mercosurja

tega leta) in zrakoplovov leta 2007 v višini 17 milijonov EUR (10 % v tem letu). V letih 2010 in 2011 je Slovenija nabavila veliko oljnih semen (za 42 oz. 87 milijonov EUR, in sicer 35–43% celotnega uvoza), pa kož v letih 2002–2005 (5–15 milijonov oz. 10–20 % vrednosti uvoza v teh letih). Kava in čaj sta z leti izgubljala na deležu celotnega slovenskega uvoza iz Mercosurja, namreč od leta 2000 do 2015 sta prepolovila svoj delež (z 20 na okoli 10 %), a ne zaradi znižanja vrednosti, temveč predvsem na račun krepitve drugih sektorjev. Uvoz iz kategorije kava in čaj iz Mercosurja je ena izmed glavnih skupin proizvodov, poleg ostankov in odpadkov živilske industrije, kjer dosega Mercosur visoki tržni delež v celotnem slovenskem uvozu iz te panoge, saj dosega približno tretjino celotnega slovenskega uvoza iz te kategorije (več o tem v Prilogi 4).

Kljub visokim nihanjem znotraj posameznih skupin izdelkov med leti pa velja izpostaviti, da so vseskozi v obdobju 2000–2015 glavni izvozni artikli Mercosurja v Slovenijo predvsem kmetijski pridelki in surovine, torej proizvodi nižje dodane vrednosti, medtem ko Slovenija izvažata v Mercosur pretežno proizvode z višjo in visoko dodano vrednostjo, ki so rezultat predelovalnih dejavnosti (stroji, naprave in farmacevtski izdelki) (SURS, 2016).

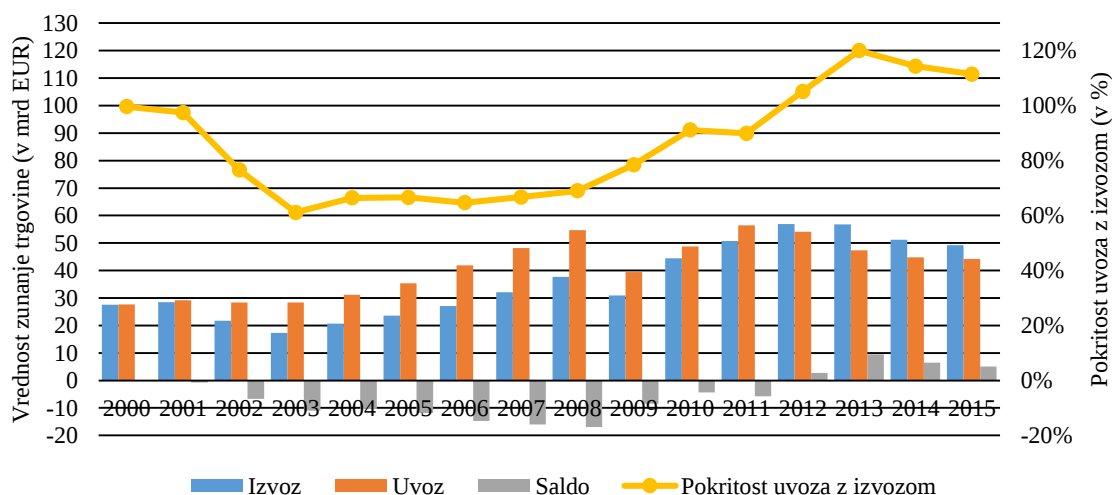
Določeni trgovani izdelki bodo zaradi specifičnosti slovenskega povpraševanja imeli tudi v prihodnje pomembno vlogo v medsebojni trgovini (kot npr. uvoz kave, kavčuka, eksotičnega sadja, krme ipd.), vendar pa bodo težko uspeli dosegati tako visoke vrednosti, da bi znatno prispevali k dvigu agregatne menjave. Nizek obseg trgovine in velika koncentracija slovenskega uvoza na en izdelek oz. na zelo ozek asortima izdelkov ter na eno državo (v glavnem Brazilijo) so med glavnimi razlogi za velika nihanja slovenskega uvoza iz Mercosurja. Na drugi strani pa večja diverzifikacija slovenskega izvoza v Mercosur prispeva k nekoliko bolj stabilnemu obsegu izvoza.

4.2.3 Primerjava medsebojnih trgovinskih tokov Slovenija–Mercosur z EU

Slika 15 nam prikazuje, da je bila EU kot celota od leta 2000 do 2011 neto uvoznica iz Mercosurja, zadnje štiri leta pa beleži pozitiven trgovinski **saldo** z državami Mercosurja. Dinamika obsega izvoza in uvoza na relaciji EU–Mercosur se je v opazovanem obdobju podobno gibala kot v Sloveniji. Po rasti v začetnih letih tega tisočletja sta zaradi krize leta 2009 znatno padla tako izvoz (za 18 %) kot uvoz (za 28 %). Visok absolutni padec, ki je znatno vplival na agregatni **izvoz**, sta beležili panogi stroji in naprave (2,1 milijardi EUR) in vozila (1,3 milijarde), na stran uvoza pa rude (3,4 milijarde), mineralna goriva (2,7 milijarde), žitarice (1,6 milijarde) in železo in jeklo (1 milijardo). Že naslednje leto sta si oba opomogla, a le za kratek čas, zadnjih 3–4 let spet nekoliko padata, predvsem zaradi nižanja uvoza rud in mineralnih goriv ter izvoza mineralnih goriv, izdelkov iz železa in jekla ter strojev in opreme. **Izvoz** EU v Mercosur je dosegel najvišjo vrednost leta 2012 in 2013 s skupno vrednostjo skoraj 57 milijard EUR izvoženega blaga, **uvoz** pa leta 2011 z več kot 56 milijard EUR uvoženega blaga (Slika 15). Agregatni izvoz EU v Mercosur je leta 2015 dosegel 49 milijard EUR, uvoz pa 44 milijard. V primerjavi z EU kot celoto opazam v

primeru Slovenije večji relativni negativni saldo z Mercosurjem glede na medsebojno menjavo (slovenski uvoz iz Mercosurja znatno presega izvoz v Mercosur) in posledično opažam v primeru Slovenije nižjo pokritost uvoza z izvozom.

Slika 15: Gibanje trgovinskih tokov EU iz Mercosurja v letih 2000–2015

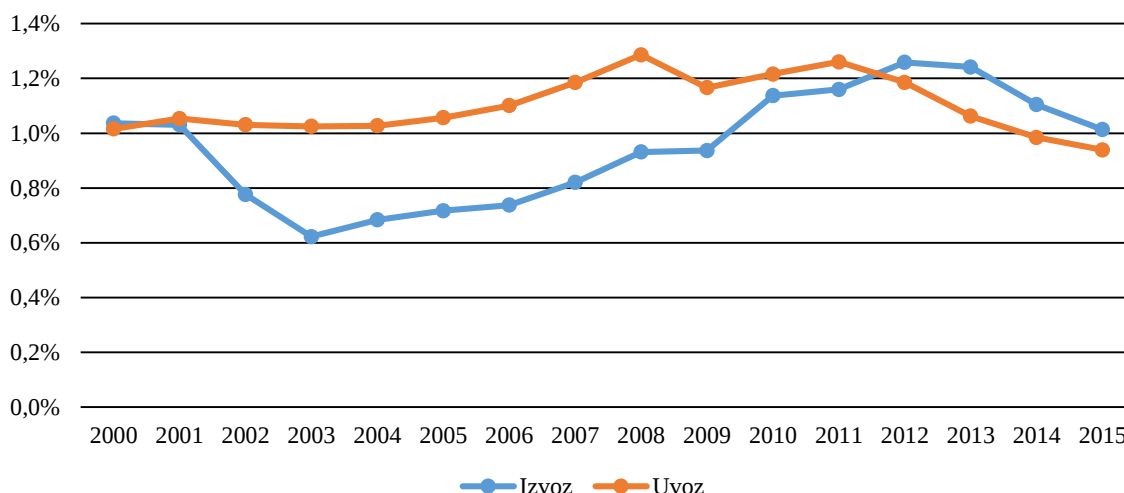
Vir: EUROSTAT, Database, International trade detailed data, 2016.

V Sliki 16 predstavljam **gibanje deleža** Mercosurja v celotni zunanji trgovini EU. Delež izvoza EU v Mercosur v primerjavi s celotnim izvozom EU je od leta 2003, ko je v opazovanem obdobju dosegel najnižjo vrednost 0,6 %, naraščal in leta 2012 dosegel maksimalno vrednost 1,3 %, v zadnjih treh letih pa spet nekoliko pada. Manjši razpon nihanja opažam na strani uvoza iz Mercosurja, katerega delež se v opazovanem obdobju giblje med 1 in 1,3 % celotnega uvoza EU (Slika 16). Delež uvoza je naraščal do leta 2008, leta 2009 je padel in se naslednji dve leti spet nekoliko okrepil, zadnja štiri leta pa spet pada. Zadnji dve leti je prvič v opazovanem obdobju padel pod 1 % in leta 2015 dosegel v opazovanem obdobju najnižjo vrednost 0,9 % celotnega uvoza EU. Nihanje slovenskega uvoza iz Mercosurja je precej večje kot nihanje uvoza EU kot celote iz Mercosurja, na strani izvoza pa opažam nekoliko večjo stabilnost v primeru Slovenije kot v primeru EU kot celote.

Delež izvoza EU v Mercosur je leta 2015 znašal 1 % celotnega izvoza EU oz. 2,8 % izvoza izven EU (Tabela 11). Na strani uvoza sta bila deleža 0,9% oz. 2,6%. Delež slovenskega izvoza v Mercosur je bil tega leta približno 3-krat nižji od deleža izvoza EU kot celote v Mercosur (0,3 % v primerjavi z 1 %) oz. malo več kot za polovico nižji od deleža izvoza izven EU (1,2 % v primerjavi z 2,8 %). Na strani uvoza pa ugotavljam, da je Slovenija leta 2015 relativno več uvozila iz Mercosurja (0,8 % celotnega uvoza in 4 % uvoza izven EU) kot EU kot celota (0,9 % celotnega uvoza in 2,6 % uvoza izven EU). Na tej točki bi opozorila na manjša razhajanja pri podatkih o zunanji trgovini glede na različne vire podatkov. Podatki, pridobljeni na SURS, prikazujejo nekoliko višji slovenski izvoz v Mercosur kot podatki

EUROSTAT (po podatkih SURS je delež Mercosurja v celotnem slovenskem izvozu 0,3 %, delež Mercosurja v slovenskem izvozu izven EU pa 1,2 %, po podatkih EUROSTAT sta deleža 0,2 % in 0,9 %), uvoz pa nekoliko nižji (po SURS je delež Mercosurja v celotnem slovenskem uvozu 0,8 %, delež Mercosurja pri uvozu iz držav izven EU pa 4,0 %, po podatkih EUROSTAT sta deleža 1,4 in 4,7 %). Razhajanja niso velika in oba vira podajata dovolj dobro sliko za analizo dejanskega stanja.

Slika 16: Gibanje deleža Mercosurja v zunanji trgovini EU v letih 2000–2015 (v %)

Vir: EUROSTAT, Database, International trade detailed data, 2016.

Kot lahko razberemo iz Tabele 11, je pomen Mercosurja kot ciljnega trga za uvoz in izvoz blaga seveda različen za različne države EU. Delež izvoza v Mercosur v primerjavi s celotnim izvozom posamezne države članice EU je med najvišjimi v Španiji (obsega 1,9 % vrednosti celotnega izvoza Španije), na Portugalskem (1,7 %), v Franciji (1,5 %) in v Italiji (1,4 %) (Tabela 11). Delež izvoza v Mercosur v primerjavi z izvozom posamezne države članice EU izven območja unije pa je med višjimi na Portugalskem (in obsega 6,1 % vrednosti celotnega izvoza Portugalske izven območja EU), v Španiji (5,4 %), v Franciji (3,6 %), na Nizozemskem (3,4 %) in v Belgiji (3,4 %). Velja pa opozoriti, da so v vsakem primeru ti deleži precej nizki, kar gre seveda pripisati izjemno močni medsebojni trgovini med državami članicami EU (izvoz EU v države EU je znašal leta 2015 63 % celotnega izvoza EU) in seveda posledično dejstvu, da so glavne partnerice teh držav ravno države članice EU (EUROSTAT, 2016).

Iz Tabele 11 lahko povzamem, da je k agregatnemu izvozu EU v Mercosur leta 2015 največ prispevala Nemčija (28 %), sledila ji je Francija (14 %), Italija (11 %), Španija (10 %), Nizozemska (9 %), Združeno kraljestvo (8 %) in Belgija (7 %). Obseg izvoza naštetih sedmih držav je presegel 86 % celotnega izvoza EU v Mercosur. Delež Slovenije v celotnem izvozu EU v Mercosur je leta 2015 znašal zgolj 0,1 %. Podobno stanje, a le drugi vrstni red

najpomembnejših držav, kot lahko vidimo v Tabeli 11, opazam tudi na strani uvoza EU iz Mercosurja. Leta 2015 so največ prispevale k agregatnemu uvozu EU iz Mercosurja Nizozemska (20 %), Nemčija (16 %), Španija (12 %), Italija (11 %), Združeno kraljestvo (10 %), Belgija (7 %) in Francija (7 %). Našteti sedem držav je prispevalo 84 % k celotnemu uvozu EU iz držav Mercosurja. Delež Slovenije v celotnem uvozu EU iz Mercosurja je leta 2015 znašal 0,9 % in je višji od deleža Slovenije v celotnem uvozu EU (0,6 %) in v uvozu iz držav izven EU (0,5 %) (Tabela 11; EUROSTAT, 2016).

Tabela 11: Deleži izvoza in uvoza posameznih članic EU v Mercosur v letu 2015 (v %)

Država	Izvoz EU v Mercosur			Uvoz EU iz Mercosurja		
	Delež celotnega izvoza	Delež izvoza izven EU	Struktura izvoza	Delež celotnega uvoza	Delež uvoza izven EU	Struktura uvoza
EU kot celota	1,0	2,8	100,0	0,9	2,6	100,0
Avstrija	0,7	2,3	1,9	0,2	1,0	0,8
Belgija	1,0	3,4	7,0	1,0	2,6	7,4
Bolgarija	0,1	0,4	0,1	0,2	0,5	0,1
Ciper	0,1	0,2	0,0	1,0	3,9	0,1
Češka republika	0,2	1,5	0,7	0,1	0,4	0,3
Danska	1,2	3,0	2,0	1,0	3,2	1,7
Estonija	0,3	1,1	0,1	0,2	1,2	0,1
Finska	1,2	2,9	1,3	0,7	2,5	0,8
Francija	1,5	3,6	13,8	0,6	1,9	6,9
Grčija	0,3	0,6	0,1	0,7	1,4	0,7
Hrvaška	0,1	0,4	0,0	0,4	1,8	0,2
Irska	0,4	0,8	0,8	1,0	2,9	1,5
Italija	1,4	3,0	11,4	1,3	3,1	10,8
Latvija	0,2	0,8	0,1	0,2	0,8	0,0
Litva	0,3	0,7	0,1	0,2	0,7	0,1
Luksemburg	0,4	2,7	0,1	0,0	0,2	0,0
Madžarska	0,3	1,7	0,6	0,2	1,0	0,5
Malta	1,1	1,9	0,1	0,3	0,8	0,0
Nemčija	1,1	2,7	27,7	0,8	2,2	16,2
Nizozemska	0,8	3,4	8,7	1,9	3,5	19,7
Poljska	0,3	1,4	1,1	0,8	2,6	3,0
Portugalska	1,7	6,1	1,7	1,8	7,8	2,5
Romunija	0,4	1,4	0,4	0,6	2,7	0,9
Slovaška	0,1	0,9	0,2	0,0	0,2	0,1
Slovenija*	0,2	0,9	0,1	1,4	4,7	0,9
Španija	1,9	5,4	9,8	1,9	4,9	12,3
Švedska	0,8	2,0	2,1	0,8	2,5	2,1
Združeno kraljestvo	1,0	1,7	8,0	0,8	1,8	10,4

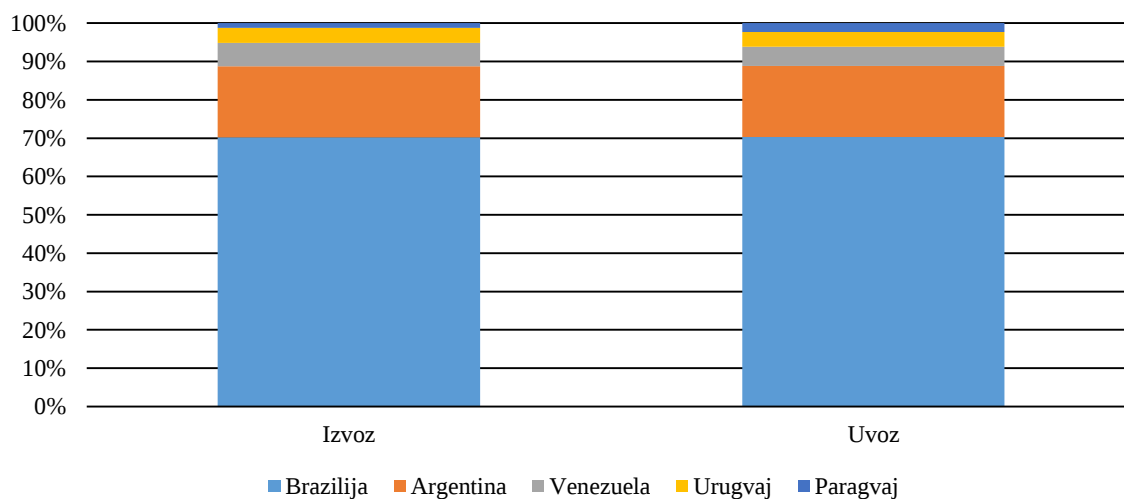
Opomba: * Po podatki Statističnega urada RS je slovenski izvoz v Mercosur nekoliko višji (0,3 % je delež celotnega izvoza in 1,2 % delež izvoza v države izven EU), uvoz pa nižji (0,8 % je delež celotnega uvoza in 4,0 % delež uvoza iz držav izven EU).

Vir: EUROSTAT, Database, International trade detailed data, 2016.

Delež uvoza iz Mercosurja (Tabela 11), izračunan kot odstotek celotnega uvoza posamezne države članice EU, je med najvišjimi v Španiji (1,9 % vrednosti celotnega uvoza Španije), na Portugalskem (1,8 %), v Sloveniji (1,4 %, ta delež je po podatkih SURS 0,8 %) in v Italiji (1,3 %). Delež uvoza iz Mercosurja v uvozu posamezne države članice EU iz držav izven EU je med višjimi na Portugalskem (7,8 % vrednosti uvoza Portugalske iz območja izven unije), v Španiji (4,9 %), v Sloveniji (4,7 %, ta delež je po podatkih SURS 4,0 %) in na Cipru (3,9 %). Tudi na strani uvoza je pomembno opozoriti na močno medsebojno menjalno vlogo držav članice EU, delež uvoza EU iz držav članic EU je leta 2015 dosegel enak odstotek kot izvoz, in sicer 63 % celotnega uvoza EU (EUROSTAT, 2016).

EU je leta 2015 med posameznimi državami Mercosurja že po pričakovanju glede na velikost posameznih ciljnih trgov največ izvozila v Brazilijo (70 %), sledila ji je Argentina (19 %), Venezuela (6 %), Paragvaj (4 %) in Urugvaj (1 %) (Slika 17). Iz Slike 17 vidimo precej podobno stanje tudi na strani uvoza, in sicer leta 2015 je EU največ uvozila iz Brazilije (70 %), sledila ji je Argentina (19 %), Venezuela (5 %), Paragvaj (4 %) in Urugvaj (2 %). Če primerjamo Slovenijo (Slika 12) z EU kot celoto (Slika 17), opazam dokaj podobno razporeditev ciljnih trgov na strani izvoza, medtem ko pa je slovenski uvoz iz Mercosurja, z razliko od EU, odvisen predvsem od Brazilije.

Slika 17: Struktura izvoza in uvoza EU v države Mercosurja v letu 2015 (v %)

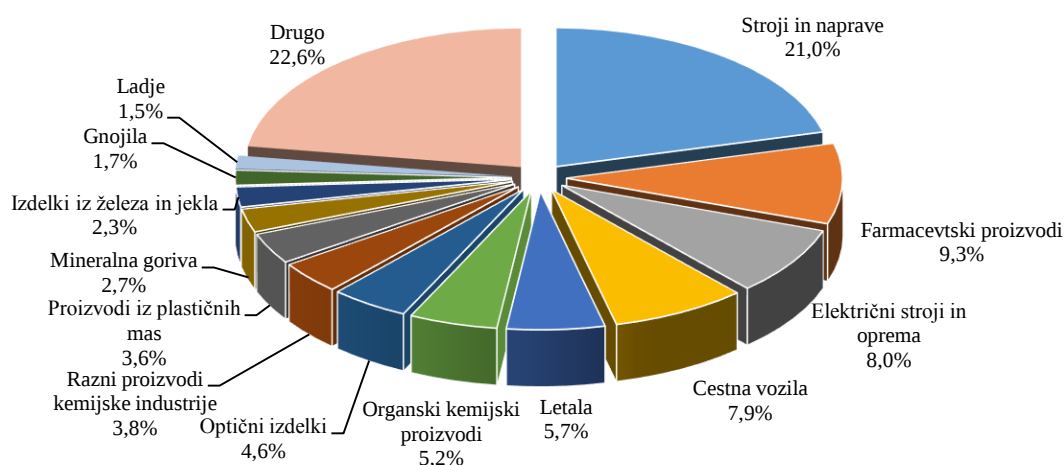
Vir: EUROSTAT, Database, International trade detailed data, 2016.

Pri analizi panožne strukture medsebojnih trgovinskih tokov med EU in Mercosurjem v letu 2015 opazam, skladno s Sliko 18, da je dobro petino izvoza EU (preko 10 milijard EUR) v države Mercosurja predstavljal izvoz strojev in naprav, sledili so farmacevtski proizvodi (9 % oz. 4,6 milijarde), električni stroji in naprave (8 % oz. okoli 4 milijarde), cestna vozila (8 % oz. okoli 4 milijarde), letala (6 % oz. 2,8 milijarde), organski kemijski proizvodi (5 % oz.

2,5 milijarde) in optični izdelki (5 % oz. 2,3 milijarde). Izvoz blaga iz šest največjih skupin proizvodov je predstavljal več kot 60 % celotnega izvoza EU v Mercosur.

Po podatkih EUROSTAT (2016) je panožna struktura izvoza EU v Mercosur precej konstantna in z leti (obdobje 2000–2015) ne variira dosti. Glavna skupina izvoženih izdelkov so v proučevanem obdobju vseskozi stroji in naprave, katerih delež se giblje med 20 in 25 %. Delež med 8 in 11 % beležijo v tem obdobju vsak posebej električni stroji in vozila. Mogoče gre nekoliko izpostaviti farmacevtske izdelke, ki so skupina, ki so v obdobju zadnjih 15-ih let več kot podvojile svoj tržni delež s 4 % leta 2000 na preko 9 % leta 2015. Delež optičnih izdelkov se v opazovanem obdobju konstantno giblje okoli 4 %, izdelki iz plastičnih mas okoli 3–4 %, zrakoplovi 2–6 %, organski kemijski proizvodi okoli 5 %, proizvodi kemijske industrije pa 2–4 %. Ostale skupine izdelkov so pod 2 %.

Slika 18: Panožna struktura izvoza EU v Mercosur v letu 2015 (v %)

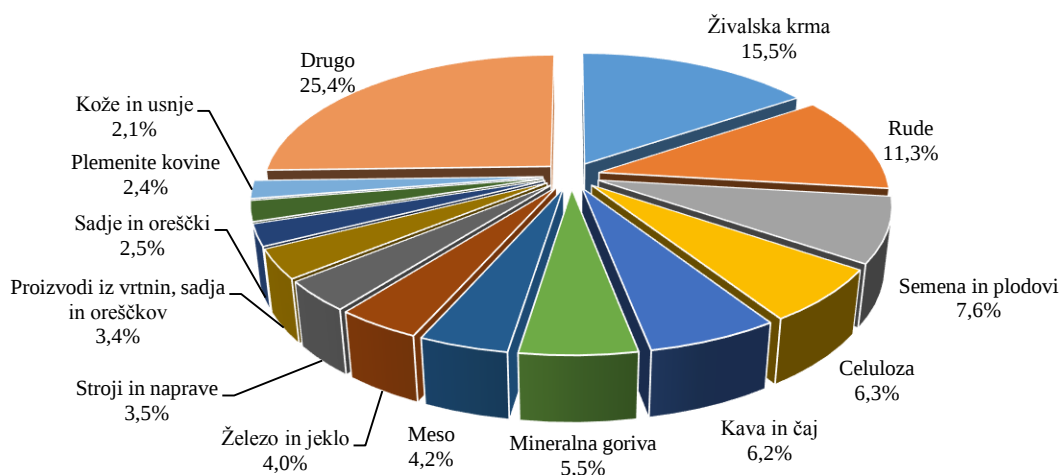
Vir: EUROSTAT, Database, International trade detailed data, 2016.

Povsem drugačne panoge se vrstijo na strani uvoza EU iz Mercosurja (Slika 19). Med glavnimi izdelki, ki so bili leta 2015 uvoženi iz Mercosurja v EU, so bili ostanki in odpadki živilske industrije oz. pripravljena živalska krma (16 % oz. skoraj 7 milijard EUR), rude (11 % oz. skoraj 5 milijard), oljna semena in plodovi (8 % oz. 3,4 milijarde), celuloza (6 % oz. 2,8 milijarde), kava in čaj (6 % oz. 2,7 milijarde) in mineralna goriva (6 % oz. 2,3 milijarde). Vrednost uvoza EU iz teh šest največjih skupin proizvodov je dosegla preko polovice vsega uvoza EU iz Mercosurja.

Če pogledam panožno strukturo uvoza EU kot celote iz Mercosurja v času, skladno s podatki EUROSTAT (2016), pridem do podobne ugotovitve, kot na stani izvoza, in sicer da se struktura v času bistveno ne spreminja. Namreč v obdobju 2000–2015 so glavni uvozni artikli EU iz držav Mercosurja krma za živali, rude, oljna semena in plodovi, kava in čaj,

celuloza in goriva, ki sicer med leti nekoliko nihajo, vendar vseskozi ohranjajo vodilna mesta. V zadnjih nekaj letih opažam predvsem padec tržnega deleža goriv v celotni panožni strukturi (vrednost slednjih se je od leta 2011 do 2015 razpolovila s skoraj 10 na malo pod 5 milijard EUR), kar je posledica, bolj kot znižanja samih količin, predvsem znižanja cen nafte na svetovnem trgu. Od leta 2012 se je močno znižala tudi vrednost uvoza rud, in sicer s 6,5 na 2,3 milijarde EUR. Naj še omenim, da se je med letoma 2007 in 2008 precej povečal uvoz žitaric (ter ob tem, začasno, več kot 4-krat povečal tržni delež) s 300 milijonov na skoraj 2 milijardi EUR, ki pa je naslednja leta prešel na staro raven.

Slika 19: Panožna struktura uvoza EU iz Mercosurja v letu 2015 (v %)

Vir: EUROSTAT, Database, International trade detailed data, 2016.

Pomembno je poudariti, da pridem pri analizi panožne strukture medsebojnih trgovinskih tokov EU kot celote z Mercosurjem do zelo podobnih zaključkov kot v primeru menjave Slovenije z Mercosurjem. Ravno tako kot Slovenija tudi EU kot celota izvažata v Mercosur pretežno proizvode z visoko dodano vrednostjo, ki so rezultat predelovalnih dejavnosti (stroji, naprave, farmacevtski izdelki) in uvažata predvsem kmetijske pridelke in surovine z nižjo dodano vrednostjo. Opaziti pa je tudi nekaj razlik z EU, predvsem na strani slovenskega uvoza iz Mercosurja, za katerega je značilna velika koncentracija na eno oz. na nekaj skupin izdelkov, medtem ko je uvoz iz EU bolj raznovrsten. Na strani izvoza je stanje bolj primerljivo. Med poglavitnimi razlogi za razhajanja na strani uvoza je predvsem ta, da pri uvozu Slovenije iz Mercosurja govorimo o uvozu ene države, pri uvozu EU iz Mercosurja pa o skupnem agregatnem uvozu 28-ih držav, kar seveda pomembno vpliva tudi na diverzifikacijo in večjo razdrobljenost uvoza v primeru EU kot celote. Če pogledam panožno strukturo glavnih držav uvoznic iz Mercosurja, Španije in Portugalske (EUROSTAT, 2016), ugotovim, da je koncentracija slovenskega uvoza iz Mercosurja znatno višja tudi od koncentracije uvoza slednjih. Španija in Portugalska imata sicer bolj diverzificirano panožno strukturo uvoza iz Mercosurja kot Slovenija, vendar je tudi pri njih zaznati večjo koncentracijo uvoza (uvoz petih skupin izdelkov pri obeh presega dve tretjini celotnega

uvoza) kot v primeru agregatnega uvoza EU kot celote, zaradi podobnih razlogov kot v primeru Slovenije. Zaradi večje diverzifikacije je panožna struktura uvoza in izvoza EU iz Mercosurja v letih 2000–2015 precej konstantna, medtem ko v primeru Slovenije zaznavam velika nihanja in številne enkratne priložnostne nakupe in prodaje.

4.3 Medsebojni kapitalski tokovi Slovenija–Mercosur

Podobno kot pri analizi medsebojnih trgovinskih tokov Slovenija–Mercosur tudi pri analizi kapitalskih tokov (vhodne in izhodne neposredne tuje investicije) upoštevam kapitalske tokove med Slovenijo in petimi polnopravnimi članicami Mercosurja. Predstavim dinamiko medsebojnih kapitalskih tokov Slovenije z Mercosurjem ter jih primerjam z EU kot celoto.

4.3.1 Gibanje medsebojnih kapitalskih tokov Slovenija–Mercosur

Skladno s podatki iz Tabele 12 ugotavljam, da so **kapitalski tokovi** med Slovenijo in državami Mercosurja zelo nizki. Slovenija kot ciljna država za TNI za države Mercosurja ni najbolj zanimiva. Zanimarljiv obseg neposrednih tujih naložb (nekaj tisoč oz. deset tisoč EUR) je bil, po podatkih Banke Slovenije, zabeležen le iz Urugvaja leta 2010, 2011 in 2014. Argentina, Brazilija, Paragvaj in Venezuela v opazovanem obdobju v Slovenijo niso investirale.

Tabela 12: Vhodne in izhodne tuje neposredne investicije Slovenije v letih 2005–2014, stanje konec leta (v mio EUR)

Leto	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Vhodne TNI										
Skupaj	5.981,0	6.724,6	7.430,7	8.598,0	7.827,8	7.982,9	8.880,1	9.248,6	8.896,5	10.129,8
Mercosur	-	-	-	-	-	0,0	0,0	-	-	0,0
- Argentina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Brazilija	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Paragvaj	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Urugvaj	-	-	-	-	-	0,0	0,0	-	-	0,0
- Venezuela	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Izhodne TNI										
Skupaj	2.777,0	3.430,7	5.089,5	6.085,1	6.143,3	6.097,4	6.048,8	5.709,9	5.178,5	5.314,9
Mercosur	2,8	9,1	10,7	12,9	14,4	15,9	6,9	5,7	2,8	2,2
- Argentina	-	6,9	6,6	6,6	6,9	9,3	0,0	-	-	-
- Brazilija	2,8	2,2	4,1	6,3	7,5	6,6	6,9	5,7	2,8	2,2
- Paragvaj	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Urugvaj	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Venezuela	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

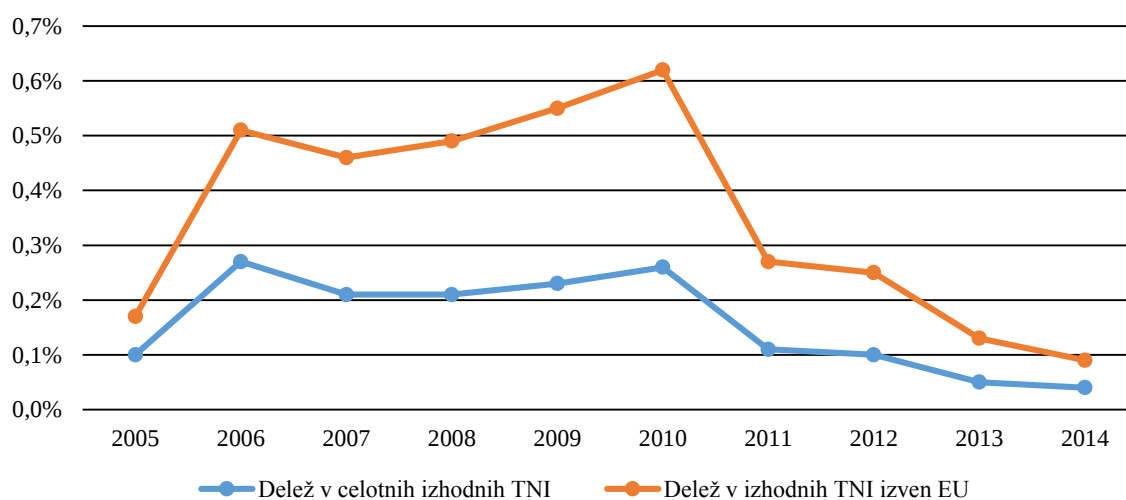
Vir: Banka Slovenije, Neposredne naložbe 2014, 2015, str. 38–39, Tabela 3.1.; Banka Slovenije, Neposredne naložbe 2014, 2015, str. 64–65, Tabela 4.1.

Malo boljše, a še vedno zelo nizko stanje, opazam pri analizi izhodnih TNI slovenskih podjetij v države Mercosurja (Tabela 12). Z izjemo Argentine in Brazilije trg Mercosurja za slovenske investitorje ni zanimiv. Obseg slovenskih TNI v državah Mercosurja je naraščal od leta 2005 in konec leta 2010 dosegel najvišjo vrednost v opazovanem obdobju v višini okoli 16 milijonov EUR (od tega 9,3 milijona EUR oz. 58 % vseh TNI v Mercosurju je dobila Argentina in 6,6 milijona EUR oz. 42 % Brazilija) oz. 0,3 % vseh slovenskih izhodnih TNI. V Urugvaj, Paragvaj in Venezuelo v opazovanem obdobju Slovenija ni investirala. Od leta 2011 dalje opazam pojav slovenskega dezinvestiranja iz Mercosurja. Obseg slovenskih TNI v Mercosurju se je postopoma zmanjševal in leta 2014 dosegel najnižjo vrednost v desetletnem obdobju v višini zgolj 2,2 milijona EUR. Od leta 2012 dalje so slovenske TNI na območju Mercosurja usmerjene le še v Brazilijo.

Slovenske naložbe in predstavništva imajo v Braziliji, po podatkih baze slovenskih izvoznikov SloExport, podjetja MAHLE Letrika v podjetju Letrika do Brasil, ki se je ob prevzemu Letrike s strani nemškega podjetja Mahle preimenovala v Mahle Metal Leve (Mahle acquire a marca Letrika, 2015), ter Tajfun Planina v podjetju Tajfun do Brasil Equipamentos Florestais. Svoja predstavništva v Braziliji imajo tudi Gorenje v Gorenje do Brasil, Keter Group v Keter do Brasil idr.

Deleži izhodnih TNI Slovenije v Mercosur so zelo nizki. Kot vidimo v Sliki 20, se le-ti v opazovanih desetih letih gibljejo na višini zgolj kakšne desetine ali nekaj desetih odstotka vseh slovenskih TNI oz. približno dvokratnik teh deležev, če gledamo deleže izhodnih TNI Slovenije izven EU.

Slika 20: Deleži izhodnih tujih neposrednih investicij Slovenije v Mercosur, stanje konec leta 2005–2014 (v %)

Vir: Banka Slovenije, Neposredne naložbe 2014, 2015, str. 38–39, Tabela 3.1., str. 64–65, Tabela 4.1.

Podobno kot pri trgovinskih tokovih, tudi pri analizi medsebojnih TNI ugotavljam, da so glavne ciljne države za slovenske izhodne TNI in glavne države investitorke pri vhodnih TNI evropske države. Kot je razvidno iz Tabele 13, pri vhodnih TNI skoraj 98 % celotne vrednosti naložb prihaja iz evropskih držav oz. 85 % iz držav članic EU in 13 % iz drugih evropskih držav (predvsem iz Švice).

Podobno so tudi slovenske TNI usmerjene predvsem v evropske države (90 % vseh izhodnih TNI), in sicer 46 % v druge evropske države (zaradi zgodovinskih vezi predvsem na bivše jugoslovanske republike) in 44 % v članice EU (največ na Hrvaško). Delež slovenskih investicij v Mercosurju pa znaša zgolj 0,04 % vseh slovenskih izhodnih TNI oz. 0,07 % vseh izhodnih TNI izven EU (BS, 2015).

Tabela 13: Geografska struktura vhodnih in izhodnih tujih neposrednih investicij Slovenije, stanje konec leta 2014

Država/regija	Slovenske vhodne TNI		Slovenske izhodne TNI	
	Vrednost v mio EUR	Delež v %	Vrednost v mio EUR	Delež v %
Skupaj	10.129,8	100,0	5.314,9	100,0
Evropa	9.911,6	97,8	4.797,6	90,3
- EU-28	8.606,1	85,0	2.339,8	44,0
- Druge evropske države	1.305,6	12,9	2.457,7	46,2
Afrika	-0,9	0,0	218,1	4,1
Amerika	78,2	0,8	67,0	1,3
- Mercosur	0,0	0,0	2,2	0,04
Azija	45,6	0,5	41,1	0,8
Oceanija in polarne regije	36,1	0,4	9,4	0,2
Izven EU-28	1.523,7	15,0	2.975,1	56,0

Vir: Banka Slovenije, Neposredne naložbe 2014, 2015, str. 38–39, Tabela 3.1., str. 43, Tabela 3.3., str. 64–65, Tabela 4.1., str. 68, Tabela 4.3.

Iz povedanega lahko povzamem, da je Slovenija majhen, precej nezanimiv trg za Mercosur. Podobno pa tudi s slovenske strani ni ravno velikega interesa za investiranje na trg Mercosurja. Z izjemo slovenske skupnosti v Argentini med stranema ni nobene pomembnejše povezovalne skupine, niti zgodovinskih vezi, ki bi lahko vzajemno delovali kot promotor trga. Glede na to, da so slovenske vhodne in izhodne TNI povezane predvsem z bližnjimi evropskimi državami, lahko sklepam, da je med poglavitnimi razlogi za nizke TNI na relaciji Slovenija–Mercosur ravno regionalna koncentracija TNI in posledično zaradi geografske oddaljenosti Slovenije in Južne Amerike ter večjega tveganja (nepoznavanje trga) tudi manjši interes za investiranje na oddaljenih trgih. Lahko sicer zaključim, da obstaja precejšen neizkoriščen potencial za povečanje medsebojnih TNI med Slovenijo in Mercosurjem v bodoče, vendar pa je bolj malo verjetno, da bi se v bližnji prihodnosti medsebojne naložbe v resnici kaj bistveno povečale.

4.3.2 Primerjava medsebojnih kapitalskih tokov Slovenija–Mercosur z EU

Po podatkih EUROSTAT, ki so zajeti v Tabeli 14, so dosegle konec leta 2014 vhodne TNI Mercosurja v EU kumulativno vrednost 121 milijard EUR. Do leta 2014 je v EU največ investirala Brazilija, preko 94 % vrednosti vseh TNI držav Mercosurja v EU (oz. 113,6 milijarde EUR), sledil ji je Urugvaj s 3 % (3,6 milijarde), Venezuela z 2 % (2,1 milijarde), Argentina z 1 % (1,3 milijarde) ter Paragvaj z 0,02 % (23 milijonov). Delež vhodnih TNI iz Mercosurja v EU kot celoto je konec leta 2014 znašal 1,1 % vseh vhodnih TNI EU in 2,6 % vhodnih TNI EU iz držav izven območja EU. Za razliko od Banke Slovenije (BS, 2016), ki konec leta 2014 poroča le o minimalnem (manj kot 50.000 EUR) stanju vhodnih TNI iz Mercosurja (in sicer iz Urugvaja) v Slovenijo, naj bi dosegle v istem obdobju v Sloveniji po podatkih EUROSTAT (2016) vhodne TNI iz Mercosurja vrednost okoli 1 milijona EUR (vse iz Brazilije). Tudi po EUROSTAT je delež vhodnih TNI iz Mercosurja zelo nizek, skoraj zanemarljiv, saj znaša zgolj 0,01 % vseh slovenskih vhodnih TNI oz. 0,07 % vhodnih TNI iz držav izven EU.

Tabela 14: Geografska struktura vhodnih in izhodnih tujih neposrednih investicij EU, stanje konec leta 2014

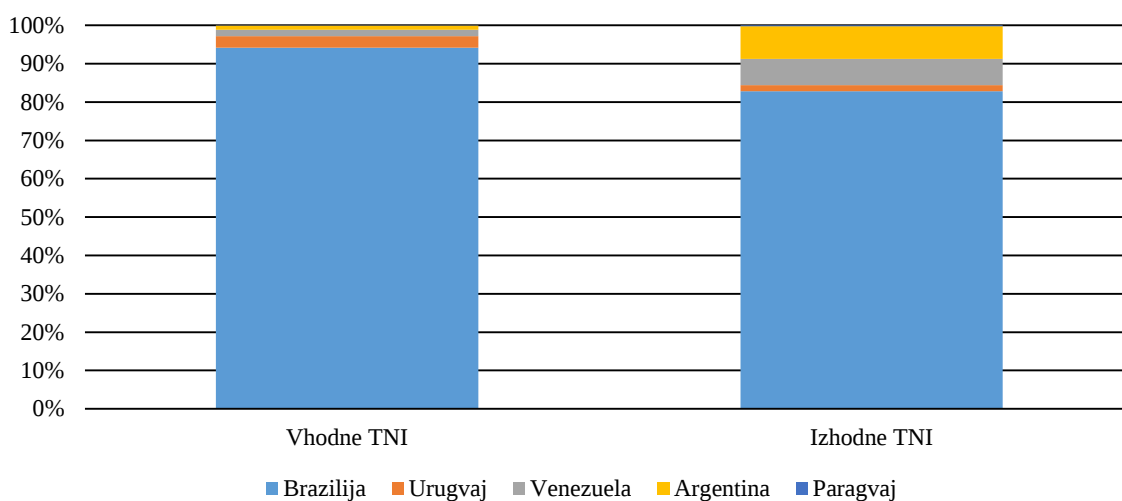
Država/regija	Vhodne TNI EU			Izhodne TNI EU		
	Vrednost v mio EUR	Delež v celotnih vhodnih TNI v %	Delež v vhodnih TNI izven EU-28 v %	Vrednost v mio EUR	Delež v celotnih izhodnih TNI v %	Delež v izhodnih TNI izven EU-28 v %
Skupaj	11.122.326,5	100,00	-	12.896.339,9	100,00	-
- EU-28	6.539.778,0	58,80	-	7.147.771,5	55,42	-
- Izven EU-28	4.582.548,5	41,20	100,00	5.748.568,4	44,58	100,00
Mercosur	120.643,1	1,08	2,63	414.719,3	3,22	7,21
- Argentina	1.306,6	0,01	0,03	35.195,1	0,27	0,61
- Brazilija	113.618,9	1,02	2,48	343.594,5	2,66	5,98
- Paragvaj	23,3	0,00	0,00	868,1	0,01	0,02
- Urugvaj	3.608,7	0,03	0,08	6.422,1	0,05	0,11
- Venezuela	2.085,5	0,02	0,05	28.639,4	0,22	0,50

Vir: EUROSTAT, Database, Balance of Payment – International transactions, 2016.

Izhodne TNI EU kot celote v Mercosur so dosegle konec leta 2014 kumulativno vrednost 415 milijard EUR in so več kot 3-krat presegle vhodne TNI v EU s strani Mercosurja (EUROSTAT, 2016). Največ izhodnih TNI iz EU je bila deležna Brazilija, skoraj 83 %, sledi ji Argentina z 9 %, Venezuela s 7 %, Urugvaj z malo več kot 1 % ter Paragvaj z 0,2 % (Slika 21; EUROSTAT, 2016).

Izhodne TNI vseh 28 držav članic EU v Mercosur so konec leta 2014 dosegle 3,2 % vseh izhodnih TNI EU in 7,2 % izhodnih TNI EU v države izven območja EU (EUROSTAT, 2016). Delež slovenskih izhodnih TNI v Mercosur, ki znaša 0,04 % vseh slovenskih izhodnih TNI, je 80-krat nižji od deleža izhodnih TNI celotne EU v Mercosur oz. z deležem 0,07 % vseh slovenskih izhodnih TNI izven EU je kar 100-krat nižji od deleža izhodnih TNI celotne unije v Mercosur, izračunanega kot količnik vseh izhodnih TNI EU izven EU. V primeru slovenskih izhodnih TNI v Mercosur se podatki EUROSTAT ujemajo s podatki BS.

Slika 21: Struktura vhodnih in izhodnih tujih neposrednih investicij EU v Mercosurju, stanje konec leta 2014 (v %)

Vir: EUROSTAT, Database, Balance of Payment – International transactions, 2016.

Povsem pričakovani so zaključki, da EU kot celota beleži višji delež vhodnih TNI s strani Mercosurja kot Slovenija, ki po podatkih BS (2015) praktično ne zaznava vhodnih TNI iz Mercosurja. Po podatkih EUROSTAT (2016) je bilo konec leta 2014 okoli 27 % vseh vhodnih TNI iz Mercosurja v EU usmerjenih na Nizozemsko, 10 % v Španijo.

Tudi na strani izhodnih TNI lahko zaključim, da EU kot celota investira precej več v države Mercosurja kot Slovenija in beleži višji delež izhodnih TNI v Mercosur. Največ k temu prispeva Nizozemska, katere obseg TNI v Mercosur je konec leta 2014 dosegel skoraj polovico vseh izhodnih TNI EU v Mercosur, sledila je Španija s skoraj 19 %. Med pomembnimi investitorji so tudi Francija (6 %), Združeno kraljestvo (6 %) in Nemčija (4 %). Slovenske izhodne TNI v Mercosur so konec leta 2014 prispevale k celotnim evropskim izhodnim TNI v Mercosur zgolj 0,0005 %. Razlog za tako nizki delež gre prepisati tako majhnosti slovenskega gospodarstva kot tudi nezadostnemu zanimanju za investiranje na trg Mercosurja.

Z zornega kota pomena Mercosurja kot ciljnega trga za izhodne TNI evropskih držav pa naj omenim, da po podatkih EUROSTAT (2016), da zelo izstopa Španija, saj predstavljajo njene izhodne TNI v Mercosur kar 18 % vseh njenih izhodnih TNI in več kot 30 % njenih izhodnih TNI izven območja EU. Razloge za večje zanimanje Španije in prej omenjenih evropskih držav za trg Mercosurja vidim poleg v interesu za ta trg predvsem v močnih zgodovinskih vezeh z Mercosurjem, ki uspešno kljubujejo tudi geografski razdalji.

4.4 Predstavitev modela analize – GTAP

GTAP je statični primerjalni model analize globalne trgovine. Je večregijski in večsektorski (proizvodni) računalniški model splošnega ravnotežja (angl. *Computable General Equilibrium*, v nadaljevanju CGE), ki ga je razvil Center za analizo svetovne trgovine na Univerzi Purdue v ZDA v začetku 90-ih let prejšnjega stoletja. GTAP je koordiniran s strani številnih ameriških in mednarodnih inštitucij, med katerimi so Svetovna banka, Med-Ameriška razvojna banka (IDB), Azijska razvojna banka (ADB), Svetovna trgovinska organizacija (WTO), Konferenca Združenih narodov o trgovini in razvoju (UNCTAD), Okoljski direktorat OECD, Ekonomska komisija združenih narodov za Afriko (UNECA), Evropska komisija (EC) idr. in je najpogostejše uporabljen model za analizo učinkov liberalizacije trgovine na ravni svetovnega gospodarstva, ker ponuja enotno bazo podatkov o trgovini med državami ter o ovirah v medsebojni trgovini, ki te analize omogoča (Boyer & Schuschny, 2010; Damijan, Kostevc & Redek, 2014).

Strukturo modela GTAP bom v nadaljevanju povzela po avtorjih Hertel in Tsigas (1997) ter po Damijan, Kostevc in Redek (2014) in Gilbert (2001), ki se pri razlagi modela sklicujejo na prva dva. Damijan et al. (2014) pojasnjujejo, da lahko v modelu GTAP posamezno regijo predstavlja ena sama država ali skupina več držav, ki proizvaja svojo različico vsakega proizvoda po lastni proizvodni specifikaciji. Takšen proizvod, ki je obdavčen z *ad valorem* davkom, je nepopolni substitut enakemu proizvodu, ki je proizveden po drugi specifikaciji v drugi regiji. Proizvodi nastajajo v panogah, za katere je značilna popolna konkurenca in konstantni donosi obsega ter t.i. Armingtonova predpostavka, ki pravi, da je proizvodnja rezultat funkcije konstantne elastičnosti substitucije (angl. *constant elasticity of substitution*, v nadaljevanju CES) inputov doma proizvedenih in uvoženih surovin/polproizvodov, ki se kot substituti uporabljajo pri proizvodnji, ob sočasnem koriščenju primarnih proizvodnih dejavnikov, in sicer delovne sile (izobražene in neizobražene), kapitala, zemlje in naravnih virov (Gilbert, 2001).

Skladno z modelom GTAP Damijan et al. razlagajo (2014), da imamo v vsaki regiji na razpolago fiksni obseg primarnih proizvodnih dejavnikov, ki so med panogami različno mobilni. Medtem ko so naravni viri fiksni (popolnoma neelastični) in nemobilni med panogami, sta proizvodna dejavnika delovna sila in kapital popolnoma mobilna (popolnoma elastična), zemlja pa je delno mobilna s transformacijsko elastičnostjo 1. Plače in cena

kapitala so med panogami znotraj regije enaki, cene zemlje in naravnih virov pa se med panogami razlikujejo (Damijan et al., 2014).

Model predpostavlja, da se končni izdelki, ki se proizvedejo znotraj določene regije, lahko uporabijo kot inputi v nadaljnji proizvodnji, lahko so potrošeni v končni potrošnji ali pa izvoženi v tujino (Damijan et al., 2014). Na strani povpraševanja se prihodek razdeli med investicijsko, državno in privatno potrošnjo, ki se trošijo v CES kombinaciji proizvodov iz domače proizvodnje in tistih iz uvoza, pri čemer privatni subjekti maksimizirajo funkcijo konstantnih razlik v elastičnosti (angl. *constant differences in elasticities* – CDE), državni subjekti maksimizirajo koristi, izhajajoč iz Cobb-Douglasove funkcije, investicijska potrošnja pa izhaja iz agregatnih investicij v fiksnem razmerju (Gilbert, 2001; Damijan et al., 2014).

Model predpostavlja, skladno z Damijan et al. (2014), obstoj transportnih stroškov v mednarodni trgovini, ki so izračunani kot razlika med FOB in CIF ceno za posamezno proizvodno skupino in se po potrebi v simulaciji lahko spreminjajo. Proizvodi, ki se izvažajo, se lahko namenijo v drugo regijo ali v svetovni zbirni center storitev transporta in transportnih zavarovanj, v katerega prispevajo predvsem panoge trgovine, transporta in zavarovanja. Uvoz določenega proizvoda v regiji je skupek uvoza vseh ostalih regij, ki ga določajo cene uvoza kot seštevki izvoznih cen v regiji, ki izvažajo, izvoznih davkov oz. subvencij, stroškov prevoza, zavarovanja in uvoznih carin (Damijan et al., 2014).

4.5 Omejitve analize

Težava ekonomskih analiz je v nemožnosti izvajanja poskusov v nadzorovanih pogojih, saj slednje temeljijo na primerjavi določenega izhodnega realnega stanja s predpostavkami oz. z ocenjenimi hipotetičnimi stanji (Gandolfo, 2004). Boyer in Schuschny (2010) opozarjata na pomanjkljivosti računalniškega modela splošnega ravnotežja CGE, ki pri simulaciji ne upošteva možnih netrgovinskih učinkov sporazuma (kot so npr. naložbe, javna naročila, intelektualna lastnina, infrastrukturne potrebe ali konkurenčna politika). Ker gre za statične simulacije, je njihov rezultat predvsem kratko- in srednjeročna določitev sektorjev, regij in strani, ki v primeru liberalizacije največ pridobijo oz. izgubijo, brez vključitve dinamičnih učinkov. Model sicer poskuša upoštevati vpliv cen in količin kot tudi političnih odločitev (liberalizacija trga kot rezultat sprejetja sporazuma o prosti trgovini), ne upošteva pa poslovnih, institucionalnih, administrativnih, kulturnih in drugih elementov, ki so pomembni pri določitvi statičnih in dinamičnih prednosti sporazuma in pri ublažitvi njegovih morebitnih negativnih učinkov. Damijan et al. (2014) dodajajo kot težavno tudi splošno predpostavko CGE modelov, ki je skupna tudi modelu GTAP, o popolni alokaciji proizvodnih dejavnikov med posameznimi panogami v primeru zunanjih šokov (med katerimi so tudi trgovinski sporazumi), in sicer iz prizadetih v bolj konkurenčne panoge, in stanju polne zaposlenosti, brez pojava brezposelnosti ter vsakokratno ponovno vzpostavitev makroekonomskega ravnotežja, brez stroškov prilagoditve na novo ravnotežje. Model ne

predvideva spremembe agregatnega povpraševanja in povečanja oz. znižanja dohodkov v panogah, ki jih prizadeneta liberalizacija in konkurenca, ne predvideva dolgoročne rasti produktivnosti ter statično obravnava razmerja med državami v zunanji trgovini, brez upoštevanja učinkov odvracanja trgovine. Kot statičen model je usmerjen na poučevanje agregatnih koristi na ravni celotnega gospodarstva, ki se dosežejo zaradi boljše razporeditve proizvodnih dejavnikov, uvozne učinkovitosti in učinkov na pogoje menjave (Damijan et al., 2014).

Kot dodatna omejitev moje analize so **podatki**, ki izhajajo iz baznega leta 2004. Od takrat so se zgodile številne spremembe v svetovnem trgovinskem okolju, vključno s širitvijo EU s 25 na 28 držav, in sicer priključitev Bolgarije in Romunije leta 2007 in Hrvaške leta 2013. Mercosurju, na drugi strani, se je leta 2013 polnopravno pridružila Venezuela, ki še gre skozi proces sprejemanja skupne carinske tarife ter vzpostavitve nepopolne carinske unije. Znotraj Mercosurja velja prost pretok blaga in storitev z določenimi izjemami (Venezuela jih uveljavlja 225), ki so deležne domačega protekcionalizma in niso predmet medsebojne liberalizacije. Po podatkih UNCTADSTAT (2016) je leta 2014 izvoz Venezuele znotraj integracije dosegal le 2 % celotnega izvoza Venezuele, uvoz pa 18 %. V primeru treh najnovejših članic EU je slika precej drugačna, saj Bolgarija, Hrvaška in Romunija, po podatkih EUROSTAT (2016), izvažajo znotraj EU med 60 in 70 % svojega celotnega izvoza, uvažajo iz EU pa od 60 do 75 %. Poleg tega je potrebno omeniti, da je za Slovenijo Hrvaška med najpomembnejšimi trgovinskimi partnericami, v katero je leta 2015 izvozila skoraj 8 % celotne vrednosti svojega izvoza in uvozila 6 %.

4.6 Predpostavke analize in implementacija modela

Pri analizi sem uporabila splošno dostopno različico podatkov GTAP 7 Data Base iz leta 2008, ki temelji na referenčnem letu 2004 in zajema podatke iz 113 regij, 57 skupin proizvodov (sektorjev) in 5 proizvodnih dejavnikov. Podatke, ki so v osnovni različici agregirani v 10 regij, 10 sektorjev in 5 proizvodnih dejavnikov, sem za potrebo lastne simulacije s programom GTAPAgg 7 oblikovala v 10 novih regij in 17 sektorjev (podrobno v Prilogi 6). Proizvodne faktorje sem strnila v štiri osnovne kategorije, in sicer zemlja, naravni viri, kapital in delo (skupaj izobrazena in neizobrazena delovna sila).

Ker podatki GTAP temeljijo na baznem letu 2004, sem se z namenom dosežka boljšega rezultata simulacije odločila delno posodobiti bazo podatkov. V tem koraku sem izhajala iz študije Damijan et al. (2014) ter v svoji analizi naredila simulacijo vstopa Bolgarije, Hrvaške in Romunije v integracijo EU, s popolno liberalizacijo trgovine (100 % odpravo vseh *ad valorem* carin) med članicami, a brez zapiranja modela in uporabe t.i. operacije AlterTax. Namreč, po ugotovitvah Boyerja in Schuschnyja (2010) ter Damijana et al. (2014), simulacija integracije in v naslednjem koraku zapiranje modela, ki omogoča vzpostavitev novega ravnotežja, ni primerna, saj je do vstopa Bolgarije, Hrvaške in Romunije v EU prišlo po zadnjem letu osvežitve podatkov v GTAP. V primeru Venezuele se nisem odločila za

simulacijo vstopa slednje v Mercosur zaradi kompleksnosti liberalizacije trgovine znotraj slednjega ter ker sam proces še ni zaključen, kar pa ne bo vplivalo bistveno na moje rezultate, saj dosega menjava Venezuele znotraj integracije precej nizko stopnjo.

Tabela 15: Uporabljena scenarija pri analizi z GTAP 7

Scenarij	Predpostavke	
Scenarij 1	Popolna liberalizacija: 100 % odprava carinskih omejitev (<i>ad valorem</i> carin) med članicami EU in Mercosurjem	
Scenarij 2	Delna liberalizacija: 100 % odprava carinskih omejitev (<i>ad valorem</i> carin) med članicami EU in Mercosurjem z izključitvijo iz liberalizacije določenih skupin občutljivejših proizvodov	
	Občutljivejši proizvodi za EU: - Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo - Prehranska industrija - Pijače in tobaki izdelki	Občutljivejši proizvodi za Mercosur: - Tekstilna industrija - Kemična industrija - Vozila - Kovinska industrija - Stroji in oprema - Elektronske naprave

Simulacija je narejena na osnovi dveh scenarijev: popolne in delne liberalizacije trga (Tabela 15). Čeprav je popolna liberalizacija (100 % odprava vseh *ad valorem* carin) nerealna, mi tekom analize služi za primerjavo, kaj bi se zgodilo v primeru popolne medsebojne sprostitev trgovine. Pri drugem scenariju delno liberaliziram medsebojno trgovino EU–Mercosur in iz odprave carin enostransko izločim izbrane skupine občutljivejših proizvodov, kjer imata bloka nižje konkurenčne prednosti v primerjavi z nasprotno stranjo in ki jih posledično ne želita popolnoma liberalizirati, trgovanje ostalih skupin proizvodov pa sprostim, podobno kot pri prvem scenariju, s 100 % odpravo vseh *ad valorem* carin.

4.7 Predstavitev rezultatov simulacije

Simulacija kaže, da bi imela sklenitev prostotrgovinskega sporazuma majhne učinke na slovensko gospodarstvo. Skladno z rezultati, ki jih povzemam v Tabeli 16, bi sklenitev prostotrgovinskega sporazuma imela po obeh scenarijih pozitiven, vendar pa zelo nizek vpliv na **rast slovenskega agregatnega izvoza in uvoza**. Vsak izmed njiju bi se namreč povečal le za nekaj stotink odstotka (0,05–0,07 %). EU bi beležila 4-krat večji učinek na rast agregatnega izvoza in uvoza (0,23–0,26 %), medtem ko se bi Mercosurjev agregatni izvoz povečal za okoli 4 %, uvoz pa za okoli 9 %. Razlog za razhajanja in znatno višje rezultate v primeru Mercosurja gre pripisati predvsem pomenu, ki ga ima za Mercosur EU kot zunanjetrgovinska partnerica, saj le-ta izvozi v EU okoli šestino svojega celotnega izvoza in uvozi petino celotnega uvoza. Pomen Mercosurja je v agregatnem izvozu in uvozu EU in Slovenije znatno nižji. EU v Mercosur izvozi in uvozi le okoli odstotek svojega celotnega

izvoza in uvoza, v primeru Slovenije pa je delež na strani izvoza 0,3 %, na strani uvoza pa 1,2 % (UNCTADSTAT, 2016; EUROSTAT, 2016; SURS 2016).

Simulacija kaže, da bi bili **učinki sporazuma na BDP** izjemno nizki, skoraj zanemarljivi. Tako v primeru popolne kot delne liberalizacije bi bil učinek na gospodarsko rast v Sloveniji negativen, in sicer -0,03 % v primeru popolne in -0,02 % v primeru delne liberalizacije. Podobno bi bil učinek negativen tudi v primeru EU, vendar tudi v tem primeru praktično brezpredmeten. Na drugi strani bi imel Mercosur večje koristi od sklenitve sporazuma, BDP slednjega bi se po obeh scenarijih povečal za nekoliko več kot 2 % (Tabela 16). Rezultati simulacije kažejo, da bi bil za Slovenijo z vidika zunanje trgovine in gospodarske rasti ugodnejši scenarij delne liberalizacije, medtem ko bi Mercosur imel več koristi od popolne medsebojne sprostitev trga. V primeru EU so rezultati pokazali manjše znižanje BDP v primeru delne liberalizacije in večji izvoz in uvoz v primeru odprave vseh carinskih ovir. Dejansko pa rezultati nakazujejo, da carinske liberalizacije na ravni narodnogospodarskih agregatov ne bi bistveno občutili ne v Sloveniji ne v EU, saj podani rezultati veljajo za 10-letno obdobje.

Tabela 16: Učinki sporazuma EU–Mercosur na BDP in zunanjo trgovino Slovenije, EU in Mercosurja po obeh scenarijih v 10-letnem obdobju (v %)

Kazalec	Scenarij 1			Scenarij 2		
	Slovenija	EU	Mercosur	Slovenija	EU	Mercosur
Agregatni izvoz	0,062	0,255	4,108	0,068	0,248	3,789
Agregatni uvoz	0,050	0,238	9,060	0,057	0,229	8,497
BDP	-0,028	-0,057	2,287	-0,021	-0,055	2,191

Vir: Lastni simulaciji v GTAP 7, 2016.

V Tabeli 17 prikazujem rezultate simulacije glede **učinkov na dodano vrednost po posameznih panogah**. Rezultati kažejo, da bi po obeh scenarijih liberalizacija imela negativne učinke za več kot polovico panog, in sicer za 10 od skupaj 17 panog. Učinki so, kljub negativnemu predznaku, v vseh panogah zelo majhni, saj je potrebno upoštevati, da so napovedani za 10-letno obdobje. Največje znižanje dodane vrednosti bi se v primeru popolne liberalizacije zgodilo v panogi prehranske industrije, kjer bi negativni učinek znašal dobre 4 desetinke odstotka. Nekaj stotink odstotka izgube bi beležila lesna industrija, pijače in tobak, kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo, tekstila industrija, gradbeništvo, finančne storitve, energenti in rudnine ter ostale storitve. Med pozitivnimi učinki najvišjo, a v vsakem primeru zelo nizko vrednost dosega panoga stroji in oprema (0,45 %) ter ostala predelovalna industrija (0,29 %). Učinek bi bil pozitiven tudi za kovinsko industrijo, industrijo vozil, elektronskih naprav, kemične industrije in prevoza. Podobno sliko kaže tudi drugi scenarij, ki za razliko od prvega, beleži znižanje dodane vrednosti tudi v panogi prometa in pozitivno v tekstilni industriji (Tabela 17).

Količnik med cenami domačih in uvoženih proizvodov se je v vseh panogah, z izjemo kmetijstva, ribištva in gozdarstva, povečal. To pomeni, da so se cene doma proizvedenih dobrin v primerjavi z uvoženimi povečale, kar posledično znižuje konkurenčne prednosti slovenskega blaga na svetovnem trgu, čeprav pa dejansko gledano so te višine sprememb tako nizke, da ne vplivajo bistveno na zunanjetrgovinsko poslovanje. Najvišjo rast domačih cen beleži prehrabna industrija (0,27 %), pri ostalih panogah pa se višina v obeh scenarijih giblje med 0,01 in 0,09 %.

Tabela 17: Učinek sorazuma na dodano vrednost in količnik med domačimi in uvoznimi cenami Slovenije po panogah po obeh scenarijih v 10-letnem obdobju (v %)

Panoga	Dodana vrednost		Količnik med domačimi in uvoznimi cenami	
	Scenarij 1	Scenarij 2	Scenarij 1	Scenarij 2
Kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo	-0,030	-0,031	-0,269	-0,272
Energenti in rudnine	-0,015	-0,020	0,009	0,012
Prehrabna industrija	-0,443	-0,444	0,246	0,250
Pijače in tobačni izdelki	-0,034	-0,031	0,081	0,085
Tekstilna industrija	-0,026	0,033	0,034	0,030
Kemična industrija	0,009	0,004	0,027	0,027
Lesna in papirna industrija	-0,068	-0,084	0,032	0,035
Vozila	0,029	0,027	0,011	0,014
Kovinska industrija	0,066	0,080	0,019	0,021
Stroji in oprema	0,446	0,432	0,014	0,017
Elektronske naprave	0,029	0,022	0,020	0,023
Ostala predelovalna industrija	0,293	0,287	0,020	0,023
Gradbeništvo	-0,025	-0,023	0,026	0,028
Finančne storitve	-0,021	-0,022	0,024	0,029
Prevoz	0,004	-0,004	0,031	0,035
Poslovne in komunikacijske storitve	-0,009	-0,011	0,010	0,015
Ostale storitve	-0,015	-0,016	0,013	0,018

Vir: Lastni simulaciji v GTAP 7, 2016.

Povsem pričakovano je simulacija pokazala, da bi liberalizacija trga z Mercosurjem prinesla Sloveniji **povečanje bilateralnega izvoza in uvoza z Mercosurjem**. Skladno s Tabelo 18 bi bil učinek odprave carin na slovenski izvoz v države Mercosurja pozitiven, slednji bi se v 10-ih letih povečal 59,97–60,45 %, slovenski uvoz iz Mercosurja pa 58,54–59,13 %. Ugodnejši bilateralni rezultat bi seveda dosegli v primeru popolne liberalizacije. Zaradi učinka preusmerjanja trgovine iz dražjih na cenejše trge znotraj območja sporazuma je zaznati nekoliko upad uvoza in izvoza Slovenije iz EU in iz tretjih držav. V primeru delne liberalizacije bi EU v odnosu do Slovenije manj izgubila, medtem ko bi bil za tretje države ugodnejši scenarij popolne liberalizacije. Skupni agregatni izvoz in uvoz Slovenije ostaneta po obeh scenarijih pozitivna in se gibljeta na strani izvoza med 6 in 7, na strani uvoza pa med 5 in 7 stotinkami odstotka. Tukaj je potrebno še enkrat poudariti, da so rezultati

simulirani na obdobje desetih let in čeprav se bilateralna menjava med Slovenijo in Mercosurjem konsistentno poveča, slednja ne prispeva ravno veliko k povečanju agregatnega izvoza in uvoza Slovenije. Razlog je v nizkem tržnem deležu, ki ga imajo države Mercosurja v slovenski zunanji trgovini.

Tabela 18: Učinek sporazuma na izvoz in uvoz Slovenije po izbranih trgih po obeh scenarijih v 10-letnem obdobju (v %)

Država/regija	Izvoz		Uvoz	
	Scenarij 1	Scenarij 2	Scenarij 1	Scenarij 2
Skupaj	0,062	0,068	0,050	0,057
- v Mercosur	60,445	59,966	59,125	58,543
- v EU	-0,186	-0,169	-0,182	-0,165
- v tretje države	-0,138	-0,150	-0,132	-0,144

Vir: Lastni simulaciji v GTAP 7, 2016.

V Tabeli 19 predstavljam učinke simulacije na obseg slovenskega **panožnega izvoza in uvoza**. Rezultati simulacije kažejo, da bi imela liberalizacija pri obeh scenarijih negativne učinke za skoraj polovico izvoznih panog. Skladno s Tabelo 19 bi, v primeru popolne liberalizacije, največji padec obsega izvoza utrpela prehrambna industrija (-3,3 %) in kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo (-1,5 %). Sporazum bi imel, skladno z izvedeno simulacijo, negativni učinek tudi na izvoz pijač, izdelkov lesne in papirne industrije in večine storitvenih panog, z izjemo prevoza. Na drugi strani bi pa, skladno s Tabelo 19, po zaslugi sprostitev trga bile deležne pozitivnih učinkov v obliki povečanja izvoza ostala predelovalna industrija (1,2 %), stroji in oprema, elektronske naprave in kovinska industrija (med 0,2 in 0,5 %). Pozitiven učinek na rast izvoza (nekaj stotink odstotka) bi beležile tudi panoge vozil, kemične, tekstilne industrije, energentov. Podobni rezultati so v primeru delne liberalizacije, z razliko energentov, ki imajo negativen predznak. Na stani uvoza rezultati simulacije kažejo na rast uvoza v vseh primerih z le eno izjemo, in sicer panoge kmetijstva, ribištva in gozdarstva. V tej kategoriji bi se panožni uvoz, v primeru liberalizacije, znižal za šest desetink odstotka. Največjo rast obsega uvoza beleži prehrambna industrija (0,5 %) in stroji in oprema (0,2 %). Rezultati simulacije kažejo pri vseh ostalih panogah povečanje uvoza v višini nekaj stotink odstotnih točk (Tabela 19).

Rezultati izvedene simulacije tudi kažejo, da bo imela Slovenija pozitivno **trgovinsko bilanco** v skupini stroji in opreme, v panogi kovinske industrije, ostale predelovalne industrije, kemične industrije, vozil, elektronskih naprav, prevoza, kjer ima dobro razvito industrijo in beleži pomembne konkurenčne prednosti. Na drugi strani pa je Slovenija primorana več uvoziti, kot izvoziti, predvsem v delovno intenzivnejših panogah prehranske industrije, kmetijstva, ribištva in gozdarstva ter v storitvenih panogah (GTAP 7, 2016).

Tabela 19: Učinek sporazuma na obseg izvoza in uvoza Slovenije po panogah po obeh scenarijih v 10-letnem obdobju (v %)

Panoga	Izvoz		Uvoz	
	Scenarij 1	Scenarij 2	Scenarij 1	Scenarij 2
Kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo	-1,506	-1,533	-0,559	-0,561
Energenti in rudnine	0,038	-0,007	0,033	0,048
Prehrabna industrija	-3,250	-3,262	0,464	0,474
Pijače in tobačni izdelki	-0,209	-0,181	0,070	0,077
Tekstilna industrija	0,044	0,171	0,061	0,078
Kemična industrija	0,058	0,051	0,031	0,031
Lesna in papirna industrija	-0,099	-0,126	0,051	0,055
Vozila	0,060	0,059	0,022	0,025
Kovinska industrija	0,217	0,260	0,071	0,081
Stroji in oprema	0,502	0,488	0,206	0,202
Elektronske naprave	0,242	0,228	0,035	0,042
Ostala predelovalna industrija	1,232	1,205	0,051	0,065
Gradbeništvo	-0,124	-0,135	0,025	0,033
Finančne storitve	-0,087	-0,105	0,028	0,036
Prevoz	0,048	0,027	0,034	0,041
Poslovne in komunikacijske storitve	-0,009	-0,028	0,009	0,018
Ostale storitve	-0,076	-0,094	0,020	0,032

Vir: Lastni simulaciji v GTAP 7, 2016.

Pri proučevanju učinkov sporazuma na **zaposlenost** je potrebno opozoriti, skladno z ugotovitvami tudi drugih avtorjev (Damijan et al., 2014; Damijan & Kostevc, 2015), da model GTAP izhaja iz predpostavke polne zaposlenosti, kar pomeni, da v okviru posameznega gospodarstva/regije ne predvideva pojava brezposelnosti, saj se v primeru zunanjih šokov in povečanja konkurence zaposleni iz manj konkurenčnih in prizadetih panog prerazporedijo v bolj konkurenčne in perspektivne panoge. Zunanji šok odprave carin bi seveda različno vplival na panožno povpraševanje po delovni sili. Simulacija je pokazala, kot vidimo v Tabeli 20, da bi se v primeru popolne liberalizacije povečalo povpraševanje po zaposlenih v panogah strojev in opreme in ostale predelovalne industrije (za nekaj desetink odstotnih točk), pa tudi v kovinski industriji, pri vozilih, električnih napravah in v kemični industriji. Ostale panoge bi se soočile s padcem povpraševanja. Podobni rezultati so v primeru delne liberalizacije, z razliko tekstilne in kovinske industrije. V prvi bi se glede na drugi scenarij povečalo povpraševanje po zaposlenih, pri drugi pa zmanjšalo.

S preračunom spremembe povpraševanja po delovni sili na število zaposlenih, pri čemer sem uporabila podatke SURS o povprečnem številu zaposlenih v posameznih panogah, sem prišla do ugotovitve, da bi se skupno število zaposlenih po obeh scenarijih nekoliko znižalo, in sicer 29–35 zaposlenih. Z vidika zaposlenosti bi bila ugodnejša popolna liberalizacija. Tudi tu je potrebno upoštevati, da so izračuni narejeni za 10-letno obdobje.

Tabela 20: Učinek sporazuma na zaposlenost v Sloveniji po obeh scenarijih v 10-letnem obdobju (v %)

Panoga	Sprememba povpraševanja po delovni sili	
	Scenarij 1	Scenarij 2
Kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo	-0,042	-0,045
Energenti in rudnine	-0,022	-0,029
Prehrabna industrija	-0,449	-0,451
Pijače in tobačni izdelki	-0,040	-0,038
Tekstilna industrija	-0,027	0,032
Kemična industrija	0,002	-0,004
Lesna in papirna industrija	-0,072	-0,089
Vozila	0,026	0,023
Kovinska industrija	0,062	0,075
Stroji in oprema	0,442	0,428
Elektronske naprave	0,024	0,016
Ostala predelovalna industrija	0,288	0,281
Gradbeništvo	-0,031	-0,030
Finančne storitve	-0,026	-0,028
Prevoz	-0,004	-0,014
Poslovne in komunikacijske storitve	-0,018	-0,022
Ostale storitve	-0,019	-0,020

Vir: Lastni simulaciji v GTAP 7, 2016.

4.8 Primerjava rezultatov z obstoječimi študijami in odgovori na raziskovalna vprašanja

Rezultati, ki sem jih pridobila s simulacijo, so **precej skladni z rezultati drugih študij**, ki so bile izvedene na ravni EU in Mercosurja. Moja simulacija kaže, da bi se v primeru sklenitve sporazuma znižal tako slovenski kot evropski BDP. Podoben rezultat sta na ravni EU dobila Boyer in Schuschny (2010). Tako bilateralni kot agregatni izvoz in uvoz se v moji študiji povečata, enako so ugotovili avtorji Kirkpatrick in George (2009), Boyer in Schuschny (2010), Burrell et al. (2011), Thelle in Sunesen (2011) in Estrades (2012). Višine sprememb, ki so jih posamezni avtorji dobili, so seveda različne, vendar pa gredo v isti smeri in so skladni tudi z mojimi rezultati in ugotovitvami.

S pomočjo rezultatov simulacije lahko odgovorim na v začetku postavljena raziskovalna vprašanja. **Prvo raziskovalno vprašanje** se dotika tematike, kako bi sprostitev zunanje trgovine in znižanje oz. odprava uvozno-izvoznih omejitev z Mercosurjem vpliva na obseg slovenske zunanje trgovine. Nanj odgovarjam, da bi sprostitev zunanje trgovine in odprava uvozno-izvoznih omejitev z Mercosurjem, skladno s simulacijo, imela ugoden, a zelo majhen vpliv na skupno slovensko zunanjo trgovino, pri čemer bi se, skladno z izvedeno simulacijo, slovenski agregatni izvoz v desetletnem obdobju glede na različna scenarija povečal za 0,06 oz. 0,07 %. Učinek liberalizacije bi bil pozitiven tudi za agregatni uvoz, ki

se bi povečal za 0,05 oz. 0,06 %. Delna liberalizacija bi bila za slovenski agregatni izvoz in uvoz ugodnejša od popolne, saj bi se slednji povečali v večji meri kot v primeru popolne liberalizacije.

Drugo raziskovalno vprašanje odpira temo, če bi lahko bil sporazum spodbuda za večjo diverzifikacijo slovenske zunanje trgovine, saj Slovenija kar tri četrtine svoje menjave opravi z EU, in ali bi se ob sprejetju sporazuma del menjave preusmeril na Mercosur. Na to vprašanje odgovarjam pritrdilno. Ugotavljam, da bi sporazum lahko bil spodbuda za večjo diverzifikacijo slovenske zunanje trgovine in delno preusmeritev slednje iz EU na druge trge, tj. na trg Mercosurja. Simulacija je namreč pokazala, da bi se v primeru sprejetja sporazuma del menjave preusmeril iz EU in iz tretjih držav na trg Mercosurja, se pravi iz dražjih virov zunaj sporazuma na cenejše vire znotraj sporazuma. Simulacija je pokazala, da bi se tako bilateralni izvoz kot uvoz na relaciji Slovenija–Mercosur v primeru sprejetja sporazuma v desetletnem obdobju povečala za okoli 60 %, ravno na račun preusmerjanja trgovine. Ob tem je zaznati blažje znižanje uvoza in izvoza iz EU in tretjih držav.

Tretje raziskovalno vprašanje se usmerja na narodnogospodarsko področje, in sicer na to, kakšen vpliv bi imel sporazum na gospodarsko rast v Sloveniji. Simulacija je pokazala, da bi bili učinki sporazuma na slovenski BDP sicer negativni (med -0,02 in -0,03 % v desetletnem obdobju), vendar tako izjemno nizki, da bi bili skoraj zanemarljivi, tako da carinske liberalizacije na ravni narodnogospodarskih agregatov ne bi bistveno občutili.

Četrto raziskovalno vprašanje odpira tematiko, kakšen vpliv bi imel sporazum na delovno silo in na zaposlenost v Sloveniji. Nanj odgovarjam, da bi sporazum, skladno s simulacijo, ugodno vplival na rast zaposlenosti v sektorjih, kjer ima Slovenija konkurenčne prednosti (stroji in oprema, avtomobilska industrija, električne naprave in kemična industrija), na račun zmanjšanja povpraševanja po zaposlenih v prehranbnem sektorju in drugih delovno intenzivnejših panogah.

Peto raziskovalno vprašanje je sektorsko usmerjeno in odpira tematiko, kakšen vpliv bi imel sporazum na slovenski izvoz električnih strojev in opreme (ki so glavni izvozni artikli slovenskih podjetij v te države) ter na slovenski uvoz prehranbnih izdelkov (ki so naši glavni uvozniki s tega območja). Prišla sem do ugotovitve, da bi sporazum, skladno s simulacijo, pripomogel k dvigu obsega celotnega slovenskega izvoza električnih strojev in opreme, ki so glavni izvozni artikli slovenskih podjetij v države Mercosurja, in sicer za 0,23 oz. 0,24 % v desetletnem obdobju. Na drugi strani so rezultati simulacije pokazali, da bi se povečal tudi celoten slovenski uvoz prehranbnih izdelkov, ki so naši glavni uvozniki s tega območja, in sicer za 0,46 oz. 0,47 %.

SKLEP

Medsebojna menjava med Slovenijo in petimi državami Mercosurja je leta 2015 dosegla skupno vrednost 240 milijonov EUR, od tega uvoz 180, izvoz pa 60 milijonov EUR, kar predstavlja okoli 2,4 % slovenske menjave izven EU. Zaradi svoje velikosti je med državami Mercosurja najpomembnejša slovenska trgovinska partnerica Brazilija. Leta 2015 je slovenski izvoz na brazilski trg dosegel okoli 60 % celotnega slovenskega izvoza na trg Mercosurja in 97 % celotnega uvoza s tega območja. Pri tem pa je potrebno izpostaviti, da je za menjavo Slovenija–Mercosur značilna nizka diverzifikacija, kar posledično vpliva tudi na večja nihanja in nekonstantnost menjave same. Panožno gledano so bili vseskozi v obdobju zadnjih 15-ih let glavni izvozni artikli Mercosurja v Slovenijo predvsem kmetijski pridelki in surovine, torej proizvodi nižje dodane vrednosti, medtem ko Slovenija izvažala v Mercosur pretežno proizvode z višjo in visoko dodano vrednostjo, ki so rezultat predelovalnih dejavnosti (električni stroji in naprave, igrače in športni rekviziti, farmacevtski proizvodi in stroji in naprave). Slovenija ne beleži vhodnih TNI iz držav Mercosurja, sama je kot investitorica prisotna le na trgu Brazilije z 2 milijonoma izhodnih TNI.

EU se že od leta 1999 pogaja z Mercosurjem o sklenitvi pridružitvenega sporazuma, katerega cilj je vzpostavitev območja proste trgovine med stranema, s poudarkom na ekonomskih in trgovinskih vprašanjih, ki poleg blaga vključujejo tudi storitve, javna naročila, pravice intelektualne lastnine, politiko konkurence in mehanizem reševanje sporov, področje krepitve institucionalne zasnove Mercosurja, trajnostnega razvoja ter sodelovanje na področju pravosodja in varnosti. Ko bo sklenjen, bo sporazum celovit in poglobljen ter bo presegal meje prostotrgovinskega sporazuma. Stališči EU in Mercosurja sta precej različni in nasprotujoči, saj izhajajo iz drugačnih perspektiv in interesov. EU si v okviru sklenitve sporazuma prizadeva zaščititi domače kmetijstvo, kjer zaostaja za Mercosurjem, na drugi strani pa zahteva sprostitev trga za industrijske proizvode, storitve, javna naročila in pravice intelektualne lastnine, kjer ima v primerjavi z Mercosurjem konkurenčne prednosti. Mercosurjeva pozicija je ravno nasprotna. Maja 2016 sta si strani, prvič po letu 2004, dvostransko izmenjali ponudbi o dostopu na trg, kar je vzbudilo upanje, da bi lahko v kratkem prišlo do podpisa sporazuma, seveda ob predpostavki, da bosta novi ponudbi obojestransko sprejemljivi.

V magistrskem delu se ukvarjam s preučitvijo učinkov sklenitve sporazuma EU–Mercosur na slovensko gospodarstvo. Glavne ugotovitve, ki iz moje analize izhajajo, so, da bo sporazum imel zelo majhen vpliv na narodnogospodarske agregate Slovenije, pri čemer bi se, skladno z izvedeno simulacijo, slovenski agregatni izvoz v desetletnem obdobju povečal 0,06–0,07 %, uvoz pa 0,05–0,06 %. Odprava carin bi ugodno vplivala na povečanje slovenskega bilateralnega izvoza in uvoza iz Mercosurja (oba bi se v desetih letih povečala za okoli 60 %), pri čemer pa bi prišlo tudi do preusmerjanja trgovine iz dražjih virov EU in tretjih držav na cenejše vire na trg Mercosurja. Delna liberalizacija bi bila za slovenski agregatni izvoz ugodnejša od popolne, saj bi se slednji povečal v večji meri kot v primeru

popolne liberalizacije. Največjih pozitivnih učinkov liberalizacije trga, v obliki povečanja izvoza, bi beležile panoge ostala predelovalna industrija (1,2 %), stroji in oprema, elektronske naprave in kovinska industrija (0,2–0,5 %), ki so istočasno tudi glavni slovenski izvozni artikli na trg Mercosurja. Pozitiven učinek na rast izvoza (nekaj stotink odstotka) bi zaznale tudi panoge vozil, kemične, tekstilne industrije, energentov. Na drugi strani bi utrpeli padec obsega izvoza prehrabna industrija (-3,3 %) in kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo (-1,5 %), pijače, izdelki lesne in papirne industrije in večine storitvenih panog, z izjemo prevoza. Sprostitev trga bi imela pozitiven vpliv na obseg uvoza v vseh panogah z izjemo kmetijstva, ribištva in gozdarstva. Največjo rast obsega uvoza bi bila deležna prehrabna industrija in stroji in oprema.

Simulacija je pokazala, da bi bili učinki sporazuma na slovenski BDP sicer negativni (med -0,02 in -0,03 % v desetletnem obdobju), vendar tako izjemno nizki, da bi bili skoraj zanemarljivi, tako da carinske liberalizacije na ravni narodnogospodarskih agregatov ne bi bistveno občutili. Seveda bi liberalizacija imela različne učinke na domače proizvodne panoge. Med pozitivnimi učinki bi najvišjo, a še vedno precej nizko vrednost dosegla panoga stroji in oprema (0,45 %) ter ostala predelovalna industrija (0,29 %). Pozitiven učinek bi bil tudi za kovinsko industrijo, industrijo vozil, elektronskih naprav, kemične industrije in prevoza. Liberalizacija bi sicer imela negativne učinke za več kot polovico panog, vendar je pri tem potrebno opozoriti, da so simulirani učinki, kljub negativnemu predznaku, v vseh panogah zelo nizki, saj so napovedani za 10-letno obdobje. Znižanje dodane vrednosti bi v primeru popolne liberalizacije občutili v panogi prehrabne industrije (okoli 4 desetinke odstotka), nekaj stotink odstotka izgube bi beležila lesna industrija, pijače in tobak, kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo, tekstila industrija, gradbeništvo, finančne storitve, energenti in rudnine ter ostale storitve. Obenem je simulacija pokazala, da bi se v primeru liberalizacija povečale cene doma proizvedenih dobrin v primerjavi z uvoženimi izdelki, kar bi posledično nekoliko znižalo konkurenčne prednosti slovenskega blaga na svetovnem trgu. Seveda so višine sprememb tako nizke, da ne bi vplivajo bistveno na slovensko konkurenčnost in zunanjetrgovinsko poslovanje. Pri vsem tem bi se povpraševanje po delovni sili nekoliko povečalo v uspešnejših sektorjih (stroji in oprema, avtomobilska industrija, električne naprave in kemična industrija) ter zmanjšalo v prehrabnem sektorju in drugih delovno intenzivnejših panogah. Učinki na zaposlenost bi bili precej nizki.

Zaključim lahko, da bi sporazum z liberalizacijo medsebojne trgovine na ravni EU–Mercosur ter znotraj tega Slovenije–Mercosur sicer lahko prispeval k povečanju bilateralne menjave med stranema, vendar na drugi strani pa ni za pričakovati večjih pretresov na ravni narodnega gospodarstva, agregatne menjave in učinka na zaposlenost.

LITERATURA IN VIRI

1. *About G20*. Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu http://www.g20.org/English/aboutg20/AboutG20/201511/t20151127_1609.html
2. *Acuerdos Comerciales Vigentes*. Najdeno 19. maja 2016 na spletnem naslovu <http://apc.mef.gub.uy/712/3/areas/acuerdos-comerciales-vigentes-Pol%C3%ADtica-Comercial,Acuerdos,Comercio.html>
3. *Adhesión de Bolivia al MERCOSUR es aprobada en Uruguay*. Najdeno 22. februarja 2016 na spletnem naslovu http://www.parlamentodelmercosur.org/innovaportal/v/8430/1/parlasur/adhesion_de_bolivia_al_mercosur_es_aprobada_en_uruguay.html
4. *Agreements*. Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/agreements/#_europe
5. Ahearn, R. J. (2011, 3. marec). *Europe's Preferential Trade Agreements: Status, Content, and Implications*. Washington: Congressional Research Service.
6. Albuquerque, J. A. G., & Lohbauer, C. (2013). New and Old Challenges of the Trade Agreement between the European Union and Mercosur. V *Mercosur European Union Dialogue* (str. 18–26). Brasília: Brazilian Trade and Investment Promotion Agency.
7. *Alto Representante General del MERCOSUR – Introducción*. Najdeno 25. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.mercosur.int/innovaportal/v/5635/2/innova.front/alto-representante-general-del-mercosur---introduccion>
8. Álvarez, M. (2011, november). *Los 20 años del MERCOSUR: una integración a dos velocidades*. Santiago: Naciones Unidas CEPAL.
9. *Argentina Overview*. Najdeno 20. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.worldbank.org/en/country/argentina/overview>
10. Argentina. (b.l.). V *Encyclopædia Britannica online*. Najdeno 29. maja 2016 na spletni strani <http://www.britannica.com/place/Argentina>
11. Arieti, S. A. (2006). The Role of MERCOSUR as a Vehicle of Latin American Integration. *Chicago Journal of International Law*, 6(2). 760–773.
12. Armagnague, J. F., Barón Knoll, S., Daracat, M. V., Lanci, L. N., Ramella, S. T., & Roig, E. F. (2007). *Estudios sobre el MERCOSUR*. Mendoza: Ediciones Jurídicas Cuyo.
13. *Arrangements list*. Najdeno 5. marca 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_duties/rules_origin/preferential/article_779_en.htm
14. Arroyo, L. (2016, 26. marec). Mercosur: a Regional Bloc Fighting Off Imperialism. *Telesur*. Najdeno 25. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.telesurtv.net/english/analysis/Mercosur-a-Regional-Bloc-Fighting-Off-Imperialism-20141213-0025.html>
15. Baldwin, R., & Wyplosz, C. (2015). *The Economics of the European Integration* (5th ed.). Maidenhead: McGraw-Hill Education.
16. Banco Interamericano del Desarrollo-Instituto para la Integración de América Latina y el Caribe (BID–INTAL). (2007, januar). *Informe MERCOSUR N°11*. Buenos Aires: BID–INTAL.

17. Banco Interamericano del Desarrollo–Instituto para la Integración de América Latina y el Caribe (BID–INTAL). (2015, november). *Informe MERCOSUR N°20*. Buenos Aires: BID–INTAL.
18. Banka Slovenije. (2015, oktober). *Neposredne naložbe 2014*. Ljubljana: Banka Slovenije.
19. Bartesaghi, I. (2015a, april). *Informes sobre Integración Económica (ISIE). N°1*. Montevideo: Universidad Católica del Uruguay.
20. Bartesaghi, I. (2015b, avgust). *Informes sobre Integración Económica (ISIE). N°2*. Montevideo: Universidad Católica del Uruguay.
21. Bartesaghi, I. (2015c, oktober). *Algunas reflexiones sobre el Mercosur Propuestas para una necesaria reformulación. Análisis & Perspectivas, n°3*. Santiago de Chile: Konrad-Adenauer-Stiftung.
22. Bartesaghi, I., & Pereira, M. E. (2016). La Cohesión Regional en los Procesos de Integración en América Latina y el Caribe. *Journal of Technology Management & Innovation*, 11(1), 93–101.
23. Bermúdez Torres, C. A. (2011, maj–avgust). Mercosur Y Unasur: UNA MIRADA A LA INTEGRACIÓN REGIONAL A COMIENZOS DEL SIGLO XXI. *Análisis político*, 24(72), 115–131.
24. Bierbrauer, E. (2015, oktober). Trgovinski režimi, ki se uporabljajo v državah v razvoju. *Evropski parlament*. Najdeno 21. februarja 2016 na spletnem naslovu http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sl/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.2.3.html
25. *Bolivia ingresa al MERCOSUR*. Najdeno 22. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.mercosur.int/innovaportal/v/6923/2/innova.front/bolivia-ingresa-al-mercotur>
26. Bologna, N. (2003, 15. oktober). Comparación entre la Unión Europea y el Mercosur – desde un enfoque económico institucional. *Historia Actual On Line*, 2, 7–22.
27. Bouzas, R. (2008). Regional Governance Institutions, Asymmetries, and Deeper Integration in MERCOSUR. V J. S. Blyde, E. Fernández-Arias & P. Giordano (ur.), *Deepening Integration in MERCOSUR. Dealing with Disparities* (str. 355-380). New York: Inter-American Development Bank.
28. Bouzas, R., Da Motta Veiga, P., & Torrent, R., (2002). *In-depth analysis of Mercosur integration, its prospectives and the effects thereof on the market access of EU goods, services and investment*. Barcelona: University of Barcelona – Science Park of Barcelona.
29. Boyer, I., & Schuschny, A. (2010, april). *Quantitative assessment of a free trade agreement between Mercosur and the European Union*. Santiago de Chile: United Nations.
30. Brazil. (b.l.). V *Encyclopædia Britannica online*. Najdeno 29. maja 2016 na spletni strani <http://www.britannica.com/place/Brazil>

31. *Brazil's Dilma Rousseff to face impeachment trial*. BBC. (2016, 12. maj). Najdeno 20. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-36273916>
32. Burrell, A., Ferrari, E., Gonzáles Melado, A., Himics, M., Michalek, J., Shreshta, S., & Van Doorslaer, B. (2011). *Potential EU–Mercosur Free Trade Agreement: Impact Assessment. Volume 1: Main results*. Luxemburg: Publications Office of the European Union.
33. Caetano, G., & Bartesaghi, I. (2014, januar–junij). La agenda externa del Mercosur y las negociaciones con la Unión Europea: ¿La última oportunidad? *Aldea Mundo*, 19(37), 9–24.
34. Carciofi, R. (2007, januar). *Los procesos de integración de América Latina y el Caribe en la encrucijada: Perspectivas de futuro. Conclusiones del seminario CEPAL–OBREAL–BID–INTAL*. Barcelona: BID–INTAL.
35. Casanova, L. (2013). Private Sector Ties between Latin America and Europe. V *Mercosur European Union Dialogue* (str. 27–35). Brasília: Brazilian Trade and Investment Promotion Agency.
36. Chudnovsky, D. (ur.). (2001). *El boom de inversión extranjera directa en el Mercosur*. Madrid: Siglo XXI de Argentina Editores.
37. Chudnovsky, D., & López, A. (2007, avgust). Inversión extranjera directa y desarrollo: la experiencia del Mercosur. *Revista de la CEPAL*, n. 92. (7–23).
38. *Comisión Económica para América Latina y el Caribe. Bases de Datos y Publicaciones Estadísticas (CEPALSTAT). Portada*. Najdeno 15. maja 2016 na spletnem naslovu http://estadisticas.cepal.org/cepalstat/WEB_CEPALSTAT/Portada.asp
39. *Country and Lending Groups*. Najdeno 20. maja 2016 na spletnem naslovu <http://data.worldbank.org/about/country-and-lending-groups>
40. *Country Ranking. 2016 Index of Economic Freedom*. Najdeno 6. junija 2016 na spletnem naslovu <http://www.heritage.org/index/ranking>
41. Czinkota, M. R., Ronkainen, I. A., & Moffett, M. H. (2005). *International Business* (7th ed.). Mason: South-Western, Thomson Corporation.
42. Damijan, J. P., & Kostevc, Č. (2015, september). *Vpliv Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) na slovensko gospodarstvo*. Ljubljana: Center poslovne odličnosti Ekonomske fakultete.
43. Damijan, J. P., Kostevc, Č., & Redek, T. (2014, november). *Vpliv Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) na slovensko gospodarstvo*. Ljubljana: Center poslovne odličnosti Ekonomske fakultete.
44. De Lombaerde, F., Mattheis, F., & Vanfraechem, C. (2010). MERCOSUR Compared. V M. T. Franca Filho, L. Lixinski & M. B. Olmos Giupponi (ur.), *The Law of MERCOSUR* (str. 165–190). Portland: Hart Publishing.
45. De Melo, J. (2015). *Developing Countries in the World Economy. World Scientific Studies in International Economics*. New Jersey: World Scientific Publishing Company.

46. De Micco, P., & Rey B. (2015, september). Evropska sosedstva politika. Najdeno 2. aprila 2016 na spletnem naslovu http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sl/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.5.4.html
47. Dreyzin de Klor, A. (2010). The Legal-Institutional Structure of MERCOSUR. V M. T. Franca Filjo, L. Lixinski & M. B. Olmos Giupponi (ur.), *The Law of MERCOSUR* (str. 29–56). Portland: Hart Publishing.
48. Dri, E. (b.l.) *La Integración del MERCOSUR: Análisis del Proceso de Negociación del Tratado de Asunción. Working paper 46*. Buenos Aires: Centro Argentino de Estudios Internacionales.
49. Duina, F. (2006). *The Social Construction of Free Trade: The European Union, NAFTA, and Mercosur*. Princeton: Princeton University Press.
50. Durán Lima, J., Herrera, R., Lebret, P., & Exheverría, M. (2014). *Latin America-European Union cooperation. A partnership for development*. Santiago: United Nations ECLAC.
51. *Mercosur: la integración fallida. El País*. (2016, 26, marec). Najeno 29. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.elpais.com.uy/economia/noticias/mercosur-integracion-fallida-desafios-debes.html>
52. *En pocas palabras*. Najdeno 22. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.mercosur.int/innovaportal/v/3862/4/innova.front/en-pocas-palabras>
53. Estrades, C. (2012, februar). Is MERCOSUR external agenda pro-poor? An assessment of the EU–MERCOSUR free trade agreement on Uruguayan poverty applying MIRAGE. Najdeno 19. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.cepal.org/sites/default/files/events/files/documento_carmen_estrades_ifpri.pdf
54. *EU position in world trade*. Najdeno 24. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://ec.europa.eu/trade/policy/eu-position-in-world-trade/>
55. *EU Relations with Mercosur*. Najdeno 22. februarja 2016 na spletnem naslovu http://eeas.europa.eu/mercosur/index_en.htm
56. *European Commission Statistical Database (EUROSTAT)*. Najdeno 25. marca 2016 na spletnem naslovu <http://ec.europa.eu/eurostat/data/statistics-a-z/abc>
57. *Evolución del Sistema de Solución de Controversias*. Najdeno 19. aprila 2016 na spletnem naslovu http://www.tprmercosur.org/es/hist_controv.htm
58. Evropska komisija. (2002, maj). *Unión Europea – Mercosur. Una Asociación para El Futuro*. Montevideo: Comisión Europea.
59. Evropska komisija. (2004, 29. september). *EU–Mercosur: EU presents its completed offer to Mercosur in on-going trade talks*. Brussels: European Commission. Najdeno 1. junija 2016 na spletnem naslovu http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2004/september/tradoc_119163.pdf
60. Evropska komisija. (2007, 2. avgust). *Mercosur. Regional Strategy Paper 2007–2013*. Brussels: European Commission.
61. Evropska komisija. (2010, 13. september). EU Trade Commissioner Karel De Gucht travels to Argentina and Brazil to discuss EU–Mercosur trade negotiations. *European Commission*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu

- <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=613&title=EU-Trade-Commissioner-Karel-De-Gucht-travels-to-Argentina-and-Brazil-to-discuss-EU-Mercosur-trade-negotiations>
62. Evropska komisija. (2011a). *Impact assessment of a possible free trade agreement (FTA) between the EU and Mercosur: a microeconomic approach based on Farm Accountancy Data Network (FADN) data*. Brussels: European Commission – Directorate-General for Agriculture and Rural Development.
  63. Evropska komisija. (2011b, 4. februar). El Comisario de Comercio de la UE hablará de las negociaciones del Mercosur en Paraguay y Uruguay. *European Commission*. Najdeno 31. maja 2016 na spletnem naslovu http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-130_es.htm
  64. Evropska komisija. (2011c, 18. marec). Statement of the EU and MERCOSUR after the 4th round of negotiations on the future Association Agreement between both regions. *European Commission*. Najdeno 31. maja 2016 na spletnem naslovu <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=686&title=Statement-of-the-EU-and-MERCOSUR-after-the-4th-round-of-negotiations-on-the-future-Association-Agreement-between-both-regions>
  65. Evropska komisija. (2011d, 6. maj). Statement of the EU and MERCOSUR after the 5th round of negotiations on the future Association Agreement between both regions. *European Commission*. Najdeno 31. maja 2016 na spletnem naslovu <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=706&title=Statement-of-the-EU-and-MERCOSUR-after-the-5th-round-of-negotiations-on-the-future-Association-Agreement-between-both-regions>
  66. Evropska komisija. (2011e, 8. julij). EU – MERCOSUR, XXII Meeting of the Bi-Regional Negotiations Committee. *European Commission*. Najdeno 31. maja 2016 na spletnem naslovu <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=726&title=EU-%E2%80%93-MERCOSUR-XXII-Meeting-of-the-Bi-Regional-Negotiations-Committee>
  67. Evropska komisija. (2011f, 11. november). Statement of the EU and MERCOSUR after the 7th round of negotiations on the future Association Agreement between both regions. *European Commission*. Najdeno 31. maja 2016 na spletnem naslovu <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=752&title=Statement-of-the-EU-and-MERCOSUR-after-the-7th-round-of-negotiations-on-the-future-Association-Agreement-between-both-regions>
  68. Evropska komisija. (2012, 16. marec). Statement of the EU and MERCOSUR after the 8th round of negotiations on the future Association Agreement between both regions. *European Commission*. Najdeno 31. maja 2016 na spletnem naslovu <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=787&title=Statement-of-the-EU-and-MERCOSUR-after-the-8th-round-of-negotiations-on-the-future-Association-Agreement-between-both-regions>
  69. Evropska komisija. (2013a, februar). *Trade, Growth and Jobs. Commission contribution to the European Council*. Brussels: European Commission.

70. Evropska komisija. (2013b, 3. december). *Memo. The EU's bilateral trade and investment agreements – where are we?* Brussels: European Commission.
71. Evropska komisija. (2014). *Politika Evropska unije. Trgovina. Posta trgovina je vir gospodarske rasti*. Luxemburg: Evropska komisija.
72. Evropska komisija. (2016a, februar). OVERVIEW OF EPA NEGOTIATIONS. Najdeno 4. aprila 2016 na spletnem naslovu http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2009/september/tradoc_144912.pdf
73. Evropska komisija. (2016b, marec). OVERVIEW OF FTA AND OTHER TRADE NEGOTIATIONS. Najdeno 2. aprila 2016 na spletnem naslovu http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/december/tradoc_118238.pdf
74. Evropska komisija. (2016c, 8. april). EU and Mercosur agree to advance trade talks. *European Commission*. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1478>
75. Evropska komisija. (2016d, 14. april). European Union, Trade in goods with Mercosur 5. Najdeno 29. aprila 2016 na spletnem naslovu http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113488.pdf
76. Evropska komisija. (2016e, 11. maj). EU–Mercosur joint communiqué on exchange of negotiating offers. *European Commission*. Najdeno 15. maja 2016 na spletnem naslovu <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1497>
77. Evropska komisija. (2016f, maj). Comprehensive Free Trade Agreement with Mercosur. Potential gains for the EU. Najdeno 21. maja 2016 na spletnem naslovu http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/may/tradoc_154559.pdf
78. Evropski parlament. (2010, 8. junij). Prednostne naloge belgijskega predsedovanja. Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.europarl.europa.eu/RegData/questions/reponses_qh/2010/0310/P7_RH%282010%290310_SL.pdf
79. Evropski svet. (2016, 18. marec). *Exchange of tariff offers in the negotiations of a free trade agreement between the EU and Mercosur-Request by the French delegation*. Bruselj: Council of the European Union.
80. Fabbri, S. (2009, maj). European Regionalism in Comparative Perspective: Features and Limits of the new Medievalism Approach to World Order. *Jean Monnet/Robert Schuman Paper Series*, 9(8).
81. *Falkland Islands lie in Argentinian waters, UN commission rules. The Guardian*. (2016, 29. marec). Najdeno 20. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.theguardian.com/uk-news/2016/mar/29/falkland-islands-argentina-waters-rules-un-commission>
82. *Foro Consuntivo Económico-Social*. Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.mercosur.int/innovaportal/v/6458/4/innova.front/foro-consultivo-economico-social-fces>
83. Gandolfo, G. (2004). *Elements of International Economics*. Berlin: Springer-Verlag.
84. García de la Cruz, J. M., Gayo Lafée, D., & Sánchez Díez, Á. (2010). La profundización de la integración en el Mercosur y las prioridades para la UE: escenarios para la región y para la Unión Europea. *Estudios Económicos de Desarrollo Internacional*, 10(1), 5–38.

85. Gasparini, C. (2014, december). Integración regional y cooperación en el Mercosur. Avances, retrocesos y oportunidades. Documento de trabajo N°1. Secretaría de política económica y planificación del desarrollo. Najdeno 20. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.economia.gob.ar/peconomica/basehome/integ-regional.pdf>
86. Gayá R., & Michalczewsky, K. (2014, maj). *El comercio intrarregional sudamericano: patrón exportador y flujos intraindustriales*. Washington: Banco Interamericano de Desarrollo.
87. Gilbert, J. P. (2011, april). Appendix B. GTAP Model Analysis: Simultaing the Effect of a Korea-US FTA Using Computable General Equilibrium Techniques. V I. Choi & J. J. Schott (ur.), *Free Trade Between Korea and United States?* (str. 89–118). Washington: Institute for International Economics.
88. Gillespie, P. (2016, 12. april). Venezuela: the land of 500% inflation. *CNN*. Najdeno 20. maja 2016 na spletnem naslovu <http://money.cnn.com/2016/04/12/news/economy/venezuela-imf-economy/>
89. *GTAP* 7. Najdeno 5. aprila 2016 na spletnem naslovu https://www.gtap.agecon.purdue.edu/login/login.asp?ReturnPage=/private/secured.asp?Sec_ID=670
90. Heidrich, P., & Oliveira, G. (2005, september). Negociaciones entre MERCOSUR y la Unión Europea. *La Chronique des Amériques*, 30. Montreal: Université du Québec à Montréal.
91. Hertel, T. W., & Tsigas. M. E. (1997). Structure of GTAP. Najdeno 16. aprila 2016 na spletnem naslovu http://vi.unctad.org/tda/papers/CGE%20Models_Marco/Hertel%20and%20Tsigas%20%281997%29%20Structure%20of%20GTAP.pdf
92. *Historia*. Najdeno 24. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://parlamentodelmercosur.org/innovaportal/v/149/1/secretaria/historia.html?rightmenuid=146>
93. International Monetary Fund (IMF). (2016, 19. januar). *World Economic Outlook Update*. London: International Monetary Fund.
94. *Interregional Framework Cooperation Agreement between the European Community and Mercosur*. (1995). Najdeno 7. marca 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_EU/negotiations/Framework1995_e.pdf
95. *Investment treaty with Uruguay*. Najdeno 14. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/Investment/BITSbyCountry/BITS/URU_US_e.asp
96. *Invierta en Argentina*. (b.l.). Argentina. Talento y naturaleza para satisfacer la demanda global. Najdeno 26. maja 2016 na spletnem naslovu http://inversiones.gov.ar/userfiles/triptico_10_razones_-_espanol.pdf
97. Kegel, P. L., & Amal, M. (2012). *MERCOSUR and its Current Relationship to the European Union. Prospects and Challenges in a Changing World*. Bonn: Center for European Integration Studies.
98. Keller, M. (2015, 12. avgust). Explainer: What Is Mercosur? AS-COA. Najdeno 4. aprila 2016 na spletni strani <http://www.as-coa.org/articles/explainer-what-mercosur-0>

99. Kirkpatrick, C., & George, C. (2009, april). *Trade sustainability impact assessment (SIA) of the association agreement under negotiation between the European Community and Mercosur. Final Overview trade SIA EU–Mercosur*. Manchester: Institute for Development Policy and Management (IDPM), University of Manchester.
100. Klom, A. M. (2000). *Association negotiations between the Mercosur and the European Union: Rivalling Western Hemisphere integration or supporting Southern Cone integration?* Brussels: European Commission.
101. Kocbek, D. (2013, 22. februar). *Pregled trgovinskih sporazumov med EU in ključnimi partnerskimi državami*. Bruselj: Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje.
102. Kumar, A. (2001). *Mednarodna ekonomika*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
103. Kuznetsova O. (2005). External trade policy. V F. Mc Donald & S. Dearden (ur.), *European Economic Integration* (4th ed.) (str. 327–336). Essex/Harlow: Pearson Education Limited. Prentice Hall.
104. Lanci, L. N. (2007). Globalización y Mercosur. V J. F. Armagnague, S. Barón Knoll, M. V. Daracat, L. N. Lanci, S. T. Ramella & E. F. Roig. *Estudios sobre el MERCOSUR* (str. 38–72). Mendoza: Ediciones Jurídicas Cuyo.
105. *Lenguas oficiales*. Najdeno 22. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.parlamentodelmercosur.org/innovaportal/v/152/1/secretaria/lenguas-oficiales.html?rightmenuid=146>
106. Maito, M. A. (2016). Negociaciones Mercosur-Unión Europea: ¿La última oportunidad? *Informe Industrial*. Najdeno 29. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.informeindustrial.com.ar/verNota.aspx?nota=Negociaciones%20Mercosur-Uni%C3%B3n%20Europea:%20%C2%BFLa%20%C3%BAltima%20oportunidad?__204
107. Makuc, A., Duhalde, G., & Rozemberg, R. (2015, avgust). *La Negociación MERCOSUR-Unión Europea a Veinte Años del Acuerdo Marco de Cooperación: Quo Vadis?* Buenos Aires: Banco Interamericano de Desarrollo–Instituto para la Integración de América Latina y el Caribe (BID–INTAL).
108. Malamud, C. (2012, 27. september). UE y Mercosur: negociaciones sin futuro. *Real Instituto Elcano, ARI 61/2012*. Najdeno 29. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano/contenido?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/elcano/elcano_es/zonas_es/ari61-2012_malamud_ue_mercosur
109. Malamud, C. (2013). The Future of the EU–Mercosur Negotiations: How Important are Politics? V *Mercosur European Union Dialogue* (str. 100–107). Brasília: Brazilian Trade and Investment Promotion Agency.
110. *Mercosur ¡Un lugar para vivir!* Najdeno 30. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.mercosur.int/innovaportal/file/4725/1/mercosur_escolar_es_pliegos.pdf
111. Mercosur. (1991). *Tratado de Asunción. Tratado para la constitución de un mercado común entre la República Argentina, la República Federativa del Brasil, la República del Paraguay y la República Oriental del Uruguay*. Asunción: Mercosur.
112. Mercosur. (1994). *Protocolo Adicional al Tratado de Asunción sobre Estructura Institucional del Mercosur. Protocolo de Ouro Preto*. Ouro Preto: Mercosur.

113. Mercosur. (1998). *Protocolo de Ushuaia sobre compromiso democrático en el Mercosur, la República de Bolivia y la República de Chile*. Ushuaia: Mercosur.
114. Mercosur. (2002). *Protocolo de Olivos para la solución de controversias en el Mercosur*. Olivos: Mercosur.
115. Mercosur. (2005). *Protocolo constitutivo del Parlamento del MERCOSUR*. Montevideo: Mercosur.
116. *Mercosur*. Najdeno 22. februarja 2016a na spletnem naslovu <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/mercosur/>
117. *Mercosur*. Najdeno 29. maja 2016b na spletnem naslovu <http://www.comercio.gob.es/es-ES/comercio-exterior/politica-comercial/relaciones-bilaterales-union-europea/america/Paginas/mercosur.aspx>
118. *Mercosur*. Najdeno 30. maja 2016c na spletnem naslovu <http://www.aladi.org/nsfaladi/indicado.nsf/vvindicadoresweb/Mercosur>
119. *MERCOSUR–Egypt*. Najdeno 22. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_EGY/MER_EGY_e.asp
120. *MERCOSUR–European Union*. Najdeno 22. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_EU/MER_EU_e.asp
121. *MERCOSUR–India*. Najdeno 19. maja 2016 na spletnem naslovu <http://rtais.wto.org/UI/PublicAllRTAList.aspx>
122. *MERCOSUR–Israel*. Najdeno 22. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_ISR/MER_ISR_e.asp
123. *MERCOSUR–Morocco*. Najdeno 22. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_MAR/MER_MAR_e.asp
124. *MERCOSUR–Southern African Customs Union (SACU)*. Najdeno 22. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_SACU/MER_SACU_e.ASP
125. Mohammeddinov, M. (2005). El Mercosur y la Unión Europea: variación entre los factores de cohesión regional. *Polis: Investigación y Análisis Sociopolítico y Psicosocial*, 1(2), 169–204.
126. Molle, G. (2008, maj). Negociación MERCOSUR-Unión Europea. *Revista del CEI – Comercio Exterior e Integración*, 11, 95–120.
127. Molnár, G. (2013, 10. september). Breve historia de Mercosur. *Gestiopolis*. Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.gestiopolis.com/breve-historia-de-mercosur/>
128. Navarez, A. (2015, 26. maj). Mercosur and Pacific Alliance: Latin America Divided. *Worldpress*. Najdeno 14. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.worldpress.org/article.cfm/Mercosur-and-Pacific-Alliance-Latin-America-Divided>
129. *Objetivos y Principios*. Najdeno 5. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.mercosur.int/innovaportal/v/6304/7/innova.front/objetivos-y-principios>
130. Onuki, J. (2013). Political Aspects of the EU–Mercosur Agreement. V *Mercosur European Union Dialogue* (str. 38–45). Brasília: Brazilian Trade and Investment Promotion Agency.

131. *Órganos Decisorios y derivados de Textos Fundacionales*. Najdeno 5. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.mercosur.int/innovaportal/v/3878/1/innova.front/organos-decisorios-y-derivados-de-textos-fundacionales>
132. Paczkowski, M. (2015, 29. junij). A Potential Accord: An EU–Mercosur Free Trade Agreement. *Council of Hemispheric Affairs*. Najdeno 24. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.coha.org/a-potential-accord-an-EU–Mercosur-free-trade-agreement/>
133. *Paraguay Overview*. Najdeno 20. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.worldbank.org/en/country/paraguay/overview>
134. Paraguay. (b.l.). V *Encyclopædia Britannica online*. Najdeno 29. maja 2016 na spletni strani <http://www.britannica.com/place/Paraguay>
135. Pena, C., & Rozemberg, R. (2005, oktober). *Una aproximación al desarrollo institucional del MERCOSUR: sus fortalezas y debilidades*. Buenos Aires: BID–INTAL.
136. Peña, F. (2007, 10. september). Latin American Integration and Mercosur in a World of Multiple Options that are not Mutually Exclusive. *Real Instituto Elcano. Working Paper 44/2007*. Najdeno 22. aprila 2016 na spletnem naslovu http://www.realinstitutoelcano.org/documentos/WP2007/WP44-2007_Pena_Latin_America_Mercosur.pdf
137. Peña, F. (2011). El Mercosur veinte años después y su futuro. V J. Briceño Ruíz (ur.), *El Mercosur y las complejidades de la integración regional* (str. 105–120). Buenos Aires: Teseo.
138. Peña, F. (2013a). Much more than trade and investments: is the future Mercosur-European Union bi-regional agreement contribution toward effective global governance? V *Mercosur European Union Dialogue* (str. 54–61). Brasília: Brazilian Trade and Investment Promotion Agency.
139. Peña, F. (2013b, 23. april). Mercosur-EU: options if the goal is not achieved. *La Nación, Foreign Trade Supplement*. Najdeno 22. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.felixpena.com.ar/index.php?contenido=wpapers&wpagno=documentos/2013-04-23-mercotur-eu-options-if-the-goal-is-not-achieved>
140. Pogodba iz Nice, ki spreminja pogodbo o Evropski uniji, pogodbe o ustanovitvi evropskih skupnosti in nekatere z njimi povezane akte (2001/c 80/01). *Uradni list RS* št. 27/2004.
141. *Pogodbe EU*. Najdeno 5. maja 2016 na spletnem naslovu http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_sl.htm
142. *Preferential Trade Agreement MERCOSUR–India*. Najdeno 22. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/Trade/MRCSRIndia/Index_e.asp
143. *Principles of the trading system*. Najdeno 02. aprila 2016 na spletnem naslovu https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm
144. *¿Qué países la integran?* Najdeno 20. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.aladi.org/nsfaladi/preguntasfrecuentes.nsf/fd7fc5dc8b0352c1032567bb004f8e78/0a3e439f640a163d032574be0043f181?OpenDocument>

145. Quijano, J. M. (2011). EL MERCOSUR 20 años después. V G. Caetano (ur.), *MERCOSUR 20 años* (str. 87–133). Montevideo: Centro de Formación para la Integración Regional.
146. Rebossio, A. (2015, 17. junij). Los países de Mercosur aprueban la entrada de Bolivia. *El País*. Najdeno 22. februarja 2016 na spletnem naslovu http://internacional.elpais.com/internacional/2015/07/17/actualidad/1437169098_127047.html
147. *Rousseff may appeal to trade bloc over impeachment*. BBC. (2016, 23. april). Najdeno 20. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-36119059>
148. *Saiba mais sobre o MERCOSUL*. Najdeno 14. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.mercosul.gov.br/saiba-mais-sobre-o-mercosul>
149. Salvatore, D. (2007). *International Economics* (9th ed.). Danvers: John Wiley & Sons, Inc.
150. Sánchez-Díez, A., & Ruiz-Huélamo, P. (2012). RELATIONSHIPS BETWEEN EU–MERCOSUR: ANALYSIS OF ECONOMIC COMPLEMENTARITIES IN ASSOCIATION AGREEMENT. *Applied Econometrics and International Development*, 12(2), 89–104.
151. Scotti, L. B. (2013). *Balances y perspectivas a 20 años de la Constitución del Mercosur* (1st ed.). Buenos Aires: Editorial Universitaria de Buenos Aires Eudeba.
152. *Secretaría del MERCOSUR*. Najdeno 22. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.mercosur.int/innovaportal/v/48/2/innova.front/secretaria-del-mercosur>
153. Sistema de Información sobre Comercio Exterior (SICE). (2000). First Meeting of the EU–Mercosur biregional negotiations committee. Najdeno 16. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_EU/negotiations/CNB_1_e.pdf
154. Sistema de Información sobre Comercio Exterior (SICE). (2004a, 29. september). EU–Mercosur. New complete offer from the EU. Najdeno 14. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_EU/negotiations/MA_offers/EUR_offer1_e.doc
155. Sistema de Información sobre Comercio Exterior (SICE). (2004b). CONDICIONES INCLUIDAS EN LA OFERTA A NIVEL DE POSICION. Najdeno 29. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_EU/negotiations/MA_offers/MER_Goods3_s.xls
156. Sistema de Información sobre Comercio Exterior (SICE). (2004c, 23. september). Version 23-09-2004 Acompaña la Oferta Mejorada del Mercosur. Negociaciones MERCOSUR–UNIÓN EUROPEA. Najdeno 29. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_EU/negotiations/MA_offers/MER_Goods1_s.doc
157. Sistema de Información sobre Comercio Exterior (SICE). (2010a). XVIII BNC – FINAL CONCLUSIONS. Seventeenth meeting of the Mercosur – European Union Bi-Regional Negotiations Committee. Najdeno 21. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_EU/negotiations/BuenosAires2010_e.pdf

158. Sistema de Información sobre Comercio Exterior (SICE). (2010b, 15. oktober). Unión Europea y MERCOSUR reafirmaron compromiso por un Acuerdo Comercial equilibrado. Najdeno 15. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_EU/negotiations/Brussels2010_s.pdf
159. Sistema de Información sobre Comercio Exterior (SICE). (2010c, 8. december). Negociações MERCOSUL - União Europeia / MERCOSUR-EU Negotiations. Najdeno 15. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/TPD/MER_EU/negotiations/Brasilia2010_e.pdf
160. *SloExport*. Najdeno 15. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.sloexport.si/Search>
161. Smith, P. J. (2014). *Global Trade Policy: Questions and Answers*. Chichester: Wiley-Blackwell.
162. Statistični urad Republike Slovenije (SURS). *Podatkovni portal SI-STAT*. Najdeno 24. marca 2016 na spletnem naslovu http://pxweb.stat.si/sistat/24?expandall=24_px/
163. *Su funcionamiento*. Najdeno 5. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.mercosur.int/innovaportal/v/6500/1/innova.front/su-funcionamiento>
164. *Summary of Treaty*. (2014). Najdeno 5. maja 2016 na spletnem naslovu <http://ec.europa.eu/world/agreements/prepareCreateTreatiesWorkspace/treatiesGeneralData.do?step=0&redirect=true&treatyId=405>
165. Susani, N. (2010). Dispute Settlement. V M. T. Franca Filjo, L. Lixinski & M. B. Olmos Giupponi (ur.), *The Law of MERCOSUR* (str. 73–86). Portland: Hart Publishing.
166. Thelle, M. H., & Sunesen, E. R. (2011, maj). *Assessment of barriers to trade and investment between the EU and Mercosur*. Copenhagen: DG Trade.
167. Tomazini, S. (2013). Understanding the Association Agreement between the EU and Mercosur: its structure, course of negotiations and the involvement of the business sector. V *Mercosur European Union Dialogue* (str. 10–17). Brasília: Brazilian Trade and Investment Promotion Agency.
168. Torrent, R. (2013). EU–Mercosur Negotiations: the History of a Strategy by Default? V *Mercosur European Union Dialogue* (str. 46–53). Brasília: Brazilian Trade and Investment Promotion Agency.
169. *Trade Agreements in Force*. Najdeno 19. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/agreements_e.asp
170. *Trade Policy Developments*. Najdeno 22. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.sice.oas.org/tpd_e.asp
171. Tvevad, J. (2015, oktober). *Latinska Amerika in Karibi*. Najdeno 24. februarja 2016 na spletnem naslovu http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sl/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.6.2.html
172. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2003). *Dispute settlement. Regional approaches. 6.2 Mercosur*. New York: United Nations.
173. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2014a). Bilateral FDI Statistics. Argentina. Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu http://unctad.org/Sections/dite_fdistat/docs/webdiaeia2014d3_ARG.pdf

174. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2014b). Bilateral FDI Statistics. Brazil. Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu http://unctad.org/Sections/dite_fdistat/docs/webdiaeia2014d3_BRA.pdf
175. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2014c). Bilateral FDI Statistics. Paraguay. Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu http://unctad.org/Sections/dite_fdistat/docs/webdiaeia2014d3_PRY.pdf
176. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2014d). Bilateral FDI Statistics. Uruguay. Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu http://unctad.org/Sections/dite_fdistat/docs/webdiaeia2014d3_URY.pdf
177. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2014e). Bilateral FDI Statistics. Venezuela. Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu http://unctad.org/Sections/dite_fdistat/docs/webdiaeia2014d3_VEN.pdf
178. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2015a). *World Investment Report 2015*. Geneva: United Nations.
179. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2015b). *Generalized System of Preferences. LIST OF BENEFICIARIES*. Geneva: United Nations.
180. United Nations Conference on Trade and Development Data Center (UNCTADSTAT). *Economic trends*. Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx>
181. United Nations Conference on Trade and Development Data Center (UNCTADSTAT). *Foreign direct investment*. Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx>
182. United Nations Conference on Trade and Development Data Center (UNCTADSTAT). *International trade in goods and service*. Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx>
183. Uradni jeziki EU. Najdeno 5. maja 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/languages/policy/linguistic-diversity/official-languages-eu_sl.htm
184. Uruguay calls on Mercosur to sign a free trade agreement with United States. *MercoPress*. (2013, 19. avgust). Najdeno 30. maja 2016 na spletnem naslovu <http://en.mercopress.com/2013/08/19/uruguay-calls-on-mercotur-to-sign-a-free-trade-agreement-with-united-states>
185. Uruguay reaffirms allegiance to Mercosur but admits serious challenges. *MercoPress*. (2016, 3. april). Najdeno 27. maja 2016 na spletnem naslovu <http://en.mercopress.com/2016/04/03/uruguay-reaffirms-allegiance-to-mercotur-but-admits-serious-challenges>
186. Uruguay says beef and ethanol are included in Mercosur/EU proposals, but with no volumes or time span. *MercoPress*. (2016, 13. maj). Najdeno 17. maja 2016 na spletnem naslovu <http://en.mercopress.com/2016/05/13/uruguay-says-beef-and-ethanol-are-included-in-mercotur-eu-proposals-but-with-no-volumes-or-time-span>
187. Uruguay. (b.l.). V *Encyclopædia Britannica online*. Najdeno 29. maja 2016 na spletni strani <http://www.britannica.com/place/Uruguay>

188. Usenik, B. (2010, 18. maj). EU in Srednja Amerika do trgovinskega sporazuma. *Finance*. Najdeno 24. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/279984?cctest&>
189. *Venezuela Overview*. Najdeno 20. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.worldbank.org/en/country/venezuela/overview>
190. *Venezuela skozi stranska vrata postaja del Mercosurja*. Dnevnik. (2012, 31. julij). Najdeno 24. aprila 2016 na spletnem naslovu <https://www.dnevnik.si/1042544347>
191. Venezuela. (b.l.). V *Encyclopædia Britannica online*. Najdeno 29. maja 2016 na spletni strani <http://www.britannica.com/place/Venezuela>
192. Ventura, D., & Perotti, A. D. (2004). *El Proceso Legislativo del Mercosur*. Montevideo: Konrad-Adenauer-Stiftung A.C.
193. Weissleder, L., Adenäuer, M., & Heckeley, T. (2007). *Impact assessment of trade liberalisation between EU and Mercosur countries*. Bonn: Institute for Food and Resource Economics.
194. Winters, L. A. (2000). EU's Preferential Trade Agreements: Objectives and Outcomes, in The External Economic Dimensions of the European Union. V P. van Dijck & G. Faber (ur.), *The External Economic Dimension of the European Union* (str. 195–223). Hague: Kluwer Law International.
195. Woolcock, S. (2007). European Union policy towards Free Trade Agreements. *Ecipe Working Paper*. N. 03/2007. Najdeno 21. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.ecipe.org/app/uploads/2014/12/european-union-policy-towards-free-trade-agreements.pdf>
196. *World Bank Data*. Najdeno 24. maja 2016 na spletnem naslovu <http://data.worldbank.org/>
197. World Bank. (2015). *Doing Business 2016: Measuring Regulatory Quality and Efficiency*. Washington: World Bank
198. World Bank. (2016, 11. april). Gross domestic product 2014. Najdeno 19. maja 2016 na spletnem naslovu <http://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf>
199. World Economic Forum. (2014). *The Global Enabling Trade Report 2014*. Geneva: World Economic Forum.
200. World Economic Forum. (2015). *The Global Competitiveness Report 2015–2016*. Geneva: World Economic Forum.
201. *World Trade Organization (WTO). RTA Database*. Najdeno 15. marca 2016 na spletnem naslovu <http://rtais.wto.org/UI/PublicSearchByMemberResult.aspx?MemberCode=918&lang=1&redirect=1>
202. *World Trade Organization (WTO). Tariff Download Facility*. Najdeno 15. maja 2016 na spletnem naslovu <http://tariffdata.wto.org/ReportersAndProducts.aspx>
203. *World Trade Organization (WTO). Tariff Profiles Database*. Najdeno 15. marca 2016 na spletnem naslovu <http://stat.wto.org/TariffProfile/WSDBTariffPFReporter.aspx?Language=E>
204. Zabaleta Fajardo, A. (2003). *Unión Europea–Mercosur Hacia un Acuerdo de Asociación Interregional*. Najdeno 21. maja 2016 na spletnem naslovu

http://www.cerir.com.ar/admin/_cerir/archivos/libros/0000133/MERCOSUR-UE%20-%20Zabaleta%20-%20Divulgaci%F3n.pdf

205. *Zgodovina Evropske unije*. Najdeno 6. maja 2016 na spletnem naslovu http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_sl.htm
206. Zufiaur, J. M. (2011, 30. maj). *MNENJE strokovne skupine za zunanje odnose o sporazumu o partnerstvu EU–Mercosur: prispevek organizirane civilne družbe*. Bruselj: Evropski ekonomsko-socialni odbor.
207. *Življenje v EU*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletnem naslovu http://europa.eu/about-eu/facts-figures/living/index_sl.htm

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Trgovinski sporazumi EU, notificirani pri WTO	1
Priloga 2: Glavni izvozni in uvozni trgi držav članic Mercosurja.....	3
Priloga 3: Izvoz in uvoz Slovenija–Mercosur	4
Priloga 4: Panožna struktura uvoza in izvoza Slovenija–Mercosur	5
Priloga 5: Povprečne carinske stopnje v EU in državah Mercosurja	9
Priloga 6: Agregacije pri simulaciji z GTAP 7	13

Priloga 1: Trgovinski sporazumi EU, notificirani pri WTO

Tabela: Trgovinski sporazumi EU, notificirani pri WTO

Sporazum	Oblika	Področja	Datum podpisa	Datum vstopa v veljavo	Leto implementacije
Sporazumi o prosti trgovini					
Evropa					
EU–Albanija	PTS in PS	B in S	12.06.2006	01.12.2006 (B) 01.04.2009 (S)	2011
EU–Bosna in Hercegovina	PTS in PS	B in S	16.06.2008	01.07.2008 (B) 01.06.2015 (S)	2013 (B) 2020 (S)
EU–Črna gora	PTS in PS	B in S	15.10.2007	01.01.2008 (B) 01.05.2010 (S)	2013
EU–Ferski otoki	PTS	B	06.12.1996	01.01.1997	1997
EU–Islandija	PTS	B	19.12.1972	01.04.1973	1984
EU–Makedonija	PTS in PS	B in S	09.04.2001	01.06.2001 (B) 01.04.2004 (S)	2011
EU–Moldavija	PTS in PS	B in S	27.06.2014	01.09.2014	2024
EU–Norveška	PTS	B	14.05.1973	01.07.1973	1984
EU–Srbija	PTS in PS	B in S	29.04.2008	01.02.2010 (B) 01.09.2013 (S)	2014 (B) 2018 (S)
EU–Švica in Lihtenštajn	PTS	B	22.07.1972	01.01.1973	1984
EU–Ukrajina	PTS in PS	B in S	27.06.2014	23.04.2014 (EU) 01.01.2016 (Ukrajina)	-
Sredozemsko področje					
Afrika					
EU–Alžirija	PTS	B	22.04.2002	01.09.2005	2017
EU–Egipt	PTS	B	25.06.2001	01.06.2004	2019
EU–Maroko	PTS	B	26.02.1996	01.03.2000	2011
EU–Tunizija	PTS	B	07.07.1995	01.03.1998	2009
Azija					
EU–Izrael	PTS	B	20.11.1995	01.06.2000	2000
EU–Jordanija	PTS	B	24.11.1997	01.05.2002	2013
EU–Libanon	PTS	B	17.06.2002	01.03.2003	2015
EU–Palestinska uprava	PTS	B	24.02.1997	01.07.1997	2002
EU–Sirija	PTS	B	18.01.1977	01.07.1977	1980
Ostala območja					
Afrika					
EU–Južnoafriška republika	PTS	B	11.10.1999	01.01.2000	2012
EU–Kamerun	PTS	B	14.01.2009	04.08.2014	2023
EU–Slonokoščena obala	PTS	B	26.11.2008	01.01.2009	2023

(se nadaljuje)

(nadaljevanje)

Sporazum	Oblika	Področja	Datum podpisa	Datum vstopa v veljavo	Leto implementacije
EU–Vzhodno in južno Afriške države (Madagaskar, Mavrici, Sejšeli, Zimbabve)	PTS	B	29.08.2009	14.05.2012	2022
Azija					
EU–Gruzija	PTS in PS	B in S	27.06.2014	01.09.2014	2024
EU–Južna Koreja	PTS in PS	B in S	06.10.2010	01.07.2011	2031
EU–Papua Nova Gvineja in Fidži	PTS	B	30.07.2009	20.12.2009	2023
Amerika					
EU–CARIFORUM*	PTS in PS	B in S	15.10.2008	01.11.2008	2033
EU–Čile	PTS in PS	B in S	18.11.2002	01.02.2003 (B) 01.03.2005 (S)	2013
EU–Kolumbija in Peru	PTS in PS	B in S	26.06.2012	01.03.2013	2031
EU–Mehika	PTS in PS	Bin S	08.12.1997	01.07.2000 (B) 01.10.2000 (S)	2010
Ostalo					
EU–Čezmorske države in ozemlja (OCTs)**	PTS	B	29.09.1970	01.01.1971	1971
Carinske unije					
EU–Andora	CU	B	28.06.1991	01.07.1991	1996
EU–San Marino	CU	B	16.12.1991	01.04.2002	2002
EU–Turčija	CU	B	06.03.1995	01.01.1996	1996

Opombe: *Sporazum EU–CARIFORUM so leta 2008 podpisale EU in karibske države Antigva in Barbuda, Bahami, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Gvajana, Jamajka, Sveta Lucija, Sveti Vincencij in Grenadines, Sveti Krištof in Nevis, Surinam, Trinidad in Tobago ter Dominikanska Republika, leta 2009 pa še Haiti, a sporazum še ni ratificiran.

**Čezmorske države in ozemlja (angl. *Overseas Countries and Territories – OCTs*) predstavlja 25 držav in teritorijev v Karibih (Ameriki), Indijskem oceanu, Tihem oceanu in Atlantiku, ki spadajo pod evropsko jurisdikcijo (Danske, Francije, Nizozemske in Združenega kraljestva). Sporazum z EU so podpisale Angvila, Aruba, Britansko ozemlje v Indijskem oceanu, Kajmanski otoki, Falklandski otoki (Malvinski otoki), Francoska Polinezija; Francosko južno ozemlje, Grenlandija, Mayotte, Montserrat, Nizozemski Antili, Nova Kaledonija, Pitcairnovi otoki, Sveta Helena; Sveti Peter in Mihael, Južna Georgija in Sandwichevi otoki, Turks in Caicos, Deviški otoki, Wallis in Futuna.

Legenda: B – blago, S – storitve, PTS – prostotrgovinski sporazum, PS – pridružitveni sporazum, CU – carinska unija.

Vir: WTO, RTA Database, 2016.

Priloga 2: Glavni izvozni in uvozni trgi držav članic Mercosurja

*Tabela: Deleži na glavnih izvoznih in uvoznih trgih držav članic Mercosurja v letu 2014
(v %)*

IZVOZNI TRGI											
Argentina		Brazilija		Paragvaj		Urugvaj		Venezuela		Mercosur	
Brazilija	20,3	EU	18,7	Brazilija	24,1	Brazilija	17,6	ZDA	25,3	EU	14,7
EU	14,2	Kitajska	18,0	EU	17,1	Kitajska	13,3	Tajvan	23,5	Kitajska	14,2
Kitajska	6,5	ZDA	12,1	Ruska F.	10,9	EU	11,1	Indija	17,8	ZDA	13,3
ZDA	5,9	Argentina	6,3	Čile	7,8	Argentina	4,8	Kitajska	11,8	Indija	5,3
Čile	4,1	Japonska	3,0	Argentina	7,7	ZDA	4,6	Singapur	6,4	Tajvan	5,2
Venezuela	2,9	Čile	2,2	Turčija	3,7	Venezuela	4,4	EU	3,9	Brazilija	4,8
Indija	2,6	Indija	2,1	ZDA	2,3	Ruska f.	3,2	Kuba	3,6	Argentina	4,0
Kanada	2,4	Venezuela	2,1	Tajska	2,1	Mehika	2,6	Brazilija	1,4	Čile	2,2
Alžirija	2,3	J. Koreja	1,7	Urugvaj	2,0	Irak	2,2	Dominik. r.	1,1	Singapur	2,2
Urugvaj	2,3	Ruska f.	1,7	Mehika	1,8	Izrael	1,5	Jamajka	0,8	Japonska	2,1
Vietnam	2,3	Mehika	1,6	Peru	1,5	Egipt	1,5	Japonska	0,8	Venezuela	1,8
Paragvaj	1,8	Singapur	1,5	Indija	1,5	Paragvaj	1,5	Urugvaj	0,4	Ruska f.	1,5
Peru	1,6	Hongkong	1,5	Japonska	1,4	Kanada	1,3	Kolumbija	0,4	Urugvaj	1,3
Egipt	1,5	Paragvaj	1,4	Izrael	1,3	Čile	1,2	Malezija	0,4	Mehika	1,3
Malezija	1,4	Urugvaj	1,3	Bangladeš	1,2	Peru	1,2	Kanada	0,4	Paragvaj	1,2
				Venezuela	0,4			Argentina	0,1		
								Paragvaj	0,0		
Mercosur	27,3	Mercosur	11,1	Mercosur	34,2	Mercosur	28,3	Mercosur	1,9	Mercosur	13,0

UVOZNI TRGI											
Argentina		Brazilija		Paragvaj		Urugvaj		Venezuela		Mercosur	
Brazilija	21,8	EU	20,4	Brazilija	27,8	Kitajska	18,5	ZDA	23,1	EU	18,3
EU	17,3	Kitajska	16,3	Kitajska	25,3	Brazilija	17,0	Kitajska	13,2	Kitajska	16,3
Kitajska	16,4	ZDA	15,4	Argentina	14,5	EU	14,6	EU	12,2	ZDA	15,6
ZDA	13,5	Argentina	6,2	EU	8,4	Argentina	12,9	Brazilija	11,6	Brazilija	6,8
Bolivija	4,2	Nigerija	4,1	ZDA	8,0	ZDA	9,4	Mehika	5,9	Argentina	5,4
Trinidad in Tobago	2,8	J. Koreja	3,7	J. Koreja	2,2	Nigerija	4,5	Argentina	4,9	Nigerija	2,9
Mehika	2,5	Indija	2,9	Japonska	2,2	Venezuela	4,1	Kolumbija	4,7	J. Koreja	2,8
Japonska	2,1	Japonska	2,6	Mehika	1,8	Mehika	2,4	Ruska F.	4,2	Mehika	2,8
Ruska F.	2,1	Mehika	2,3	Čile	1,3	Angola	2,0	Kuba	2,4	Japonska	2,2
J. Koreja	1,4	Čile	1,8	Urugvaj	1,1	J. Koreja	2,0	Kanada	2,0	Indija	2,2
Katar	1,3	Bolivija	1,7	Indija	1,0	Indija	1,6	Urugvaj	1,5	Bolivija	1,9
Čile	1,3	Saudova A.	1,4	Ruska F.	0,8	Čile	1,3	Ekvador	1,2	Ruska F.	1,7
Tajska	1,2	Ruska F.	1,3	Panama	0,7	Paragvaj	1,2	Čile	1,2	Čile	1,6
Indija	1,1	Alžirija	1,3	Bolivija	0,6	Tajvan	0,8	Japonska	1,2	Kanada	1,2
Nigerija	0,9	Tajvan	1,2	Tajska	0,4	Japonska	0,7	Peru	1,0	Kolumbija	1,1
Paragvaj	0,7	Urugvaj	0,8	Venezuela	0,0			Paragvaj	0,1	Urugvaj	0,9
Urugvaj	0,7	Paragvaj	0,5							Paragvaj	0,5
Venezuela	0,0	Venezuela	0,5							Venezuela	0,4
Mercosur	23,2	Mercosur	8,1	Mercosur	43,5	Mercosur	35,2	Mercosur	18,1	Mercosur	14,0

Opomba: Z odebeljeno pisavo so označene države članice Mercosurja

Vir: UNCTADSTAT, Data Center, International trade in goods and services, 2016.

Priloga 3: Izvoz in uvoz Slovenija–Mercosur

*Tabela: Vrednost slovenskega izvoza in uvoza iz Mercosurja v letih 2000–2015
(v 1.000 EUR)*

Slovenski izvoz v Mercosur						
Leto	Mercosur	Argentina	Brazilija	Paragvaj	Urugvaj	Venezuela
2000	32.249	3.937	23.861	166	1.056	3.229
2001	31.642	4.792	23.057	102	312	3.379
2002	12.181	1.059	8.134	73	985	1.930
2003	11.150	1.860	6.797	5	478	2.010
2004	16.678	1.665	11.649	5	585	2.774
2005	16.902	2.354	11.801	4	300	2.443
2006	25.525	3.825	19.143	100	144	2.313
2007	32.494	3.993	21.885	179	1.170	5.267
2008	39.101	3.651	28.532	497	1.451	4.970
2009	32.216	3.601	24.614	179	481	3.341
2010	46.797	6.831	35.853	378	1.325	2.410
2011	64.242	21.115	38.396	571	1.902	2.258
2012	75.623	25.115	41.794	4.288	712	3.714
2013	73.138	24.312	42.682	2.124	842	3.178
2014	67.448	19.854	42.825	2.088	863	1.818
2015	64.090	20.849	38.509	1.047	1.588	2.097

Slovenski uvoz iz Mercosurja						
Leto	Mercosur	Argentina	Brazilija	Paragvaj	Urugvaj	Venezuela
2000	33.641	4.193	29.280	0	168	0
2001	28.468	4.021	24.290	0	155	2
2002	24.683	4.068	20.334	-	255	26
2003	39.708	7.681	31.788	-	239	-
2004	78.945	21.416	57.422	0	104	3
2005	74.320	17.289	57.014	-	10	7
2006	125.817	33.907	75.769	586	319	15.236
2007	203.846	83.128	106.123	99	135	14.361
2008	163.833	71.638	76.089	589	156	15.361
2009	218.400	70.825	88.645	124	60	58.746
2010	119.224	7.903	66.825	25.414	141	18.941
2011	204.187	14.651	125.148	62.508	859	1.021
2012	117.959	5.148	100.426	-	264	12.121
2013	103.541	9.663	87.950	1	48	5.879
2014	140.862	6.835	130.090	0	4	3.933
2015	178.015	5.362	171.905	74	2	672

Vir: SURS, Podatkovni portal SI-STAT, Ekonomsko področje, Zunanja trgovina, Podrobni podatki o izvozu in uvozu blaga in indeksih povprečne vrednosti zunanje trgovine, 2016.

Priloga 4: Panožna struktura uvoza in izvoza Slovenija–Mercosur

Tabela: Panožna struktura uvoza in izvoza Slovenije iz Mercosurja v letu 2015

Panoge*	Izvoz			Uvoz		
	Vrednost v 1.000 EUR	Struktura izvoza v %	Delež v celotnem panožnem izvozu v %	Vrednost v 1.000 EUR	Struktura uvoza v %	Delež v celotnem panožnem uvozu v %
Skupaj	64.080	100,00	0,27	178.000	100,00	0,77
01 Žive živali	-	-	-	-	-	-
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	-	-	-	-	-	-
03 Ribe, raki, mehkužci in drugi vodni nevretenčarji	-	-	-	1.145	0,64	2,31
04 Mlečni izdelki, ptičja jajca, naravni med, užitni proizvodi živalskega izvora, ki niso navedeni in ne zajeti na drugem mestu	-	-	-	-	-	-
05 Proizvodi živalskega izvora, ki niso navedeni in ne zajeti na drugem mestu	-	-	-	-	-	-
06 Živo drevje in druge rastline, čebulice, korenine in podobno, rezano cvetje in okrasno listje	-	-	-	-	-	-
07 Užitarne vrtnine, nekateri korenin in gomolji	-	-	-	138	0,08	0,13
08 Užito sadje in oreščki, lupine agrumov ali melon	-	-	-	1.647	0,93	0,88
09 Kava, pravi čaj, mate čaj in začimbe	-	-	-	15.740	8,84	29,66
10 Žitarice	-	-	-	-	-	-
11 Proizvodi mlinarske industrije, slad, škrob, inulin, pšenični gluten	-	-	-	9	0,01	0,03
12 Oljna semena in plodovi, razno zrnje, semena in plodovi, industrijske in zdravilne rastline, slama in krma	47	0,07	0,18	0	0,00	0,00
13 Šelak, gume, smole in drugi rastlinski sokovi in ekstrakti	401	0,63	3,57	-	-	-
14 Rastlinski materiali za pletarstvo, rastlinski proizvodi, ki niso omenjeni in ne zajeti na drugem mestu	-	-	-	-	-	-
15 Masti in olja, voski, živalskega in rastlinskega izvora in proizvodi njihovega razkrajanja, predelane užitarne masti	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
16 Izdelki iz mesa, rib, rakov, mehkužcev ali drugih vodnih nevretenčarjev	-	-	-	-	-	-
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-	-	-	31	0,02	0,04
18 Kakav in kakavovi izdelki	-	-	-	0	0,00	0,00
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka, slaščičarski izdelki	-	-	-	-	-	-
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov ali drugih delov rastlin	-	-	-	10	0,01	0,01
21 Razna živila	-	-	-	0	0,00	0,00
22 Pijače, alkoholne tekočine in kis	40	0,06	0,04	6	0,00	0,00
23 Ostanki in odpadki živilske industrije, pripravljena krma za živali	-	-	-	131.937	74,12	59,65
24 Tobak in tobaki nadomestki	-	-	-	-	-	-
25 Sol, žveplo, zemljine in kamen, sadra, apno in cement	-	-	-	2.625	1,47	2,63
26 Rude, žlindre in pepeli	-	-	-	-	-	-
27 Mineralna goriva in olja, proizvodi njihove destilacije, bituminozne snovi in mineralni voski	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
28 Proizvodi kemične industrije ali podobnih industrij	641	1,00	0,38	176	0,10	0,06
29 Organski kemijski proizvodi	274	0,43	0,11	1	0,00	0,00

(se nadaljuje)

(nadaljevanje)

Panoge*	Izvoz			Uvoz		
	Vrednost v 1.000 EUR	Struktura izvoza v %	Delež v celotnem panožnem izvozu v %	Vrednost v 1.000 EUR	Struktura uvoza v %	Delež v celotnem panožnem uvozu v %
30 Farmacevtski proizvodi	9.035	14,10	0,38	713	0,40	0,07
31 Gnojila	-	-	-	-	-	-
32 Ekstrakti za strojenje ali barvanje, tanini in njihovi derivati, barve, pigmenti in druga barvila, pripravljena premazna sredstva in laki, kiti in druge tesnilne mase, tiskarske barve in črnila	1.625	2,54	0,48	0	0,00	0,00
33 Eterična olja in rezinoidi, parfumerijski, kozmetični in toaletni izdelki	-	-	-	53	0,03	0,03
34 Mila, organska površinsko aktivna sredstva, pralni in mazalni preparati, za loščenje ali čiščenje, voski, sveče, paste za modeliranje in zobarski voski ter zobarski preparati na osnovi sadre	1	0,00	0,00	2	0,00	0,00
35 Beljakovinske snovi, modificirani škrobi, lepila, encimi	0	0,00	0,00	55	0,03	0,11
36 Razstreliva, pirotehnični proizvodi, vžigalice, piroforne zlitine, vnetljivi preparati	-	-	-	-	-	-
37 Proizvodi za fotografske in kinematografske namene	-	-	-	-	-	-
38 Razni proizvodi kemijske industrije	411	0,64	0,23	2	0,00	0,00
39 Plastične mase in proizvodi iz plastičnih mas, kavčuk in proizvodi iz kavčuka in gume	849	1,32	0,08	8	0,00	0,00
40 Kavčuk in proizvodi iz kavčuka in gume	1.772	2,77	0,33	1.647	0,93	0,42
41 Surove kože z dlako ali brez dlake (razen krzna) in usnje	-	-	-	528	0,30	0,33
42 Usnjeni izdelki, sedlarski in jermenarski izdelki, predmeti za potovanje, ročne torbe in podobni izdelki, izdelki iz živalskih črev	9	0,01	0,01	2	0,00	0,00
43 Naravno ali umetno krzno, krznjeni izdelki	-	-	-	-	-	-
44 Les in lesni izdelki, lesno oglje	161	0,25	0,02	885	0,50	0,20
45 Pluta in plutasti izdelki	0	0,00	0,00	-	-	-
46 Izdelki iz slame, esparta in drugih materialov za pletarstvo, košarski in pletarski izdelki	-	-	-	-	-	-
47 Celuloza, lesna ali iz drugih vlaknastih celuloznih materialov, papirni ali kartonski odpadki in ostanki	-	-	-	18.545	10,42	10,59
48 Papir in karton, izdelki iz papirne mase, papirja ali kartona	3.047	4,75	0,54	0	0,00	0,00
49 Tiskane knjige, časopisi, slike in drugi proizvodi grafične industrije, rokopisi, tipkana besedila in načrti	9	0,01	0,01	1	0,00	0,00
50 Svila	-	-	-	-	-	-
51 Volna, fina ali groba živalska dlaka, preja in tkanine iz konjske žime	-	-	-	-	-	-
52 Bombaž	-	-	-	-	-	-
53 Druga rastlinska tekstilna vlakna, papirna preja in tkanine iz papirne preje	-	-	-	-	-	-
54 Filamenti iz umetnih in sintetičnih vlaken	792	1,24	0,39	-	-	-
55 Umetna in sintetična vlakna, rezana	-	-	-	0	0,00	0,00
56 Vata, klobučevina in netkani material, specialne preje, vrvi, motvozi, konopci in prameni ter proizvodi iz njih	18	0,03	0,02	3	0,00	0,01
57 Preproge in druga talna prekrivala	-	-	-	-	-	-
58 Specialne tkanine, taftane tkanine, čipke, tapiserije, pozamenterija, vezenine	-	-	-	-	-	-

(se nadaljuje)

(nadaljevanje)

Panoge*	Izvoz			Uvoz		
	Vrednost v 1.000 EUR	Struktura izvoza v %	Delež v celotnem panožnem izvozu v %	Vrednost v 1.000 EUR	Struktura uvoza v %	Delež v celotnem panožnem uvozu v %
59 Tekstilni materiali, impregnirani, premazani, prevlečeni, prekriti ali laminirani, tekstilni izdelki, primerni za tehnične namene	26	0,04	0,14	3	0,00	0,01
60 Pleteni ali kvačkani materiali	-	-	-	-	-	-
61 Oblačila in pribor za oblačila, pleteni ali kvačkani	123	0,19	0,09	32	0,02	0,01
62 Oblačila in pribor za oblačila, razen pletenih in kvačkanih izdelkov	0	0,00	0,00	4	0,00	0,00
63 Drugi gotovi tekstilni izdelki, kompleti, ponošena - izrabljena oblačila in izrabljeni tekstilni izdelki, krpe	0	0,00	0,00	2	0,00	0,00
64 Obutev, gamaše in podobni izdelki, deli teh izdelkov	13	0,02	0,01	502	0,28	0,25
65 Klobuki, kape in druga pokrivala ter njihovi deli	2	0,00	0,04	-	-	-
66 Dežniki, sončniki, sprehajalne palice, palice-stolčki, biči, korobači in njihovi deli	0	0,00	0,00	-	-	-
67 Preparirano perje in puh in izdelki iz perja in puha, umetno cvetje, lasuljarski izdelki	-	-	-	-	-	-
68 Izdelki iz kamna, sadre, cementa, betona, azbesta, sljude ali podobnih materialov, keramični izdelki, steklo in stekleni izdelki	1.325	2,07	0,68	33	0,02	0,03
69 Keramični izdelki	1	0,00	0,01	-	-	-
70 Steklo in stekleni izdelki	1.317	2,06	0,89	0	0,00	0,00
71 Naravni in kultivirani biseri, dragi in poldragi kamni, plemenite kovine, kovine, platirane s plemenitimi kovinami, in izdelki iz njih, imitacije nakita, kovanci	-	-	-	8	0,00	0,01
72 Železo in jeklo	2.513	3,92	0,29	3	0,00	0,00
73 Izdelki iz železa in jekla	313	0,49	0,06	0	0,00	0,00
74 Baker in bakreni izdelki	0	0,00	0,00	-	-	-
75 Nikelj in nikljevi izdelki	20	0,03	0,13	-	-	-
76 Aluminij in aluminijasti izdelki	988	1,54	0,11	261	0,15	0,04
78 Svinec in svinčeni izdelki	-	-	-	-	-	-
79 Cink in cinkovi izdelki	-	-	-	-	-	-
80 Kositer in kositrni izdelki	-	-	-	-	-	-
81 Druge navadne kovine, kermeti, njihovi izdelki	0	0,00	0,00	-	-	-
82 Orodje, nožarski izdelki, žlice in vilice iz navadnih kovin, njihovi deli iz navadnih kovin	471	0,74	0,22	45	0,03	0,03
83 Razni izdelki iz navadnih kovin	0	0,00	0,00	-	-	-
84 Jedrski reaktorji, kotli, stroji in mehanske naprave, njihovi deli	6.356	9,92	0,25	440	0,25	0,02
85 Električni stroji in oprema ter njihovi deli, aparati za snemanje ali reprodukcijo slike in zvoka ter deli in pribor za te izdelke	14.926	23,29	0,51	132	0,07	0,01
86 Tirna vozila in njihovi deli, železniški in tramvajski tirni sklopi in pribor ter njihovi deli, mehanična in elektromehanska signalna oprema za promet vseh vrst	-	-	-	-	-	-
87 Vozila, razen železniških ali tramvajskih tirnih vozil, ter njihovi deli in pribor	1.301	2,03	0,04	10	0,01	0,00
88 Zrakoplovi, vesoljska vozila in njihovi deli	8	0,01	0,01	1	0,00	0,00
89 Ladje, čolni in plavajoče konstrukcije	24	0,04	0,07	-	-	-
90 Optični, fotografski, kinematografski, merilni, kontrolni, precizni medicinski ali kirurški instrumenti in aparati, njihovi deli in pribor	1.605	2,50	0,35	566	0,32	0,13
91 Ure in njihovi deli	20	0,03	0,04	0	0,00	0,00

(se nadaljuje)

(nadaljevanje)

Panoge*	Izvoz			Uvoz		
	Vrednost v 1.000 EUR	Struktura izvoza v %	Delež v celotnem panožnem izvozu v %	Vrednost v 1.000 EUR	Struktura uvoza v %	Delež v celotnem panožnem uvozu v %
92 Glasbila, njihovi deli in pribor	-	-	-	0	0,00	0,00
93 Orožje in strelivo, njuni deli in pribor	-	-	-	-	-	-
94 Pohištvo, posteljnina, žimnice, nosilci za žimnice, blazine in podoni polnjeni izdelki, svetilke in pribori za njih, neomenjeni drugje, osvetljeni znaki, montažne zgradbe	59	0,09	0,01	3	0,00	0,00
95 Igrače, rekviziti za družabne igre in šport, njihovi deli in pribor	13.063	20,39	7,01	0	0,00	0,00
96 Razni izdelki	397	0,62	0,86	0	0,00	0,00
97 Umetniški predmeti, zbirke in starine	-	-	-	-	-	-
98 Sestavni deli celovitega industrijskega obrata, ki se uvrščajo v Poglavja 63, 68, 69, 70, 72, 73, 76, 82, 84, 85, 86, 87, 90, 94, 99	-	-	-	-	-	-
99 Blago iz Uredbe Sveta (ES) št.1186/2009 in nerazvrščeno	49	0,08	0,40	42	0,02	1,21

Opomba: * Panoge so podane na podlagi 2-mestnih šifer Kombinirane nomenklature.

Vir: SURS, Podatkovni portal SI-STAT, Ekonomsko področje, Zunanja trgovina, Podrobni podatki o izvozu in uvozu blaga in indeksih povprečne vrednosti zunanje trgovine, 2016.

Priloga 5: Povprečne carinske stopnje v EU in državah Mercosurja

Tabela: Povprečne carinske stopnje za blago, ki se uvaža s klavzulo največjih ugodnosti MFN po panogah, v EU in posameznih državah Mercosurja v letu 2014 (v %)

Panoge*	Argentina	Brazilija	Paragvaj	Urugvaj	Venezuela	EU
01 Žive živali	2,2	2,0	2,2	2,2	3,2	1,3
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	9,8	9,8	9,8	10,1	16,5	5,3
03 Ribe, raki, mehkužci in drugi vodni nevretenčarji	9,5	9,3	9,5	9,7	18,7	11,3
04 Mlečni izdelki, ptičja jajca, naravni med, užitni proizvodi živalskega izvora, ki niso navedeni in ne zajeti na drugem mestu	16,3	16,3	13,5	15,6	19,3	5,3
05 Proizvodi živalskega izvora, ki niso navedeni in ne zajeti na drugem mestu	5,9	5,9	5,9	5,8	6,0	0,3
06 Živo drevje in druge rastline, čebulice, korenine in podobno, rezano cvetje in okrasno listje	4,3	4,3	7,5	4,3	4,7	5,7
07 Užitne vrtnine, nekateri koreni in gomolji	8,0	8,4	7,8	8,0	9,6	8,7
08 Užitno sadje in oreščki, lupine agrumov ali melon	10,2	10,5	9,9	9,9	11,6	6,7
09 Kava, pravi čaj, mate čaj in začimbe	10,6	10,0	10,0	9,8	10,6	2,8
10 Žitarice	5,9	5,8	5,9	6,2	6,7	1,8
11 Proizvodi mlinске industrije, slad, škrob, inulin, pšenični gluten	11,5	10,5	10,8	10,0	14,7	11,8
12 Oljna semena in plodovi, razno zrnje, semena in plodovi, industrijske in zdravilne rastline, slama in krma	5,2	4,8	4,7	4,9	4,9	1,3
13 Selak, gume, smole in drugi rastlinski sokovi in ekstrakti	7,2	7,0	7,0	6,7	6,9	2,8
14 Rastlinski materiali za pletarstvo, rastlinski proizvodi, ki niso omenjeni in ne zajeti na drugem mestu	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	0,0
15 Masti in olja, voski, živalskega in rastlinskega izvora in proizvodi njihovega razkrajanja, predelane užitne masti	10,8	9,8	9,5	10,3	13,5	5,9
16 Izdelki iz mesa, rib, rakov, mehkužcev ali drugih vodnih nevretenčarjev	16,8	16,3	16,0	16,0	18,8	18,1
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	17,6	16,7	18,7	17,6	16,7	6,8
18 Kakav in kakavovi izdelki	15,8	15,8	11,8	15,7	15,1	6,1
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka, slaščičarski izdelki	16,7	16,7	15,7	16,8	18,3	10,7
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov ali drugih delov rastlin	16,1	16,0	13,7	14,8	16,0	17,7
21 Razna živila	16,0	15,8	15,1	15,5	16,5	8,5
22 Pijače, alkoholne tekočine in kis	20,5	18,7	19,5	19,5	20,0	0,9
23 Ostanki in odpadki živilske industrije, pripravljena krma za živali	6,6	6,3	6,1	6,1	9,6	1,3
24 Tobak in tobačni nadomestki	16,7	15,6	14,1	13,6	15,5	45,1
25 Sol, žveplo, zemljine in kamen, sadra, apno in cement	3,8	3,7	3,8	3,8	4,4	0,2
26 Rude, žlindre in pepeli	2,7	2,7	2,7	2,7	3,1	0,0
27 Mineralna goriva in olja, proizvodi njihove destilacije, bituminozne snovi in mineralni voski	0,3	0,3	0,3	0,3	4,6	1,5
28 Proizvodi kemične industrije ali podobnih industrij	5,6	5,6	5,5	5,4	6,8	4,3
29 Organski kemijski proizvodi	5,2	5,3	5,1	5,2	5,6	4,2

(se nadaljuje)

(nadaljevanje)

Panoge*	Argentina	Brazilija	Paragvaj	Urugvaj	Venezuela	EU
30 Farmacevtski proizvodi	8,0	7,9	7,7	8,0	8,7	0,0
31 Gnojila	2,2	1,2	1,1	2,7	3,3	4,7
32 Ekstrakti za strojenje ali barvanje, tanini in njihovi derivati, barve, pigmenti in druga barvila, pripravljena premazna sredstva in laki, kiti in druge tesnilne mase, tiskarske barve in črnila	10,7	10,8	9,6	9,8	9,8	5,3
33 Eterična olja in rezinoidi, parfumerijski, kozmetični in toaletni izdelki	14,3	14,2	9,0	13,4	11,9	2,4
34 Mila, organska površinsko aktivna sredstva, pralni in mazalni preparati, za loščenje ali čiščenje, voski, sveče, paste za modeliranje in zobarski voski ter zobarski preparati na osnovi sadre	13,1	13,1	12,0	12,9	14,1	2,1
35 Beljakovinske snovi, modificirani škrobi, lepila, encimi	12,3	12,3	11,8	12,2	10,0	4,7
36 Razstreliva, pirotehnični proizvodi, vžigalice, piroforne zlitine, vnetljivi preparati	12,2	12,2	12,2	12,2	12,6	6,3
37 Proizvodi za fotografske in kinematografske namene	9,2	8,9	8,2	8,7	6,9	5,3
38 Razni proizvodi kemijske industrije	11,0	10,8	10,3	10,3	9,5	5,2
39 Plastične mase in proizvodi iz plastičnih mas, kavčuk in proizvodi iz kavčuka in gume	10,9	10,9	9,8	10,3	12,9	5,5
40 Kavčuk in proizvodi iz kavčuka in gume	12,9	12,5	10,3	11,8	11,0	2,6
41 Surove kože z dlako ali brez dlake (razen krzna) in usnje	8,0	7,9	8,0	7,1	9,0	2,6
42 Usnjeni izdelki, sedlarski in jermenarski izdelki, predmeti za potovanje, ročne torbe in podobni izdelki, izdelki iz živalskih črev	22,0	22,0	16,9	20,0	19,1	5,0
43 Naravno ali umetno krzno, krznjeni izdelki	13,8	13,8	13,8	16,3	10,4	1,5
44 Les in lesni izdelki, lesno oglje	8,2	8,0	8,0	7,2	11,9	2,3
45 Pluta in plutasti izdelki	9,0	6,9	6,9	5,8	8,2	3,5
46 Izdelki iz slame, esparta in drugih materialov za pletarstvo, košarski in pletarski izdelki	12,0	12,0	12,0	12,0	20,0	2,7
47 Celuloza, lesna ali iz drugih vlaknastih celuloznih materialov, papirni ali kartonski odpadki in ostanki	3,6	3,6	3,6	3,2	5,5	0,0
48 Papir in karton, izdelki iz papirne mase, papirja ali kartona	12,7	12,5	11,6	11,7	13,5	0,0
49 Tiskane knjige, časopisi, slike in drugi proizvodi grafične industrije, rokopisi, tipkana besedila in načrti	6,9	6,9	6,9	6,7	9,1	0,0
50 Svila	16,7	16,7	12,5	13,3	14,2	5,2
51 Volna, fina ali groba živalska dlaka, preja in tkanine iz konjske žime	16,5	16,5	12,9	10,2	15,9	3,7
52 Bombaž	21,7	21,8	16,7	16,0	17,5	6,3
53 Druga rastlinska tekstilna vlakna, papirna preja in tkanine iz papirne preje	14,9	14,9	11,1	11,5	13,8	3,4
54 Filamenti iz umetnih in sintetičnih vlaken	19,8	19,7	14,6	15,1	16,5	6,0
55 Umetna in sintetična vlakna, rezana	20,6	20,6	14,9	15,0	17,7	6,4
56 Vata, klobučevina in netkani material, specialne preje, vrvi, motvozi, konopci in prameni ter proizvodi iz njih	20,5	20,1	15,5	16,3	19,7	6,0
57 Preproge in druga talna prekrivala	35,0	35,0	18,6	20,0	20,0	7,6
58 Specialne tkanine, taftane tkanine, čipke, tapiserije, pozamenterija, veznine	26,0	26,0	18,0	18,0	20,1	7,3

(se nadaljuje)

(nadaljevanje)

Panoge*	Argentina	Brazilija	Paragvaj	Urugvaj	Venezuela	EU
59 Tekstilni materiali, impregnirani, premazani, prevlečeni, prekriti ali laminirani, tekstilni izdelki, primerni za tehnične namene	18,3	18,5	15,2	13,5	16,2	6,3
60 Pleteni ali kvačkani materiali	26,0	26,0	16,1	18,0	21,0	7,9
61 Oblačila in pribor za oblačila, pleteni ali kvačkani	35,0	35,0	20,2	20,0	26,2	11,6
62 Oblačila in pribor za oblačila, razen pletenih in kvačkanih izdelkov	35,0	35,0	20,8	20,0	26,6	11,6
63 Drugi gotovi tekstilni izdelki, kompleti, ponošena - izrabljena oblačila in izrabljeni tekstilni izdelki, krpe	34,5	34,5	19,3	19,0	23,0	10,0
64 Obutev, gamaše in podobni izdelki, deli teh izdelkov	32,1	31,8	20,6	27,3	23,6	9,9
65 Klobuki, kape in druga pokrivala ter njihovi deli	19,6	19,6	18,7	18,7	18,8	2,8
66 Dežniki, sončniki, sprehajalne palice, palice-stolčki, biči, korobači in njihovi deli	19,4	19,4	16,0	19,5	18,6	4,3
67 Preparirano perje in puh in izdelki iz perja in puha, umetno cvetje, lasuljarski izdelki	16,0	16,0	11,0	16,0	19,0	2,8
68 Izdelki iz kamna, sadre, cementa, betona, azbesta, sljude ali podobnih materialov, keramični izdelki, steklo in stekleni izdelki	9,3	8,8	8,4	9,2	12,6	1,3
69 Keramični izdelki	11,7	12,1	10,3	11,7	13,8	4,8
70 Steklo in stekleni izdelki	11,9	11,9	9,9	11,5	13,3	5,1
71 Naravni in kultivirani biseri, dragi in poldragi kamni, plemenite kovine, kovine, platirane s plemenitimi kovinami, in izdelki iz njih, imitacije nakita, kovanci	9,9	9,5	9,3	9,6	11,0	0,6
72 Železo in jeklo	9,8	10,4	10,9	9,5	9,2	0,2
73 Izdelki iz železa in jekla	14,9	14,5	13,6	14,3	14,8	1,7
74 Baker in bakreni izdelki	11,0	11,0	10,5	9,8	11,6	3,3
75 Nikelj in nikljevi izdelki	10,0	10,0	10,0	10,0	5,6	0,6
76 Aluminij in aluminijasti izdelki	11,0	11,0	10,6	10,7	13,1	6,4
78 Svinec in svinčeni izdelki	9,3	9,3	9,3	9,3	9,2	2,3
79 Cink in cinkovi izdelki	8,7	8,7	8,7	8,1	6,3	3,0
80 Kositer in kositrni izdelki	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3	0,0
81 Druge navadne kovine, kermeti, njihovi izdelki	3,7	3,7	3,7	3,7	5,4	3,2
82 Orodje, nožarski izdelki, žlice in vilice iz navadnih kovin, njihovi deli iz navadnih kovin	18,2	17,9	15,7	17,6	13,7	3,1
83 Razni izdelki iz navadnih kovin	16,6	15,6	13,9	15,7	16,5	2,5
84 Jedrski reaktorji, kotli, stroji in mehanske naprave, njihovi deli	12,0	11,7	2,2	3,8	11,6	1,9
85 Električni stroji in oprema ter njihovi deli, aparati za snemanje ali reprodukcijo slike in zvoka ter deli in pribor za te izdelke	12,7	12,3	5,8	9,4	11,1	3,0
86 Tirna vozila in njihovi deli, železniški in tramvajski tirni sklopi in pribor ter njihovi deli, mehanična in elektromehanska signalna oprema za promet vseh vrst	12,7	13,8	0,8	0,4	13,1	1,8
87 Vozila, razen železniških ali tramvajskih tirnih vozil, ter njihovi deli in pribor	16,5	22,5	7,7	13,6	20,3	6,3
88 Zrakoplovi, vesoljska vozila in njihovi deli	1,4	1,4	1,4	1,4	0,3	3,1
89 Ladje, čolni in plavajoče konstrukcije	14,6	15,4	5,5	4,3	14,4	1,1
90 Optični, fotografski, kinematografski, merilni, kontrolni, precizni medicinski ali kirurški instrumenti in aparati, njihovi deli in pribor	11,2	10,8	5,0	6,1	9,2	2,0

(se nadaljuje)

(nadaljevanje)

Panoge*	Argentina	Brazilija	Paragvaj	Urugvaj	Venezuela	EU
91 Ure in njihovi deli	18,9	18,9	15,9	18,9	7,8	4,1
92 Glasbila, njihovi deli in pribor	18,8	16,6	14,8	16,6	6,2	3,2
93 Orožje in strelivo, njuni deli in pribor	20,0	20,0	20,0	20,0	17,0	2,2
94 Pohištvo, posteljnina, žimnice, nosilci za žimnice, blazine in podobni polnjeni izdelki, svetilke in pribori za njih, neomenjeni drugje, osvetljeni znaki, montažne zgradbe	20,3	17,0	14,2	17,0	17,8	2,4
95 Igrače, rekviziti za družabne igre in šport, njihovi deli in pribor	23,6	22,3	12,0	18,4	18,6	2,2
96 Razni izdelki	19,0	17,9	16,4	17,7	16,7	3,2
97 Umetniški predmeti, zbirke in starine	4,0	4,0	4,0	4,0	10,0	0,0

Opomba: * Panoge so podane na podlagi 2-mestnih šifer Kombinirane nomenklature.

Vir: WTO, Tariff Download Facility, 2016.

Priloga 6: Agregacije pri simulaciji z GTAP 7

Tabela 1: Agregacija držav in skupin držav v 10 regij pri simulaciji z GTAP 7

Št.	Agregatna regija	Vključene države
1	Oceanija	Avstralija, Nova Zelandija, ostala Oceanija
2	Azija	Kitajska, Hong Kong, Japonska, Južna Koreja, Tajvan, ostala Vzhoda Azija, Kambodža, Indonezija, Laos, Mjanmar, Malezija, Filipini, Singapur, Tajska, Vietnam, Bangladeš, Indija, Pakistan, Šri Lanka, ostala Južna Azija, ostala Jugovzhodna Azija,
3	Severna Amerika	Kanada, Mehika, ZDA, ostala Severna Amerika
4	Latinska Amerika	Bolivija, Čile, Kolumbija, Ekvador, Peru, ostala Južna Amerika, Kostarika, Gvatemala, Nikaragva, Panama, ostala Srednja Amerika, Karibi
5	Mercosur	Argentina, Brazilija, Paragvaj, Urugvaj, Venezuela
6	EU	Avstrija, Belgija, Ciper, Češka republika, Danska, Estonija, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Madžarska, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Slovaška, Španija, Švedska, Združeno kraljestvo
7	Slovenija	Slovenija
8	Bolgarija-Hrvaška-Romunija	Bolgarija, Hrvaška, Romunija
9	Ostala Evropa	Švica, Norveška, ostala EFTA, Albanija, Belorusija, Ruska federacija, Ukrajina, ostala Vzhodna Evropa, ostala Evropa
10	Ostali svet	Vse ostalo

Vir: GTAP 7, 2016.

Tabela 2: Agregacija skupin proizvodov v 17 sektorjev pri simulaciji z GTAP 7

Št.	Agregatna panoga	Vključene panoge
1	Kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo	Riž, pšenica, žitarice, zelenjava, sadje, oreški, oljna semena, sladkorni trs, sladkorna pesa, rastlinska vlakna, ostale poljščine, govedoreja, ovčjereja, kozjereja, konjereja, ostali proizvodi živalskega izvora, surovo mleko, volna, svila, ribištvo, gozdarstvo
2	Energenti in rudnine	Premog, nafta, zemeljski plin, ostale rudnine
3	Prehrabna industrija	Meso, mesni izdelki, rastlinska olja in maščobe, mlečni izdelki, predelan riž, sladkor, ostala predelana hrana
4	Pijače in tobačni izdelki	Pijače in tobačni izdelki
5	Tekstilna industrija	Tekstil, oblačila, usnjeni izdelki
6	Kemična industrija	Naftni izdelki in izdelki iz premoga, kemični izdelki, izdelki iz plastike in gume
7	Lesna in papirna industrija	Lesna, papirna industrija in založništvo
8	Vozila	Motorna vozila in deli, ostala transportna oprema
9	Kovinska industrija	Kovine, kovinski izdelki, železo in jeklo, ostale kovine
10	Stroji in oprema	Stroji in oprema
11	Elektronske naprave	Elektronske naprave
12	Ostala predelovalna industrija	Ostala predelovalna industrija
13	Gradbeništvo	Gradbeništvo
14	Finančne storitve	Finančne storitve, zavarovanje
15	Prevoz	Zračni prevoz, morski prevoz, ostali prevoz
16	Poslovne in komunikacijske storitve	Poslovne, komunikacijske storitve
17	Ostale storitve	Oskrba z vodo, elektriko, plinom, trgovina, nepremičninske storitve, javna uprava, obramba, zdravstvo, šolstvo, rekreacija in ostale storitve

Vir: GTAP 7, 2016.